

vergadering **5**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 20 oktober 2021

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	6
VERONTSCHULDIGINGEN	6
MEDEDELING VAN DE VOORZITTER	6
BOODSCHAP	6
MEDEDELING VAN DE VOORZITTER	6
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Philippe Muyters, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Chris Steenwegen en Bruno Tobback over COP26, de VN-klimaatconferentie in Glasgow van november 2021 – 905 (2020-2021) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	6
ACTUALITEITSDEBAT over het lerarentekort in Vlaanderen – 1 (2021-2022)	7
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	54
ACTUELE VRAAG van Filip Dewinter aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de intrekking van de erkenning van moskee De Koepel in Borgerhout	54
ACTUELE VRAAG van Nadia Sminate aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de uitspraken van de Moslimexecutieve en de gevolgen hiervan voor de samenwerking met Vlaanderen	57
ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het lagere aantal mensen dat een zorgbudget toegewezen krijgt	
ACTUELE VRAAG van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de BelRAI screener en het recht op het zorgbudget	
ACTUELE VRAAG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de forse vermindering van het aantal mensen dat een zorgbudget ontvangt	62
ACTUELE VRAAG van Jeremie Vaneekhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over sancties voor personeel in de zorg dat vaccinatie weigert	
ACTUELE VRAAG van Gwendolyn Rutten aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het advies van de Nationale Arbeidsraad inzake de verplichte vaccinatie van zorgpersoneel en de sancties bij niet-vaccinatie	68
ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het Vlaamse armoedebeleid, naar aanleiding van de Werelddag van Verzet tegen Armoede	74
ACTUELE VRAAG van Jo Brouns aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de keuze voor de aanleg van een trambus in het kader van Spartacuslijn 1 Hasselt-Maastricht	79

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Hannes Anaf, Conner Rousseau en Freya Van den Bossche over de tijdelijke stopzetting van de BelRAI-screener en de bescherming van verworven rechten op het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden – 975 (2021-2022) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	83
ONTWERP VAN DECREET tot regeling van het toezicht, de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen, de verplichtingen van de besturen van de eredienst en tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten (op-schrift gewijzigd door de commissie: ... tot regeling van de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen, de verplichtingen van de besturen van de eredienst en het toezicht daarop en tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten) – 854 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 9 Algemene bespreking Artikelsgewijze bespreking	84 119
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 17 juni 2011 betreffende het beheer van de verkeersveiligheid van weginfrastructuur – 890 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2 Algemene bespreking Artikelsgewijze bespreking	119 122
ONTWERP VAN DECREET tot bekrachtiging van sommige bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 28 mei 2021 tot erkenning van MIA-infrastructuurwerken als specifieke situatie inzake experimentregeling en regelluwe zone voor het wegwerken van verkeersonveilige situaties en de verbetering van fietsinfrastructuur – 928 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2 Algemene bespreking Artikelsgewijze bespreking	122 126
VOORSTEL VAN DECREET van Nadia Sminate, Tinne Rombouts, Mercedes Van Volcem, Maaïke De Vreese, Kurt Vanryckeghem en Alessia Claes tot wijziging van artikel 2.10 en 2.11 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021, wat de definitie betreft van leegstaande gebouwen die in hoofdzaak gediend hebben voor een economische functie – 776 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2 Algemene bespreking Artikelsgewijze bespreking	126 127
VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Piet De Bruyn tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat een verbod op de plaatsing of vervanging van een stookolieketel betreft – 813 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 7 Algemene bespreking Artikelsgewijze bespreking	127 134
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	135
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Philippe Muyters, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Chris Steenwegen en Bruno Tobback over COP26, de VN-klimaatconferentie in Glasgow van november 2021 – 905 (2020-2021) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling Bespreking	135

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Hannes Anaf, Conner Rousseau en Freya Van den Bossche over de tijdelijke stopzetting van de BelRAI-screener en de bescherming van verworven rechten op het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden – 975 (2021-2022) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	143
ONTWERP VAN DECREET tot regeling van het toezicht, de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen, de verplichtingen van de besturen van de eredienst en tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten (op-schrift gewijzigd door de commissie: ... tot regeling van de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen, de verplichtingen van de besturen van de eredienst en het toezicht daarop en tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten) – 854 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 9 Artikelsgewijze stemming Hoofdelijke stemming	145 148
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 17 juni 2011 betreffende het beheer van de verkeersveiligheid van weginfrastructuur – 890 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2 Artikelsgewijze stemming Hoofdelijke stemming	148 149
ONTWERP VAN DECREET tot bekrachtiging van sommige bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 28 mei 2021 tot erkenning van MIA-infrastructuurwerken als specifieke situatie inzake experimentregeling en regelluwe zone voor het wegwerken van verkeersonveilige situaties en de verbetering van fietsinfrastructuur – 928 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2 Artikelsgewijze stemming Hoofdelijke stemming	149
VOORSTEL VAN DECREET van Nadia Sminate, Tinne Rombouts, Mercedes Van Volcem, Maaïke De Vreese, Kurt Vanryckeghem en Alessia Claes tot wijziging van artikel 2.10 en 2.11 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021, wat de definitie betreft van leegstaande gebouwen die in hoofdzaak gediend hebben voor een economische functie – 776 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2 Artikelsgewijze stemming Hoofdelijke stemming	150
VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Piet De Bruyn tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat een verbod op de plaatsing of vervanging van een stookolieketel betreft – 813 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 7 Artikelsgewijze stemming Hoofdelijke stemming	150
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Philippe Muyters, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Chris Steenwegen en Bruno Tobback over COP26, de VN-klimaatconferentie in Glasgow van november 2021 – 905 (2020-2021) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	151

MOTIE van Johan Danen, Elisabeth Meuleman en Stijn Bex tot besluit van het op 20 oktober 2021 in de plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het lerarentekort in Vlaanderen – 971 (2021-2022) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	151
MOTIE van Elisabeth Meuleman, Johan Danen en Stijn Bex tot besluit van het op 20 oktober 2021 in de plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het lerarentekort in Vlaanderen, wat de afspraken in de collectieve arbeidsovereenkomst betreft – 972 (2021-2022) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	152
MOTIE van Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans en Kristof Slagmulder tot besluit van het op 20 oktober 2021 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het lerarentekort in Vlaanderen – 973 (2021-2022) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	152
MOTIE van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Karolien Grosemans, Hilâl Yalçın en Arnout Coel tot besluit van het op 20 oktober 2021 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het lerarentekort in Vlaanderen – 974 (2021-2022) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	153
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	153
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	156
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	156

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans

– *De vergadering wordt geopend om 14.03 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Minister-president Jan Jambon en de ministers Hilde Crevits, Zuhair Demir, Matthias Diependaele en Benjamin Dalle zijn verontschuldigd.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

De voorzitter: Conform het Brusselse politiereglement mag u, zoals u ziet, uw mondmasker afzetten als u zit. Als u zich verplaatst – dat betekent ook naar het spreekgestoelte –, dan moet u het wel opzetten.

BOODSCHAP

De voorzitter: Dames en heren, bij brief van 12 oktober 2021 deelt de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers mee dat de Kamer ter vergadering van die dag voor wettig en voltallig verklaard is.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

De voorzitter: Dames en heren, bij mail van 19 oktober 2021 brengt het kabinet van minister Zuhair Demir het Vlaams Parlement ter kennis van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 oktober 2021 houdende de verlenging van de civiele noodsituatie en van de termijn van de afwijkingsregeling, zoals vastgesteld bij het besluit van de Vlaamse Regering van 18 juni 2021 houdende vaststelling van een civiele noodsituatie met betrekking tot de volksgezondheid, zoals vermeld in het decreet van 20 maart 2020 over maatregelen in geval van een civiele noodsituatie met betrekking tot de volksgezondheid, naar aanleiding van de uitrol van de vaccinatiestrategie in het kader van het COVID-19 virus.

Het besluit en de bijbehorende documenten zijn op het intranet geplaatst bij de mededelingen aan de plenaire vergadering.

Vraagt hierover iemand het woord? *(Nee)*

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Philippe Muyters, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Chris Steenwegen en Bruno Tobback over COP26, de VN-klimaatconferentie in Glasgow van november 2021

– 905 (2020-2021) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, ik wil u graag artikel 50, punt 1, h), van het Reglement van het Vlaams Parlement in herinnering brengen en op basis daarvan de agendering vragen van het voorstel van resolutie van de heren Muyters, Gryffroy, Bothuyne, Schiltz, Steenwegen en Tobback – een puik gezelschap, zoals u ziet – over COP26, de VN-klimaatconferentie in Glasgow van november 2021. Als u dat straks aan de agenda zou willen toevoegen, dan zouden wij u zeer erkentelijk zijn.

De voorzitter: Daar moeten we ons eerst over uitspreken, maar ik neem aan, gelet op het bonte gezelschap, dat dat geen probleem zal zijn.

Het incident is gesloten.

ACTUALITEITSDEBAT over het lerarentekort in Vlaanderen – 1 (2021-2022)

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het actualiteitsdebat over het lerarentekort in Vlaanderen. Gelet op het feit dat het een gemeenschapsbevoegdheid betreft, is Vlaanderen én Brussel voor mij ook goed, voor alle duidelijkheid.

Het debat is geopend.

Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Als ik mag, zou ik graag een eerste verklaring geven. Dan hebben we meteen al een voorwerp van debat.

De voorzitter: Ik kan u nooit het woord weigeren. Kunt u aan het spreekgestoelte komen?

Minister Ben Weyts: Goedemiddag, collega's. Dank u wel, voorzitter, dat ik eerst het woord mag nemen zodat het debat wat gestroomlijnder kan verlopen. Dan hebt u misschien al meteen een been om aan te knagen.

Het lerarentekort is een belangrijk onderwerp dat mij nauw aan het hart ligt. Het zou toch wel gek zijn dat we de afgelopen jaren zoveel inspanningen hebben gedaan om het net mogelijk te maken dat de scholen open zouden zijn om vervolgens te moeten vaststellen dat kinderen en jongeren toch geen les kunnen krijgen vanwege een lerarentekort. We nemen de zaak ernstig. Het wordt ook acuuter. Kijk rondom u heen. We zijn qua onderwijssector niet bepaald een unicum. Integendeel, heel wat andere sectoren kampen ook met een krapte op de arbeidsmarkt, en we zijn een beetje elkaars concurrenten, moeten we erkennen.

Dus, oplossingen zijn dan ook niet zo eenvoudig als sommige simpele slogans zouden doen veronderstellen. Er is geen 'silver bullet'-maatregel, dus geen zilveren kogel, waarmee we alle problemen zouden kunnen oplossen. Tot mijn spijt is die er niet. Welke maatregelen hebben we al genomen? En wat zijn we nog van plan?

Ik start met wat we al ondernomen hebben.

Ten eerste – succesvol – kunnen nieuwe zijinstromers tot acht jaar anciënniteit meenemen wanneer ze de overstap maken van de privésector naar het onderwijs. Succesvol. Nog nooit hebben zoveel mensen de overstap gemaakt van de privé naar het onderwijs. Daar moeten we – kom ik zo dadelijk op terug – zeker op doorgaan.

Ten tweede – en er werd soms wat meewarig over gedaan – zijn we er toch maar in geslaagd om een doorbraak te krijgen in de hele discussie rond vaste benoemingen, en niet alleen op het vlak van het reduceren van de ontslagtermijn. Zij die niet goed functioneren, kun je vandaag pas de facto het onderwijs doen verlaten na meer dan vier jaar. Die periode hebben we gereduceerd tot één jaar. Daaraan gekoppeld is er de mogelijkheid om ons jong talent – leerkrachten die jong instromen en die we beschouwen als ons jong talent, die we dus bij ons willen houden – via een vaste benoeming aan ons te binden, sneller al na één jaar.

Maar tegelijk hebben wij – en het werd onmogelijk geacht – een collectieve arbeidsovereenkomst (cao) afgesloten waarbij we inzetten op het versterken van de onderwijskwaliteit en het aantrekkelijker maken van het lerarenberoep. Daarbij garanderen we jonge leerkrachten een betere aanvangsbegeleiding, met de

ambitie om te verhinderen dat er in de eerste vijf jaar nog zoveel uitstroom is. We gaan hen beter coachen in het begin, bij de start van hun nieuwe job. Er komt meer ruimte voor de kerntaak. 'Waarom ben je leraar geworden? Om les te geven!' Alleen zijn leraren nog veel te veel bezig met andere secundaire taken: administratieve lasten, toezicht, zogenaamde plage-uren. Dankzij die cao maken we het voor scholen mogelijk om leerkrachten vrij te stellen van die administratieve taken, van niet-essentiële taken, zodoende dat zij zich meer kunnen concentreren op het lesgeven. De scholen krijgen ook middelen om meer externen, zonder pedagogisch bekwaamheidsbewijs – dus niet-leerkrachten – te kunnen aantrekken. Zodoende komt er meer ruimte vrij om les te geven en kunnen meer leerkrachten zich focussen op hun kerntaak.

Er komen extra kinderverzorgers en beleidsondersteuners voor ons onderwijs. Kinderverzorgers maken het mogelijk – en daar is ook een groot bedrag voor voorzien – in het kleuteronderwijs dat leerkrachten zich ook kunnen bezighouden met hun kerntaak. Ook voor hen is dat lesgeven, ook in het kleuteronderwijs. Dat is geen opvang, dat is lesgeven. Maar vandaag zijn we nog veel te veel bezig met andere taken, zoals – banaal – het verversen van luiers. Daarvoor zijn er die kinderverzorgers die instromen. En even 'entre parenthèses': we zijn in een concurrentiële strijd op de arbeidsmarkt verwikkeld. Ik krijg een beetje kritiek – en ik begrijp het – van de kant van Welzijn, die zeggen dat ik hun goede elementen ga weghalen. We zitten dus wel in een soort concurrentiestrijd.

De beleidsondersteuners kunnen we inzetten om ervoor te zorgen dat de directies ook beter ondersteund worden.

Bij ICT-ondersteuning hebben we het niet alleen over ICT-materiaal. De hele Digisprong wordt nogal gemakkelijk gereduceerd tot een verhaal enkel over laptops. Nee, het gaat ook over de scholing van leerkrachten. Hoe omgaan met digitale vaardigheden? Hoe ervoor zorgen dat je dat ICT-gegeven integreert in je lessen, en dat die lessen ook attractiever worden, voor de lesgever zelf, maar zeker ook voor het doelpubliek, namelijk de leerlingen? Daarin zitten dus niet alleen ICT-materiaal voor leerkrachten, niet alleen een internetvergoeding, maar ook opleiding en nascholing, om er vakkundig mee te kunnen omgaan, en de digitale vaardigheden te kunnen aanscherpen.

Iets wat minder aan bod is gekomen – misschien mijn eigen fout omdat ik het minder gehighlight heb – is het verlagen van de baremieke minimumleeftijd, of eigenlijk het afschaffen ervan. Tot op vandaag is het nog altijd zo dat, als je als leerkracht instroomt, je pas kunt springen in de anciënniteit, in de barema's, wanneer je 23 jaar bent, ook al ben je vroeger aan de slag. Dat schaffen we af. Ook dat maakt het aantrekkelijke voor jonge leerkrachten om in te stappen, en vooral ook om te blijven werken in ons onderwijs.

We hebben ook de Vlaamse reffectatiecommissie gereactiveerd. Ook dat heeft zijn effect.

Ik wil nog even concreet terugkomen op die cao. Wat betekent dat nu concreet? Wel, als het gaat over aanvangsbegeleiding, dan geven we aan de scholen gemiddeld vier extra uur per week om beginnende leerkrachten beter te begeleiden. Vier uur, concreet. En als het gaat over het ontlasten van leerkrachten, wat betekent dat dan? Dat gaat over 14 uur in het basisonderwijs, tot 51 uur in het secundair onderwijs. Dat zijn 51 uren die de scholen kunnen toewijzen aan niet-leerkrachten, voor het verrichten van niet-essentiële taken. Zodoende kunnen de leerkrachten zich concentreren op hun kerntaak, namelijk op het lesgeven.

Maar is dat genoeg? Neen. Dat is ontegensprekelijk niet voldoende. Daarom zou ik graag met u tien – minstens tien – maatregelen willen bespreken. Dat zijn er tien die, als ik ze cluster, eigenlijk in twee grote luiken zitten.

Het eerste luik is de zijinstroom. Ik heb daarstraks gezegd dat het faciliteren van de overstap van de privésector naar het onderwijs vrij succesvol was. Om heel concreet te zijn, wordt acht jaar anciënniteit, als dat kan, meegenomen. Dat scheelt in sommige gevallen tot 300 euro netto per maand. Dat is toch wel een beetje een stimulans om de overstap te maken. We zullen dit verruimen. Ik wil aan de Vlaamse Regering voorstellen om daar nog enkele, eigenlijk meer dan tien, knelpuntvakken aan toe te voegen: informatica, aardrijkskunde, biologie, chemie, Duits, economie, Engels, fysica, Latijn, natuurwetenschappen, het project algemene vakken en technologische opvoeding. Ik denk dat het er een twaalfstal zijn. Dat is een eerste maatregel omtrent die zijinstroom.

Ten tweede is er de discussie over de pedagogische bekwaamheidsbewijzen. Dat is belangrijk want enerzijds is er kennis, maar anderzijds moet die ook kunnen worden overgebracht. Dat is het nut van een pedagogisch bekwaamheidsbewijs. Vandaag hebben we onderwijstrajecten bij VDAB die ervoor zorgen dat mensen die een diploma hebben in een bepaald vakgebied maar die nog geen pedagogisch bekwaamheidsbewijs hebben, dat versneld kunnen afleggen. Daarbij behouden ze hun werkloosheidsvergoeding. Eigenlijk gaat het om de combinatie van zijinstroom en activering en dat is een succes. In het begin van de legislatuur waren er 833 mensen die deze weg volgden. Nu zijn het er 1466, dus bijna 1500 of een stijging met 75 procent. Dat is de weg waarop we moeten doorgaan waarbij we nog meer moeten stimuleren met de wortel maar evengoed met de stok.

Ten derde vinden we in diezelfde rayon de erkenning van competenties. Ik vraag om meer soepelheid aan de dag te leggen zodat iemand die geen pedagogisch diploma heeft, toch kan starten in het onderwijs en tegelijkertijd via een verkorte procedure zijn pedagogisch bekwaamheidsbewijs kan krijgen maar ook vrijstellingen kan genieten op grond van elders verworven competenties.

Vandaag kan men op grond van ervaring en expertise die wordt erkend door een hogeronderwijsinstelling lesgeven in een bepaald vakdomein maar men kan niet lesgeven in datzelfde vakdomein binnen het secundair onderwijs of het lager onderwijs. Dus een bepaald vak dat men mag geven in het hoger onderwijs, mag men niet geven in het lager onderwijs. Dat is toch een beetje gek. Daarom zou ik willen dat via een centrale instantie – en we hebben vandaag de centrale examencommissie, we hebben dus wel heel wat expertise – die elders verworven competenties een vertaling kunnen krijgen waarbij mensen ook andere vakken kunnen geven dan deze waarvoor ze een diploma hebben of met betrekking tot het pedagogisch bekwaamheidsbewijs een verkort traject kunnen doorlopen.

Ten vierde is er het stimuleren van duaal lesgeven en voordrachtgevers. Vandaag hebben wij al de mogelijkheid om mensen die in privésector werken en daar willen blijven werken maar die ook graag iets willen betekenen voor ons onderwijs voordracht te geven. Soms heeft men specialismen, zeker in technische en beroepsopleidingen, die trouwens enkel aanwezig zijn in de private sector. We moeten die mensen die voordracht kunnen geven zodat zij blijvend tewerkgesteld kunnen zijn in een job in de privésector maar ook voor een periode naar keuze, hun expertise en ervaring ter beschikking kunnen stellen van ons onderwijs.

Naast zijinstroom is er een tweede luik, namelijk activering. Wie willen we activeren? In eerste instantie de stille reserve. We hebben vandaag heel veel leerkrachten die jonger zijn dan 30 jaar, dus in de fleur van hun leven, en die geen volledige lesopdracht of een volledig uurrooster hebben. We moeten er toch voor zorgen dat zij allen worden geactiveerd voor een voltijdse loopbaan. Daar kan een grote winst worden geboekt. Macro gaat het geaggregeerd over vierduizend voltijdequivalenten. Daar ligt dus potentieel.

Twee: activering van diegenen die in zorgverlof zijn. Ik moet opletten dat ik niet voor mijn beurt spreek, want de Federale Regering moet hierin ook meegaan. Het is vandaag nog al te zeer een binair gegeven, ook wanneer je ziek bent, daar kom ik nog op terug. Als je in een zorgstelsel zit, bijvoorbeeld ouderschapsverlof, moet je toch de mogelijkheid hebben om dat tijdelijk op te schorten, zonder verlies van enige rechten? Men moet toch kunnen beslissen, omdat de situatie in het onderwijs acuut is, om het verlof tijdelijk op te schorten en opnieuw in functie te treden? Dat zou ook een oplossing kunnen zijn in de praktijk voor heel wat gevallen.

Activering van gepensioneerden kan ook. Het is een heel kluwen, maar we zijn erin geslaagd om tijdens de coronaperiode – met toestemming van de Federale Regering – degenen die terugkwamen uit pensioen en ten dele hun expertise ter beschikking wilden stellen, vrij te stellen van extra lasten. Door het acute tekort aan leerkrachten vragen we nu dat die vrijstelling wordt verlengd. Als we het erover eens zijn dat het een groot probleem is, dat iedereen baat heeft bij extra leerkrachten in de klas, ook onze economie en onze sociale zekerheid, dan hoop ik dat de Federale Regering daarin wil meestappen.

Er is activering van wie in ziekte is. Vandaag is dat toch een veel te binair gegeven! Als je vandaag ziek bent als leerkracht moet je ofwel van de ene dag op de andere weer voltijds aan de slag; ofwel halftijds. Daartussen is niets mogelijk. Niets. Dat is vrij binair. We kunnen veel meer mensen activeren en belonen in plaats van hen niet te laten werken. We zouden ook kunnen zeggen: ja, u bent welkom, ook voor enkele uren per week. Zo kunnen zij dat combineren met recupereren uit ziekte.

Een voorlaatste, ik zit aan negen, is het imago. We werken aan een communicatiecampagne om te zorgen dat de maatschappelijke waardering en appreciatie toeneemt.

Ik spring onmiddellijk naar de tien. Daar hebben we zelf als beleidsmakers een verantwoordelijkheid. We moeten misschien minder focussen op negatieve zaken in ons onderwijs, maar eerder positieve zaken benadrukken.

Ik zal anticiperen op de voorstellen die ik al heb gelezen. Ik las: meer geld, meer geld, meer geld. 'Seen this, done that, got the T-shirt'. We hebben sinds de start van deze regering 1,6 miljard euro extra geïnvesteerd in ons onderwijs, ook in internationaal perspectief, en ook 1,6 miljard euro als we Digisprong buiten beschouwing laten, ook als we de eenmalige relance buiten beschouwing laten. Ja, inderdaad, zoals mijn collega's allemaal een budgettaire inspanning moeten doen, heb ik dat ook gedaan, een inspanning van 100 miljoen euro. We hebben daarbij absoluut niet geraakt aan onderwijskwaliteit of de aantrekkelijkheid van het leerkrachtenberoep. Absoluut niet.

Twee weken geleden werd hier nog gezegd dat het totaal onmogelijk was dat ik die besparing ging realiseren. Onmogelijk? Wel, we hebben het gerealiseerd. Was het maar zo eenvoudig dat we alle leerkrachten konden kopen, maar zo is het niet.

Het zijn allemaal maatregelen op de korte termijn die ik ook wil opnemen met de mensen uit het onderwijsveld. We hebben in de afgelopen jaren met ons allen bewezen dat we moeilijke discussies en zaken die totaal onmogelijk en onbespreekbaar werden geacht, tot een goed einde kunnen brengen. Ik had het over de vaste benoeming en het inkorten van de ontslagtermijn van vier naar één jaar. Dat was totaal onmogelijk en onbespreekbaar! Maar we hebben het wel gerealiseerd. We hebben een cao die ook onmogelijk was, maar we hebben er extra middelen voor kunnen voorzien en we hebben haar tot een goed einde gebracht.

Ik heb er dus vertrouwen in dat we dit momentum ook kunnen gebruiken, want we hebben de afgelopen twee jaar wel bewezen dat we, wat het onderwijs betreft, op

ons best zijn in momenten van crisis. We zijn er ook in geslaagd om binnen het onderwijsveld, na ellenlange discussies, altijd tot gedragen voorstellen, een gedragen aanpak te komen. In dezen mag dat niet anders zijn.

Het is ook zo dat er op momenten van crisis bepaalde weerstanden komen te vervallen, eyeopeners. Dat wil ik absoluut gebruiken om met deze tien maatregelen samen aan de kar te trekken. Ongetwijfeld hebt u er ook nog wel enkele, en heeft het onderwijsveld er ook nog enkele. Want dit is natuurlijk geen limitatieve lijst. Graag meer van dat. Ik kijk uit naar de voorstellen.

Dit zijn natuurlijk allemaal voorstellen voor de redelijk korte termijn. We moeten het absoluut ook op de lange termijn bekijken. Ten eerste moeten we de vlakke loopbaan doorbreken en aldus de job van leerkracht aantrekkelijker maken, zeker na verloop van tijd. Het gaat dan niet zozeer over beginnende leerkrachten maar over leerkrachten met wat anciënniteit: je moet hen meer perspectief, meer peper en zout in de carrière verschaffen.

Ten tweede moeten we zeker en vast ook de lerarenopleiding aantrekkelijker maken. Vandaag hebben wij een ijkingsproef die eigenlijk nul resultaat oplevert. Ik bedoel daarmee: je hebt een ijkingsproef, maar of je daar nu uw best voor doet of niet, het maakt geen verschil uit. Dus laat ons ervoor zorgen dat dat echt een startproef is, een starttoets, waarbij je goed weet als kandidaat-leraar wat er van jou verwacht wordt en wat de moeilijkheidsgraad is van het tracé dat je de volgende jaren zult moeten doorlopen. Wanneer er tekortkomingen worden vastgesteld, moet je daar ook verplicht aan remediëren. Want vandaag maakt het geen verschil of je die proef goed invult of een Mickey Mouse tekent op je formulier. Daar moeten we toch vanaf.

Verder zitten we ook al samen om inhoudelijk de lat in de lerarenopleiding hoger te leggen. Ik denk dat dit ook een opportuniteit is. Er is bereidheid bij de verstrekkers om daar grondig over te spreken. Dus moeten we ook aandacht hebben voor de herwaardering, voor de opleiding en de professionalisering van leerkrachten. We doen dat samen met de opleiding.

Ook het onderwijsveld zelf vormt dus een cruciale schakel om dat lerarentekort tegen te gaan. Ik geef nog heel concrete voorbeeldjes op dat vlak. We moeten ervoor zorgen dat we in ons secundair onderwijs veel meer leerlingen, en zelfs de grootste talenten, onze beste leerlingen, warm maken voor het lerarenberoep. Waarom zouden wij hen er al niet van laten proeven in het secundair onderwijs, hen al eens laten lesgeven aan de lagere jaren, samen met een ervaren leerkracht? Waarom niet? Maar we moeten er echt voor zorgen dat we ook onze beste elementjes, onze beste leerlingen, warm maken voor een job in ons onderwijs, want uiteindelijk zullen zij die andere beste leerlingen voortbrengen.

Tot slot denk ik dat er wat betreft de appreciatie, het aanzien, de perceptie van leerkrachten, niet alleen een taak is weggelegd voor ons onderwijsveld, evengoed voor onszelf allemaal, maar misschien ook voor de media. Ook daar, denk ik, kan er toch wel een inspanning worden gedaan. Als Topchefs als programma goed verkoopt, denk ik dat ook Topleraars – en die zijn er bij de vleet – zou kunnen bijdragen tot een opwaardering van leerkrachten.

Ik kijk uit naar uw concrete voorstellen. Dit is alvast een aanzet. Ik hoop dat we met zijn allen, in alle sereniteit, werk kunnen maken van een opwaardering van de leerkracht, een verbetering van de onderwijskwaliteit, maar vooral ook van het aanpakken van het lerarentekort. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Voorzitter, minister, collega's, ik sta hier met enige verbazing. Minister, dat u een actualiteitsdebat in het parlement nodig hebt om plots met tien extra voorstellen te komen om het lerarentekort op te lossen, dat doet me denken aan een krampachtige vlucht vooruit, waarbij u nog altijd het zonlicht loochent van wat er allemaal op het werkveld gebeurt, en waarbij u met dit inleidende betoog symboliseert dat u een totale visie over het lerarentekort mist.

Een goede vriend en ex-collega is directeur van een scholengroep. 22 voltijdse vacatures staan er open, daar worden dus 22 vakken niet gegeven. Zo pijnlijk simpel is het probleem ondertussen geworden. Zijn scholengroep is helemaal geen uitzondering, integendeel. Urenlang in de studie, lessen die niet meer kunnen worden gegeven en een paar weken na de start van het nieuwe schooljaar al geen leerkracht meer of gewoon geen leerkracht meer voor de klas.

Minister, dit komt niet uit de lucht gevallen. De signalen zijn er al veel langer. Als kinderen geen leerkracht meer zien of zelfs naar huis worden gestuurd, dan spreek je van een serieuze crisis in het onderwijsveld. Onderwijzers, docenten, leerkrachten, zij vragen om uw steun, maar ondertussen geeft u hen een besparing van meer dan 100 miljoen euro terug. U noemt dit zelf een doordachte keuze. Het is allesbehalve doordacht. Het is de zoveelste kaakslag voor de kwaliteit van ons hele Vlaamse onderwijsveld.

Deze regering maakt steeds dezelfde keuzes. Liever de boekhouding op orde dan jonge kinderen van goed onderwijs te voorzien. Liever het probleem verder voor zich uit te schuiven dan werk te maken van extra leerkrachten en goed opgeleide directeurs. Op die manier, minister, laat u honderden Vlaamse gezinnen in de steek. U laat de leerkrachten in de steek. U laat de directeurs in de steek.

Onderwijs is wat mij betreft nog steeds de allermooiste plek om te werken. Je wordt leerkracht om jonge mensen te laten groeien, om met jonge mensen te werken. Daar heb ik nog altijd een immens respect voor als ex-leerkracht en ex-directeur. Respect, minister, dat u veel te weinig aan de dag legt.

Eenvoudige oplossingen zijn niet voorhanden. Ook wij beseffen dat. Maar luister daarom naar onze leerkrachten en zorg ervoor dat hun loopbaan in het onderwijs een duurzaam succes kan worden. Luister naar onze schoolleiders, zorg ervoor dat ze hun schip op koers kunnen houden. Luister naar onze jongeren, zorg ervoor dat ook zij een toekomst zien en blijven zien en een onderwijscarrière.

Minister, u nam de vele structurele initiatieven die wij met onze fractie de voorbije zeven jaar naar voren hebben geschoven niet ernstig genoeg. Ik heb u daar trouwens bij het begin van de legislatuur diverse malen voor verwittigd. De voorstellen kwamen nochtans na een ruim overleg met het werkveld en uit mijn lange ervaring als schooldirecteur.

Minister, u hebt nu nog een laatste kans om de onderwijzmensen ernstig te nemen. Grijp die kans. Wij zijn daarin steeds een constructieve partner geweest en we reiken u ook nog eens onze hand om dat te doen. Veel succes. *(Applaus bij Vooruit, Groen en de PVDA)*

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Collega's, leraar zijn is een fantastisch beroep. Collega Vandenberghe eindigde met dat te zeggen. Ieder van ons heeft allicht leerkrachten gehad die een onvergetelijke indruk hebben gemaakt, die in ons bleven geloven, soms tegen beter weten in, en die ons boven onszelf lieten uitstijgen. Leerkrachten hebben een enorme impact op hun leerlingen.

En dat moeten we blijven zeggen, niet omdat dat mooi klinkt of omdat dat vandaag zo moet, maar omdat we dat echt menen, omdat dat echt zo is.

Als overheid, als Vlaamse Regering, moet je daarom ook de omstandigheden creëren die dat beroep weer moeten herwaarderen.

Minister, ik vind het een beetje vreemd dat u zegt dat er in tijden van crisis wat meer mogelijk is. Dit had geen crisis moeten zijn, omdat we al heel lang weten dat we afstevenen op een lerarentekort. En daarom ook doet het mij pijn aan het hart als ik dit soort krantenkoppen lees. *(Johan Danen toont de voorpagina van De Standaard van 15 oktober 2021)*

Zo zijn er heel wat geweest de afgelopen dagen en weken. De kop van het artikel luidt: "Zonder leraar voor klas wacht alleen de studiezaal". Daarin getuigt onder andere Sil, die zegt dat hij sinds het begin van het schooljaar, op 1 september en dus zeven weken geleden, nog geen les Frans, wiskunde of aardrijkskunde heeft gehad.

Vinden wij dat normaal, minister? Dát is er wat er vandaag in ons onderwijs gebeurt, in Vlaanderen. En dat, minister, staat haaks op uw kwaliteitsstreven.

En het cynische eraan is dat het lerarentekort niet uit de lucht kwam vallen. Dit is geen bliksemschicht die ons ineens treft. Dit is iets wat al lang werd voorspeld. De geboortecijfers zijn al lang bekend. Het feit dat steeds meer leerlingen in het basis- en in het secundair onderwijs zitten, weten we al heel lang. Maar u hebt nagelaten om de noodzakelijke maatregelen te nemen. Dit tekort is nooit structureel aangepakt. En daarom vind ik het een beetje vreemd dat u precies vandaag tot het inzicht komt dat u hier iets moet doen. Dit vind ik echt geen manier van werken. Dit lijkt op schuldig verzuim.

Wat moet er gebeuren? Er bestaat inderdaad geen 'silver bullet'. Maar er moet natuurlijk worden gewerkt aan de instroom; die moeten we vergroten. En we moeten proberen de uitstroom te verkleinen.

Binnen het bestek van de vier minuten kan ik er niet heel diep op ingaan. Maar ik wil misschien toch een paar elementen aanhalen rond die instroom. Wat de starters betreft, zegt u altijd, of althans het laatste jaar, dat ze sneller worden benoemd. Ik weet dat wel. Maar vandaag is het nog altijd zo dat, wanneer je op de site van VDAB kijkt, die vol staat met tijdelijke opdrachten. Vele starters moeten hun opdrachten aan elkaar sprokkelen: uurtjes hier, uurtjes daar, dan weer eventjes geen lesgeven. Dat is niet interessant voor iemand die zijn loopbaan moet beginnen.

Daarnaast zijn er de zijinstromers. U hebt er al vaak over gesproken, ik ook. We moeten daar nóg meer op inzetten.

Maar ik wil nu nog even ingaan op het grote aantal kwaliteitsvolle mensen die in het onderwijs willen stappen, maar dat niet doen, om allerlei redenen. Ik zal proberen u uit te leggen wat ik bedoel.

Vandaag is ons lerarenkorps weinig divers. Het is vandaag vooral wit en vrouwelijk. Toen ik begon en iets daarvoor, was het vooral wit en mannelijk. Maar we zien dat de sociaal-economische context of realiteit van de klas niet wordt vertegenwoordigd door de leerkracht. Er zijn nauwelijks leerkrachten met een migratieachtergrond. En dat vind ik bijzonder jammer, want er zijn heel veel jonge kinderen met een migratieachtergrond die graag voor de klas willen staan. Maar ze doen het niet, omdat ze bijvoorbeeld geen hoofddoek mogen dragen. En op die manier missen we heel wat talent.

Wil deze Vlaamse Regering dus liever scholieren in de studie dan een vrouw met een hoofddoek voor de klas? Ik zou willen dat u daar straks een antwoord op geeft.

En ik wil eindigen met te zeggen, minister, dat u achter de muziek aanloopt. Soms loopt de fanfare voorop, in uw geval, maar dat is vandaag niet het geval. We bengelen absoluut achterop in de basisopdracht van ons onderwijs en die is: lesgeven. Doe er iets aan, we verwachten heel veel van u! (*Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA*)

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, de vraag die ik het meest van al krijg, is de vraag: mis je het lesgeven niet? Tot 2012 stond ik nog voor de klas, voor vijfde- en zesdejaars in het bso en tso. En ja, ik mis het lesgeven, al was het maar omdat ik daar 50 minuten krijg om mijn ding te doen en hier maar 4. Maar goed.

Ik heb het al heel vaak benoemd, collega's, lesgeven is het mooiste beroep wat er is. Iemand iets aanleren, iemand iets bijbrengen, een aha-erlebnis kunnen bijbrengen, dat is het mooiste wat er is. Meer voldoening kun je helemaal niet krijgen. Samen school maken met de collega's, schoolbesturen en directies, die de ruggengraat zijn voor de school, ik denk dat dat echt het mooiste is. Dank je wel aan iedereen die die scholen dan ook draaiende houdt. Ik denk dat het echt wel gepast is om dat hier even te vermelden.

Dat leraar zijn een knelpuntberoep is, dat is al voldoende bewezen. En het is geen nieuw verhaal, collega's. Want er zijn al heel veel stappen gezet, maar die stappen voldoen niet. En het is niet iets wat we met een vingerknip kunnen oplossen. Minister, sommige van de punten die u aanraakt ken ik zeer goed, want die heb ik zelf ook al met een aantal collega's aangekaart in dit halfroond en in de commissies. Dus ik ben blij dat u die ook genegen bent. Ik kom er straks op terug.

Collega's, bijzondere tijden vragen om bijzondere oplossingen. En ik denk, verwijzend naar de korte tijd die we kregen om de vaccinatiecentra op te bouwen, dat we ook diezelfde noodzaak moeten aanvoelen. Vanuit CD&V zouden we eigenlijk een appel durven te doen op de hele samenleving. Bij dijkbreuken helpt het hele dorp met zandzakjes vullen, en ik denk dat we ook die wederoproeping als het ware moeten doen naar mensen die genoeg gewapend zijn om voor de klas te staan, om ook dat engagement op te nemen.

De rode draad doorheen mijn verhaal, door alles wat we tot voor kort altijd hebben voorgesteld, is flexibiliteit, is soepelheid, zoals u het noemt, minister. En op korte termijn denk ik dat er een aantal voorstellen zijn. U haalde het zelf al aan: ik had een conceptnota opgemaakt over de re-integratie van langdurig zieken leerkrachten. Leerkrachten kunnen momenteel eigenlijk maar voor 50 procent weer aan de slag gaan, terwijl er velen zijn die aangeven dat ze graag al een paar uur terugkomen op een aantal dagen, gespreid, en dat zelf willen invullen op maat van wat men aankan, op maat van de school. Momenteel kan dat niet, collega's. Laat ons daaraan sleutelen. Sta mij toe, minister: tijdens de bespreking in de commissie – er waren collega's aanwezig – was niet iedereen daar voorstander van, ook niet van uw partij. En ik vind het toch wel frappant dat u dat hier dan als voorstel doet. Maar goed, ik ben blij. U neemt het mee, dat is heel belangrijk.

Wij met CD&V zijn ook van mening dat we misschien de overheid als voorbeeld moeten stellen. Ik denk dat het in de plenaire vergadering van 21 oktober vorig jaar was dat ik al het voorbeeld had gegeven van die pedagogische reserves. Spreek dat aan. Misschien zijn er wel mensen die binnen de overheid werken, een pedagogisch diploma hebben, en weer voor de klas willen gaan staan. Laat ons dat mogelijk maken. Dit voorstel werd ook hier al geponeerd. En de collegialiteit in de leraarskamer is heel groot, maar heel vaak kunnen leerkrachten niet invallen voor hun collega's. Het out of the box denken, het digitaliseringsverhaal is ingezet. Laat ons daar ook verder werk van maken.

Hoeveel creativiteit of durf het ook vraagt, ik denk dat we ook de stap moeten zetten naar een goed plan. En de toekomst begint vandaag, niet alleen op korte termijn maar zeker ook op lange termijn. We moeten die grote principes tegen het licht durven te houden. Ik denk dat autonomie, de verantwoordelijkheid teruggeven aan de lokale scholen en besturen, en een modern personeelsbeleid, momenteel helemaal niet mogelijk zijn. En een sterk beleidsvoerend vermogen is, denk ik, ook een punt waar we zeker verder op moeten inzetten. Enkel als we de leraar zien als expert, kunnen we ook het beroep meer aantrekkelijk maken.

Ik heb nog heel veel punten, maar straks komen we daarop terug. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord. Wie anders?

Koen Daniëls (N-VA): Nog vele anderen, voorzitter, want we zijn met onze N-VA-fractie van Onderwijs hier nagenoeg voltallig aanwezig.

Collega's, er is inderdaad niet één oplossing om dit aan te pakken. En ik denk dat er drie grote stukken zijn: het aantrekken van leerkrachten, het opleiden van leerkrachten en het houden van leerkrachten. En laat me met het laatste beginnen, collega's.

Want soms zeggen we dat we nood hebben aan een ambassadeur. Maar de beste ambassadeurs die we hebben, zijn onze leerkrachten zelf. Waarom ben ik zelf leerkracht geworden? Omdat ik een aantal geweldige leerkrachten had waarvan ik dacht: 'Ik wil eigenlijk hetzelfde gaan doen!' Dat zijn eigenlijk onze voornaamste ambassadeurs. En dus moeten we ervoor zorgen dat die mensen hun job graag willen doen. Als ik vraag aan leerkrachten waarom ze stoppen, waarom ze de handdoek in de ring gooien, waarom ze het niet meer zien zitten, dan komen steevast dezelfde antwoorden. 'Ik heb het gevoel dat mijn taak vooral papier is.' Wat wijst het tijdsbestedingsonderzoek uit? 30 tot 40 procent is papier! 'Ik heb het gevoel dat ik in een ongelooflijke spagaat moet staan van geïndividualiseerd leren.' Dat is tegenwoordig een nieuwe pedagogische methode: elke leerling zijn eigen traject. Dan vragen we ons af hoe het komt dat de leerkracht in een spagaat staat en het niet meer aankan.

De leerkracht Nederlands stelt vast: 'Mijn leerlingen verstaan mij niet, laat staan dat ze mij begrijpen.' Dan gaan we daarop werken, maar dan staan wij als N-VA-fractie wel verstoeld van het gejoel: 'Dat ga je toch niet doen?' De minister heeft hier net een hele reeks voorstellen gelanceerd. Bij heel wat ervan zeg ik: ja, interessant. Daar moeten we op verder gaan. En dan hoor ik collega Vandenberghe zeggen dat we niets doen. Ik begin dan alle voorstellen van de sp.a-fractie op te schrijven, en dit was het resultaat: geen enkel. Collega, dat is gewoon niet motiverend!

Ik wil dan ook mijn oproep ruimer richten dan enkel tot diegenen die hier zitten: de minister, de regering en ik. Ik ben blij dat er toch één koepelafgevaardigde, de heer Boeve, in de tribune zit. Ik vind dat heel wijs, want we zullen het samen moeten doen, collega's. Want over het hr-beleid, beste vrienden, kunnen wij in dit parlement niet beslissen. Daarover kan de minister niet beslissen. Dat zit bij de scholen, dat zit bij de directeurs. Daar moeten we naar durven te kijken. Ik wil ook een oproep doen aan de pedagogische begeleiding om bepaalde pedagogische principes, die uitgedacht worden en die goed klinken uit de mond van een pedagoog ... Ik neem aan dat ik dat als pedagoog mag zeggen, maar als je in een klas binnenstapt, in de realiteit, moet je vaststellen dat het niet werkt, dat het niet gaat, dat het niet realistisch is. Collega's, dat leggen wij niet vast in dit parlement. Dat legt de minister niet vast. Dat zit ergens anders.

Wij moeten het debat ruimer trekken, ook met de ouders. Ik wil nog eens de ouders oproepen om op het einde van een schooldag niet te vragen: 'Is het leuk

geweest op school?’ Dan dwing je de leerkracht om alles leuk te maken. Maar vraag: ‘Wat heb je geleerd vandaag op school?’ Dat is toch de essentie? Als we willen dat de leerkrachten zich richten op leren, dan is de logische vraag toch: ‘Wat heb je vandaag op school geleerd?’ (*Opmerkingen van Elisabeth Meuleman en Celia Groothedde*)

Ik stel vast dat er collega’s zijn die vinden dat er niet moet worden geleerd op school. Dat geeft dan aanleiding tot allerlei zaken roepen. (*Opmerkingen van Celia Groothedde*)

De voorzitter: Collega Groothedde, ofwel houdt u uw mond, want u heeft het woord niet, ofwel gaat u gewoon eventjes buiten afkoelen.

Collega Daniëls heeft het woord. Duidelijk? Uw fractie is toch ook niet onderbroken?

Koen Daniëls (N-VA): Collega’s, jammer! De minister roept op tot sereniteit en tot samen nadenken. Ik doe een oproep naar het brede onderwijsveld, en er wordt al direct geroepen.

Er is nog iets waar we naar moeten durven te kijken: de attitude van onze leerlingen. Leerkrachten worstelen daarmee. Zij stellen in de klas vast dat het niet meer lukt omdat de leerling naar hun gevoel altijd gelijk krijgt.

Collega’s, ik sluit af met iets wat niet op gespannen voet staat met elkaar. Onderwijskwaliteit is wat de leerling door de leerkracht leert. Onderwijskwaliteit is niet een hoeveelheid papier die aantoonst dat je een bepaald pedagogisch principe uitoefent, terwijl de leerkracht en de leerling verweesd achterblijven, zonder vak-kennis, zonder vakdidactiek en zonder klasmanagement. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, collega’s, we hebben met ons onderwijs een strijd te voeren. De strijd tegen de dalende onderwijskwaliteit, die al twee decennia aan de gang is. De strijd voor de onderwijskansen van onze jeugd en dus voor de toekomst van Vlaanderen. Zoals iedere bevelhebber weet, is de eerste voorwaarde om een strijd te kunnen winnen: voldoende getrainde manschappen, die iedere dag op het terrein het verschil kunnen maken. Maar ons educatief leger lijdt helaas aan een enorme bloedarmoede.

We zitten nu op een breekpunt. Dit gaat al lang niet meer over een zogenaamd vervangingstekort, waarbij directeurs het moeilijk hebben om meteen een interimaris te vinden als er iemand uitvalt; die reserve is uitgeput. Het gaat ook over onze hoofdmacht, om structurele problemen bij de invulling van vaste opdrachten. Zo bewijzen ook de talrijke scholen waarbij er voor verschillende klassen al op 1 september geen leraar was.

En de toekomst, collega’s, voorspelt helaas weinig goeds. Ten eerste dalen de inschrijvingen binnen de lerarenopleiding alsmat duidelijk. Ten tweede is er het probleem van de veel te hoge uitstroom bij startende leraren. Ten derde is het aantal zijinstromers nog altijd te beperkt om de gaten te vullen.

De oorzaken waarom het lerarenberoep zo onaantrekkelijk is, zijn talrijk: de werkonzekerheid van jonge leerkrachten, alsmat meer zorgleerlingen door de massale immigratie, taalproblemen, disciplineproblemen, hoge planlast, ouders die neerkijken op leerkrachten en directies. Ik ga straks een aantal voorbeelden geven.

Het is waar, minister, dat u al een aantal maatregelen hebt genomen, onder andere in het kader van de recente cao. Maar daarmee gaan we niet alle problemen oplossen. U hebt dat zelf ook al toegegeven: we moeten verdergaan. U hebt het

goed aangevoeld en u hebt nu een versnelling ingezet, met een tiental goede suggesties die wij zeker steunen.

Een ervan is om de anciënniteit die zijinstromers kunnen meenemen, momenteel maximum tien jaar voor praktische vakken en acht jaar voor algemene knelpuntvakken, uit te breiden naar meer vakken. Wij zouden dat voor alle vakken doen. Wat volgend jaar in de plaats kan komen, dat weten we niet; het kan snel gaan. Wij vinden dat die anciënniteit ook snel en aanzienlijk verhoogd moet worden. Wij vinden dat die acht jaar te weinig is om meer gekwalificeerde professionals over de streep te trekken.

Leraren die grotere volumes les willen geven dan hun eigenlijke lesopdracht, moeten onbeperkt kunnen bijverdienen, ook gepensioneerde leerkrachten. Ik weet dat er daarvoor op federaal vlak hinderpalen zijn, maar dat moet echt gebeuren om ons probleem te helpen oplossen. En ja, dat zal extra geld kosten, maar wie een omelet wil maken, moet eieren breken.

Wij vinden ook dat er een totaalplan moet komen om dit probleem structureel en bij de wortel aan te pakken. We moeten het leraarschap en vooral het beleid daarrond herdenken. Geen vernieuwing om te vernieuwen, het leraarschap moet terug naar de kern: meesterschap. Geef leerkrachten de tijd om te doen waar ze goed in zijn. Laat hen lesgeven. Er moet weer een focus komen op het vakinhoudelijke. Daarnaast moet de directie versterkt worden met voldoende ondersteuning en moet het personeelsbeheer geprofessionaliseerd worden.

In een fel veranderde arbeidsmarkt, met een sterke daling van het aanbod, kunnen we niet blijven aanmodderen met de structuren uit de jaren 80 of 90. We moeten in Vlaanderen een nieuw personeelsbeleid voeren, geënt op de 21e eeuw, maar wel met oog op wat al eeuwen de kern is van onderwijs: overdragen van kennis, inzichten en attitudes door mensen die dat meesterschap bezitten. Als het daar misloopt, als die leerkrachten er niet zijn, ga je ook geen nieuwe leerkrachten aantrekken. Woorden wekken, voorbeelden strekken. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Is het leuk geweest? Ja, maar nu moeten we aan de slag. Heb je iets geleerd? Ja, minister, de voorstellen die u gedaan hebt, waren goed, maar we willen meer. Het debat van het leerkrachtekort is niet nieuw, maar er zijn wel signalen dat de situatie de laatste jaren aan het verergeren is in Vlaanderen. Vroeger had men enkel problemen bij het vinden van vervanging voor leerkrachten die uitvielen door ziekte of leerkrachten in bevalingsverlof, vandaag zitten we met een leegloop en hebben we veel minder startende leerkrachten.

Als we met een internationale bril naar het lerarentekort in Vlaanderen kijken, moeten we tot de vaststelling komen dat er eigenlijk geen tekort is: Vlaanderen heeft één leraar voor negen leerlingen, terwijl het OESO-gemiddelde één leraar op dertien leerlingen bedraagt. We hebben op papier dus eigenlijk voldoende leerkrachten in Vlaanderen. Alleen staan die niet allemaal voor de klas en geven ze te weinig daadwerkelijk les, iets waarnaar u daarjuist ook hebt verwezen. Minister, zo zijn 1500 leerkrachten gedetacheerd naar andere instellingen, maar er is ook de versnippering van dezelfde opleidingen over de diverse netten, wat resulteert in kleine klassen waarvoor relatief veel leerkrachten nodig zijn. Deze inefficiënte inzet van onderwijsmiddelen is zeker en vast een debat waard, maar misschien niet vandaag. Vandaag verwachten schooldirecties en vooral ouders een oplossing voor hun kinderen, want als het huis in brand staat, is het niet het moment voor de grote debatten. Vergis u echter niet: die zullen op heel korte termijn moeten worden gevoerd. Het lerarenloopbaanpact is er een van. Het is de olifant in de leraarskamer.

Wat we zeker niet moeten doen, is maatregelen nemen die leerkrachten uit de klassen halen, zoals vakbondsvrijstellingen. In de cao hebt u een afspraak die er eigenlijk voor zorgt dat er driehonderd leerkrachten uit de klas verdwijnen.

Wat kunnen we op korte termijn doen? Digitalisering, lesgeven voor grotere groepen, studenten in de lerarenopleiding vroeger in de klas zetten, misschien niet in een dragende functie, maar in een ondersteunende. Er zijn de gedetacheerden, zoals ik daarjuist zei. Probeer die 1500 opnieuw voor de klas te brengen. We hebben vandaag inspecteurs die gaan inspecteren hoe leerlingen in de studiezaal zitten. Breng die voor de klas. Neem inderdaad ook contact op met de federale overheid, waarnaar u daarjuist ook hebt verwezen, opdat gepensioneerden niet fiscaal zouden worden gestraft als zij toch de beslissing nemen om opnieuw voor de klas te gaan staan.

Minister, de onderwijsloopbaan is nu zo vlak als een biljartlaken. Verander dat. Maak een loopbaanladder met drie niveaus: juniorleerkracht, senior, expert. Koppel dit aan nascholing, maar koppel het vooral ook aan een verloning die daarbij past. Vandaag is de praktijkshock enorm. Te veel leerkrachten verlaten het beroep omdat de opleiding niet aansluit bij de klaspraktijk. Er is geen enkel beroep waarbij een junior het volledige jobpakket krijgt, en meestal dan nog in de moeilijkste domeinen.

Er zijn de te kleine klassen. In het lager onderwijs zitten er gemiddeld 19,3 leerlingen in een klas. In de eerste graad van het secundair ligt dat met een gemiddelde van 18 leerlingen per klas significant lager.

We hebben opleidingen die versnipperd zijn tussen de netten. Mijnheer Boeve, het GO! concurreert met u om ervoor te zorgen dat er zo veel mogelijk versnippering is in het Vlaamse landschap, en dat eigenlijk allemaal met dezelfde pot geld, namelijk die van de Vlaamse belastingbetaler. Minister, we zouden moeten overwegen om naar één neutraal onderwijsnet te gaan, dat ervoor zorgt dat het geld komt waar het moet komen, namelijk bij de leerlingen, zodat wij ervoor kunnen zorgen dat zij de beste tools in handen krijgen om de juiste opleiding te krijgen, zodat, wanneer ze gaan werken, de werkgever niet van nul moet herbeginnen omdat ze met te oud lesmateriaal les hebben gekregen.

Dat zijn de uitdagingen voor morgen, maar laten we nu vandaag vooral starten en ervoor zorgen dat morgen de leerlingen opnieuw les krijgen van een leerkracht in een klas. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter: Dan ten slotte de PVDA-fractie.

De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Voorzitter, collega's, minister, afgelopen week postte een vriendin van mij, een leerkracht aan het Provinciaal Instituut voor Secundair Onderwijs (PISO) in Tienen, een hulpoproep op de sociale media. Ik lees even voor: "Het is half oktober. Ik voel dat mijn collega's er nu al door zitten. De studiezalen zitten vol, de klassen zijn te groot, de werkdruk ligt te hoog en daardoor worden collega's ziek, moeten andere collega's nog meer lessen overnemen, waardoor het werk blijft liggen en er 's avonds pakken werk bijkomen. Uiteindelijk vallen ook zij uit. Zo geraken we er niet."

In mei, minister, van dit jaar zei u nog dat het lerarentekort de goede richting uitging. Welnu, we zijn anderhalve maand bezig en het is een ramp aan het worden. Leerlingen die tot achttien uur in de studie zitten – dat is meer dan de helft –, die drie uur vroeger naar huis moeten gaan, die nog geen enkele les wiskunde kregen dit jaar – de heer Danen verwees ernaar –, directeurs die voor de klas moeten staan, klassen met meer dan veertig leerlingen, scholen die dreigen te sluiten.

Minister, als ik u hier zo hoor, dan denk ik dat we niet alleen een lerarentekort hebben maar ook een oplossigentekort, want met wat u voorstelt, zullen we er niet geraken.

Er zijn problemen op vier assen. U hebt op dat punt een aantal dingen opgesomd. De eerste as is de toegang. Het aantal studenten in onze lerarenopleiding is gehalveerd de laatste tien jaar. De helft minder, dat is een ramp. Wat gaat u doen? Een ingangsexamen invoeren voor de lerarenopleiding. Daar kan ik nu echt niet bij. In plaats van de kraan open te draaien, gaat u ze meer dichtdraaien. Dat is niet logisch.

Ten tweede is er de werkzekerheid. U komt hier vertellen dat we sneller zullen benoemen. Maar het grote probleem is natuurlijk dat mensen die pas beginnen – van wie er tot 40 procent afhaakt binnen de vijf jaar – een zeer precair statuut hebben in het onderwijs. Ze hebben geen vast werk. Ze kunnen daar en daar een paar uurtjes doen en in de zomer worden ze afgedankt en hebben ze geen inkomen. Collega's, zijn er veel mensen die hier graag zouden werken als ze in de zomer geen inkomen hebben? Dat is natuurlijk een ernstig probleem. Dat was voor een deel opgelost met de vervangingspool. Er is nu een lerarenplatform, maar het probleem is dat u dat afbouwt. Voor het basisonderwijs gaat u van 2200 naar 1600 plaatsen. Wij zeggen: bouw dat uit, ook voor het secundair.

Ten derde is er de werkdruk. Ik hoor u hier zeggen dat we de stille reserve zullen activeren, mensen die even loopbaanonderbreking nemen. Mensen met zorgverlof zullen we toelaten om terug te komen. We zullen zieken activeren. Welnu, u hebt toch ook het tijdsbestedingsonderzoek gelezen van de Vlaamse Regering. Leerkrachten werken gemiddeld 42 uur per week, vakanties inbegrepen. Zonder de vakanties is dat 49 uur per week. Als leerkrachten een pauze nemen, dan is dat om een pauze te nemen. U mag van mij die maatregel lanceren, geen probleem. Als mensen willen werken, dan mogen ze uiteraard werken. Maar ik denk niet dat we daarmee veel mensen zullen terughalen. Ik denk echt niet dat we daarmee iets zullen oplossen.

Ten vierde hebt u het over het imago. Ja, er is een probleem met het imago. Maar natuurlijk helpt het niet als een minister in de pers gaat zeggen dat de rotte appels eruit moeten en als heel Vlaanderen gedurende een hele week discussieert over de rotte appels in het onderwijs, over die een of twee mensen die hij of zij heeft meegemaakt in het onderwijs. Neen, minister, dat helpt niet.

Tot slot is er het pensioen. Het pensioen was iets positiefs aan het leerkrachtenberoep. Iedereen zei: 'Oké, het is hard werken, het is intens, maar je kunt op tijd stoppen, rusten en je hebt recht op een fatsoenlijk pensioen'. Wat heeft uw partij in de vorige regering gedaan? Die heeft het pensioen zwaar afgebroken. Een leerkracht in mijn straat is begonnen in 2013, een jonge vrouw, en moet werken tot 2057 tot 67 jaar voor 1450 euro pensioen. Zo staat op mypension.be.

Dus ja, minister, op één punt hebt u gelijk: we moeten investeren in het onderwijs want dat is de toekomst van onze samenleving. De besparingen die u doorvoert, moet u schrappen. U moet investeren in werkzekerheid, in de werkdruk doen afnemen en in het behoud van een fatsoenlijk pensioen na een intense loopbaan. *(Applaus bij de PVDA, Groen en Vooruit)*

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Aangezien u een nogal lange inleiding hebt gegeven – wat uw volste recht is –, weet ik niet of u de volledige tien minuten moet gebruiken.

Minister Ben Weyts: Ik heb gepoogd om wat aanleiding te geven tot debat, tot reflectie over concrete voorstellen. Ik heb vastgesteld dat niet alle collega's daarop

zijn ingegaan, sommigen wel. Maar ik nodig in een tweede ronde uit om daar effectief een zeker oordeel of appreciatie aan te verbinden. Het zijn maatregelen waarmee ik ook concreet naar het onderwijsoverleg wil gaan. Sommige zijn voor de hand liggend, andere eerder niet. Ik wil echt gebruikmaken, zoals we in het verleden in het onderwijsveld hebben gedaan, van momenten van crisis om ervoor te zorgen dat er positieve gevolgen aan overgehouden worden. Zo hebben we het eigenlijk aan de coronacrisis te danken dat we de gigantische digitaliseringsgolf kunnen doorvoeren in ons onderwijs, Digisprong kunnen realiseren. Dankzij corona hebben we ook zomerscholen kunnen oprichten, ook een blijvertje. Mede dankzij de coronacrisis besteden we nu ook volop aandacht aan mentaal welzijn bij studenten en is dit voorwerp van een Vlaanderenbreed beleid. Ik hoop dan ook dat dit moment aanleiding kan geven tot structureel positieve gevolgen.

Daarom nodig ik u heel graag uit om te reflecteren op wat ik heb voorgelegd, en er nog een en ander bovenop te leggen. Sommige collega's hebben dat inderdaad gedaan: nog andere pistes aangereikt die we kunnen bewandelen. Met sommige voorstellen ben ik het niet eens. Ik ben het er trouwens ook niet mee eens, mijnheer Vandenbergh, als u spreekt over een kaakslag, in verband met de besparingen die we hebben moeten doorvoeren. Als je garant staat voor 30 procent van het Vlaamse overheidsbudget, en je moet dan 10 procent van een budgettaire inspanning doen, dan is dat niet zo onredelijk. U zegt: 'Dat is een kaakslag.' Dan moet u mij eens zeggen in welke maatregel precies u die kaakslag ziet. Waar kunt u de kaakslag ontwaren, in alle besparingsmaatregelen die ik heb toegelicht? Ik zie die niet onmiddellijk. Ik heb daaromtrent ook geen reactie uit het veld gekregen, dat men dat als een kaakslag heeft ervaren. Maar ik hoor het graag.

Mijnheer Danen, de voorstellen met betrekking tot de instroom: ik denk dat we elkaar daarin wel kunnen vinden.

Maar als het gaat over heel de discussie, opnieuw, over hoofddoeken: het is 'ambetant' dat dit nu zijn intrede doet in het debat. Het gaat over het gemeenschaps-onderwijs. Bij uitstek in het gemeenschapsonderwijs gaan we uit van neutraliteit. We gaan nu toch niet plotsklaps onze principes opzijschuiven. Je kunt je anderzijds ook vragen stellen bij de motivatie van een leerkracht die zegt: 'Ik wil wel lesgeven, maar dat kan enkel en alleen als ik mag ingaan tegen het beginsel van de neutraliteit.' Blijkbaar is er dan toch een hogere roeping dan enkel het lesgeven. Ik zou daar niet aan raken. Laat ons die discussies niet met elkaar vermengen. Ik denk dat dat een slecht idee is. Niet dat we ze niet willen voeren, ik denk dat heel wat mensen geprikkeld zullen zijn om die discussie te voeren. Maar laat ons niet, in dit debat over het lerarentekort, daarover de discussie gaan voeren.

Mijnheer Laeremans, punctueel: voor alle vakken anciënniteit uit de privésector gaan valideren, vind ik een minder goed idee, simpelweg omdat je dan niet de geschikte profielen aantrekt. Het is natuurlijk wel zo dat er soms een overaanbod is, voor sommige profielen. Als je die gaat aantrekken, ga je verkeerde verwachtingen creëren. Daarom hebben we er met z'n allen, in de schoot van de Vlaamse Regering, voor gekozen om gecibleerd te gaan inzetten met het valideren van anciënniteit voor knelpuntvakken. Dat is een heel objectieve discussie, waarbij we gewoon vaststellen, op grond van de data van VDAB, waar de nood het hoogst is. En voor die knelpuntvakken gaan we iets onderscheidend doen, iets gecibleerd, iets apart.

Mijnheer De Gucht, u hebt hier heel doortastende voorstellen gelanceerd. Eén neutraal net, dat is misschien ook voorwerp van een ander debat, en als u de Grondwet wijzigt, dan heb ik nog enkele artikelen die voor herziening in aanmerking zouden komen, dus we gaan elkaar zeker vinden ... (*Applaus bij de N-VA*)

... maar dat is alleszins niet het kader waarbinnen we momenteel kunnen werken.

U hebt wel gelijk wat betreft de gedetacheerden, en ik denk dat ik dat in het overzicht van de maatregelen nog vergeten ben. Dan kom ik boven de tien. We gaan in alle openheid en sereniteit de gedetacheerden bekijken. Maar, sta me toe, het is geen binaire discussie. Er zijn heel wat gedetacheerden die ongelooflijk zinvol werk doen ten bate van ons onderwijs. Er zijn ook enkele verplichtingen waar we niet onderuit kunnen, bijvoorbeeld de Europese scholen. Daar moeten we ook al een 70-tal leerkrachten verplicht detacheren. Zo zijn er nog wel zaken. Er is ook goed werk dat verricht wordt rond armoedeprojecten, waarvoor leerkrachten worden ingezet. Projecten ter bestrijding van armoede in scholen, dat zijn ook wel zinvolle invullingen. Ook in het kader van de discussie die we voeren: op de pedagogische begeleidingsdiensten zitten ook heel wat gedetacheerden.

Soms moet je de afweging maken. Hoe kan onderwijstalent het beste renderen: via pedagogische begeleidingsdiensten, dan wel door zelf in de praktijk en in de klas les te geven? In dat kader hebben we al een discussie gevoerd.

Tot slot, mijnheer De Witte, vind ik het oprecht en eerlijk wat u zegt over die voorstellen. U hebt er ten minste enige appreciatie over geuit. Ik heb ook niet begrepen dat die zo negatief was. Maar we verschillen natuurlijk wel van mening wanneer het gaat over de instaptoets voor de lerarenopleiding. U zegt dat het een slecht idee is om daar gevolgen aan te verbinden. Daar ben ik het fundamenteel mee oneens. We zullen de lerarenopleiding niet aantrekkelijker maken door de lat lager te leggen, integendeel, we zullen de waardering, de appreciatie in hoofde van de brede samenleving en in hoofde van de kandidaat-leerkracht doen toenemen wanneer we een instaptoets organiseren waar we ook gevolgen aan verbinden. Wanneer wordt vastgesteld dat je tekorten hebt, dan wordt daar ook aan geredieerd. Daar heeft elke kandidaat-leerkracht toch ook baat bij. Het verhoogt de kans op succes en op slagen aan het einde van de rit. Ik vind dat een goed idee.

U hebt het ook gehad over het beperken van de ontslagtermijn. We hebben inderdaad in het kader van een discussie over de kwadratuur van de cirkel rond die vaste benoeming de zaken gekoppeld, namelijk het mogelijk maken dat jong talent snel kan worden benoemd en het reduceren van de ontslagtermijn van mensen die niet functioneren in ons onderwijs en die hun vaste benoeming als schild gebruiken bij hun eigen onwil of onkunde. Dat is een deal die we hebben gemaakt. Nu bedraagt die ontslagtermijn gemiddeld vier jaar waardoor die in de praktijk zelfs niet wordt gestart omdat het uitzichtloos is. Sommige mensen worden dan thuis gezet terwijl de belastingbetaler daarvoor blijft betalen. We hebben die periode gereduceerd tot een jaar.

En ja verdorie, ik denk dat dat een heel goede zaak is, men moet dat ook durven te zeggen, voor de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep en voor de maatschappelijke appreciatie en waardering. We kennen inderdaad in onze omgeving ook wel mensen die hun vaste benoeming misbruiken. En net zoals dat geldt voor alles, probeert de Vlaamse Regering misbruiken eruit te halen. Wanneer het systeem wordt gebruikt als schild tegen onwil of onkunde, dan moeten wij daartegen optreden. Nu wordt dat door die deal mogelijk en ja, ik ben er rotsvast van overtuigd dat dit een goede bijdrage is voor de maatschappelijke appreciatie van de job van leerkrachten. En leerkrachten verdienen dat meer dan ooit. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Ik laat mijn collega inhoudelijk verder gaan maar ik heb een vraag over de procedure, voorzitter. De minister heeft daarnet tien punten opgesomd waar heel goede ideeën tussen zaten. Ik hoop niet dat hij het bij die tien punten zal laten maar dat hij de ideeën van het parlement ook meeneemt. Zouden we die misschien, wanneer we toch worden verondersteld

daar nu eindelijk echt over te discussiëren en te debatteren, ook kunnen krijgen? *(Applaus van Jean-Jacques De Gucht, bij Groen en Vooruit)*

De voorzitter: Minister Weyts, ik weet niet onder welke vorm u die tien voorstellen concreet bij u hebt.

Minister Ben Weyts: In een totaal onleesbare vorm, vrees ik, voorzitter. Ik denk niet dat u daar veel mee kunt doen. Mijn excuses daarvoor.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Dan denk ik dat we dit moeten beschouwen als tien voorstellen van de minister die een aanzet zijn maar niet de tien punten van de regering. Zo niet, neem ik aan dat daarover gesproken is, dat die zijn afgeklopt en dat die beschikbaar zijn voor dit parlement. In het andere geval zou ik graag hebben dat er ook ideeën en voorstellen van het parlement worden meegenomen.

Minister Ben Weyts: Die Gedanken sind frei.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Nu moeten we toch opletten wat we aan het doen zijn. Dit is een parlement waar een minister het standpunt van de Vlaamse Regering behoort voor te leggen. Ik heb hier daarnet een minister aan het spreekgestoelte zien staan die een voordracht heeft gegeven. Ik heb begrepen dat ze ook voordrachtgevers zoeken in het onderwijs, misschien is dit ook een vacature die kan worden ingevuld. Maar een minister komt naar het parlement met iets wat in de regering is beslist en waarover moet en kan worden gediscussieerd. Minister, als ik het goed heb begrepen – anders kan ik de reactie van collega Rutten niet plaatsen – is dit niet afgeklopt binnen de Vlaamse Regering en is dit geen voorstel van plan van de Vlaamse Regering maar een aantal ideetjes die u in aanloop naar deze zitting op papier hebt gezet.

Ik vind dat dit niet kan. U spreekt hier namens de Vlaamse Regering. Ofwel krijgen we daar duidelijkheid over en krijgen we die punten op papier. U zegt altijd maar dat het parlement maar moet discuteren en dat u niets van waardering hoort. U hebt ze hier net voorgelezen. U kunt niet eens een document voorleggen aan het parlement. Ik vraag, voorzitter, schorsing, en dat we ten minste te horen krijgen of dit afgeklopt is binnen de Vlaamse Regering of niet, Open Vld was er alleszins niet van op de hoogte. *(Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA)*

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Leuk dat u hier een oppositieshow van wilt maken, maar het zal... *(Rumoer)*

De voorzitter: Laat minister Weyts even uitspreken. *(Rumoer)*

Dat doen ze in de klas ook. *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

U moet toch ook altijd het laatste woord hebben.

Minister Ben Weyts: Ik nodig u allen uit om mee te debatteren en u uit te spreken over alle voorstellen. Sowieso zal het u toch duidelijk zijn dat het een normale parlementaire procedure is, wanneer je reglementair decretaal wilt optreden, wat ook het geval is met sommige voorstellen, dat hier het debat altijd te gronde zal worden gevoerd. Als je decretaal gaat optreden, is het laatste woord zeker aan het parlement. Ik wil gewoon een aanzet geven tot het debat. Mag het even? Mogen we nog brainstormen?

Ik hoor graag de reacties. Ik sta open voor elke suggestie, als die maar leidt tot een realistische en haalbare oplossing in functie van de aanpak van het lerarentekort. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Mijnheer Rzoska, mevrouw Rutten, u vroeg naar de tien voorstellen op papier. We checken momenteel bij het Woordelijk Verslag of dat al klaar is, dan kan het gewoon worden uitgedeeld. Dan krijgt u letterlijk wat de minister gezegd heeft. Kan dat volstaan?

Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): De minister doet hier tien voorstellen, ik vond ze inhoudelijk wel oké, daar gaat het niet over. We moeten het debat trouwens nog beginnen. Zijn de voorstellen budgettair doorgerekend? Zijn ze afgesproken?

De voorzitter: Het actualiteitsdebat ...

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Momentje, ik ben aan het woord.

De voorzitter: Ik neem het woord wanneer ik dat wil.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): We hebben daarnet gehoord dat er voorstellen zijn die door collega's in de commissie werden gedaan en toen werden afgewezen en nu als voorstel naar voren worden gebracht. Ik vind het ongelooflijk belangrijk dat we dit debat ernstig nemen, dat we hier als parlement ernstig over kunnen debatteren. Het enige wat ik wil weten, en daarvoor is het goed als de minister dat zegt, zijn die tien voorstellen de basis waarvan we vertrekken? Kunnen er daar nog bijkomen? Dan debatteren we en doen wij voorstellen. Geen probleem voor mij.

De voorzitter: Dat is nu eenmaal het doel van een actualiteitsdebat, collega Rutten. *(Applaus bij de N-VA)*

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Tot nu toe hadden we geen debat, voorzitter, laten we het daarover eens zijn.

De voorzitter: Ja maar, het is afgesproken op het Uitgebreid Bureau. Dit is de format die we hanteren voor een actualiteitsdebat. Het debat begint eigenlijk nu.

De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Beste collega's, ik wil een aantal zaken punctueel rechtzetten. Collega Daniëls, wat u net zei over Vooruit 'geen voorstellen, wit blad', dat is ronduit niet correct. Wij waren de fractie die al tijdens de voorbije legislatuur teksten heeft voorgelegd, zowel aan directies als aan leerkrachten basisonderwijs. We dienden voorstellen van resolutie in waar we over de partijgrenzen heen hard aan hebben gewerkt. We hebben op het werkveld daarrond hard gewerkt en met de vorige minister zijn we daarover veel in debat gegaan.

Het was ook Vooruit dat in de vorige legislatuur diverse hoorzittingen heeft aangevraagd om dat precair punt van het lerarentekort al op de agenda te zetten, en om aan te tonen hoe problematisch het al was en nog ging worden. Als u nu zegt dat Vooruit alleen maar afbreekt en met andere zaken afkomt, vind ik dat intellectueel niet correct.

Minister, u bespaart wel specifiek op maatregelen die u ging nemen om het lerarentekort terug te dringen. Ik heb het opgeteld: 46 miljoen euro zal niet kunnen gebeuren door de besparingen van 112 miljoen euro. Dat is een vaststelling.

Maar wees gerust, minister, collega's, het onderwijs heeft een olifanten huid – gelukkig maar. Maar dit probleem kunnen we echt niet langer meer laten aanslepen.

Trek nu alstublieft alle registers open, desnoods met een nooddecreet, een visie gedragen door het onderwijswerkveld, zodat die mensen voelen dat er nu wel structureel aan gewerkt wordt. Want dat voelen ze niet op de werkvloer, minister. Wij kunnen in dit halfroond elkaar overtuigen, de fracties kunnen elkaar overtuigen en zeggen hoe goed we wel bezig zijn. Maar als ik met leerkrachten spreek, met directeurs spreek, met andere mensen uit het werkveld spreek, dan hoor ik dat die mensen dat niet voelen. Die mensen zijn aan het einde van hun Latijn. Er zitten ik-weet-niet-hoeveel scholen in de problemen. Er zitten ik-weet-niet-hoeveel schoolgroepen in de problemen. Er zijn heel wat directies die het vandaag niet meer zien zitten. Als u dat niet onder ogen ziet, dan hebben wij hier politiek een heel groot probleem.

Het structurele is voor mij heel belangrijk, ook op lange termijn. Dat hebt u mijns inziens nog niet kunnen geven. Ik zou het eerder ballonnen noemen, of losse voorstellen. Er zitten inderdaad goede zaken bij. Dat heb ik in de commissie ook al regelmatig naar voren gebracht, als er goede zaken geïmplementeerd zijn. Ik verdedig dat dan ook op het werkveld. Zo correct ben ik wel. Want het is ons onderwijs dat centraal staat. Maar je ziet dat er nu 112 miljoen euro wordt bespaard en je weet ook dat dat niet de eerste besparingen zijn in het onderwijs. Het is zo dat u stukje per stukje aan het knabbelen bent aan het onderwijsbudget – denk maar aan de budgetbesprekingen 2020.

Maar, beste collega's, een van de allergrootste oorzaken van het lerarentekort, is dat de job van leerkracht niet meer de waardering krijgt die ze verdient. Jaar na jaar zien we steeds minder jongeren voor een job in het onderwijs kiezen. Als ze al starten, zien we velen heel snel, binnen de vijf jaar, het onderwijs verlaten. Ja, minister, het project van de zijinstromers is een goed idee. Dat hebben wij ook altijd verdedigd. Maar dat is niet zaligmakend. Want die zijinstromers zijn goed voor minder dan een derde van de leerkrachten die aan de slag gaan. Het is via de lerarenopleiding dat de meeste leerkrachten op het werkveld terechtkomen. Daar moeten we hard op inzetten.

Toen minister Crevits in 2014 startte als minister van Onderwijs, studeerden er nog 4550 leerkrachten kleuter-, basis- en secundair onderwijs af. Vijf jaar later was dat al 10 procent minder. Ondertussen is er nog steeds geen volwaardig, gedragen loopbaanpact. Er zijn geen succesvolle acties om het beroep van leraar te herwaarderen. Die blijven al te veel uit, en dat betalen wij nu cash op de werkvloer. Wij betalen nu cash dat de mensen niet meer naar het onderwijs komen.

We moeten ervoor zorgen dat jonge leerkrachten opnieuw een duurzame toekomst zien in het onderwijs. Andere collega's hebben dat ook al aangehaald. We moeten hen waarderen, op verschillende fronten. Ik heb het dan over een sterke aanvangsbegeleiding, een hoogstaande lerarenopleiding en een continue professionalisering. Dat is ook iets, minister, waarop we toekomstgericht verder moeten inzetten.

Ik wil ook zeggen dat ik iets heel erg jammer vind, minister. Sta me toe dat ik nog eens spreek over de schooldirecteurs, voorzitter, ik ben dat zelf ook geweest. Ik wil het hebben over de meelooptrajecten. Wij stonden daarachter. Wij stonden volkomen achter die meeloopprojecten. Die leken mij toch erg succesvol. Je ondersteunt de directies. En wat merken we nu? Dat ook dat project in de prullenbak is beland. Dus eerst worden de mensen daar warm voor gemaakt. Er was een debat in het onderwijsveld over hoe ze dat konden aanpakken en wat ze ermee konden doen. Ook dat wordt in de prullenbak gedeponneerd.

Ik rond af, voorzitter. Ik werd niet zoveel onderbroken, merk ik. Dat wil zeggen dat het goed is. Wat ik bijzonder belangrijk vind om in de toekomst aan te werken, is dat we niet moeten proberen om hier politiek voordeel uit te halen. Ook wij willen dat niet met onze fractie. Maar ik wil gewoon de sense of urgency hier naar voren brengen in het parlement. Ik wil die sense of urgency brengen, niet

vanop een bureau, waar ik veel teksten lees, neen, niet vanop een bureau waar ik heel veel informatie lees, maar vooral door te spreken met directies, met leerkrachten, met andere personeelsleden uit het werkveld. Vergeet vooral niet: wij doen het maar voor één iets, en dat is het belang van de leerlingen en de kinderen. *(Applaus bij Vooruit en Groen)*

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Collega's, ik zal op een paar van de elementen ingaan die de minister naar voren heeft geschoven, niet op allemaal, want het is geen debat over de voorstellen van de minister. Het is een breder debat over het lerarentekort, en er is veel meer nodig dan een aantal ad-hocmaatregelen, waarvan ik wel hoop dat sommige ervan wat langer meegaan. Er is alleszins een alomvattend plan nodig.

Ik ga beginnen bij de lerarenopleiding, en misschien wil ik al beginnen voor de lerarenopleiding aanvat. Wanneer worden jongeren leerkracht? Collega Daniëls haalde goede voorbeelden aan, en daar trekken jongeren zich aan op en dat wenden ze dan aan om zelf ook leerkracht te worden.

In mijn vorige tussenkomsten heb ik gepleit voor een meer diverse leraarskamer. Ik zei daarbij – en ik meen dat nog steeds – dat de leraarskamer vandaag nogal wit en vrouwelijk is, en weinig representatief voor de kinderen die voor hen staan. Minister, ik wil er voor alle duidelijkheid geen hoofddoekendebat van maken, dat zullen we een andere keer wat uitgebreider doen. Ik wil er wel een diversiteitsdebat van maken. Sociaal-economisch stellen we vast ...

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Collega, het is inderdaad heel belangrijk dat we met concrete zaken naar voren komen op korte termijn en op lange termijn voor wat het lerarentekort betreft. Ik heb vandaag in een paar kranten gelezen en ik heb in het verleden al enkele keren gehoord dat de neutraliteit in ons onderwijs te grabbel wordt gegooid omdat mensen van zichzelf vinden dat het belangrijker is om met een religieus teken aan – of dat nu een kruisje of een keppeltje is, of eventueel zelfs iets aanverwant aan een religieus teken, want een hoofddoek is eigenlijk geen religieus teken –, voor een klas te gaan staan, en daar ben ik het mee oneens.

Ik ga mee in uw redenering dat het diverser moet, maar dan gaat dat ook in twee richtingen. Dan moeten we ervoor zorgen dat leerkrachten vandaag tijdens hun opleiding worden klaargemaakt – dat is wel heel belangrijk, minister – om voor een meer diverse en multiculturele klas te kunnen staan. Vandaag is dat een heel grote schok en het is een van de zaken waardoor heel veel leerkrachten in de grote steden afhaken.

De hele neutraliteit waarvoor zo hard is gevochten aan de kant schuiven omdat enkelingen dat gebruiken om een hoofddoekendebat te creëren, is fundamenteel fout. Ik hoop dat u dat alstublieft inziet, want u gaat hier alles met voeten treden waar voorgangers, ook in uw eigen partij, hard voor hebben gestreden. *(Applaus bij Open Vld en de N-VA)*

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega, als we spreken over diversiteit in het lerarenkorps, dan kan ik u bijtreden. Het is dan wel een diversiteit die er is gekomen in de lerarenopleiding op basis van mensen die de nodige kennis, vakkennis, vakdidactische principes en klasmanagement hebben. Het voorbije weekend was er een algemene vergadering van de Vereniging Vlaamse Academici (VVA), en daar ging het over Nederlands en over Brussel en over de instroom in de lerarenopleiding.

Weet u dat van degenen die starten in Brussel in het hoger onderwijs na vijftien jaar Nederlandstalig onderwijs met een diploma secundair onderwijs in de hand en die een instaptoets doen, een op de twee het niveau B2 Nederlands niet haalt? Niet, collega's. Moeten we dan in die lerarenopleiding allerlei zaken doen? Collega's, onze oproep staat ook in het regeerakkoord en daar ben ik de coalitiepartners dankbaar voor.

De voorzitter: Er zijn ondertussen zeven sprekers. U bent de tweede. Kunt u voortmaken alstublieft?

Koen Daniëls (N-VA): Collega Danen? Ik wist niet wat hij ging doen.

De voorzitter: Hij is een bic gaan halen, maar dat zijn uw zaken niet. Ga gewoon verder.

Koen Daniëls (N-VA): Voor de diversiteit moeten we zorgen dat jongeren sterk zijn in het lager en het secundair onderwijs. Om die reden hebben we het traject opgestart met de taalproef Nederlands, om hen Nederlands te leren met taaltrajecten. Dan hadden we die vaststelling niet hoeven te doen dat ze uitvallen in de hogeschool. Dat is toch een belangrijke stap, een veel belangrijkere stap dan hier te komen praten over de neutraliteit, want dan komen ze niet. Laten we inzetten op inhoud en er hier geen hoofddoekendebat van maken, want dat is het absoluut niet. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Collega Daniëls, als Brusselse ouders aan hun kinderen vragen wat ze vandaag op school hebben geleerd, dan is het antwoord vaak: 'Niks, want ik zat in de studie.' Dat is het probleem op het terrein, dat lang aangekondigd is en dat zich vandaag nog veel sterker dan we misschien hadden gedacht, voordoet. Brussel is in die zin de kanarie in de koolmijn. In het begin van dit schooljaar was er een tekort van 4 procent of 285 vte's, leerkrachten dus.

En we weten dat het tekort elk jaar in november nog groter wordt.

En wat zien we? Ik heb de laatste dagen met verschillende schooldirecteuren gesproken. Mensen doen hun best, leerkrachten doen hun best om de gaten die vallen doordat er te weinig leerkrachten zijn, in te vullen, maar geraken daardoor zelf overbelast. En je krijgt dus een sneeuwbaaleffect, waarbij steeds meer leerkrachten uitvallen. Voor het eerst sinds we over dit probleem praten, is er echt de dreiging dat scholen zullen moeten worden gesloten, dat er geen les zal kunnen worden gegeven aan klassen.

En dus, collega's, is er niet veel luxe om hier vandaag oplossingen uit te sluiten. En ik vind dat sommigen dat hier te gemakkelijk doen. De minister heeft een tiental voorstellen gedaan. Dat komt opeens uit de lucht vallen, na twee jaar ministerschap, terwijl we dit probleem al veel langer kennen. Ik vraag me dan af: waarom gebeurt dit nu pas en niet al veel vroeger?

De minister heeft een aantal voorstellen gedaan. Maar specifiek in Brussel zijn er nog een aantal andere problemen, minister, een aantal vragen ook die leven bij onder meer collegelid Gatz, die ook graag een oplossing wil voor dat nijpende probleem in de Brusselse scholen. En dat is onder andere dat zijinstromers ook zouden moeten kunnen instromen in het lager onderwijs. En het is zeker ook een bekommernis dat die Brusselse diversiteit veel meer wordt weerspiegeld voor de klas. En we kunnen dat gaan verengen tot een hoofddoekendebat, collega's. We hebben daar een zeer duidelijk standpunt in. Wij vinden dat vrouwen die willen lesgeven met een hoofddoek, dat evengoed kunnen als andere vrouwen. Maar we zullen het debat daar niet toe verengen.

En we slagen er al heel lang niet in om die diversiteit in de Brusselse klassen te krijgen. Nog altijd komt 90 procent van de leerkrachten in Brussel van buiten Brussel. En dan vraag ik me af: wat zal de minister daaraan doen? Minister, ik vraag me af in welke mate u de uitgestoken hand van collegelid Gatz al hebt aanvaard om met hem in overleg te gaan en voor die specifieke problematiek van de Brusselse scholen naar een oplossing te zoeken? (*Applaus van Jeremie Vaneekhout*)

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Ik neem aan ook over de neutraliteit?

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Goed geraden, voorzitter.

Mijnheer Danen, de neutraliteit in het onderwijs is er toch niet voor niets gekomen, en zeker en specifiek met de hoofddoeken is die er gekomen om onze leerlingen net van druk te vrijwaren. Het gebeurt niet vaak, maar ik geef de heer De Gucht volledig gelijk.

Wat de diversiteit betreft, zegt u zelf dat het eerst vooral mannelijke leerkrachten waren en nu vooral vrouwelijke, blanke leerkrachten. Je kunt ook naar een leerkracht opkijken als die een ander geslacht heeft of een andere huidskleur. Dat is absoluut niet het probleem.

Ik wil nog even iets aanstippen in dit debat. 40 procent van de beginnende leerkrachten stroomt uit. We mogen niet vergeten dat orde- en tuchtproblemen daarvan een grote oorzaak zijn. En de problemen stellen zich vooral in de grote steden – we mogen daar niet flauw over doen – waar de multiculturaliteit het grootst is. Ik daag u uit om als jong meisje, pas afgestudeerd, voor een klas te gaan staan vol jongens van andere, veelal islamitische afkomst, die geen respect hebben voor uw gezag. Dat gebeurt constant op de werkvloer. Die vrouwen – zonder hoofddoek weliswaar – haken ook af. Die verliezen ook. En ik denk dat we dat in dat debat niet uit het oog mogen verliezen. Vrouwen met een hoofddoek toestaan om voor de klas te staan, zou ons weer helemaal terug in de tijd brengen. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Ook over hetzelfde onderwerp?

Hannelore Goeman (Vooruit): Ja, het gaat over Brussel, dus voel ik mij natuurlijk ook bijzonder aangesproken. Want het is natuurlijk ironisch dat de minister tijdens de coronacrisis er – terecht – alles aan heeft gedaan om de scholen open te houden, maar dat we ondertussen in Brussel inderdaad op een punt gekomen zijn waar we scholen dreigen te moeten sluiten omdat er een tekort is aan leerkrachten om voor de klas te staan.

Ik ga ook even terugkomen op de tien maatregelen die de minister hier snel op tafel heeft gelegd, die hij snel snel bij elkaar heeft geschreven blijkbaar – dat lijkt me dan ook typerend voor de aanpak van deze regering – en die bovendien bijzonder laat komen. Want wat we vandaag meemaken, is een kroniek van een aangekondigd lerarentekort. En ik denk absoluut niet, hoewel uw plannen een aantal goede elementen bevatten, dat we er daarmee zullen geraken.

Bovendien, wat heel specifiek Brussel betreft, is het echt vijf over twaalf. Ik zei het al: we hebben daar echt nood aan een noodplan. Er zijn hier al een aantal dingen gesuggereerd. Inderdaad, kijk met de koepels wat er mogelijk is op basis van die detacheringen, kijk wat er mogelijk is om gepensioneerde leerkrachten voor de klas te laten staan, maar vooral ook opnieuw: die zijinstromers. Dat is echt op korte termijn, zeker in Brussel, waar wij naar kijken, een deel van de oplossing.

Want we hebben nú mensen nodig die voor de klas kunnen gaan staan. En vandaag, met die acht jaar, zullen we er niet geraken.

Dus ik herhaal de oproep die ik ook in de commissie gedaan heb: verleng die anciënniteit, geeft meer anciënniteit aan leerkrachten die willen instappen.

De voorzitter: Maar we waren eigenlijk over de neutraliteit bezig. U bent eigenlijk over een totaal ander onderwerp begonnen, zijnde Brussel.

Hannelore Goeman (Vooruit): Maar oké, op korte termijn zijinstromers, en op langere termijn meer diversiteit voor de klas, ook in Brussel. *(Opmerkingen)*

Ik wilde dus nog even mijn brug maken naar diversiteit.

De voorzitter: Op het Bureau wordt er dikwijls gezegd dat het een goed debat was, maar dat het allemaal door elkaar was. Ik probeer dat hier een beetje thematisch te doen. Er is hier iemand, collega Danen, begonnen over neutraliteit. Alle fracties hebben willen tussenkomen op dat punt. En ik heb aan iedereen gevraagd of het over hetzelfde onderwerp gaat. Het is uw volste recht om een punt te maken over Brussel, voor alle duidelijkheid, maar dan moet u dat doen op een moment dat het aan bod komt.

Collega Bex heeft dat al gedaan, ik geef nu het woord aan collega Yalçın, en dan aan minister Weyts. En dan gaat die waarschijnlijk ook wel antwoorden op de vraag van collega Bex. En dan gaat het opnieuw over Brussel.

Ofwel spreken we zaken af in het Bureau, en proberen dat hier wel een klein beetje deftig te organiseren, ofwel springt iedereen hier van de hak op de tak. *(Opmerkingen van Hannelore Goeman)*

Mevrouw Yalçın heeft het woord.

Hilâl Yalçın (CD&V): Bedankt, voorzitter. Ik wil effectief inpikken op het luikje diversiteit, zoals collega Danen heeft aangehaald. En ik denk dat we ook heel duidelijk moeten kijken naar onze samenleving. Ik denk dat het heel realistisch is om vast te stellen dat onze samenleving volop in verandering is, en dat die inderdaad ook divers is, in sommige regio's meer dan in andere. En laten we misschien deze crisis en deze diversiteit dan ook effectief als troef gebruiken. Op de schoolbanken is er een enorme diversiteit terug te vinden: kinderen met een migratieachtergrond, kinderen met verschillende socio-economische achtergronden, kinderen met een andere huidskleur, hoogbegaafden. Er is een enorme diversiteit in de klassen. En je zou dan ook denken dat dat misschien ook automatisch in de lerarenkamer zo is, maar helaas. Dat is het niet. Het lerarenkorps is op dit moment absoluut geen correcte weerspiegeling van onze samenleving. En net hier liggen zeker nog kansen, kansen om ook deze leerlingen, potentiële leerkrachten, in het onderwijs te trekken.

Want ondanks de achtergrond denk ik dat het vooral om de intrinsieke motivatie gaat van een leerkracht die met veel ambitie zijn taak volbrengt en inderdaad kinderen mee kan vormen in die scholengemeenschap. Ik denk dat het daarom belangrijk is dat dat ook een denkpiste is die meegenomen kan worden. Ik zie ook in dat dat niet dadelijk met een vingerknip zal gebeuren, maar ik denk wel dat we erop moeten blijven inzetten om ook ondervertegenwoordigde groepen in onze superdiverse samenleving te kunnen toeleiden.

In dat kader wil ik ook nog even een mondelinge vraag van collega Brouns in herinnering brengen van november 2019. Daarin had hij u ondervraagd over de diversiteit in het lerarenkorps. U hebt toen geantwoord dat het in het kader van het lerarentekort essentieel is om het potentiële lerarenbestand zo groot en

divers mogelijk te houden, en dat het ook belangrijk is om die diversiteit te monitoren. Dus ik wil ook vanuit de fractie met lichte aandrang vragen of we daar ook werk van zouden kunnen maken, zodat we ook verder kunnen. Want meten is weten. En ik ben ervan overtuigd dat u dat ook nog zult inzien.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Collega's, we hebben het gehad over leerkrachten die ons geïnspireerd hebben. Ik heb ook leerkrachten gehad die mij geïnspireerd hebben, en ik weet in alle eerlijkheid niet meer wat die aanhadden. Ik heb er geen idee van wat zij aanhadden, en ik vind dat ook echt niet relevant. En ik merk dat de minister hier komt met een lijstje waarvan hij zelf toch ook niet zeer overtuigd is, heb ik de indruk. Want anders hadden we al veel langer een plan gehad.

We hebben dus een probleem, we hebben een immens probleem van leerkrachten. We hebben jonge, gemotiveerde vrouwen, en velen daarvan spreken perfect Nederlands, collega Daniëls, perfect. En die moeten nu logopedist worden, of treinbestuurder of ergens een beroep uitoefenen waar dat wel mag met een hoofddoek. Maar ze mogen niet voor de klas staan. Ik vind dat absurd. Ik denk dat de nood hoog is, en ik denk ook dat het goed is om dat debat hier, in deze situatie, effectief open te trekken naar dat thema.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wilde misschien gewoon even tussenkomen met betrekking tot de vragen rond Brussel, heel concreet. Want ik denk dat verschillende voorstellen die ik doe absoluut ten bate zijn van de problematiek in Brussel. Maar ik heb een korte lijn met collega Gatz. We hebben elkaar al gecontacteerd, we zien elkaar dan ook de visu. Ik wil natuurlijk vermijden dat er maatregelen komen waarbij we elkaar vliegen gaan afvangen, en leraren gaan aantrekken die je elders weglokt. Ik denk dat daar niemand baat bij heeft.

Maar het is wel zo dat we daarover samenzitten. Ik kan u zeggen dat ik niet denk dat we zullen discussiëren over de hoofddoek. Daar zal het niet over gaan. Het zal effectief gaan over het lerarentekort.

Ik moet de laatste tussenkomst ook in deze zin bevestigen: je stelt vast dat de grootste winst op het vlak van het lerarentekort te boeken valt bij de ondervertegenwoordigde groepen. Dat is mathematisch zo. Daarom kijken we daar in eerste instantie naar. En twee, en dat is hier ook net aan bod gekomen: we trachten in het kader van de lerarenopleiding om kandidaat-leerkrachten veel beter voor te bereiden op de hedendaagse samenstelling van een klaslokaal. We voeren het debat nu met de lerarenopleiding, maar we hebben op dat vlak wel al enkele pilootprojecten georganiseerd: we zorgen er mee voor dat kandidaat-leerkrachten effectief in het kader van een stage terechtkomen in een multiculturele school in een stedelijke context. We proberen een zo realistisch mogelijke weergave te vormen van niet alleen een gewone landelijke school, maar ook de realiteit van een stedelijke multiculturele omgeving.

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Minister, ik hoorde u net zeggen dat de grootste sprong voorwaarts die we kunnen nemen om het tekort tegen te gaan is: gaan kijken bij ondervertegenwoordigde groepen. Begrijp mij niet verkeerd, diversiteit is belangrijk. Maar als je echt op zoek gaat naar antwoorden, minister, dan moet je in de eerste plaats eens kijken naar de uitstroom, zoals collega De Gucht heeft gezegd. Er zijn ontzettend veel leerkrachten die beginnen met goede intenties en goede moed en vol idealen. We hebben het hier allemaal over hen, en we herinneren hen ons allemaal. Binnen de vijf jaar zijn ze opnieuw weg. Uw

probleem is dus niet het tekort aan instroom. Uw probleem is een teveel aan uitstroom. Als we dat willen aanpakken, minister, dan heb ik van u één ding niet gehoord en ik vind dat bijzonder jammer. U hebt een cao gesloten waarmee u driehonderd leerkrachten uit de leslokalen haalt en terugzet op de banken om syndicale materies te bespreken. Bespaar uzelf een lange lijdensweg en haal dat voorstel opnieuw van de tafel. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik was daarnet al aan het zeggen dat ik vind dat er schandalig veel tijd is verloren gegaan om het lerarentekort aan te pakken, maar ik zit hier vandaag ook om te discussiëren over oplossingen. Zeker als het gaat over Brussel.

Minister, ik wilde u twee pistes voorleggen. Er is in Brussel een grote nood op korte termijn. U zei dat u de zijinstromers wilt versterken, maar volgens mij gaat u daar niet ver genoeg. Ik zou u zelfs durven voorstellen om misschien een uitzondering te maken voor leerkrachten die in grootsteden gaan lesgeven. Geef hun extra anciënniteit, eventueel zelfs een verdubbeling. Acht jaar is niet voldoende. Ik sprak onlangs met een vriendin van mij. Zij zei: 'Ik wil wel voor de klas gaan staan maar ik verlies daarmee tien jaar anciënniteit. Dat komt neer op 500 euro. Daar doe ik het gewoon niet voor. Terwijl ik wel het idealisme heb om mee in Brussel het verschil te gaan maken.'

Zal dat geld kosten? Ja, maar wat ons betreft is het de investering meer dan waard. Het doet ook de vraag stellen: wat kost het als we niets doen? Wat kost het als kinderen zonder leerkrachten in de klas zitten? We gaan naar die realiteit in Brussel. Daar zitten kinderen in verschillende scholen uren in de studie. In die zin snappen wij inderdaad niet, zoals collega Vandenberghe al heeft gezegd, dat u gaat besparen in de middelen voor de zijinstroom. Dat is heel erg wrang. U zegt dat dat niet zal raken aan de onderwijskwaliteit. Dat is natuurlijk niet waar want de onderwijskwaliteit staat of valt met leerkrachten, en die zijn er vandaag niet. U zegt dat u de zijinstroom gaat versterken, maar u bespaart op de middelen. *(Opmerkingen)*

Dat zal uit de begrotingsbesprekingen wel blijken.

De tweede piste is dat we in Brussel meer Brusselaars voor de klas moeten krijgen. We moeten de diversiteit van onze stad binnentrekken in de scholen. Maar ook daar blijf ik op mijn honger zitten als het gaat over concrete antwoorden. Er moet al vanuit het secundair onderwijs worden bekeken wat er mogelijk is. Bent u aan het nadenken over aanlooptrajecten voor talentvolle leerlingen die naar het onderwijs zouden kunnen stappen, om hen daarvoor klaar te stomen, om eventueel extra lessen te organiseren, vakinhoudelijk maar ook Nederlands, zodat ze ook de stap naar de lerarenopleiding kunnen zetten? En wordt er in die lerarenopleiding nu eindelijk nagedacht over grootstedelijke trajecten, zodat de leerlingen die daar uitstromen er klaar voor zijn wanneer ze in Brussel, in een grootstad, voor de klas komen te staan en inderdaad niet binnen de vijf jaar afhaken omdat de schok vaak te groot is?

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, u hebt daarnet aan ons gevraagd dat we meteen zouden reageren op die tien punten die u op tafel legde. Ik vind dat u de indruk wekt dat de sense of urgency ontbreekt wanneer het over Brussel gaat. Daar zijn echt scholen waar de mensen niet meer weten van welk hout pijlen maken, waar mensen elke dag proberen om kinderen toch les te geven, maar waar men ook aankondigt dat het binnen dit en een maand perfect mogelijk is dat er scholen moeten sluiten.

Dan heb ik niets aan het feit dat u zegt dat u een korte lijn hebt met minister Gatz, dan wil ik vandaag vooral horen wat u daar concreet aan gaat doen, welke concrete plannen u hebt om daar een oplossing voor te vinden. Ik heb u gevraagd wat u van zijinstromers vindt in het lager onderwijs, collega Goeman heeft ook een aantal voorstellen gedaan. Wat zijn uw concrete voorstellen om ervoor te zorgen dat er op korte tijd geen scholen hoeven te sluiten in Brussel?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, u probeert het debat inderdaad bij het thema te houden, maar het gaat toch wel alle richtingen uit.

Ik heb even gekeken naar die cao. Collega Rutten, die is wel degelijk goedgekeurd door de voltallige regering. Dat is niet onbelangrijk om hier mee te geven. In die cao zit ook de aanvangsbegeleiding. Dat vind ik ook niet onbelangrijk, want hier wordt telkens maar op één ding gefocust, maar dat is wel globaal goedgekeurd.

Wat Brussel betreft, stel ik vast – en collega Tavernier en collega Vanlouwe hebben het me net nog bevestigd – dat slechts 3 procent van de leerkrachten in Brussel uit Brussel komt; de rest komt uit Vlaanderen. Mensen die in Brussel wonen hebben dus blijkbaar geen goesting om in Brusselse scholen les te geven, zo stel ik vast. Dáárvan zou ik wakker liggen. Hoe komt het dat de inwoners van de eigen stad en het eigen gewest geen les willen geven in hun eigen scholen? Dat vind ik echt een ongelooflijk belangrijke vraag. U vraagt nu eigenlijk bijna: 'Hoe gaan de Vlamingen dat oplossen in Brussel?' Ik wil ook wel eens weten hoe het komt dat die mensen niet naar die Brusselse scholen willen. *(Opmerkingen van Stijn Bex)*

Ik heb er daarnet al deels over gesproken. Het gaat onder andere over die attitude, over tucht, over vakinhoud, over Nederlands. Collega's, laat ons daar samen, zowel met de onderwijsverstrekkers als met minister Gatz ... Want u vroeg, mijnheer Bex, of de minister al overlegd had met minister Gatz en de minister heeft geantwoord dat hij er een korte lijn mee heeft, waarop u vervolgens zei dat dat wel zo kan zijn, maar dat u nu antwoorden wilt. U moet wel een beetje eerlijk zijn in dit debat. Dat wilde ik toch toevoegen, voorzitter, als het over Brussel gaat.

De voorzitter: Mevrouw Rutten voelt zich aangesproken omdat u haar naam hebt vernoemd, collega Daniëls.

Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Inderdaad, voorzitter.

Laat ons er geen Brusseldebat van maken – ze hebben daar bij mijn weten een eigen parlement – en ook geen hoofddoekendebat, want dat is hier al veel te vaak aan bod gekomen. Laat ons terugkeren naar de essentie van wat er op dit moment speelt: leerkrachten die we niet vinden, leerlingen die in de studie met hun vingers zitten te draaien en die in het begin van het jaar soms nog geen wiskunde hebben gehad of geen leerkracht hebben gezien.

Ik weet wel, collega Daniëls, dat die cao is gesloten en ik weet dat het ambetant is, omdat je geen gezichtsverlies wilt lijden als je iets gesloten hebt, maar als het een slechte maatregel is, dan is het een slechte maatregel. Driehonderd leerkrachten weghalen uit de klas op dit moment is 'adding insult to injury'. Dat doe je dus beter niet.

Ik doe een voorstel. Als het belangrijk is om een gegeven woord te houden – en ik denk dat dat belangrijk is –, stel het dan gewoon een paar jaar uit. Nu is de nood het hoogst, nu hebben we die leerkrachten nodig, nu komt het erop aan om die slechte maatregel in te trekken. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Voorzitter, collega's, wat de cao betreft: ik vind het een heel constructief voorstel van collega Rutten om te zeggen dat het nu niet het moment is om driehonderd leerkrachten uit de klas te halen. Een gegeven woord is een gegeven woord, maar laat ons dat inderdaad opschuiven, want nu hebben we die leerkrachten nodig. Dat is een eerste punt.

Twee, mevrouw Rutten, ik weet niet of u weet wat er nog in die cao staat. Daarin is 15 miljoen euro vrijgemaakt voor die detachering van die leerkrachten. Daar staat 52 miljoen euro in. Met grote trom is aangekondigd dat we met die 52 miljoen euro extra handen in de klas gaan krijgen, omdat daarmee lerarenuren gecreëerd zouden worden, waarmee dan extra leerkrachten benoemd kunnen worden.

Hoe cynisch is dat echter op een moment dat er natuurlijk nergens extra leerkrachten te vinden zijn. Die 52 miljoen euro, dat is dus eigenlijk een lege doos. Dat is een loze belofte geweest. Minister, dat is een kat in een zak. Mijn vraag aan u is dus dat u die 52 miljoen euro voor lerarenuren zou omzetten in punten, zodat daar ook andere mensen mee in de klas kunnen worden gezet: logopedisten, administratie ... Dat staat nog niet bij uw maatregelen, maar ik denk dat dat een heel belangrijke en dringende maatregel is. Die mensen kunnen helpen om de planlast te verminderen, om leerkrachten te ondersteunen, zodat de leerkrachten die er nu wel nog zijn – want die bijkomende zult u toch niet vinden – ten minste worden ontlast en zich kunnen toeleggen op hun kerntaken.

Minister, collega's, mijn vraag aan jullie is dat, in plaats van een kattenbelletje met allerlei inderhaast samengebrachte voorstelletjes, we hier volgende week een spoeddecreet zouden goedkeuren om het mogelijk te maken om lerarenuren om te zetten in punten, zodat dat van die extra handen in de klas geen loze belofte wordt, maar daadwerkelijk iets dat op het terrein het verschil zal maken. We hebben dat zoveel gedaan in coronatijden, we hebben hier zoveel spoeddecreten moeten goedkeuren. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Mevrouw Rutten, u herleidt het debat nu tot iets heel specifiek, maar ik geef u gelijk: laten we het hebben over de kern van de zaak. De kern van de zaak is: meer instroom en minder uitstroom. Bij de instroom zijn er twee problemen. Er is ten eerste de werkzekerheid van startende leerkrachten. Op dat vlak is er echt een probleem. Minister, ik heb het daarnet gevraagd, maar u hebt daar gewoon niet op geantwoord. Als je begint in het onderwijs, zit je in een heel precarie situatie. Wie wil ergens gaan werken als hij weet dat hij in de vakantie geen loon zal hebben? Dat is een ramp, en dat is niet opgelost. Er is immers nog altijd eerst een heel tijdelijk statuut. Er is geen vervangingspool waarin die mensen kunnen terecht komen als ze hier en daar een paar uur moeten bijeensprokkelen. Ten tweede is er de begeleiding. Ik zie hier dat u 10 miljoen euro wilt uittrekken voor begeleiding. Welnu, er zijn 5000 startende leerkrachten per jaar. Met die 10 miljoen euro kunt u 200 mensen inzetten. Dat is 1 begeleider voor 25 leerkrachten. Dat is veel te weinig.

Ten derde is er de werkdruk. Ik zei net dat er een heel onderzoek was van de KU Leuven, net voor de zomer, in juni: een op de drie leerkrachten zit in de gevarenzone voor een burn-out. Welnu, mevrouw Rutten, hoe wordt er over de werkdruk onderhandeld in de scholen? Hoe gaat dat concreet? Wie trekt aan de alarmbel? Dat is natuurlijk de vakbond. Als men beslist dat weg te knippen, dan is dat natuurlijk ook geen oplossing. Men moet dus werken aan de werkzekerheid, de werkdruk en de begeleiding van die leerkrachten. Dan kan men écht stappen vooruit zetten. *(Applaus van Jos D'Haese)*

De voorzitter: Ik ga eerst het woord geven aan de collega's die nog het woord hadden gevraagd. Het gaat nu echt wel alle kanten uit, maar ik had niks anders verwacht. Ik heb alleszins geprobeerd.

De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik wil eerst even reageren op wat de minister zei, namelijk dat bepaalde bevolkingsgroepen ondervertegenwoordigd zijn en dat we daar grote winst kunnen boeken. Ik hoop maar dat we niet gaan naar quota per bevolkingsgroep. Dat lijkt mij een straatje zonder einde.

Dan hoor ik hier pleiten voor een versnelling van de anciënniteit in Brussel. Als bewoner van de Rand ben ik daar uiteraard vierkant tegen, want dan ga je nog eens meer mensen uit de Rand wegzuigen. We zien al bij de politie wat voor een groot probleem zoiets veroorzaakt. We hebben structureel te weinig mensen in de Rand omdat die agenten in Brussel betere loonvoorwaarden krijgen.

Natuurlijk zie ik hier ook het steekspel tussen de meerderheidspartijen over de vakbonden. Dat vinden wij helemaal te gek. Minister Weyts heeft net een aantal nieuwe maatregelen gemeld, maar die moeten ook worden betaald. Ik denk dus dat de centen veel beter daarvoor kunnen worden gebruikt. Mevrouw Rutten, wij zouden dat dus niet uitstellen, maar gewoon afvoeren.

Wat Brussel betreft, collega Daniëls heeft erop gewezen: het probleem zit in Brussel zelf. Daar willen er amper mensen leerkracht worden. Ik zal straks ook zeggen waaraan dat voor een stuk ligt. Brussel kan echter altijd flankerende maatregelen nemen. Brussel kan ervoor zorgen dat mensen daar gemakkelijk of goedkoop kunnen parkeren en zo verder. Die maatregelen kan Brussel dus wel nemen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik zit met grote ogen te kijken naar de dynamiek die zich hier binnen de meerderheid begint te ontsppen. De minister lanceert hier een aantal ideetjes die blijkbaar in de coalitie nog niet doorgesproken zijn. Ik zie een coalitiepartner die de afgesloten cao frontaal aanvalt. Wat is het nu? Wat moeten leerkrachten die dit debat massaal aan het volgen zijn nu eigenlijk denken? Zij willen één ding, en dat is duidelijkheid over wat er nu eindelijk gaat gebeuren om het lerarentekort aan te pakken. Ik kan alleen maar vaststellen dat deze regering het zelf nog niet weet. *(Applaus van Bruno Tobback)*

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Ik wil het debat niet alle kanten laten uitgaan, maar daarnet is er in de discussies al veel gezegd over begeleiding en aanvangsbegeleiding. Dat is heel belangrijk in heel het debat, maar ik wil toch verwittigen. Het is absoluut noodzakelijk, maar het zal onvoldoende zijn om de gaten die er vandaag zijn in te vullen. Ik refereer aan de zijinstromers. Heel wat van mijn collega's – en ik heb dat met hen besproken – hebben zijinstromers die zonder getuigschrift van pedagogische bekwaamheid aan boord komen. Dat is nefast voor de onderwijskwaliteit. Die zijinstromers hebben echt nood aan degelijke opleiding en aan degelijke aanvangsbegeleiding zodat we niet in de problemen komen omdat deze mensen de nodige competenties niet hebben. Ik wil toch wel een klein beetje nuanceren. Mijn punt is: aanvangsbegeleiding is heel belangrijk, maar het is niet heiligmakend om het probleem van het lerarentekort op te lossen.

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Het is opnieuw een paar keer ter sprake gekomen. Dit gaat over vakbondsvrijstelling. Dat wil zeggen dat je vrijgesteld wordt – je

moet al eens naar de terminologie luisteren – van lesgeven om vakbondstaken te gaan vervullen. Kijk, dat de collega van de PVDA dan applaudisseert en dat hij vindt dat je boven alles eerst je vakbondstaken moet kunnen doen, verbaast mij niet. Dat de rest dat in dit debat ook allemaal vindt, verbaast mij wel. Ik hoor graag iets anders. Ik begrijp dat het afsluiten van een cao niet eenvoudig is. Daarom zeg ik ook niet – in tegenstelling tot de collega's van het Vlaams Belang –: bon, gooi heel die cao maar op de schop. Er zitten ook goede dingen in, echt goede dingen, minister. Maar nu we op dit moment leerkrachten te kort hebben en er kinderen in een lege studie zitten, zou het compleet onverantwoord zijn om leerkrachten vrij te stellen voor vakbondstaken. Dat is in mensentaal iets dat iedereen begrijpt. Doe dat niet. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, het debat is alle kanten uitgegaan. Ik was gestopt bij een oproep om te werken aan diversiteit. Ik stel voor dat we dit debat hier nu niet opnieuw starten. Maar ik merk wel een grote gedragenheid om daar het debat over te voeren. Nogmaals, ik wil zeker de neutraliteit niet overboord gooien. Wie dat zou denken: ik ben absoluut voorstander van neutraal onderwijs. Daar gaat het niet over. Het gaat er wel om hoe we onze lerarenkamer meer divers kunnen maken.

Ik wil ingaan op een paar voorstellen van de minister, niet omdat hij dat vraagt, maar omdat het zaken zijn die ik ook in het debat wilde gooien. Dat is namelijk de aandacht voor de zijinstroom. Ik ben overtuigd, minister, om, zoals u ook aangaf, van duaal les volgen ook naar duaal les geven te gaan. Mensen uit de industrie die graag een stukje willen lesgeven, kunnen dat perfect doen in het onderwijs, weliswaar met pedagogische bekwaamheid. We kunnen dat ook aanwenden om ons tso- en bso-onderwijs te herwaarderen en op te waarderen. Als er toppers uit de industrie les komen geven in die scholen, zal dat goed zijn voor de scholen, voor de bedrijven, voor de leerlingen en voor de herwaardering van de leerkrachten.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik zou, als dat mag, de discussie over de cao beslechten want er wordt hier van alles op een hoopje gegooid. Ik zou eenieder de lectuur van de cao in kwestie willen aanbevelen. U weet dat een cao altijd een compromis is. Je moet bruggen bouwen, je moet kunnen besturen. Dan zijn er ook wel zaken die in een vergelijk komen die je misschien niet zelf zou suggereren, maar ik vind ze wel allemaal perfect te verdedigen.

Wat is vandaag de praxis als het gaat over de syndicale vertegenwoordiging? Dat is dat in diverse scholen syndicale vertegenwoordigers worden vrijgesteld van administratieve taken, van toezicht, van plage-uren waardoor die scholen eigenlijk moeten betalen met die uren voor de syndicale vertegenwoordiging. Wij hebben afgesproken dat voor een beperkt bedrag van 15 miljoen euro scholen gecompenseerd worden. Vandaag moeten scholen met uren, met zogenaamde bpt-uren (bijzondere pedagogische taken), betalen voor die syndicale vertegenwoordiging. Ik zeg: neen, laat de scholen daar niet de dupe van zijn en laat ons ervoor zorgen dat de scholen in kwestie daarvoor worden gecompenseerd.

Mevrouw Meuleman, u maakt het helemaal gortig als u spreekt over 52 miljoen euro. We investeren net om toe te laten dat leerkrachten zich meer kunnen concentreren... U schudt van neen, maar ik heb de cao gesloten. Die 52 miljoen euro die we investeren, zorgen ervoor dat scholen leerkrachten kunnen vrijstellen van toezicht, van administratieve lasten, zodoende dat zij zich kunnen concentreren op hun kerntaak, lesgeven, en die uren worden dan ingevuld door niet-leerkrachten. Dat is net een goede maatregel in de aanpak van het lerarentekort omdat je er zo voor zorgt dat die uren opgenomen kunnen worden door niet-leerkrachten

en dat de leerkrachten zich meer dan ooit kunnen concentreren op lesgeven. Wat betekent dat in de praktijk? Dat betekent in de praktijk tot 51 uren in het secundair onderwijs om leerkrachten te ontlasten, zodat die zich kunnen concentreren op hun kerntaak. Dat is een heel goede maatregel.

Tot slot zijn er nog twee elementjes die ik zeker wil meegeven. Het overzicht dat ik schets, is niet volledig, maar wat zit daar ook in? Extra middelen voor aanvangsbegeleiding zit in de cao. Nog iets belangrijks is het verhogen van de loonspanning om directiefuncties aantrekkelijker te maken. Vandaag is het in vele gevallen zo dat als je als leerkracht directeur wilt worden, je maar 15 procent meer gaat verdienen in die directiefunctie. Sorry, maar dat zorgt er natuurlijk voor dat zulke functies echt niet aantrekkelijk zijn. Daarom hebben we nu de afspraak gemaakt dat we gaan naar een minimale loonspanning van 31 procent voor iedereen. We doen dat gefaseerd, in twee fases, waarbij we 10 miljoen euro extra investeren en waardoor we die directiefuncties aantrekkelijker maken. Er is een loonspanning van 31 procent. Dat wil zeggen dat wanneer je zou overstappen van de positie van leerkracht naar een directiefunctie, je dan 31 procent meer zou verdienen. Zo maken we natuurlijk ook die job aantrekkelijker.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Minister, ik ben blij dat u bezorgd bent over de functie van directeur omdat dat een grote problematiek is. Daarom heb ik een concrete vraag. We kunnen niet tegelijk warm en koud blazen. U zegt dat we de directeurs naar waarde moeten schatten en moeten maken dat ze blijven, dat ze voldoende ondersteund worden en dat we er vinden. Maar wat is dan de reden waarom de meelooptrajecten, die erg succesvol bleken, zonder enig debat of evaluatie, op de schop gaan? Ik ben ervan overtuigd dat scholen, schoolbesturen en schooldirecteurs daardoor heel wat kwaliteit verliezen door onvoldoende begeleiding van nieuwe directeurs. Wie is daar weer de dupe van? Doordat we directeurs en aspirant-directeurs in de kou zetten, zijn het onderwijs en de kinderen daar weer de dupe van. Als u daar zo bekommerd om bent, waarom hebt u dat mooie traject, dat u met veel poeha hebt gelanceerd, op de schop laten gaan zonder enig debat of evaluatie?

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ik geloof persoonlijk niet in het feit dat die driehonderd leerkrachten en de compensaties die u geeft, enkel gaan over mensen die wat toezicht houden. Ik denk eerlijk gezegd dat dat veel verder gaat. Ik ben ervan overtuigd dat vakbonden – of toch in ieder geval op het moment dat men daaraan begint – het vooral doen om het onderwijs naar een hoger niveau te brengen. Minister, bent u bereid om de vraag te stellen aan de vakbonden om op dit moment die eis binnen de cao op te schorten zolang we met dit tekort zitten, om daarna te bekijken wat de verschillende mogelijkheden zijn?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, u kunt toch niet ontkennen dat er, naast de 100 miljoen euro besparing waarover u transparant bent geweest, een enorme verdoken besparing is ingebouwd in uw beleid, namelijk vanwege het feit dat alle lerarenuren die beschikbaar zijn, niet kunnen worden ingevuld omdat er geen leraren zijn. Op die manier spaart u dus veel uit. Uren kunnen niet ingevuld worden, er kunnen geen vervangingen gerealiseerd worden. Dat is ook het grootste probleem dat de onderwijsverstrekkers hadden met uw cao. Daarom hebben ze hem ook niet goedgekeurd. Het is een vraag – vandaag nog in De Standaard – om ervoor te zorgen dat die lerarenuren kunnen omgezet worden, zodanig dat de broodnodige handen in de klas tijdelijk, op welke manier dan ook – daarom vraag ik een spoeddecreet – ingevuld kunnen worden door logopedisten of door mensen die op andere

manieren kunnen bijstaan, zodanig dat de leerkrachten die er nog zijn, inderdaad hun job zo goed mogelijk kunnen uitoefenen. Mijn vraag is: bent u bereid dat te doen? Of geeft u toe dat u op die manier een besparing realiseert, waar u misschien op rekent, maar die een valse belofte heeft ingehouden naar het veld toe? Daartegen willen wij ons alleszins verzetten.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): We hebben het hier over 'Samen school maken', een punt in de cao. Wat ik wat mis in de discussie, hier in het debat, minister, is het belang van het beleidsvoerend vermogen. Er wordt wel verwezen naar de taak van de directeur, maar als we het hebben over werkdrukverlaging, over het voeren van een modern hrm-beleid, het personeelsbeleid, de man of vrouw die aan het hoofd staat van het personeel, dan moet ik toch wel toegeven dat die mensen heel weinig tools in handen hebben. Ze zijn eigenlijk strikt gebonden aan wat wij hier beslissen. Ik denk dat we dat toch onder de loep moeten nemen, dat we daaraan moeten proberen te sleutelen en hen ook de tools in handen geven om dat moderne personeelsbeleid te voeren.

We kunnen wel nadenken over hoe we opnieuw mensen naar het onderwijs kunnen lokken, maar ik denk dat dat alleen kan als we de leerkracht echt gaan aanzien als expert, iemand met kennis van zaken, iemand die de perfecte klasmanager is, en iemand die de pedagogische bekwaamheden heeft. Als directeur sta je aan het hoofd van je personeel en heb je weinig tools.

Mijn concrete vraag, minister: erkent u dat we daar werk van moeten maken, en dat we meer tools kunnen geven aan de directeur, aan het schoolbestuur, om een modern personeelsbeleid te voeren?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, u begint er eigenlijk zelf over: naast het lerarentekort, waarover we vandaag debatteren, dreigt er ook een directeursstekort. Daarom denk ik dat het niet wijs is om juist te gaan besparen op de meelooptrajecten van directeurs. We moeten natuurlijk ook jonge en nieuwe directeurs naar het beroep trekken. Ik denk dat, net zoals bij het lerarentekort, het loon niet echt het probleem is. De loonspanning is bij de directeurs niet echt het probleem, maar we zitten met heel veel directeurs die door burn-out, mentale problemen en zo verder, worden gevelde. Dat is het waaraan we iets moeten doen, want anders kunnen we binnenkort dezelfde discussie die we nu voeren over het tekort aan leraren, binnenkort ook hebben over het tekort aan directeurs. Vandaar dat ik niet begrijp dat u daarop ook nog eens hebt bespaard. Het lijkt wel een kaasschaaf: we gaan daar een beetje bijgeven en daar een beetje weghalen. Ik heb de indruk dat er geen echt doordacht beleid achter zit, en dat het gewoon wat boekhoudkundige trucjes zijn. Op die manier gaan we geen echt consequent en coherent beleid voeren en gaan we zeker geen mensen naar het onderwijs trekken.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Inderdaad, het beleidsvoerend vermogen van onze scholen, en vooral het hrm-beleid, is bijzonder cruciaal volgens onze fractie. Wat doet een goed hrm-beleid? De juiste mensen aantrekken, de mensen die er zijn en waarvan je tevreden bent, proberen te houden, en perspectief geven aan mensen die al wat langer in dienst zijn. Je kunt toch niet verwachten dat iemand die op 22 jaar in het onderwijs begint, dertig jaar later met evenveel goesting, met evenveel plezier en vooruitzichten in diezelfde klas staat les te geven? Gelukkig doen velen dat wel al, maar je moet die mensen ook wat perspectief geven op andere, en mogelijk meer uitdagende, jobs.

Dus mijn vraag aan u, minister, is of u op het vlak van hrm de scholen wilt bijstaan zodat ze daar effectief een sterk beleid kunnen voeren. Wanneer een aantal bedrijven een hrm-beleid zouden voeren zoals de scholen dat doen omdat ze de middelen daartoe niet hebben, dan is het normaal dat men niet de juiste mensen vindt.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil daar graag op tussenkomen, maar ik denk dat de minister eerst was.

Het hr-beleid is iets dat ik daarstraks ook heb genoemd namens onze fractie. Het werkwoord directeur, dat is 'direction' in het Frans en dus richting geven. Men kan als directeur veel op het vlak van hr-beleid. Maar wat nog niet gebeurt of veel te weinig in het onderwijs, zijn exitgesprekken. Het gaat dan over de vraag waarom leerkrachten het onderwijs verlaten. Het is de bedoeling dat leerkrachten zonder scrupules durven te zeggen waarom ze vertrekken. Dat is voor mij cruciaal, dat zijn ook gesprekken die wij met onze collega's van de N-VA-fractie voeren. Het is belangrijk te weten waarom een leerkracht vertrekt.

Een van de antwoorden is dat een leerkracht wat van hem werd gevraagd op het vlak van M-decreet en de realiteit van de klas niet rondkrijgt en dus niet tot lesgeven komt. Leerkrachten zeggen dat ze een heel jaar tijd en energie steken in hun leerlingen, toetsen en examens houden, bijsturen, adviezen geven, om dan op de deliberatie te horen dat het niet de bedoeling is om herexamens te geven, dat het niet de bedoeling is om B-attesten te geven en al zeker niet om C-attesten te geven. Dat is het toch logisch dat een leerkracht zich de vraag stelt waar hij een heel jaar zijn Latijn in steekt. Dat is hr-beleid, collega's.

In de mailbox van een directeur komt er gigantisch veel binnen. Als parlementsleden krijgen wij veel mails maar directeurs, collega's – geloof me –, krijgen er ook gigantisch veel, van overal. Allemaal zijn ze om ter belangrijkst, om ter dringendst en om ter best voor de klas. Het advies dat ik aan veel directeurs geef, is dat de voornaamste knop op een toetsenbord de delete-knop is. Als dit uw leerkracht overstelpt, als de leerkracht het gevoel krijgt dat hij dit moet doen, stuur het hem dan niet op, want hij heeft zijn handen al vol. Dat is eigen aan leerkrachten, collega's. Mensen die leerkracht willen worden, willen in orde zijn, die willen stipt zijn. En dus doen ze vaak eerst alle administratie, want dat moet zeker in orde zijn, en pas dan, om 22 of 23 uur 's avonds, beginnen ze aan hun lesvoorbereiding. Dat is de omgekeerde wereld. En als er dan nog tijd is, bekijken ze wat er eventueel nog kan gebeuren op de andere vlakken. Vandaar dat hr-beleid, voorzitter, collega's. Ik denk dat directeurs, samen met koepels, expliciet een hr-beleid moeten voeren en aan leerkrachten moeten vragen wat hun taak onmogelijk maakt en waarom ze afhaken. En daar moeten we dan ook naar handelen, in dit parlement, vanuit de regering, maar ook vanuit de koepels en de pedagogische begeleiding. We moeten dat allemaal samen durven doen. Ik denk dat dit een zeer belangrijke stap is die we moeten zetten, collega's.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord. Gaat het over hetzelfde onderwerp?

Jo Brouns (CD&V): Het sluit daar absoluut op aan.

De voorzitter: Alles sluit hier aan op alles.

Jo Brouns (CD&V): Wanneer collega Daniëls de vraag stelt wat het is, en die vraag komt bij de directies, dan denk ik dat het vaak gaat over de regels. Wanneer we vandaag naar het onderwijslandschap kijken, dan zijn er gigantisch veel regels met betrekking tot de rechtspositie en de organisatie van scholen. Daar zijn wij hier allemaal verantwoordelijk voor, want wij maken die regels. Ik denk dat wij vandaag al die regels heel kritisch onder de loep moeten nemen die een

beperking zijn om maximaal die pedagogische reserve en capaciteit aan te spreken en ook al die regels die een beperking inhouden om een goed schoolbeleid te voeren. En dan gaat het inderdaad over het personeelsbeleid. Want wat doen sterke scholen vandaag? Die kleuren buiten de lijntjes.

Er zijn verschillende domeinen, binnen Energie, binnen Mobiliteit waar we werken aan een regelluw kader voor een beter Vlaams beleid. Minister, als men vandaag een sterk personeelsbeleid wil voeren, stoot men op regels en kan men geen modern personeelsbeleid voeren. Ik wil u vragen om, net als in andere domeinen, aan de slag te gaan met een regelluw kader voor een modern personeelsbeleid. *(Applaus bij CD&V en bij Open Vld)*

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Collega's, mijnheer Daniëls, ik wil me verzetten tegen het feit dat u de hele tijd al probeert om alle verantwoordelijkheid door te schuiven naar ouders en leerlingen. Hoe komt het dat ze vertrekken? Ja, dan is het het M-decreet, of de kinderen zijn te lastig, of ze zijn te mondig, ze willen geen Nederlands leren, de ouders zijn niet betrokken enzovoort.

Al van 2009, mijnheer Daniëls, al sinds ik hier zit, is er een rapport dat zei: we moeten inzetten op een lerarenloopbaanpact en we moeten het beroep versterken. Een van de punten in dat rapport is letterlijk: bij vernieuwingen, besteed zorg aan de leerkrachten. Wat is hier al jaren niet gebeurd? Net dat, de ene vernieuwing na de andere kwam er. Zo is het M-decreet op de leraren gedropt zonder dat er tijd was om te zorgen dat ze dat aankonden, dat ze bijgeschoold werden, dat ze geprofessionaliseerd werden, zonder voldoende extra ondersteuning. Dat was het grote probleem. Dat is beleid, dat is niet de schuld van de kinderen of de ouders.

Ben ik blind voor de problemen in het onderwijs? Neen. Zijn er problemen? Is de realiteit complexer geworden? Absoluut, daar geef ik u gelijk in. Maar daar moet het beleid net antwoorden op geven en dan is de verantwoordelijkheid van het beleid, als de ene vernieuwing na de andere gedropt wordt op de leerkrachten, dat men zorgt voor voldoende ondersteuning, dat men zorgt voor de tijd om te professionaliseren en de vernieuwingen door te voeren. Dat is een verpletterende verantwoordelijkheid van het beleid, van deze en de vorige Vlaamse Regering. *(Applaus bij Groen en van Jos D'Haese)*

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega Meuleman, ik ben blij met uw discours over het M-decreet eigenlijk. Ik herinner me nog vele politieke debatten waar we samen in zaten en waar u de vlag van de fundamentalistische inclusie gigantisch trok! *(Rumoer)*

Het was onwaarschijnlijk. Ik ben blij dat u sinds 2009 die evolutie hebt doorgevoerd. Vorige week trouwens hadden we een zeer goed debat in de commissie Onderwijs over het Leersteundecreet, over de visienota. Collega Danen was erbij, het was een zeer goed debat. Ik kan alleen maar vaststellen dat er binnen Groen verschillen zijn. Ik weet niet welke richting dat uitgaat, maar collega Danen legde absoluut zeer veel realiteitszin aan de dag. Hij zei dat we voor de leerkrachten die vinden dat het daardoor niet gaat, met het Leersteundecreet daaraan gaan werken. Als leerkrachten zeggen dat ... *(Rumoer)*

Maar luister nu toch eens, wat zit u nu allemaal te roepen? De minister roept op tot een sereen debat.

De voorzitter: Als er leerkrachten of kinderen meekijken, geven we niet het goede voorbeeld.

De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega Meuleman, heb ik het alleen daarover gehad? Neen. Ik heb het daar niet alleen over gehad. Een van de redenen, en er zijn leerkrachten die u goed kent en dat ook aangeven, en we luisteren ernaar, is dat we met het Leersteundecreet met deze meerderheid stappen zetten om dat bij te sturen. Dat is de kern van de zaak.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik wil nog even stilstaan bij dat hr-beleid. Ik denk dat daar een aanzienlijk deel van de oplossing voor het lerarentekort ligt. Ik hoor leerkrachten die het gevoel hebben dat ze vastzitten, dat ze niet genoeg uitgedaagd worden, dat ze uitgeblust zijn, dat ze niet genoeg ondersteund worden, dat ze er alleen voor staan.

Goede oproep, mijnheer Brouns, laat ons de regels rond het hr-beleid in het onderwijs tegen het licht houden. Daar zijn we absoluut voorstander van. Maar we kunnen niet rond de olifant in de kamer heen, en dat is heel de discussie rond de lerarenloopbaan. Daar is nog altijd veel te weinig rond gebeurd. Het is de overheid die het kader moet bepalen.

We hebben daar ter zake in het verleden al verschillende keren voorstellen voor gedaan. Geef startende leerkrachten een startbaan: een vaste benoeming van vijf jaar waarbij ze de jobzekerheid krijgen en de mogelijkheid om zich in te werken, om te wennen aan de job, om zich te laten ondersteunen. Twee, in een volgende fase zit men in het zenit. Daar geeft men voornamelijk les. Maar op het einde van de carrière wil men misschien eerder een landingsbaan waarin men een aantal uren minder lesgeeft, en eerder een mentorrol opneemt voor jonge leerkrachten die zich dan weer ondersteund voelen. Ik ben enerzijds benieuwd naar de ideeën van de heer Danen over de lerarenloopbaan, maar ook naar die van de minister, en vooral naar zijn concrete plannen om te zorgen dat de lerarenloopbaan eindelijk de aandacht krijgt die ze verdient.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Kort daarbij aansluitend: human resources vind ik ongelooflijk belangrijk, ook in een school. Ik heb hier horen spreken over exitgesprekken, begeleiding, coaching enzovoort. Ik sta daar achter. Maar beste mensen, in de realiteit, in de praktijk weten de directeurs vandaag van geen hout pijlen maken. Ze hebben amper tijd om hun kerntaken uit te voeren als directeur. En dan willen we het debat voeren om dat allemaal uit te voeren. Natuurlijk zijn we daar allemaal voor. Maar dan moet je wel voldoende flankerende maatregelen creëren voor die directies om dat naar behoren uit te voeren, want vandaag is dat helemaal onmogelijk.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik was net gestopt bij het hrm-beleid. Jullie zijn daarop verdergegaan. Ik wil nog een ding zeggen, dat toch wel fundamenteel is. Als je de scholen vraagt om een goed hrm-beleid te voeren, moet je ze de juiste tools in handen geven. Jullie hebben er daarnet al een paar zaken over gezegd. Zo suggereerde de heer Brouns om een aantal regels wat losser te maken of af te schaffen. Ik wil in het bijzonder een lans breken voor de startende leerkracht. Minister Weyts zei zonet: ik stel vast dat veel mensen jonger dan 30 jaar geen volledige opdracht hebben. Ik denk dat ze soms ook geen volledige opdracht kunnen hebben. Sommigen willen er misschien geen, sommigen hebben ervoor gekozen om geen volledige uurrooster te nemen. Maar sommigen hebben gewoon niet de mogelijkheid om een volledige opdracht te hebben, omdat er in die school of

scholengroep gewoon niet voldoende uren zijn. Misschien vandaag wel, maar het is een heel oud zeer dat startende leerkrachten van hot naar her moeten rennen voor hun uurrooster, en dat is dan vaak nog maar een half uurrooster. Ik ben dus zeker het idee genegen van mevrouw Goeman om wat meer stabiliteit te geven aan die jonge leerkrachten. Dat is trouwens ook een pleidooi dat ik hier in dit parlement al vaak heb gevoerd.

Vervolgens wil ik een aantal pijnpunten nogmaals onder de aandacht brengen. Ik weet niet of jullie het weten, maar in ons land – ik weet niet of hierover Vlaamse cijfers bestaan – heeft ongeveer 4 procent van de inwoners een pedagogisch diploma. Toch is er een tekort. Dat is toch wel bijzonder vreemd. Wij moeten in staat zijn om meer van die mensen in het onderwijs te krijgen. We kunnen een aantal zaken doen. Ik heb al gesproken over het duaal lesgeven of het duaal werken, dus in een bedrijf en in het onderwijs. Maar ik denk dat we moeten onderzoeken – en ik heb het minister Weyts al gevraagd – hoe het in godsnaam komt dat zo'n grote groep – bijna de helft van de leerkrachten – binnen de vijf jaar het onderwijs verlaat. Dat weten we eigenlijk niet goed. Er is hier en daar wel een studie gebeurd, maar zo'n groot maatschappelijk probleem moet je toch echt goed onderzoeken om daarna de juiste maatregelen te nemen.

Ik wil afsluiten met een pleidooi voor meer maatschappelijke waardering van de leerkracht. Dat lijkt mij de sleutel die we in handen hebben om dat lerarenberoep aantrekkelijker te maken. Als een beroep maatschappelijk interessant is, ga je natuurlijk vanzelf een aantal profielen aantrekken. Daarom moeten we allemaal samen in dit parlement, met meerderheid en oppositie, maar ook met het bredere onderwijsveld, de handen in elkaar slaan om dat mogelijk te maken. Want ik vind het toch wel frappant dat we een probleem dat we al jaren hebben zien aankomen, vandaag met een aantal ad-hocoplossingen proberen het hoofd te bieden. Dat verdient Vlaanderen niet. Dat verdienen onze scholen niet. Dat verdienen onze directies en kinderen niet. Daar moeten we echt wel harder aan werken. Wij willen alleszins de hand uitsteken om daaraan mee te werken. *(Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA)*

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik wil even ingaan op een aantal punten die in het debat naar voren zijn gekomen. Er waren punten op korte termijn, er waren punten op lange termijn. Ik hoorde, minister, dat u hier het idee lanceerde om een soort onderwijsverhaal te brengen in de media. We hebben dat met onze fractie ook al een paar keer naar voren geschoven. Ik denk dat we toch ook het verhaal van die onderwijsambassadeur niet zomaar aan de kant mogen schuiven, al was het maar omdat we zien hoe dat wel gewerkt heeft in de zorg. Laten we daar een voorbeeld aan nemen.

Maar als we het over de lange termijn hebben, minister, dan moeten we nog even het beeld naar voren schuiven van de kar die niet overladen mag worden. Daar moeten we werk van maken en we moeten het toekomstplan vastpakken en dat moeten we samen doen. U spreekt altijd over uw onderwijsclub. Gisteren was er een club die heel wat doelpunten te slikken kreeg, maar als we het hebben over een club, is dat een club die samen wil winnen. Het is niet een iemand die doelpunten maakt en de voorzetten inkopt, dat gebeurt samen. Het is dan ook mijn oproep om dit samen te doen met de club met wie u in de voorbije maanden hier samen al werk van hebt gemaakt.

We kunnen nog enkele punten aanhalen, zoals het beleidsvoerend vermogen. Als we het regelluw kader willen creëren – daar ben ikzelf zeker voorstander van –, dan moeten we daar ook heel sterke besturen voor hebben. Het zijn sterke schoolbesturen waarvan we ons soms afvragen hoe groot ze moeten zijn. Wat is

de ideale schaalgrootte van een school en van een schoolbestuur om performant te kunnen besturen?

Collega's, als we het hebben over onderwijs, dan hebben we het over een context waar veel wordt geleerd. Wat ik heel vreemd vind, is dat er net in die context heel weinig lerende organisaties zijn. Op zich is dat niet zo vreemd, want als we zien hoeveel tijd leerkrachten hebben en krijgen om zich te professionaliseren, dan is dat een pijnpunt. Het is iets waar we moeten aan werken.

We kunnen de leerkracht pas opnieuw op zijn piëdestal plaatsen als we hem zien als een expert. Een expert is iemand die tijd en ruimte krijgt om zich bij te scholen. Dat is niet het geval in onderwijs. Dokters en advocaten moeten zich verplicht bijscholen om hun accreditatie te kunnen behouden. In het onderwijs zou dat eigenlijk ook zo moeten zijn. Het zou de evidentie moeten zijn dat ze tijd en ruimte krijgen om zich bij te scholen.

Als ik de link leg met de lerarenopleiding, dan hadden we het al over de instroom en de uitstroom. Als we spreken over de instroom, dan moeten we met de toets een goede balans proberen te vinden tussen het opwaarderen van de opleiding en de potentiële studenten niet afschrikken. Vorig jaar konden we vaststellen dat het aantal studenten in de lerarenopleiding steeg. Dit jaar zien we dat aantal dalen. De instaptoets kan een belangrijk en rijk instrument zijn om inzicht te geven in de competenties van de toekomstige leerkrachten. Laat ons die ook gebruiken, laat ons daarmee aan de slag gaan. De lerarenopleiding zal alle man en macht gebruiken om dat effectief te doen.

Het anciënniteitsverhaal is wat vreemd. Daar zit toch nog een verschil tussen mensen die uit de privésector en mensen die uit de publieke sector komen. Dat moeten we meenemen in het hele verhaal en dat is niet vanzelfsprekend. We moeten er toch durven over te spreken.

Zo zijn er nog een aantal concrete zaken. Zo moeten we werken met een inloopbaan waarbij studenten uit het laatste jaar lerarenopleiding bijvoorbeeld gecombineerd deeltijds kunnen lesgeven. Dit soort opties moeten we op de lange termijn bekijken. We kunnen mensen die een gewone job hebben, stimuleren om een aantal uren les te geven. Dat is het duaal lesgeven.

In onderwijs is er weinig rust. We slagen erin om in dit halfroond alles uit te vinden en soms is de inkt van de vorige hervorming nog niet droog en weten we al hoe we dat gaan evalueren en hoe we nieuwe zaken gaan invoeren, terwijl positie innemen en zaken uitproberen op de lange termijn misschien wel zeer belangrijk zijn.

In de commissie Onderwijs hadden we vorige week een heel sereen debat over het Leersteundecreet. We zijn erin geslaagd schouder aan schouder over een onderwerp te discussiëren en elkaar niet af te schieten. We bevinden ons in een crisistijd en dat mis ik hier soms. We voeren soms een oorlog tegen elkaar terwijl we eigenlijk een gemeenschappelijke vijand hebben.

Dus ik kan alleen maar vragen, collega's, laat ons die strategie van elkaar af te schieten misschien laten vallen en laat ons schouder aan schouder, net zoals we hebben gedaan tijdens de coronacrisis, net zoals we hebben gedaan tijdens de vorige crisis, het probleem van het lerarentekort samen aanpakken. Dank u wel. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering gedurende twee minuten.

– *De vergadering wordt geschorst om 16.30 uur.*

– De vergadering wordt hervat om 16.32 uur.

Collega Daniëls, verras de minister met uw tussenkomst.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, minister, voorzitter, daarna hebben we het vanuit onze N-VA-fractie vooral gehad over het behouden van leerkrachten, het behouden van wie we hebben. Want dat is een niet onbelangrijk gegeven.

En dan spring ik, collega's, naar de lerarenopleiding. Weet u, collega's, in grootteorde, dat één derde van diegenen die afstudeert aan de lerarenopleiding effectief naar het onderwijs gaat? Een derde studeert verder, maar één derde stapt zelfs niet in het onderwijs, ze gaan meteen naar een job buiten het onderwijs. Dus je begint aan een opleiding in het hoger onderwijs, je denkt dat dat is wat je wilt doen en dan zeg je, op het einde van die opleiding, na drie jaar of vijf jaar: 'Nee, ik ga dat niet doen.'

Collega's, ik vind dat een onderzoek waard. Ik zou echt de lerarenopleiding ertoe willen oproepen om op zoek te gaan naar wat er daar gebeurt.

En ik koppel er iets anders aan. Er zijn de LIO-opleidingen (leraar in opleiding), waarbij mensen tegelijk lesgeven en de opleiding volgen. Ook voor de zijinstromers, minister, collega's, is dat een belangrijk spoor. Dat is echt een belangrijk spoor om mensen aan boord te nemen en aan boord te houden. Maar die opleiding moet wel aangepast zijn aan die mensen. Ik heb recent iemand gehoord die jaren als burgerlijk ingenieur in een chemisch bedrijf heeft gewerkt. Hij deed stagebegeleiding, kreeg toen de smaak te pakken en zei: 'Ik wil gaan lesgeven'. Eén, die man begon uit te zoeken wat hij eigenlijk moest doen om te kunnen lesgeven. En hij verloor zich in websites van hogescholen, lerarenopleidingen en dergelijke meer. Een concreet voorstel vanuit onze fractie nu is dat we op de website www.wordleraar.be voor zijinstromers heel duidelijk aangeven wat, waar, wanneer en hoe. Zonder al die onderwijsbenamingen, zonder al die onderwijsafkortingen – want daarin lopen de mensen verloren –, maar heel concreet.

Twee, die opleiding moet worden aangepast. Want die burgerlijk ingenieur ging naar die opleiding, die al zwaar was om te moeten volgen, en het eerste wat hij moest doen was een brief aan zichzelf schrijven die hij dan tijdens de proclamatie, in het bijzijn van de ouders – zo werd dat gezegd, 'in het bijzijn van de ouders', de man was 50 jaar – zou terugkrijgen, om te zien hoe hij was geëvolueerd in zijn onderwijsdenken. Die mens heeft gezegd: 'Sorry, voor dit kleuterge-doe pas ik.' En hij werkt nog altijd in de chemie en zit niet in het onderwijs.

Collega's, we moeten toch aan iedereen in het onderwijs de oproep doen: alsje-blijft, wees daar kritisch in. En probeer die opleidingen zo te maken dat die mensen hebben wat ze moeten hebben: vakkennis, vakdidactiek, klasmanagement. Dat zijn de drie belangrijkste zaken die je als leraar nodig hebt. Collega Grosemans heeft ze ook al regelmatig herhaald.

En dan de uren. Het is daarna al gegaan over punten, over uren, over bpt, over vrijstellingen, over verlofstelsels. Onderwijs is gigantisch boeiend. Maar er is een black box, collega's, de bpt, de bijzondere pedagogische taken. Eigenlijk zijn dat lesuren die verdwijnen uit de klas en waarmee er van alles gebeurt. En de leerkrachten vragen aan de ene kant kleinere klassen. En dan zeggen wij in dit parlement, terecht, dat er al zo veel geld naar onderwijs gaat, en meer nog, dat er volgens de statistiek klassen zijn van negen leerlingen. Al die leerkrachten zeggen dan 'Ja, serieus?' en beginnen ons klassenlijsten door te sturen van 20, 25, 26 leerlingen. Dan is mijn vraag: wat gebeurt er met die bpt-uren? Waar gaan die naartoe? Hoe voelt die leerkracht effectief die ondersteuning? Collega's, dat is, naast de detacheringen, een tweede oefening die we effectief zullen moeten maken.

En een derde oefening, collega's, die op onze plank ligt, is het stuk – en ik kom er toch nog eens op terug – van die attitude.

Ik denk dat we tegen iedereen die naar het onderwijs komt, moeten zeggen wat de essentie is. Schoolreglementen? Tegenwoordig zijn dat boeken van 53, 54 of 57 pagina's. Maar een schoolreglement zou eigenlijk één zin moeten zijn. "Geachte leerling, alles wat het optimaal leren van uzelf of uw medeleerlingen niet ondersteunt, is niet toegelaten." Einde schoolreglement. Want dat maakt de ambitie van onderwijs, want daar gaat het toch over: lesgeven, leskrijgen, gevormd worden.

Op dit moment, en ik begrijp dat, zijn leerkrachten bang van die juridisering, ook bij het toekennen van attesten. 'Die gaat waarschijnlijk in beroep gaan.' Men heeft schrik. Wel, laat ze in beroep gaan, laat ze doen, maar wel omgekeerd. De leerling toont aan dat hij wel de doelen heeft bereikt. Want dat is waarom die leerkracht een professional is: die wil doelen bereiken.

Collega's, ik sluit af. Ik denk dat we moeten gaan voor een beleid L tot de derde: laat de leraar lesgeven. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik wil eerst iets kleins zeggen aan mevrouw Rutten. Het was niet onze bedoeling om die hele cao op de schop te doen, enkel die ene maatregel.

Ten tweede heeft de minister het gehad over een repliek op wat ik gezegd heb. Jullie zeggen dat jullie niet alle vakken daarin meenemen, alleen die vakken waarin effectief een tekort is vastgesteld. Oké, ik begrijp dat wel. Maar hoe dan ook hol je dan meer achter de feiten aan. Dat moet snel kunnen gaan, dat moet heel flexibel worden. En dat is nog niet voldoende. Je kunt ook mensen aantrekken met een heel ander profiel. Ik geef als voorbeeld een ex-lo-leerkracht die in de privé is gaan werken. Wel, die kan biologie gaan geven of die kan scheikunde geven, mits een beetje bijsturing. Dus ik denk dat dat systeem toch zeker nog flexibeler kan.

Ten derde hebt u recent beslist om extra uren in te zetten voor de begeleiding van jonge leerkrachten. Wij staan daarachter, op voorwaarde dat het efficiënt gebeurt, en dat u ook de doeltreffendheid daarvan laat bewaken. Ik geef een voorbeeld uit mijn eigen gemeente. Daar wordt een jonge collega uit de lagere school ingezet. Die moet dan bijvoorbeeld jonge kleuterleidsters gaan begeleiden, terwijl ze daar geen enkele notie van heeft, geen enkele ervaring mee heeft. Ze heeft zelf amper al ervaring. Dan lijkt me dat toch zijn doel voorbij te schieten. Dan kan ze denk ik nuttiger werk verrichten in een klas van de lagere school.

Dan wil ik graag een paar praktijkvoorbeelden geven om aan te tonen waar het schoentje vooral wringt. Ik begin met Joren Vermeersch, niet onbekend in N-VA-gezelschap. Hij zegt dat veel leerkrachten hoorndol worden van de moeite die ze moeten steken in het handhaven van elementaire discipline in de klas. "Ik heb daar op lezingen in Brusselse scholen schrijnende voorbeelden van gezien. Op één school in Schaarbeek overtrof dat zelfs mijn stoutste verbeelding. Starters haken zo af nog voor ze goed en wel begonnen zijn, terwijl leraren met veel ervaring op de teller uitvallen door burn-outs en stress, als een gevolg van gebrekkige waardering."

Harry de Paepe zei het volgende in een goed artikel in De Morgen vandaag. "Ik ken voldoende leraars die het aan de stok krijgen met een bepaald type ouders. Het gaat dan over het studie- of wangedrag van de kinderen en dat is volgens die ouders gewoon de schuld van de leraar zelf."

Alain Vandenbroecke was op twitter – en daar kwamen nogal wat reacties op – scherp voor de ouders. "Beste ouders, hou op met leerkrachten te vragen om

privézorg voor uw kind op te nemen. Wij zijn geen psychologen, orthopedagogen, jongerenpsychiaters, personality coaches, dagverblijfmedewerkers. (...) Wij staan in voor de opleiding van uw kind, niet voor de opvoeding, dat is uw taak, niet voor de paramedische zorg, daar is gespecialiseerd zorgpersoneel voor. Laat ons gewoon lesgeven en belast ons niet met uw morele chantage. Gepersonaliseerd onderwijs is gewoon niet mogelijk in onze onderwijsstructuur. Uw kind zit samen met 20 leeftijdsgenoten in onze les."

En dan klaagt Bénédicte Verbeeck in De Tijd van vandaag – collega Daniëls heeft haar ook al aangehaald – over de attitude bij steeds meer leerlingen, die amper nog interesse tonen in wat de leerkracht hun probeert bij te brengen. Zij zegt: "Probeer maar eens de vonk te laten overslaan als de meeste leerlingen niet eens hun boek meebrengen en duidelijk te verstaan geven dat ze geen les willen." Of: "Hoe kom je als leerkracht aan literatuur toe met een publiek dat zucht als je het woord nog maar uitspreekt?" En dat in een klas die koos voor moderne talen, nota bene.

Collega's, wij vinden dat zowel de directie als de ouders principieel achter de leerkracht zouden moeten staan, zodat er een rustig klasklimaat kan heersen waarin les kan worden gegeven. Stel het gezag, vooral in scholen in een stedelijke omgeving met veel allochtone kinderen. Zorg ervoor dat de leerkracht zich weer op zijn gemak kan voelen, ook al vereist dat een lik-op-stukbeleid waarin sommige leerlingen streng zullen worden aangepakt. Uiteraard is dat in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de directies, maar die voelen zich daar vaak nogal onzeker in. Zij moeten daartoe worden aangemoedigd en opgeleid. Helaas heb ik u daar nog geen enkel initiatief zien nemen, minister. Dat vind ik toch wel belangrijk. Wanneer zult u laten voelen dat u achter de leerkrachten staat wanneer men hen onderuit wil halen?

Ik concludeer: leerkrachten willen niet de rol krijgen van assepoester, die het vuil van anderen moet opkuisen. Zij willen respect. Ik bedank alle leerkrachten om het ondanks alles toch vol te houden. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister, allereerst wil ik u danken voor het feit dat u rekening wilt houden met de opmerkingen die wij over detachering hebben gemaakt. Ik hoop, al zal het inderdaad enige Grondwetswijzigingen nodig hebben, in u een medestander te vinden om een traject op te starten om tot één neutraal net te komen, om op die manier de middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten. Er wordt regelmatig meewarig gedaan als ik over die zaken begin, zeker door bepaalde collega's, maar de realiteit is wel dat dat een debat is dat we moeten durven te voeren: op welke manier zullen we de miljarden euro's die we in onderwijs steken, op een zo efficiënt mogelijke manier gebruiken, om ertoe te komen dat we datgene waarvoor we onderwijs doen, namelijk onze toekomst verzekeren, op een goede manier kunnen doen?

Minister, ik kom tot de zaken die u naar voren hebt gebracht. Er zitten heel goede zaken tussen. Er zijn ook zaken bij die al naar voren zijn gekomen tijdens besprekingen. De zijinstroom versterken is inderdaad noodzakelijk. U hebt daar al verschillende stappen in genomen, maar ik denk wel dat we onder andere de discussie over de acht jaar anciënniteit moeten voeren. Ik ben ervan overtuigd dat in een klimaat als dat van vandaag, waar je veel meer jobhopt en op een andere manier kijkt naar een carrière dan vroeger... Vroeger begon je aan een carrière en was het ultieme bereikt als je gedurende je hele loopbaan was opgeklommen in dat ene bedrijf. Vandaag kijken mensen op een andere manier naar hun carrière en naar hun interesses. Ze willen van alles wat proeven, en waarom zou onderwijs daar een uitzondering op vormen? Waarom zouden we er niet voor zorgen dat we de anciënniteit die mensen hebben opgebouwd, en die ervaring, die

vandaag in het beroep van leerkracht noodzakelijk is om de passie voor een bepaald vak over te brengen, extra belonen en dus de acht jaar anciënniteit inderdaad ter discussie stellen?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Mijnheer De Gucht, ik moet zeggen dat ik uw pleidooi om de anciënniteit te bekijken, heel erg steun. Dat heb ik hier al een paar keer gezegd. Ik begrijp dat dat niet van vandaag op morgen kan, maar ik heb de berekening zelf eens gemaakt. Ik hoop dat heel wat vijftigers die in de bank, de chemiesector of waar dan ook werken, zeggen: 'Tot mijn 67e hier werken, dat zie ik niet zitten. Ik wil graag iets anders doen. Ik wil graag lesgeven. Ik wil graag wat ik kan, aan anderen doorgeven.' Wel, met hun loon komen zij in concurrentie met mensen in het onderwijs die volledige anciënniteit hebben. Ze krijgen dan een loon van iemand van 30 jaar, zeker – en daar staan we ook achter – als je die tijd start. Als je die verlaagt – de facto begon die pas op 23 of 24 jaar –, dan kom je in concurrentie met mensen van 28 of 29 jaar. Niemand zal dan de overstap maken, vooral omdat de loonspanning tussen hen en collega's met volledige anciënniteit dan kan oplopen tot 1600 à 1700 euro bruto per maand. Dat is een veel te groot verschil. Wat dat betreft, wil ik zeker de hand uitsteken naar jullie om die strijd samen te voeren. Nogmaals, dat zal niet van vandaag op morgen lukken, maar ik hoop dat we tussen nu en bijvoorbeeld vijf jaar wel al kunnen gaan naar een meeneembare anciënniteit van twintig jaar.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Wat het pleidooi voor die zijinstroom en de anciënniteit betreft: ik wil erop wijzen dat minister Smet dat ooit heeft proberen op te starten. Dat is niet gelukt. Deze legislatuur is dat wel gelukt. Ik vind dat toch niet onbelangrijk. Het is de Raad van State en dergelijke gepasseerd. Dat is een eerste belangrijke stap die we gezet hebben. Ik heb de minister in zijn uiteenzetting daarnet horen zeggen – en ik heb het net ook nog eens nagelezen – dat hij voor een aantal knelpuntvakken wil kijken om de meeneembaarheid van de anciënniteit iets te verhogen, als ik het goed begrepen heb. Is dat dan al geen belangrijke stap? Ik denk het wel, zeker voor de knelpunten, want het is voor die vakken dat er tekorten zijn. Laat ons daarnaar kijken, ook in de totaliteit van de budgettaire inspanning die dat vraagt.

Maar ik kijk ook even naar u, minister, heb ik u goed begrepen? Ik dacht van wel.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik had daar ook nog een vraag bij. Ik heb er daarnet ook al voor gepleit om de anciënniteitsregeling uit te breiden. We hebben dat debat trouwens ook al gevoerd bij de bespreking van de rekeningen, waaruit bleek dat het budget voor de zijinstromers onderbenut bleef. Volgens mij is er dus marge. Acht jaar is ook niet voldoende om bepaalde mensen over de streep te trekken. Ik denk dus dat het mogelijk moet zijn om daar op de korte termijn iets aan te doen.

Ik zei daarnet ook al dat van de 100 miljoen euro die u hiervoor opzijgezet hebt, 46 miljoen euro niet zal worden uitgegeven. Klopt dat, minister? Ik heb de indruk dat u in plaats van meer te doen voor de zijinstromers, net minder gaat doen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik wil aansluiten bij de vraag over de zijinstromers. Ik had daarnet al gevraagd of u ook bereid bent te kijken naar het verschil tussen iemand die uit de private sector komt en iemand die uit de publieke sector

komt. Daar zit ook een verschil op het vlak van meeneembaarheid van anciënniteit. Ik denk dat dat belangrijk is naar de toekomstige leerkrachten toe. Ze moeten weten waar ze aan toe zijn. Ik hoor dat sommige mensen starten met een opleiding en pas na een paar maanden weten wat het verschil is en wat ze kunnen meenemen, terwijl dat toch wel cruciaal is als je de stap naar het onderwijs wilt zetten, wat we net moeten ondersteunen. Transparantie speelt daarin een grote rol. Dus, minister, bent u bereid om daar zeer transparant over te zijn?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Transparantie is betrekkelijk eenvoudig, in die zin dat we nu een lijst hebben van knelpuntvakken waarvoor tot maximaal acht jaar anciënniteit mag worden meegenomen. Die lijst breid ik gevoelig uit: er komen twaalf vakken bij, gaande van aardrijkskunde, Duits, Engels tot natuurkunde, projectalgemene vakken (PAV) en technische opvoeding. Dat is een eerste stap.

Twee, ik wil alles toch ook wat versoepelen. Sommige kandidaten worden tegenhouden omdat ze eertijds eens een kortstondige interimopdracht hebben volbracht, waardoor de administratie redeneert dat die persoon niet helemaal een nieuwe zijinstromer is. Op dat vlak zou ik wat willen versoepelen.

Wat de volgende stappen betreft: het is natuurlijk nog wat koffiedik kijken hoe ver we dan kunnen springen, maar gelet op het succes van deze maatregelen, als we dat kunnen uitbreiden, dan geloof ik erin dat dat toch ook wel een grote extra zijinstroom zal kunnen opleveren.

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Minister, als het goed is, zeggen we het ook. Dat punt van uw betoog vond ik bijzonder goed. Het klopt ook wat collega Daniëls zegt, namelijk dat hier concrete stappen zijn gezet om die zijinstroom beter te maken. Mijn kleine vraag aan u is dan nog: vanwaar komt deze opsomming? Zijn dat dan alle knelpuntvakken die men nu in één keer meeneemt? Is dat nog een selectie? Hoe is die gemaakt? Is er nog ruimte om daarover te praten? Dan kunnen we dat in de commissie zonder twijfel verder doen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik heb niet echt een antwoord gekregen op mijn vraag van daarnet. Ik lees vooral in de kranten dat er 100 miljoen euro was uitgetrokken voor de zijinstroom, maar dat daar nu in de besparingsronde 46 miljoen euro afgaat. Klopt dat? Oké, maar dan hoor ik u dat graag bevestigen. Dat zou immers onbegrijpelijk zijn op het moment dat we de zijinstroom net moeten versterken.

De voorzitter: Collega Goeman, geef de minister dan wel de kans om te antwoorden.

Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Aansluitend daarbij is er nog de vraag over de ICT-coördinatoren: zitten die daar dan mee in?

Verder, als we het hebben over anciënniteit: wat ik ook heel vaak hoor, is dat directeurs hun anciënniteit niet kunnen meenemen. Er is ook soms een anomalie. Iemand was bijvoorbeeld directeur in een technische school of een school waar technische vakken worden gegeven. Die had een technisch diploma. Hij schakelde over naar een andere school en kon dan plots geen directeur meer zijn of kon die anciënniteit niet meenemen. Ik denk dus dat dat zeker ook moet worden meegenomen als we het hebben over beleidsvoerend vermogen, dat we dat ruimer moeten zien.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat die zagezegde 100 miljoen euro betreft die zou zijn gelibelleerd voor de zijinstroom, dat is helemaal niet zo. Ik weet dus niet waar u dat haalt.

Hoe definiëren we die knelpuntvakken? Dat gebeurt echt op basis van VDAB-data. U moet ook erkennen dat, als het aantal VDAB-vacatures oploopt, daar ook een effectje in zit omdat we dat onszelf een beetje hebben aangedaan. We hebben de afgelopen jaren de scholen immers ook aangemoedigd om daadwerkelijk VDAB in te schakelen. In het verleden gebeurde dat veel minder en beperkte men zich voor de vacatures tot een eigen circuit. Die werden niet vacant verklaard via VDAB. Daarom lopen die cijfers bij VDAB wat op. Dat is echter wel een handig instrument om keuzes te maken. Je moet natuurlijk keuzes maken in dezen: je moet ervoor zorgen dat je die profielen aantrekt waarnaar de vraag aan onze kant het grootst is. Dan komen we tot die lijst, maar ondertussen zijn er wel al bijna een twintigtal knelpuntvakken die in aanmerking komen.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Naast dat van die anciënniteit, waarover wij zeker en vast met u willen meedenken, zijn er inzake de zijinstroom ook een paar andere zaken aangehaald die volgens mij heel belangrijk zijn. Zo is er de erkenning van competenties, waardoor men vrijstellingen kan krijgen en het behalen van dat pedagogische bekwaamheidsbewijs kan worden ingekort. Ik denk dat dat belangrijk is, en ik denk dat de communicatie over die zaken heel belangrijk is. Dat is ook een van de zaken die hier naar voren zijn gekomen. Eigenlijk zou je bij manier van spreken rechtstreeks naar die mensen moeten kunnen communiceren. Waarom zou iemand in het onderwijs stappen, het feit dat hij gedreven is en dergelijke meer buiten beschouwing latend? Omdat hij niet wordt afgestraft omdat hij eerst ergens anders heeft gewerkt, omdat zijn pedagogisch traject kan worden verkort door vrijstellingen, door het feit dat hij inderdaad bepaalde competenties heeft. Daardoor kan men mensen daar inderdaad warm voor maken. Ik heb zo'n pedagogisch traject doorlopen. Ik kan me voorstellen dat dat voor een stuk een domper zet, want dat is toch alweer iets extra's, terwijl men er eigenlijk voor zou moeten zorgen dat iemand maximaal voor de klas ervaring kan opdoen.

Dan hebt u inderdaad de activering aangehaald. U gaat in die activering voor een stuk ook kijken naar de gedetacheerden, maar u zegt ook: je hebt die stille reserve. De vraag is natuurlijk hoe je dat in die puzzel legt. Wat vandaag ook soms het probleem is, zijn de lesopdrachten op verschillende scholen. Op welke manier kun je dat eenvoudiger laten verlopen zodat de trajecten die je daartussen moet lopen praktisch gezien niet constant een groot probleem vormen?

Zorgverlof opschorten zonder verlies van rechten is een bijzonder interessante denkpiste, net zoals de piste die we gebruikt hebben tijdens corona. We zouden met het federale niveau in overleg kunnen gaan om inderdaad diegenen die gepensioneerd zijn maar toch nog enkele jaren verder willen doen, niet fiscaal te straffen. Waarom zou ik nu in 's hemelsnaam op pensioen gegaan zijn om dan achteraf, als ik toch mijn beste beentje wil voorzetten, afgestraft te worden? Dat wil niemand.

Diegenen die in ziekte zijn minder binair benaderen, is een goede zaak. Langs de andere kant hebben we nu die regeling – en ik ben er bijzonder tevreden over dat u die uit de brand hebt gesleept – dat er al na een jaar kan overgegaan worden tot ontslag van mensen die inderdaad de vaste benoeming misbruiken. Binnen dezen ben ik goed geplaatst om te getuigen via mijn broer, die een tijd les heeft gegeven en er nog een open brief over gestuurd heeft – u was toen nog geen minister. Hier zitten er ook bijzonder veel die misbruik maken van hun ziektestelsel, om terug te komen op het moment dat de vakantie begint en om op miraculeuze wijze genezen te zijn op het moment dat de vakantie gedaan is,

waardoor bepaalde leerkrachten niet kunnen doorstromen naar die vakken, en dat remt ook enorm af. Dus inderdaad, er zijn heel veel goede leerkrachten, maar je kunt het lerarenkorps nog vollediger en beter maken door de rotte appels er ook uit te halen. Ik denk dat dat ook heel belangrijk is in dit debat. *(Applaus van Gwendolyn Rutten)*

De voorzitter: U hebt één enthousiaste fan, maar dan wel zeer enthousiast.

De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Collega's, we zijn drie uur aan het discussiëren en er is over van alles veel gezegd, maar ik blijf toch op mijn honger zitten rond het eerste punt, namelijk hoe het komt dat er zoveel leerkrachten vertrekken. In de eerste vijf jaar is dat tot 40 procent. De cijfers variëren, maar 25 tot 40 tot zelfs 50 procent, zo las ik vandaag zelfs in De Standaard, vertrekken. En, mijnheer Daniëls, daar zegt u niets over. U spreekt over de opleiding die niet goed genoeg is, maar u zegt niets over die eerste vijf cruciale jaren. Als daar 40 procent vertrekt, moeten we toch eens gaan kijken wat daar gebeurt. Ik heb hier al meermaals gewezen op – en, minister, u heeft daar niet op geantwoord – de werkonzekerheid aan het begin. U bent direct begonnen over de benoemingen. Het feit is dat leerkrachten helemaal in het begin nog altijd moeten sprokkelen met uren. In het onderwijs begin je tijdelijk en dan moet je sprokkelen om uren bij elkaar te halen. In de vakantie verlies je je tewerkstelling en heb je geen loon. En daarover gebeurt er niets.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dat die mensen nul euro gestort krijgen, klopt gewoon niet. Die krijgen een uitgestelde vergoeding.

Kim De Witte (PVDA): Die krijgen een uitgestelde vergoeding, ja.

Koen Daniëls (N-VA): Dat is wel geld, en het staat bijna gelijk met een loon.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, we roepen hier op om mensen warm te maken voor het onderwijs. En nu staat u hier te zeggen: 'tijdelijk, dat is in juli en augustus nul euro op de rekening'. Dat is gewoon manifest onjuist. Ik zal het u uitleggen. A rato van het aantal maanden dat je gewerkt hebt voor januari, wordt juli uitbetaald en a rato van januari tot juni.... Nu staat u ja te knikken. Ik vind het heel fijn dat u toegeeft dat wat u daarnet zei, namelijk dat ze niets krijgen, niet juist is.

Twee, u zei daarnet: 'Mijnheer Daniëls, u hebt niets gezegd over de leerkrachten die het onderwijs verlaten.' Ja, ik weet niet waar u zat toen ik daar iets over zei, maar ik heb gezegd dat we exitgesprekken moeten voeren. Dat wil zeggen: spreken met mensen die vertrekken. Dat heb ik gezegd.

Drie, de minister heeft hier uitvoerig gesproken over leerkrachten sneller benoemen. Dat hebt u ook niet gehoord. Ik snap wel dat u daar staat om filmpjes te kunnen maken op sociale media, maar stop dan toch met foute dingen te vertellen. *(Applaus bij de N-VA en Open Vld)*

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Het gaat erover dat die leerkrachten in die periode ... En die periode duurt vaak langer dan één jaar, want je moet sprokkelen zodra je een negatieve benoeming hebt. Je hebt dan veel onzekerheid. En effectief, je krijgt uitgesteld loon in functie van de gepresteerde uren, en dat is niet gelijk aan hetzelfde loon. Dat is net het probleem.

Mijn buurvrouw is begonnen – ik heb het daarnet gezegd – in 2013 in het onderwijs. Het heeft acht jaar geduurd voordat ze effectief benoemd werd, want er moeten ook uren beschikbaar zijn in de scholengroep waarin je tewerkgesteld bent. Dat heeft heel lang geduurd. Nu wordt die procedure verkort, maar in de periode ervoor is er nog altijd een immens probleem van werkonzekerheid. Dat is niet opgelost.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik dacht dat ik iets van onderwijs kende, maar ik leer iets nieuws: een negatieve benoeming. Ik weet niet juist wat dat is. Ik ben heel benieuwd hoe dat eruitziet.

Ik ben blij dat u toegeeft dat het beleid dat we voeren, goed is. De periode wordt verkort. Dat is een goede zaak. U geeft toe – chapeau – dat wat we doen, een goede zaak is.

U hebt het dan over uw buurvrouw. Ik heb het gevoel dat u in een grote buurt woont, want die buurvrouw komt in elke commissie Onderwijs terug. Als er werkelijk een tekort is, dan zijn die uren open. Als er een tekort is en je hebt niemand, dan zijn dat open uren. Wat u eigenlijk zegt, is dat uw buurvrouw niet in een knelpuntvak of - beroep zit. Dat zegt u. Dat wordt een boeiend gesprek vanavond met uw buurvrouw.

Kim De Witte (PVDA): Mijn buurvrouw geeft godsdienst. Dat is inderdaad geen Frans, geen wiskunde, maar op dat punt is het verschil niet ... Er zijn heel veel tijdelijke leerkrachten die beginnen en die vroeg stoppen. Ons voorstel is tweeledig. Ten eerste, de vervangingspool zoals die bestond en die een tijd geleden al is afgeschaft, behouden. Hou die vijf jaar lang, zodat leerkrachten die beginnen, vijf jaar lang werkzekerheid hebben en ze in functie van het loon dat ze krijgen, van in het begin een vast contract, een zekerheid hebben. Dat is één stap.

Ten tweede, laat jonge leerkrachten die pas beginnen, 80 procent werken. Door de werkhock, doordat ze er direct in worden gegooid met heel veel druk, zien we dat heel veel leerkrachten uitvallen. Als dat langzamer opgebouwd wordt, dan is er veel minder uitval. Dat is mijn inschatting.

Dan kom ik tot de werkdruk. Ik hoor u zeggen, minister, dat we stille reserves zullen activeren, dat we mensen met zorgverlof zullen toelaten om terug te komen, dat we zieken zullen activeren. Dat staat haaks op de probleemstelling dat een op de drie leerkrachten in de gevarenzone van een burn-out zit. U zegt dan dat we die mensen zullen terughalen. Ik zou zeggen dat we moeten zorgen voor meer van dat soort verloven om ervoor te zorgen dat als het tijdens de loopbaan intenser wordt, de werkdruk draagbaar is.

Zeker naar het einde toe, op het vlak van landingsbanen, moeten leerkrachten het vanaf 50 jaar rustiger aan kunnen doen, vier vijfde kunnen werken. Zo creëer je ruimte in de loopbaan, en dat is cruciaal om ervoor te zorgen dat het draagbaar blijft en het probleem van de werkdruk aangepakt wordt.

Ik hoor over al deze dingen momenteel niets in het parlement. Niets.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): In de commissie hebben we naar aanleiding van de conceptnota, die ik met enkele collega's heb ingediend, over de re-integratie van langdurig zieke leerkrachten sereen gedebatteerd. Dat gaat over leerkrachten die langdurig ziek zijn en, bijvoorbeeld als gevolg van kanker, een stukje van hun opdracht opnieuw willen opnemen. Ik denk dat u het wat verkeerd frameert, alsof we voorstellen dat mensen die ziek zijn, verplicht opnieuw voor de klas moeten

gaan staan. Dat is geenszins het geval, integendeel. We zoeken wel opportuniteiten voor mensen die geleidelijk aan opnieuw willen integreren, opnieuw voor de klas willen gaan staan.

Dat is nu niet mogelijk. Dat is hetgeen we hier al de hele tijd proberen duidelijk te maken: dat er binnen onderwijs heel weinig flexibiliteit is. Dat moeten we proberen aan te pakken, op korte termijn en op lange termijn.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Twee kleine puntjes. Eerst met betrekking tot wat u daarstraks hebt gezegd over de startende leerkrachten. Ik heb wel heel duidelijk gezegd dat een heel belangrijk deel in onze cao net die aanvangsbegeleiding is, die we gaan versterken, en waarbij we elk extra uur voorzien.

Twee: wat het laatste debat betreft, zijn we toch aan het debatteren over het verminderen van het lerarentekort, hoop ik? Want als je de mogelijkheden tot verloven nog gaat uitbreiden, dan ga je het lerarentekort natuurlijk nog verhogen, terwijl we toch bezig zijn over het beperken van het lerarentekort. Ik denk dat er vandaag heel wat mogelijkheden zijn tot verlof, maar we willen het ook net mogelijk maken dat je zulk verlof kunt opschorten. Maar niet onder dwang! Dat is op grond van vrijwilligheid. Net zoals we het mogelijk willen maken dat je als gepensioneerde terugkomt naar de klas, net zoals we het mogelijk willen maken dat je als zieke leerkracht toch ook nog enkele uren, en a rato van eigen tempo – vrijwillig – kunt terugkomen. Dat is allemaal op grond van vrijwilligheid.

Ons punt is net dat dat vandaag niet kan en niet mag. Door een wirwar van regelgeving – dikwijls ook federale regelgeving – worden bijvoorbeeld gepensioneerden die willen terugkeren naar de klas, daarvoor financieel afgestraft. Degenen die willen terugkeren uit ziekte, hebben de keuze tussen voltijds of halftijds terugkomen, en daartussen is niets anders mogelijk. Nogmaals, het is allemaal op grond van vrijwilligheid, en daarin willen we wat meer souplesse aan de dag leggen. Wanneer mensen echt zeggen dat ze opnieuw actief aan de slag willen, dan zou het toch te gek zijn dat we nog langer in stand houden dat we dat gaan verhinderen, zeker in tijden van acuut lerarentekort.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, u zegt: 'We willen het lerarentekort oplossen, dus we gaan toch geen extra verloven toekennen.' Ik denk dat daar net het probleem zit. De aantrekkelijkheid van het beroep wordt net kapotgemaakt doordat het zo zwaar is. Dat is net het punt. Dat is wat leerkrachten me ook zeggen. Vroeger zeiden we tegen onze kinderen: 'Word leerkracht, dat is een fijn beroep. Het is zwaar tijdens de loopbaan, maar je hebt een goed pensioen, en je kunt op tijd vertrekken.' Nu zeggen heel veel leerkrachten: 'Nee, word geen leerkracht, want je ziet zwaar af.'

Ik ben dus helemaal niet akkoord als u zegt dat u het gaat oplossen, maar dat u de thematische verloven, of de verloven die er zijn om even tot rust te komen, zeker niet gaat uitbreiden. Ik denk dat we die moeten behouden. Dat is uiteraard belangrijk. Als mensen willen terugkomen, dan mogen ze terugkomen. Voor mij is dat geen probleem. U zegt: 'Uiteraard is dat zonder dwang; er is geen enkele verplichting.' Maar vorige week – ik hoop dat u ook in het land was – is er een hele discussie gelanceerd over sancties voor langdurig zieken. Dus we zullen zien hoelang het duurt voordat er een sanctionerend kader is. Maar als gepensioneerden willen terugkomen, dan mogen ze van mij werken.

Rond de aanvangsbegeleiding voorziet u 10 miljoen. 5000 nieuwe leerkrachten per jaar, dat is 1 per 25 nieuwe leerkrachten. Met die 10 miljoen kunt u 200 mensen

tewerkstellen. Dat is te beperkt. Daar moet meer op ingezet worden. De 100 miljoen die u bespaart, daarvan had u misschien een deeltje hiervoor kunnen gebruiken, zodat de uitval aan het begin niet zo groot zou zijn. *(Kim De Witte onderbreekt zijn uiteenzetting en kijkt in de richting van de voorzitter.)*

De voorzitter: U kijkt zo vreemd?

Kim De Witte (PVDA): Voorzitter, ik dacht dat u mij ging onderbreken.

De voorzitter: Ik? *(Gelach)*

Kim De Witte (PVDA): Ik dacht dat iemand mij wou onderbreken. Ik zag mevrouw Rutten wijzen en allerlei dingen doen, en ik wist niet ...

De voorzitter: Mevrouw Rutten was naar de klok aan het wijzen.

Ik wil u wel onderbreken, maar ik mag helaas niet. *(Gelach)*

Ik kan veel tussenkomsten doen, maar inhoudelijk moet ik mijn mond houden.

Kim De Witte (PVDA): Goed voor mij. *(Gelach)*

De voorzitter: Dat is waar. Dat is goed voor u. *(Gelach)*

Kim De Witte (PVDA): Collega's, ik wou nog iets zeggen rond de aantrekkelijkheid van het beroep. Je hebt de werkzekerheid in het begin. Ik heb niet het gevoel dat dit is opgelost, echt niet. Je hebt de kwestie van de werkdruk. Dat is een ernstig probleem.

De studies geven het aan en de maatregelen die de minister voorstelt, maak me eerder bang, omdat we de sector het gevoel geven dat die meer druk zal krijgen.

Ten derde is het pensioen cruciaal voor de aantrekkelijkheid van het beroep. U hebt de diplomabonificaties afgeschaft, het tantième naar 60 gebracht en de leeftijd verhoogd. Dat heeft een immense impact, en de aantrekkelijkheid van het beroep lijdt daar uiteraard onder.

Mijn voorstel is om het beroep opnieuw echt aantrekkelijk te maken. Wij zijn voor zijinstromers, wij zijn ook voor het meenemen van de volledige anciënniteit, maar dat zal het probleem niet volledig oplossen. Daar zullen we het niet mee halen. We hebben nood aan gevormde leerkrachten die kiezen voor het onderwijs omdat het een fijn beroep is, omdat het werkbaar is, omdat het draagbaar is, omdat men er geen burn-out krijgt en omdat men aan het einde van de carrière, recht heeft op rust en een goed pensioen. Wanneer men 35 of 40 jaar voor de klas heeft gestaan, is dat oké. Dat is onze visie. *(Applaus van Jos D'Haese)*

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het hoort.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Ik had graag nog een antwoord gekregen van de minister op mijn vraag over de meelooptrajecten. Ik denk niet dat hij die al heeft beantwoord, ofwel heb ik het over het hoofd gezien.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De meelooptrajecten zijn gestart voor de cao was afgesproken. U hebt gelijk dat dit een evaluatie en een afweging is die men moet maken. Daarbij stellen wij ons de vraag wat de job van directeur het aantrekkelijkst maakt: meelooptrajecten of ervoor zorgen dat er een minimale loonspanning is van 39 procent. We hebben geopteerd voor dat laatste, vooral vanuit de vaststelling dat het budget voor de meelooptrajecten niet volledig was opgesoupeerd.

Dat is inderdaad een beleidskeuze, een afweging in functie van efficiëntie. Elke euro die we in het verhogen van die loonspanning stoppen, zal meer rendement opleveren voor de aantrekkelijkheid van de job van directeur dan de euro die we in de meelooptrajecten stoppen. Maar de meelooptrajecten die momenteel lopen, zullen ook blijven lopen. Die worden niet abrupt afgebroken.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Voorzitter, ik wilde daarnet de dynamiek van het debat niet onderbreken door nog eens tussen te komen over Brussel, maar ik wil toch nog even de aandacht van de minister vestigen op het feit dat zich daar een bijzonder acuut probleem voordoet en de oproep herhalen om in overleg met minister Gatz specifieke maatregelen uit te werken die in Brussel kunnen werken. Daarstraks hebben de collega's van de N-VA-fractie gezegd dat men in Brussel die problemen zelf maar moet opvolgen. Ik dacht dat in de visie van de N-VA onderwijs nog altijd een gemeenschapsmaterie was. Ik roep u dan ook absoluut op om daar werk van te maken en daar zeer snel mee aan de slag te gaan. Ik vraag me af of u bijvoorbeeld inzake de zijinstroom in het lager onderwijs kunt bevestigen dat dit een piste is die kan worden onderzocht.

De voorzitter: Collega Bex, dit is voor alle duidelijkheid uw volste recht, maar ik kan u verzekeren dat uw oproep minstens drie keer in het Woordelijk Verslag zal staan.

De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega Bex, ik wilde hetzelfde zeggen als de voorzitter. Ik weet niet hoe vaak de minister nog moet herhalen ...

De voorzitter: Dat heb ik niet gezegd. Ik ben Zwitserland.

Koen Daniëls (N-VA): Veel plezier in Zwitserland, voorzitter.

Ik weet niet hoe vaak de minister nog moet herhalen dat hij in overleg gaat met minister Gatz. Waar ik op wilde wijzen, was de vraag hoe het komt dat in Brussel maar 3 procent van de inwoners leerkracht wil worden in het eigen onderwijs. Dat is een vraag die ik naar voren brengen en dat is iets wat we inderdaad moeten onderzoeken. En ik heb u daarnet ook al aangegeven dat als ik dan kijk naar de instroom in de lerarenopleiding, ook in Brussel, daar op verschillende vlakken knelpunten zitten die moeten worden aangepakt. Dat is wat ik heb gezegd, mijnheer Bex. Als u zegt dat wij daar niet naar kijken en daar niets aan willen doen, dan verdraait u mijn woorden en dat vind ik eigenlijk heel spijtig voor een partij die telkens #hetkananders gebruikt.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Mijnheer Daniëls, die 3 procent is niet juist, het is 8,3 procent.

Ik denk dat u ook even naar het geheel moet kijken, naar de manier waarop mensen in een stad leven en dergelijke meer. Het is vooral belangrijk dat goede leerkrachten hun weg vinden naar dat Brussels onderwijs. Die aantrekking in een stedelijke context is belangrijk. Dat geldt ook in Gent en in Antwerpen. We moeten daar een aangepast beleid voor voeren.

En ik vind het heel belangrijk dat er inderdaad wordt samengezeten en op een goede manier wordt samengewerkt met minister Gatz, die alles op alles zet om zowel de scholenbouw, als de aantrekkelijkheid van het beroep naar voren te schuiven. Laat ons alstublieft geen debat voeren over Brussel tegen Vlaanderen of Vlaanderen tegen Brussel. Het gaat erover elke leerling in het Vlaamse onderwijs

zo goed mogelijk te ondersteunen en elke leerkracht de mogelijkheid te geven om dat ook te doen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik baseer me gewoon op de cijfers die minister Gatz in De Afspraak heeft gegeven. Dat is alles. Maar goed, of het nu 3 of 8,3 procent is, het blijft weinig. Ik hoop dat we het daarover eens zijn en daar durven naar te kijken.

Het gaat inderdaad niet enkel over Brussel. We hebben ook in andere steden grote uitdagingen, anders zouden we het debat niet moeten voeren – het is al aangehaald – in verband met attitude en leerkrachten en dergelijke. Dat is meer dan duidelijk.

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Als we het erover eens zijn dat het geen strijd is van Vlaanderen tegen Brussel – het is veel genuanceerder dan dat –, dan zou ik de uitgestoken hand, collega Daniëls, wel willen aannemen om vooral te gaan luisteren. Collega Brouns heeft het ook gezegd: waarom vertrekken zoveel mensen uit het onderwijs, waarom ligt die druk zo hoog? Zelfs de collega van de PVDA haalde het aan. Misschien ligt het niet aan een tekort aan verlofstelsels, ik denk het eigenlijk niet. Ik denk dat leerkrachten gewoon heel graag lesgeven en dat er heel veel frustratie zit – daar heeft collega Daniëls gelijk in – omdat ze vaak hun eigen vak niet meer mogen geven. Dat staat vandaag nog uitgebreid in de pers. U zou dat vroeger 'pretpedagogie' genoemd hebben, mijnheer Daniëls. Daar zit een bron van waarheid in. Laat ons naar de grond van de zaak gaan en kijken hoe we leerkrachten weer de tools in handen kunnen geven om hun vak te geven, en plezier te hebben in het lesgeven. Dat gaat heel veel bijdragen.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Ik wil aansluitend bij de heer De Gucht, wiens standpunt ik volmondig bijtreed. De rechtzetting van de cijfers van de leerkrachten in Brussel is belangrijk, maar zelfs die 8,3 procent is te weinig. Collega's die zeggen dat het eerder om een grootstedelijke problematiek gaat eerder dan om een Vlaanderen-versus-Brusselproblematiek, hebben volledig gelijk. Maar net daarom hebben we bij de instroom geen 'one size fits all'-beleid nodig, maar het juiste beleid dat zich richt op de grootstedelijke problematiek. Dat is er vandaag veel te weinig. Daar wil ik u toe oproepen.

Voorzitter, ik heb er niets aan dat ik met mijn oproep aan minister Weyts drie keer in het verslag sta. Ik kan alleen maar vaststellen dat hij er niet op antwoordt. Dat vind ik bijzonder jammer.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik wil reageren op de tussenkomst van collega Rutten. Die ging over de uitstroom van leerkrachten. Ik heb dat al een paar gezegd, maar ik zal dat niet herhalen. Ik wil een bijkomend element aangeven.

Binnen het onderwijs zijn er een aantal redenen waarom leerkrachten het onderwijs verlaten, die we niet kennen. Iedereen zegt: het zou misschien dit kunnen zijn, het zou misschien dat kunnen zijn. Ik heb dat ook al vaak gedaan, hoor. We moeten proberen in kaart te brengen waarom zoveel mensen het secundair onderwijs verlaten, maar vooral waarom zoveel mensen – een derde – niet eens beginnen aan de job. Dat zijn geen mensen die eraan beginnen en dan stoppen, maar die er zelfs niet aan beginnen. Ik zou graag weten waarom iemand voor leerkracht studeert en er vervolgens niet in stapt. Misschien zijn er goede redenen,

iedereen doet wat hij wil, maar als we het niet weten, kunnen we er geen beleid rond voeren. Minister, zou u dat willen laten onderzoeken?

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Wenst iemand tot besluit van dit actualiteitsdebat een motie of een motie van wantrouwen in te dienen?

– Groen, het Vlaams Belang en de N-VA, CD&V en Open Vld kondigen aan een motie te zullen indienen.

De moties moeten uiterlijk om 17.50 uur zijn ingediend.

Het parlement zal zich daarover straks uitspreken.

Het debat is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– De vergadering wordt geschorst om 17.21 uur.

– De vergadering wordt hervat om 17.42 uur.

ACTUELE VRAAG van Filip Dewinter aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de intrekking van de erkenning van moskee De Koepel in Borgerhout

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Minister, u zult van mij wellicht felicitaties verwachten, nu u de erkenning van de moskee De Koepel in Antwerpen hebt ingetrokken. Maar geen felicitaties, want die intrekking – dat weten we allemaal – is symboolpolitiek. U laat even de spierballen rollen, maar in feite wijzigt er helemaal niets aan de bestaande situatie. Geen felicitaties, want uw beslissing, die uiteindelijk een beslissing is van de overheid, heeft bijna tien jaar op zich laten wachten. Sinds 2013 is de situatie ongewijzigd: geen jaarrekeningen, geen jarenplan, geen verslagen van vergaderingen, geen bekend bestuur ... We kennen het verhaal. Geen felicitaties, want we weten allemaal uit het verleden, zeker in Antwerpen, dat van deze moskee niet de erkenning ingetrokken moet worden – ik dring daar al vele jaren op aan – maar dat deze moskee gesloten moet worden, want dat dit een Diyanetmoskee is, gefinancierd vanuit Turkije en Marokko. Het is ook een bekeerlingenmoskee. De Jejoen Bontincks en Brian De Mulders van deze wereld zijn van daaruit geradicaliseerd, bekeerd tot de islam en sommigen ook gestorven als IS-terrorist in Syrië.

De moskeevereniging in kwestie lacht u feitelijk uit in uw gezicht. Die steekt zijn middenvinger naar u op, want zij gaan gewoon verder zoals ze bezig waren in het verleden. Deze beslissing is dan ook pure symboliek. U moet toch begrijpen, minister, dat alleen maar die erkenning intrekken in feite geen enkel, maar dan ook geen enkel gevolg heeft voor de betrokken moskee.

Ik zou aan u willen vragen: wat nu? Want nu zou de procedure pas echt moeten beginnen, terwijl ze voor u feitelijk afgerond is. Niet het intrekken van de moskee-erkenning, maar wel het sluiten van de moskee moet de finaliteit van een dergelijke procedure zijn. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Dewinter, dank u voor uw vraag. Misschien eerst de feiten: begin 2021 heeft de administratie Binnenlands Bestuur mij op de hoogte gesteld dat de betrokken moskee zich aan geen enkele administratieve verplichting hield. Ik heb op 10 maart een ministeriële ingebrekestelling verstuurd. Daarin werd De Koepel aangemaand om te reageren of zich in orde te stellen. Die heeft daar niet op gereageerd. Ik heb op 9 juni, zoals voorzien in het decreet – het huidige decreet, over het nieuwe decreet zullen we straks stemmen – een opheffingsprocedure gestart. Ik kreeg daar verschillende adviezen voor. Het Executief van de Moslims van België (EMB) heeft geen advies gegeven. De Veiligheid van de Staat heeft een positief veiligheidsadvies gegeven – dus geen negatief maar een positief veiligheidsadvies. De stad Antwerpen en de provincie adviseerden om de vergunning in te trekken.

Op basis van het dossier en op basis van wat de administratie Binnenlands Bestuur mij heeft meegedeeld, ben ik dan ook overgegaan tot het intrekken van de erkenning. Het is inderdaad een dossier dat al heel lang aansleept. Maar zodra ik als bevoegd minister hierin verantwoordelijkheid kreeg en op de hoogte ben gesteld, heb ik gehandeld. Ik wil dat ook blijven doen in de toekomst: daarin consequent handelen. De lokale geloofsgemeenschappen die de spelregels niet volgen, zal ik altijd sanctioneren. De lokale geloofsgemeenschappen die bereid zijn de spelregels wel te volgen, zal ik altijd ondersteunen en ook erkennen waar nodig.

U vraagt me wat de volgende stappen zijn. Die stappen vallen eigenlijk onder het lokale bestuur. De burgemeester kan op basis van de openbare orde, als er zich daar feiten voordoen, optreden. Ook het Openbaar Ministerie kan bijvoorbeeld aan de rechtbank vragen om de gerechtelijke ontbinding van de vzw als daar aanleidingen toe zijn. Het Openbaar Ministerie en het lokaal bestuur zijn nu dus aan zet.

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Dank u, minister. U trapt de bal in de richting van de burgemeester van Antwerpen, Bart De Wever. We zullen hem volgende maand zeker ondervragen over wat de volgende stappen zullen zijn. Maar dat is net iets te gemakkelijk, natuurlijk, en iets te kort door de bocht. Het kan niet zo zijn dat de procedure wat onze overheid betreft, wat de Vlaamse overheid betreft, stopt bij het intrekken van de erkenning. Er moet hier toch enige continuïteit zijn in het beleid en ook in de manier van aanpak van de overheid. Want voor zo'n moskee is dat allemaal hetzelfde: de Antwerpse overheid, de Vlaamse overheid, de federale overheid, het parket, de minister ... Zo'n moskee lacht u uit in uw gezicht, steekt zijn middenvinger op naar de overheid en verbergt zich achter al die verschillende niveaus en beleidsverantwoordelijken om uiteindelijk niets te doen en uiteindelijk verder te doen waar ze mee bezig zijn.

Want ik herhaal: het intrekken van zo'n erkenning verandert niets. Dat is een puur administratieve aangelegenheid. Het enige wat er gebeurt, is wat gedoe in de pers, maar daar houdt het mee op. En dat kan toch niet de finaliteit zijn, daar moet u het zeker met mij over eens zijn.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, u hebt de volledige steun van onze fractie om over te gaan tot dergelijke intrekkingen, als daar, zoals in dit geval, concrete aanwijzingen voor zijn.

Er staat vandaag een ontwerp van decreet op de agenda dat ons in de mogelijkheid stelt om geloofsgemeenschappen beter te sanctioneren. Welke fractie is erin geslaagd om een dergelijke verstrenging te blokkeren, om daartegen te stemmen? Uw fractie, mijnheer Dewinter.

U bent goed om hier elke week opnieuw spel te komen maken, maar als het erop aankomt de problemen aan te pakken, dan doet uw fractie werkelijk niks. U blijft maar roepen aan de zijlijn en wij zijn degenen die vandaag de problemen aanpakken. Ik dank u voor het feit dat u dat nogmaals in de verf zet met uw actuele vraag. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Dewinter, in denk niet dat het een vrijblijvend initiatief is dat ik neem. Ik kan binnen mijn bevoegdheden doen wat ik moet doen. Ik neem daarin mijn volle verantwoordelijkheid.

Dit is de tweede moskee waarvan ik de erkenning intrek, en ik zal op dat pad op een consequente manier blijven werken. Opnieuw: zij die goed werken, zal ik ondersteunen, zij die de regels niet respecteren, zullen daar de gevolgen van dragen. Dat betekent ook dat ze niet meer worden gefinancierd. Voor mij is het ook een krachtig signaal vanuit de Vlaamse overheid dat we met een bepaalde lokale geloofsgemeenschap geen relatie kunnen aangaan.

De volgende stap bevindt zich volledig buiten mijn bevoegdheden, ook buiten mijn grondwettelijke bevoegdheden. De staatshervorming geeft een Vlaams minister van Binnenlands Bestuur geen mogelijkheden om in het kader van de openbare orde op te treden. Dat kan de minister van Binnenlandse Zaken doen, maar dat kan in de eerste plaats het lokale bestuur doen. Het moet daartoe natuurlijk aanwijzingen en elementen hebben, maar die verantwoordelijkheid ligt daar.

Een tweede verantwoordelijkheid ligt bij het Openbaar Ministerie. En indien het Openbaar Ministerie feiten en gerechtelijke argumenten heeft om naar de rechter te stappen en te vragen naar een juridische ontbinding van een vzw die ook kan leiden tot de inbeslagname van de goederen van de vzw, dan is dat iets dat het Openbaar Ministerie moet doen. Nogmaals, daarvoor heeft een Vlaams minister de bevoegdheid niet. Die zit op andere niveaus.

Ik zal mijn bevoegdheid – ik geloof in de rechtsstaat – maximaal interpreteren omdat ik het belangrijk vindt dat we vertrouwen kunnen hebben in de organisaties die we erkennen vanuit Vlaanderen. Dat betekent dat we het kaf van het koren moeten scheiden, en dat we een duidelijk onderscheid moeten maken. Dat is de lijn die ik heel consequent zal volgen. We verschillen ten gronde van mening over hoe we tegenover de islam moeten staan. Ik geloof dat de islam kan passen binnen de Vlaamse samenleving. U staat daar veel sceptischer of negatiever tegenover, maar ik kan mijn positie maar op een ernstige manier beleven indien ik de overtuiging heb dat zij die fout zijn, die zich niet aan de spelregels houden, daar op een consequente manier op worden afgerekend. Omgekeerd, zij die zich positief gedragen – dat zijn er ook heel veel –, krijgen de kans om in onze samenleving een volwaardige plaats in te nemen. Dat is de positie die ik in dit dossier volg.

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Mevrouw Sminate, ik zou toch een beetje minder hoog van de toren blazen. U hebt vier jaar lang een minister gehad die hiervoor verantwoordelijk was en die nu voorzitter is van het parlement, mevrouw Homans. U hebt vijf jaar lang deze minister gehad en u hebt vier jaar lang de federale minister gehad. Hoeveel erkenningen zijn er ingetrokken onder het beleid van de N-VA? Ik zal het u zeggen: nul! Hoeveel moskeeën zijn er in Vlaanderen gesloten onder het beleid van de N-VA? Ik zal het u zeggen: nul! Einde verhaal. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

Minister, u beweert dat we in Vlaanderen de islam zullen integreren. Uw erkenningen, uw subsidies, uw procedures geven hen enkel het alibi om te kunnen doen wat

ze willen doen. Dat is islamiseren, dat is koloniseren, dat is veroveren. Naar buiten uit gematigd, thee en koffie drinken, koekjes eten met scholieren en opendeurdagen organiseren, maar in de praktijk radicaliseren, koloniseren en islamiseren.

Het enige waar ze uiteindelijk respect voor hebben, dat is harde en duidelijke taal en concrete beslissingen. Dat is niet het intrekken van erkenningen, dat is het sluiten van moskeeën. De helft van de moskeeën in Vlaanderen worden gesubsidieerd vanuit Turkije en vanuit salafistische landen.

Dat betekent dat de helft van die moskeeën inderdaad moeten worden gesloten. Er moeten er tachtig uit in Vlaanderen, en dan kunt u er misschien aan beginnen. Maar er komt geen Europese islam of een Vlaamse islam. *(Opmerkingen van Jeremie Vaneckhout)*

Er komt alleen een geïslamiseerd Vlaanderen, een geïslamiseerd Europa, met uw beleid dat uiteindelijk ideologisch geborneerd is en verblind door de multicultuur en de diversiteit die u aanhangt. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Nadia Sminate aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de uitspraken van de Moslimexecutieve en de gevolgen hiervan voor de samenwerking met Vlaanderen

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, ik heb u hier enkele weken geleden al gezegd dat voor ons de Moslimexecutieve geen betrouwbare partner meer is. We zitten hier, collega's, met een partner die wordt verdacht van extremisme, die banden heeft met obscure regimes en die verdacht wordt van financiële malversaties. En wat is het antwoord van die Moslimexecutieve als we hen vragen om die boel eens uit te kuisen? Dan zeggen zij: 'Wij gaan alle banden verbreken met de overheid, wij hebben jullie subsidies niet meer nodig.' Lees: 'We zullen ons wel laten sponsoren vanuit die obscure regimes.'

Onder deze omstandigheden denk ik dat een verdere dialoog met die Moslimexecutieve niet wenselijk is.

Minister, ik heb twee concrete vragen voor u.

Eén, ziet u als bevoegd minister wel nog mogelijkheden om met deze partners samen te werken?

En twee, ik ga ervan uit dat u mijn stelling ondersteunt. We zijn het vaak eens, dus ik denk dat dat hier ook het geval zal zijn. Dan heb ik voor u de vraag: hoe gaan we daar in de toekomst mee verder? Want het is natuurlijk die Moslimexecutieve zelf die een voordracht moet doen voor eventuele nieuwe erkenningen. Wat met de toekomstige erkenningen, zolang deze Moslimexecutieve onze gesprekspartner is?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw Sminate, we hebben de voorbije weken inderdaad al verschillende keren over dit dossier gepraat. En u weet ook dat de kern van het dossier natuurlijk niet de bevoegdheid is van een Vlaamse minister, maar dat het behoort tot de federale overheid. Het is de federale overheid die representatieve organen erkent of niet. En de minister van Justitie – ik ben er blij om – heeft daar een duidelijke stelling ingenomen. Hij heeft gezegd dat het zo niet langer gaat. Hij heeft de Staatsveiligheid gevraagd om een grondige doorlichting te

doen. Hij heeft een ingebrekestelling gestuurd naar het Executief van de Moslims in België (EMB). Hij heeft gezegd: 'Als dat voor het einde van het jaar niet fundamenteel verandert, dan trek ik de erkenning in.' Ik vind dat een zeer juiste houding en ik steun hem daar volledig in.

Hij heeft vijf voorwaarden naar voren geschoven waarbinnen een representatief orgaan kan functioneren, en ik steun die alle vijf: geen buitenlandse inmenging, geen links naar extremisme, nieuwe verkiezingen, representativiteit en transparantie en professionaliteit in de werking. Op die manier kun je samenwerken met een representatief orgaan, anders is die samenwerking zeer grondig gehypothekeerd.

Ik heb bij de federale minister aangedrongen op een interfederale conferentie of een bijeenkomst met de bevoegde ministers van de deelstaten. Want zo'n representatief orgaan heeft natuurlijk ook belang voor de deelstaten. En de federale minister heeft daarop toegezegd. De kabinetten komen volgende week al samen om dat voor te bereiden. Het is de bedoeling dat we in november samenzitten om te bekijken wat de consequenties en de gevolgen zijn voor Vlaanderen.

Ten slotte heb ik erop aangedrongen dat, wat ook de toekomst kan zijn van zo'n representatief orgaan, het belangrijk is dat we daar minstens een eigen Vlaamse kamer hebben totdat er een staatshervorming kan komen die die bevoegdheid bij Vlaanderen legt, wat volgens mij noodzakelijk is, aangezien het zwaartepunt van de bevoegdheden eigenlijk regionale bevoegdheden zijn.

De federale minister van Justitie heeft gezegd dat hij achter het idee staat van de Vlaamse Regering en van de Vlaamse minister Bart Somers en dat hij ook wil ijveren voor een Vlaamse en een Franstalige kamer in de schoot van die Moslim-executieve, die grondig moet worden hervormd. Ik denk dat we daar belangrijke stappen aan het zetten zijn.

Maar u hebt gelijk, de manier waarop het EMB vandaag werkt, is niet vol te houden.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, u zegt het natuurlijk niet met zoveel woorden, maar ik begrijp toch uit uw uitleg dat het voor u ook moeilijk werken is met de samenstelling zoals we die vandaag hebben.

Maar dan zitten we natuurlijk wel met een probleem, want zij blijven vandaag die enige gesprekspartner voor Vlaanderen. Dus als u aangeeft dat het voor u ook moeilijk samenwerken is met die huidige samenstelling, dan blijf ik mij afvragen hoe u de toekomst ziet voor die Vlaamse bevoegdheden, zolang zij daar zitten. We kunnen nu toch niet voor nieuwe voordrachten van erkenningen gaan door een instantie waarvan we zelf zeggen dat die dubieus is? Dat is het probleem waar we vandaag mee zitten. Wat doen we met die voordracht van erkenningen zolang zij aan tafel zitten?

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Wordt men eindelijk wakker over die Moslim-executieve? Mag ik u er toch op wijzen dat, los van de Staatsveiligheid en die bevindingen, anno 2016 de toenmalige voorzitter suggereerde dat vrouwen maar een boerkinie moeten dragen, en dat de Moslim-executieve heeft gezegd, jaren geleden al, dat het screenen van imams te verregaand is en dat fundamentele kritiek op de islam of op zijn werking de vrijheid van godsdienst schendt? De Moslim-executieve heeft telkens opnieuw, jaar na jaar, aangegeven dat ze niet wil integreren, dat ze niet staat voor integratie en inburgering, minister Somers, maar wel voor de islamisering van Europa.

En de N-VA, mevrouw Sminate, heeft daar jarenlang aan meegewerkt. Mag ik u erop wijzen dat onder de N-VA in de Federale Regering er 560.000 euro naar de Moslimexecutieve is gegaan, en dat onder de N-VA in deze Vlaamse Regering er 60.000 euro is gegaan naar een infolijn van de Moslimexecutieve? Proficiat daarmee, u hebt met uw partij, de N-VA, en met deze Vlaamse Regering jarenlang een instituut gesubsidieerd met belastinggeld dat alleen maar uit is op de islamisering van Vlaanderen. En nu wordt u eindelijk wakker, en wat stelt u voor? Net zoals bij Unia een Vlaamse Moslimexecutieve. Is dat nu echt het beste wat u kunt bedenken?

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (CD&V): Er zijn allerlei meningen en verklaringen in de pers, er zijn terechte en onterechte oorlogsverklaringen. Maar ik denk dat we het over twee dingen eens zijn. Er dringt zich een grondige reorganisatie op van de Moslimexecutieve, en we vinden het allemaal belangrijk – de minister heeft het onlangs nog gezegd – dat het een representatief orgaan is, als gesprekspartner van de overheid en in de erkenning van de lokale geloofsgemeenschappen, zoals collega Sminate zei.

We zitten in een impasse, denk ik. Ik vind het een mooi voorstel, een goed voorstel van de minister om te gaan naar een interministeriële conferentie. Hij heeft ook duidelijk de krijtlijnen gesteld: geen buitenlandse inmenging en een appel aan de positieve krachten binnen de moslimgemeenschap. Daar zijn we het uiteraard mee eens. Maar als ik mag zou ik daar toch graag een voorstel, een suggestie rond willen doen. In het verleden zijn er figuren geweest – Ik denk aan Johan Leman eind jaren 90, maar recent ook professor Torfs – die een opdracht hebben gekregen om een studie te maken, die dan de basis heeft gevormd voor wetgevend werk. Ik zou eigenlijk willen voorstellen of willen vragen waarom we geen academische oefening kunnen laten maken die de basis kan vormen voor het verdere werk, en die de voorgeschiedenis in kaart brengt en modellen uit het buitenland naast elkaar legt. Maar ik denk niet dat we de fout mogen maken om snel-snel een oplossing te zoeken. Het verleden heeft aangetoond dat dat niet werkt.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, u verwijst er natuurlijk terecht naar dat dat in hoofdzaak federale materie is. Langs de andere kant weet iedereen dat er een enorme impact is, ook op bevoegdheden. Dat is ook een van de redenen waarom u in Knack van vandaag toch een aantal duidelijke uitspraken doet als het gaat over de Vlaamse bevoegdheden van bijvoorbeeld de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen – we komen daar straks op terug – , islamitisch onderwijs, die imamopleiding. Dat zijn allemaal zaken waar de Moslimexecutieve een impact heeft op Vlaamse bevoegdheden.

En dat er uitdagingen zijn met de Moslimexecutieve? Ik denk dat niemand hier in dit halfrond dat in vraag stelt. Alleen bent u natuurlijk minister van samenleven, u hebt die titel ook met veel plezier voor een stuk naar u toe getrokken, en terecht denk ik. Maar dan moeten we dit niet enkel juridisch bekijken, we moeten dit ook vanuit de samenleving gaan bekijken. En dan hebben we er, denk ik, structureel geen enkel belang bij om de hele moslimgemeenschap als Vlaamse samenleving van ons weg te duwen.

Daarom heb ik deze vraag. U verwijst vandaag ook in Knack naar uw ervaringen in Mechelen, waar u het gesprek bent beginnen te voeren. Bent u ook van plan om een initiatief te nemen om met de brede moslimgemeenschap hierover het gesprek te voeren, en daar zelf mee een initiatief in te gaan nemen?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Inderdaad, collega's, de problemen bij de Moslim-executieve zijn niet nieuw. Ze slepen al jaren aan. Vooral het probleem van de buitenlandse beïnvloeding is daar heel groot. Het werkt extremisme in de hand, terwijl we eigenlijk een Moslim-executieve nodig hebben die mensen aanspoort tot samenleven in onze democratische samenleving. Dat is natuurlijk problematisch, zeker gelet op – collega Vaneeckhout verwees er al naar – de rol die de Moslim-executieve heeft in het islamonderwijs en in het aanstellen van leerkrachten.

Het is goed dat de spreekwoordelijke duimvijzen wat worden aangeschroefd. Dat was dringend nodig, nadat er jaren niets was gebeurd. In de eerste plaats door de federale minister van Justitie, maar in nauw contact met u, minister. Dat is heel belangrijk. Mijnheer Vaneeckhout, in de eerste plaats is dat in het belang van al die andere moslims die zich, denk ik, echt niet meer vertegenwoordigd voelen door de oude garde die daar nu zit. Minister, het is goed dat de Vlaamse en de Federale Regering hier uit één mond spreken en een heel duidelijk signaal geven dat dat daar anders zal moeten zijn.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Geloofsgemeenschappen moeten functioneren in alle transparantie en onafhankelijkheid, zeker ook van alle buitenlandse invloeden. Daarom steunen wij hier straks het ontwerp van decreet over de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen. Dat geldt ook voor wat betreft hun vertegenwoordigers. Transparantie en onafhankelijkheid van buitenlandse invloeden moeten centraal staan, dus ook bij de Moslim-executieve. Laat daar absoluut geen twijfel over bestaan.

Eén kanttekening, collega's. We mogen ons niet vergissen. Als de overheid geen aanspreekpunt meer heeft voor een hele gemeenschap, is dat ook een slechte zaak. Het laatste wat we willen, is dat een geloofsgemeenschap zich terugtrekt en alle banden met de overheid en de samenleving verbreekt. Minister, we hebben dus absoluut nood aan partners. De Moslim-executieve moet nu bewijzen dat zij nu die partner willen zijn.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dank u wel voor de vele interessante vragen en tussenkomsten. Laat me beginnen met de vraag van de heer Vaneeckhout. Dat is een fundamentele houding die ik aanneem: voor mij zijn Vlaamse moslims een deel van Vlaanderen, is de islam een deel van de Vlaamse realiteit, en is het belangrijk dat we met hen ook een constructieve relatie opbouwen. U vraagt mij of ik in gesprek zal gaan met mensen die tot die gemeenschap behoren. Als ik de propaganda van het Vlaams Belang mag geloven, doe ik al niet veel anders dan dat. Ik zal dat blijven doen, omdat ik het belangrijk vind dat we met alle Vlamingen een gesprek voeren. Dat is een eerste belangrijke vaststelling.

Tweede belangrijke vaststelling: we leven in een rechtsstaat. Dat betekent dat wij in onze wetgeving hebben ingeschreven dat er een representatief orgaan moet zijn, dat de federale overheid dat orgaan moet bepalen, maar ook, evident, dat dat orgaan moet functioneren binnen de spelregels van onze rechtstaat. En daar is er een fundamenteel probleem met het EMB. Dat probleem kunnen we niet wegmoffelen. Dat probleem is niet nieuw. Toen ik in het parlement zat, ben ik daar regelmatig over tussengekomen. Ik ben nu minister, en ik ben van plan om dat consequent aan te pakken. Ik heb nu de verantwoordelijkheid om het te doen. Ik zal dat consequent doen. Het is niet aanvaardbaar dat een religie wordt geïnstrumentaliseerd vanuit buitenlandse mogendheden. Als er een communiqué verschijnt dat zegt dat we overdrijven met onze kritiek op het EMB en het is ondertekend door de ondervoorzitter of de voorzitter van Diyanet en de voorzitter van een Marokkaanse associatie die wordt gesubsidieerd door de Marokkaanse

overheid: 'I rest my case.' Dit gaat niet. We moeten daar een fundamentele verandering in brengen.

We zien een kantelmoment, want er zijn ongelooflijk veel mensen die in Vlaanderen leven, die zich moslim voelen maar die zich ook Vlaming voelen en die geëneerd zijn, zelfs kwaad zijn, lastig zijn op de manier waarop er met hun religie wordt gespeeld door mensen die dat op een onverantwoordelijke manier doen. Ik sta aan hun kant. Dat is een emancipatieproces. Het moment is er nu in Vlaanderen dat men moet rechtstaan en zich emanciperen van die invloeden. Want dat is voor iedereen in Vlaanderen nadelig, in de eerste plaats voor de Vlaamse moslims. Inderdaad, dat is een evolutie die we nu meemaken. Ik heb het in mijn eigen stad genoeg gezien, hoe in een moskee de Marokkaanse autoriteiten, met langs de andere kant mensen vanuit de Golfstaten ... Maar er zijn ook jonge mensen die zeggen dat ze met die invloeden niets meer te maken willen hebben, die hun godsdienst hier in Vlaanderen willen beleven. Ze voelen zich deel van die maatschappij, ze zijn moslim en willen deel zijn van de Vlaamse maatschappij. Het zijn die laatsten die de toekomst vormen. Wij moeten hen nu ondersteunen.

Drie: wij moeten niet bepalen hoe de islam functioneert. Dat is niet de taak van de overheid. Die ruimte moet overgelaten worden aan de religie zelf. Maar wij kunnen wel de randvoorwaarden bepalen: geen instrumentalisering, geen buitenlandse invloed, geen extremisme, en respect voor de fundamentele waarden waarop onze samenleving is gebouwd.

Dat zijn de randvoorwaarden waarbinnen een religie kan functioneren.

Mevrouw Sminate, uiteraard is het EMB belangrijk voor Vlaanderen, voor een aantal van onze bevoegdheden: leerkrachten islam, imams, erkenning van moskeeën. Wat dat laatste betreft: de laatste moskee die we erkend hebben, was in 2013. Daarin zal het EMB met het nieuwe decreet eigenlijk geen rol van betekenis meer spelen, omdat wij met onze informatie- en screeningsdienst en met de adviezen die wij vragen, zelf gaan beslissen wie al dan niet erkend wordt, op basis van onze informatie. Dat is heel fundamenteel, dat is belangrijk. En mijn ambitie de komende jaren is inderdaad moskeeën erkennen. Omdat ik dat belangrijk vind. Moskeeën die volgens de spelregels functioneren, zijn deel van Vlaanderen. We hebben die nodig; dat worden onze gesprekspartners. Maar ik zal ook nooit aarzelen – en ik heb dat nu al twee keer bewezen – om, als iemand buiten de lijntjes kleurt, hen ook te laten voelen dat dat niet gaat in Vlaanderen. Dat geldt voor de islam en voor alle andere geloofsgemeenschappen.

Ik verwacht de komende weken een verandering. Voorlopig hebben we dat EMB niet nodig, maar ik ben zelf vanuit mijn bevoegdheden sporen aan het zoeken om die zaken vanuit de Vlaamse realiteit aan te pakken. Ik heb een onderzoek laten doen door CIRRA, om te kijken naar de imamopleiding, want ze werkt niet in Leuven. Ik heb zelfs een vermoeden waarom de imamopleiding niet werkt. Zijn sommige buitenlandse mogendheden wel echt geïnteresseerd in een Vlaamse imamopleiding? Wil men dat wel? Ik denk dat er een zoektocht moet komen naar hoe we dat op poten kunnen krijgen.

Ik weet dat de Nederlandse overheid geïnteresseerd is in wat wij aan het doen zijn. We gaan er ook mee samenzitten. Ik ga contact zoeken, omdat we het absoluut nodig hebben dat mensen van hier, ingebed in onze maatschappij, onze samenleving kennende, hun verantwoordelijkheid kunnen opnemen binnen die godsdienst.

Een tweede voorbeeld zijn de islamleerkrachten. Als wij zien dat de cursussen islam in de Vlaamse scholen – u mag mij dat niet kwalijk nemen – bijna een kopie zijn van wat men in Erdoganland, in Turkije, aan de leerlingen leert, dan kan dat voor mij niet. Dat is niet de toekomst. Dat moeten we dus veranderen.

Maar ik kan alleen maar vaststellen dat dat probleem al heel lang bestaat en dat er voor mij ook mensen verantwoordelijkheid hebben gedragen – en die hebben dat allemaal met de grootste energie gedaan. Ik probeer op een systematische en consequente manier, vertrekkende vanuit mijn ervaring in Mechelen, die problemen aan te pakken, vanuit een heel inclusieve benadering.

Ik herhaal het nog eens: moslim-Vlamingen zijn even Vlaming als alle anderen. Er zijn er duizenden en duizenden die positief willen meewerken. Maar net voor hen moeten we hard zijn tegen hen die misbruik maken van die religie en moeten we daar consequent in zijn. Dat is geen gemakkelijke strijd. Dat is een strijd die we moeten voeren binnen de rechtstaat. We moeten die consequent voeren. En ik zou willen vragen dat men daarrond op de banken, zowel meerderheid als oppositie, de rangen probeert te sluiten, omdat we elkaar daarvoor nodig hebben en omdat dat we daar een belangrijk signaal rond moeten geven: er is ruimte voor de islam, maar die islam moet passen in Vlaanderen.

Moslims in Vlaanderen zijn volwaardige burgers, maar dit is ook een appel aan hen om de komende maanden en jaren recht te staan. Wij moeten niet gaan bepalen hoe de islam er inhoudelijk uit moet zien, maar we bepalen wel de randvoorwaarden waarbinnen religie en levensbeschouwing in Vlaanderen kunnen functioneren. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, ik weet dat u zelf ook allang met die frustratie zit en dat u probeert om oplossingen te zoeken voor het probleem. Maar met de laatste uitspraken van de voorzitter van de Moslimexecutieve heeft de Moslim-executieve zichzelf buiten de samenleving geplaatst. Naar mijn weten is het nog altijd op voordracht van de Moslimexecutieve dat er nieuwe erkenningen kunnen komen, maar ik heb u eigenlijk horen zeggen dat dat eigenlijk niet nodig is en dat we de Moslimexecutieve dus eigenlijk niet meer nodig hebben. Dat ondersteunt mijn stelling: laat ons die Moslimexecutieve ontbinden in plaats van ze te reorganiseren. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het lagere aantal mensen dat een zorgbudget toegewezen krijgt

ACTUELE VRAAG van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de BelRAI screener en het recht op het zorgbudget

ACTUELE VRAAG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de forse vermindering van het aantal mensen dat een zorgbudget ontvangt

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, collega's, ik wil het met jullie hebben over een mysterie. Om dat mysterie te begrijpen, moet je eerst weten hoe goed het wel niet is om in een land als Vlaanderen te wonen. Je kunt hier een zorgbudget krijgen van 130 euro per maand als je een zorgvraag hebt. Met die 130 euro geeft Vlaanderen een tegemoetkoming voor kosten die niet medisch van aard zijn. Nu is het systeem om te selecteren wie daarvoor in aanmerking komt veranderd sinds 1 juni. Minister, de verwachtingen waren dat er 15 procent minder mensen in aanmerking voor zouden komen dan in het vorige systeem. Voor alle duidelijkheid, het

zijn de OCMW's, de diensten maatschappelijk werk (DMW's) en alle gemandateerde voorzieningen die die inschaling doen.

Nu blijkt dat sinds 1 juni 30 procent minder mensen dat zorgbudget toegekend krijgen. Minister, de vraag rijst dan natuurlijk bij ons of vroeger te veel mensen een zorgbudget kregen, of er nu te weinig mensen dat zorgbudget krijgen. Of zitten we correct? Hoe komt het dat 30 procent minder mensen nu kunnen genieten van dat zorgbudget? Kunt u ons dat uitleggen?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, collega's, dat nieuwe systeem om de zorgzwaarte in te schatten, die BelRAI-screener, zou een vooruitgang moeten zijn. Dat zou ervoor zorgen dat er meer mensen kunnen worden geholpen. Het is fijnmaziger. Er wordt ook rekening gehouden met psychische aspecten, en ook met functie-uitval. Op zich is dat dus een goed systeem. We hebben dat ook altijd gesteund. We hebben er echter ook altijd voor gewaarschuwd dat het absoluut niet de bedoeling kan zijn dat er door de invoering van die BelRAI-screener ineens veel minder mensen in aanmerking komen voor dat zorgbudget, en dat er dus minder mensen zouden worden geholpen. We hebben daar meerdere vragen over gesteld hier, en telkens hebt u geprobeerd om ons en ook de sector gerust te stellen door te zeggen dat niemand erop zou achteruitgaan, dat verworven rechten gegarandeerd zouden blijven, dat we ons daar geen zorgen over moesten maken.

Toch stellen we op het terrein vast dat dat nu exact datgene is wat toch aan het gebeuren is. We zien dat vroeger, in het vorige systeem ongeveer 13 tot 15 procent van de mensen die een herinschaling kregen, lager werden ingeschaald en zo dus hun zorgbudget verloren. Dat was de situatie vóór de uitrol. Wat zien we nu in de feiten? We horen diverse alarmsignalen uit de sector, want nu zou het over 30 tot zelfs 50 procent gaan die ineens met een herinschaling zijn zorgbudget verliest. Dat kan absoluut niet de bedoeling zijn geweest.

Collega's, voor alle duidelijkheid, want het lijkt wat abstract, dat gaat niet over een kleine groep. Het gaat over meer dan 250.000 mensen in Vlaanderen die recht hebben op dat zorgbudget, die dat ook echt nodig hebben om hun zorg te kunnen organiseren. Er zijn dus tot 100.000 mensen die het risico lopen om dat kwijt te spelen.

We zien de consequenties op het terrein. Gezinszorgdiensten melden nu al dat er mensen zijn die geen zorg meer inkopen omdat ze dat budget van 130 euro per maand zijn kwijtgespeeld. Die signalen zijn er nu al. Dan vraag ik me inderdaad af, net als collega Parys, hoe dat is kunnen gebeuren. Er is niet over één nacht ijs gegaan bij de invoering van die BelRAI. Daar is lang over gediscussieerd. Daar is jaren voorbereiding aan voorafgegaan, en toch gebeurt nu net datgene waarvan iedereen zei dat het absoluut niet mocht gebeuren. Minister, hoe is dit kunnen gebeuren? Hebt u daar een verklaring voor, maar vooral – ik denk dat dat de belangrijkste vraag is vandaag – wat gaat u ondernemen om daar daadwerkelijk iets aan te doen?

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, dat we hier vandaag met drie vraagstellers, waaronder zelfs een eminent lid van uw eigen meerderheid, over dit onderwerp staan, dat kan natuurlijk geen verbazing wekken. Het gaat hier immers over de rechtstreekse gevolgen van de nieuwe manier van inschalen van zorgbehoefte. Die heeft rechtstreekse negatieve gevolgen voor mensen in nood, mensen die zorg nodig hebben. De collega's hebben het probleem hier al uitvoerig geschetst, hoe het nieuwe instrument BelRAI ervoor zorgt dat minder mensen een zorgbudget krijgen om die broodnodige hulp in de thuiszorg te kunnen inkopen. Niet dat het u zorgen baarde: berekeningen op voorhand hadden reeds uitgewezen

dat 13 tot 15 procent van de mensen minder hulp zou krijgen. Sowieso 15 procent van de mensen die die huishulp al kregen, zou uit de boot vallen.

Maar in de plaats van 15 procent is het realistische cijfer nu 30 procent geworden. Dat wil dus zeggen: bijna een op de drie dossiers. Daar zitten telkens gezinnen achter. Dat hoeft u waarschijnlijk niet te zeggen. Wat zegt u op deze onthutsende cijfers? 'Ik vraag een onderzoek en ik verwacht nog eind dit jaar de uitslag.' Dat wil dus zeggen dat die gezinnen nog twee maanden moeten wachten op een uitslag en dat ze dan nog zullen moeten wachten op wat u ermee zult doen en wat u zult doen om die mensen uit de problemen te helpen.

Mijn vragen zijn heel simpel. Hoe komt het dat u zo verkeerd inschatte hoeveel mensen hun zorgbudget zien wegvallen? Hoe komt het dat u de gevolgen zo verkeerd beoordeelde?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Dank u voor deze vraag, collega's. BelRAI is een nieuw inschalingsinstrument, dat sinds 1 juni 2021 van kracht is. Daar is ontzettend veel voorbereidingswerk aan voorafgegaan. Het is ook geen Vlaams inschalingsinstrument. Het is een internationaal inschalingsinstrument dat fijnmaziger naar de zorgbehoeften wil kijken die mensen nodig hebben. Het gaat over fysieke, mentale en andere zorgbehoeften. Hoe groot is de zelfredzaamheid die mensen vandaag nog hebben? Daarmee gaan de diensten van de gezinszorg, de dienst maatschappelijk werk of de OCMW's aan de slag. In 2015, dus zes jaar geleden, heeft het Centrum voor Zorgonderzoek en Consultancy (LUCAS) van de KU Leuven een onderzoek gedaan waaruit bleek dat op basis van dit inschalingsinstrument er een 13 procent gebruikers minder rechten zouden opbouwen, maar ook een 11 procent van de gebruikers die er vandaag geen hebben, meer rechten zouden opbouwen, dat het dus zichzelf zou nivelleren. Er zijn pilootstudies gedaan, onder andere in het Waasland, waar deze BelRAI-screener is uitgetest, waaruit datgene wat daarvoor al naar voor was gebracht, namelijk dat er zowel in plus als in min zouden zijn, bleek te kloppen. U herinnert zich nog het vroegere systeem: een puntje meer en dan kwam je aan de 35 punten, ook al is dat niet echt de reflectie van de zorgbehoefte. We zijn er op 1 juni mee aan de slag gegaan. Intussen zijn er al meer dan 1.900 indicatiestellers mee aan de slag.

Dit systeem is een nieuw systeem en we zullen dat ook evalueren. Ik vind het te vroeg om vandaag te zeggen of het goed of fout gaat. De richting is absoluut goed. Aan de onderbouw is jarenlang gewerkt en ook die is absoluut goed. Maar we zullen het evalueren en als blijkt dat er moet bijgestuurd worden op structurele elementen en componenten, dan zullen we dat ook doen.

Nog eens: ik ben een grote believer van dit verhaal. Het geeft een breder beeld op de zorgbehoefte die mensen hebben. We krijgen een veel specifiekere, fijnmazigere foto van de reële zorgbehoefte van de mensen en dat is uiteindelijk toch de finaliteit. Diegenen die vroeger wat omhoog gingen om de punten te behalen om op die manier aan die 130 euro te komen maar daar eigenlijk geen recht op hadden – laat ons eerlijk zijn: dat kan niet de bedoeling zijn. Diegenen die er niet toe kwamen maar die er eigenlijk wel recht op hebben, zullen met de BelRAI nu wel in aanmerking komen. Dat heeft het voorbereidende traject onder leiding van professor Anja Declercq van de KU Leuven, die toch een internationale reputatie heeft op dat vlak, geleerd. Nog eens, we zullen dit evalueren en als er bijgestuurd moet worden zullen we dat ook doen.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ik ben blij dat het onderzoek er effectief zal komen. Ik vond het vreemd om te zien dat we bij een proefproject in Aalst en Dendermonde

andere resultaten hadden dan die die zich nu laten aftekenen. Ik had ook wel een vraag over het feit dat we veel meer psychisch kwetsbaren verwachten zoals mensen met dementie die zouden instromen in dat zorgbudget. Dat zien we vandaag niet. Dat zijn vragen die onze fractie graag beantwoord wil zien.

Maar, collega's, mij moet wel van het hart dat wij staan voor een internationaal instrument dat data vergaart, en we voeren beleid op basis daarvan. U kunt niet aan de ene kant zeggen 'wij zijn daar aanhanger van en wij willen heel graag dat het BelRAI-instrument effectief wordt uitgerold' en aan de andere kant zeggen 'ja goed, nu komt er een resultaat uit dat ons niet zint'.

Minister, wat gaat u daaraan doen? De conclusie die jullie al getrokken hebben, is dat er een aantal mensen zijn die er recht op hebben maar het vandaag niet zouden krijgen, terwijl de conclusie evengoed zou kunnen zijn dat mensen in het verleden het zorgbudget hebben gekregen maar daar geen recht op hadden, en dat is ook slecht voor het systeem. Minister, we kijken uit naar dat onderzoek, en graag een antwoord op mijn vragen over de instroom van psychisch kwetsbaren.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, het is duidelijk dat er zich op het moment op het terrein een heel reëel probleem voordoet. We krijgen die alarmsignalen en ik hoop dat u die ook krijgt vanuit de sector. Dat gaat inderdaad over 30 procent, tot zelfs 50 procent van de mensen die hun zorgbudget aan het verliezen zijn. Dat gaat over honderden, zelfs duizenden mensen. Er moet dus ingegrepen worden. Je kunt niet afwachten tot er een evaluatie komt.

Mijn vraag concreet aan u is: u moet toch al een indicatie hebben waar het misgaat. Wat gaat mis waardoor zoveel mensen hun zorgbudget toch verliezen terwijl dat absoluut niet ging gebeuren? Wat gaat er mis? Wat zult u daar op korte termijn aan doen? Bent u van plan om de uitrol van de BelRAI-screener on hold te zetten totdat u weet wat er juist aan de hand is? Bent u van plan om de mensen die een verkeerde indicatiestelling hebben gehad, retroactief terug te betalen? Want dat is waar die mensen momenteel mee worden geconfronteerd.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, in de commissie Welzijn van 5 januari zei u: "Op termijn komt er dus één zorgbudget, waarbij de BelRAI moet dienen als inschalingsinstrument om die zorgbudgetten scherp te stellen." We zien hier vandaag dus een voorbeeld van wat u bedoelt met scherpstellen. Heel wat mensen met een zorgnood vallen vandaag uit de boot. Het kan niet zijn dat 30 procent – dat kan ik niet geloven – onterecht die steun kreeg. U spreekt steeds over een warm Vlaanderen, maar de BelRAI mag niet een kille berekeningsmethode worden waarmee u financiële tegemoetkomingen uit de Vlaamse sociale bescherming schrapt voor mensen die ze nodig hebben.

Minister, we spreken hier vandaag nog maar over een eerste stap van de invoering van de BelRAI. Er komen nog heel wat sectoren aan bod. Ik roep u dan ook alvast op om dan toch een betere inschatting te maken van wat de gevolgen zullen zijn van de invoering. Mijn vraag is – de collega's stelden die ook, maar u hebt ze nog niet beantwoord – wat u zult doen om de mensen die nu uit de boot vallen, die de financiële tegemoetkoming nodig hebben en de zorg niet kunnen betalen, tegemoet te komen, zodat ze niet dieper in de problemen komen. Wat zult u doen om ervoor te zorgen dat ze die broodnodige thuishulp nog verder kunnen inkopen?

De voorzitter: Mevrouw De Martelaar heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, in de bevolkingscijfers zien we dat het aantal zwaar zorgbehoevende ouderen stijgt en in het nieuwe toewijzingssysteem zien we dat er minder mensen kunnen genieten van het zorgbudget van 130 euro. Met andere woorden, de toegang tot onze eigen Vlaamse sociale bescherming wordt door deze Vlaamse Regering steeds moeilijker gemaakt.

In het rapport van de Vlaamse Brede Heroverweging, dat u wellicht zult hebben gelezen, wordt een piste gelanceerd om het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden facultatief te maken. Met andere woorden, alleen de Vlamingen die een extra bedrag bij de zorgpremie betalen, zouden recht hebben op een zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden. Een belangrijk tegenargument voor deze piste is dat vooral kwetsbare groepen deze premie niet zullen betalen, terwijl juist zij nood hebben aan deze zorgpremie. Hoe staat u tegenover deze piste? Is dat voor u een volgende stap? Hopelijk niet, want dan zou dit een manier zijn om onze Vlaamse sociale bescherming enkel voor de elite te maken.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, de nieuwe BelRAI-screener ging zorgen voor meer zorg op maat voor mensen die zwaar zorgbehoevend zijn. We zien inderdaad dat 30 tot 50 procent van de mensen het budget niet meer zou krijgen. Mijnheer Parys, u kunt me veel wijsmaken, maar niet dat in het vorige inschalingsstelsel 30 tot 50 procent ernaast zat. Dat kunt u mij absoluut niet wijsmaken.

Dit gaat natuurlijk over reële mensen, minister, reële mensen die nu in de problemen geraken. De diensten voor gezinszorg melden dat ook en trekken aan de alarmbel. Evaluatie is allemaal goed en wel, maar ik sluit me heel graag aan bij de vraag wat er nu zal gebeuren om ervoor te zorgen dat die mensen niet in de problemen komen. Als er minder budgetten worden uitgedeeld, garandeert u dan dat er niet minder budget in totaal zal gaan naar die budgetten, dat die blijvend geïnvesteerd worden en dat er dus niet op bespaard zal worden?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Met het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden ondersteunt Vlaanderen mensen met een zorgnood. Het was trouwens destijds mijn dorpsgenoot, Wivina Demeester, die dit heeft uitgewerkt. Enkele maanden geleden hebben we een nieuw inschalingsinstrument ingevoerd om te bepalen wie daar recht op heeft.

Dat zich daarbij verschuivingen zouden voordoen, dat was ook verwacht. Maar essentieel is dat wie er nood aan heeft, het ook kan krijgen. Minister, u gaf al opdracht aan het steunpunt om een analyse uit te voeren. Ik denk dat dat ook de juiste weg is: eerst een analyse maken, en dan eventueel beslissen om bijstellingen te doen, indien nodig. Er was ook verwacht dat bepaalde groepen gemakkelijker zouden instromen door het nieuwe systeem, onder andere mensen met een psychische kwetsbaarheid, en mensen met dementie. Minister, mijn vraag is: wordt er in de analyse die het steunpunt momenteel maakt, ook nagegaan of bepaalde zorgnoden nu inderdaad gemakkelijker toegang geven tot het zorgbudget?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, ik hoor hier zeggen dat de VSB door de BelRAI iets zou worden voor de elite. Dat is toch totaal van de pot gerukt. BelRAI is een internationaal aanvaard, internationaal onderzocht inschalingsinstrument, waar in Vlaanderen jaren aan gewerkt is, onder leiding van professor Anja Declercq – internationaal gereputeerd – om dat toe te passen. Vanaf 1 juni passen wij dat toe. Ik heb aan professor Anja Declercq en haar team gevraagd om degenen waar het vandaag op toegepast is, te vergelijken met de vorige groep

die ze onderzochten, en te kijken of daar verschillen in zitten. Op basis van die evaluatie zal ik de resultaten bekijken, en zal ik bekijken of er aanpassingen nodig zijn. Wat ik niet ga doen, is een internationaal inschalingsinstrument, waar door professoren en met het veld jaren op gewerkt is, waar voorbereidingen rond getroffen zijn, waar proefprojecten rond gedaan zijn, nu, na twee maanden, even stop zetten. Dat ga ik niet doen. Ik denk dat we even ernstig moeten blijven. We hebben dit geïnstalleerd. We hebben professor Declercq, die dat al jaren begeleidt, gevraagd om dat voor ons verder te analyseren, om de evaluatie te maken, om te kijken hoe het zit met de vorige en met de huidige groep, en wat daar eventueel de verschillen zijn. Zijn die verschillen te verantwoorden of niet? Als die verschillen te verantwoorden zijn omdat er mensen zijn die er vroeger wel gebruik van maakten, maar er eigenlijk vandaag geen recht op hebben, ja, dan moeten we daar ook eerlijk in zijn. Omgekeerd ook: als er vandaag mensen zijn die dat systeem hebben, of dankzij de BelRAI een zorgbudget krijgen, maar dat vroeger niet hadden, dan wil dat eigenlijk zeggen dat die daar vroeger gebruik van hadden moeten kunnen maken, maar dat ze door het oude systeem uit de boot gevallen zijn. Dat is wat die vroegere pilootprojecten hebben aangetoond: dat er winnaars waren, maar ook verliezers. Ik geloof dus in een inschalingsinstrument dat academisch en internationaal is opgebouwd. Vandaag worden daar, met goede scholing en begeleiding – door de mensen van gezinszorg, de dienst Maatschappelijk Werk, de OCMW's, en het Kwaliteitscentrum voor Diagnostiek – al die mensen opgeleid. Ik geloof dat dit op een serieuze manier gebeurt. Zeg ik daarmee dat de discussie af is? Neen. We doen de evaluatie, en op basis van die evaluatie kijken we of er bijstellingen moeten gebeuren. Dat lijkt me de juiste weg te zijn om met een zo belangrijk thema om te gaan.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik kan mij vinden in uw antwoord. Collega's die zijn tussengekomen: het is het een of het is het ander. Ofwel kiezen we voor wetenschappelijk onderbouwd beleid dat, zoals de minister heeft uitgelegd, academisch onderbouwd is, internationaal geaccepteerd is, waar geen besparing in zit, want het budget is exact hetzelfde gebleven als voordien. Ofwel zeg je: nee nee, we leggen op voorhand al de uitkomst vast, en exact evenveel mensen moeten in het nieuwe systeem – dat objectiever is – een budget krijgen, als in het oude systeem. Maar goed, dan ben je niet meer wetenschappelijk bezig. En dus is de keuze: ofwel BelRAI, wetenschappelijk, en met een evaluatie om te kijken waar de verschillen vandaan komen. Maar dan kies je daarvoor, en aanvaard je de resultaten, en dan zullen een aantal nieuwe mensen instromen, en een aantal mensen die er geen recht op hadden zullen uitstromen. Ofwel zeg je: nee nee, wij willen gewoon dat iedereen die het budget vroeger had, dat blijft behouden, ook al hadden ze daar geen recht op.

Het allervreemdste, collega's, vind ik wel dat een partij zoals het Vlaams Belang, die altijd tegen onterechte uitkeringen ageert, nu zegt: wij weten al zonder analyse dat iedereen die er vroeger gebruik van maakte er zeker recht op had, en we willen dat die allemaal, zonder wetenschappelijke onderbouw, zonder objectieve analyse, dat budget blijven krijgen. Collega's, dat begrijp ik niet. Mijn partij neemt daar een heel ander standpunt in. Dank u wel (*applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, collega's, we stellen het systeem van de BelRAI zelf niet in vraag, maar dan moet het wel correct worden toegepast. Het is duidelijk dat het daar momenteel schort. Als u een beetje voeling zou hebben met de sector, dan zou u dat ook weten en toegeven dat dat inderdaad zo is. Iedereen zegt dat binnen de sector. En dan kan men twee dingen doen. Ofwel wacht men op de evaluatie. Dat is een beetje zoals een lek in de waterleiding

hebben en al klein beetje beginnen dweilen maar tegelijkertijd de kraan vergeten toe te draaien. Ofwel grijpt u nu in en zorgt u ervoor dat mensen nu het zorgbudget dat ze zo hard nodig hebben, niet verliezen. Maar ik stel vast dat u daar geen uitspraken over doet en dat u niet wilt weten van een retroactieve rechtzetting van wat fout loopt.

Wij stellen voor om nu in te grijpen. ik zal hier straks een spoedresolutie indienen om ervoor te zorgen dat, zolang niet duidelijk is wat er juist misloopt, de BelRAI tijdelijk wordt opgeschort – ik sta achter het systeem maar momenteel loopt het fout – en dat mensen die een verkeerde indicatiestelling hebben gekregen, een nieuwe indicatiestelling krijgen, worden geherevalueerd en retroactief worden terugbetaald wanneer blijkt dat er een verkeerde inschatting is gemaakt. En ik hoop dat de mensen die de sector wel genegen zijn en weten wat zich op het terrein afspeelt, dat voorstel van resolutie zullen steunen. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Collega Anaf, mag ik u vragen om die spoedresolutie zo snel mogelijk in te dienen? Dat is gemakkelijker voor de diensten. U moet trouwens nog officieel vragen om dat toe te voegen aan de agenda. Dat zal mevrouw Goeman wel doen.

De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, u wekt steeds goede verwachtingen, maar eenmaal de uitvoering nabij komt, blijken steeds mensen in de kou te blijven staan. Het wegvallen van dit budget zorgt ervoor dat heel wat mensen de broodnodige thuiszorg niet meer kunnen inkopen. Ik blijf erbij dat ik niet kan geloven dat 30 tot 50 procent van de mensen die dit vroeger kregen, dit ten onrechte kregen. Dit is voor hen ook echt cruciaal. Deze regering kiest ervoor om de mensen veel langer thuis te laten blijven en wil thuiszorg stimuleren. Het is dan ook van groot belang dat dit snel wordt uitgeklaard en opgelost. Dat is nu uw eerste taak.

Wat de toekomst betreft, is de BelRAI-screener een hulpinstrument. Ik denk dat het heel belangrijk is dat we weten dat de BelRAI niet beslist. En u kunt er inderdaad voor zorgen dat de sociale component in deze hele inschaling veel meer gewicht krijgt, zodat we in de toekomst dergelijke farces kunnen vermijden. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Jeremie Vaneekhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over sancties voor personeel in de zorg dat vaccinatie weigert

ACTUELE VRAAG van Gwendolyn Rutten aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het advies van de Nationale Arbeidsraad inzake de verplichte vaccinatie van zorgpersoneel en de sancties bij niet-vaccinatie

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, eind van de zomer kondigden de verschillende overheden van het land aan dat zou worden onderzocht op welke manier een vaccinatieverplichting in de zorgsector kan worden waargemaakt. Collega's, de bedoeling is natuurlijk om op die manier onnodige extra besmettingen van bewoners en patiënten van zorginstellingen te vermijden. Hopelijk beseft iedereen op dat moment dat het gemakkelijk is om dat uit de mouw te schudden en aan te kondigen, maar dat het helemaal iets anders is om dat ook juridisch ingevoerd te krijgen.

Het is een thema dat heel veel mensen verdeelt en waar mensen een uitgesproken mening over hebben. We kunnen ook verwachten dat daar tot op het bot

over zal worden gedebatteerd en dat dit zal worden aangevochten. En dan is het natuurlijk wel heel relevant dat er vandaag een advies is van de Nationale Arbeidsraad waarin staat dat de werkgevers vragen om sancties te treffen wanneer mensen die vaccinatieverplichting zouden weigeren. Het gaat dan over schorsen, en eventueel zou men zelfs overgaan tot ontslag.

Het is ook niet verwonderlijk, minister, dat daar vanuit de vakbonden toch wat vragen bij worden gesteld. Zij hebben een aantal vragen bij de vaccinatieverplichting maar ze hebben ook veel moeite met die sancties die daarbij worden aangekondigd.

Minister, wat we op dit moment vooral kunnen vermijden, is tijdverlies door een escalatie op dat vlak. Vandaar dat ik het toch zeer belangrijk vind dat mijn fractie u daar vandaag een vraag over stelt. Het gaat ook over heel wat Vlaamse zorginstellingen. Zorgnet-Icuro heeft vandaag aangekondigd dat zij mee op de lijn van de werkgevers zitten.

Minister, hoe wilt u een rol spelen en hoe kijkt u naar het advies van de Nationale Arbeidsraad? En hoe wilt u vooral in de komende weken een rol spelen om naar een de-escalatie rond dat thema te gaan en te kijken hoe we zo ver mogelijk kunnen geraken op een manier waarbij zowel op de werkvloer als in de hogere echelons geen onnodig polariserend debat plaatsvindt?

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Minister, ik zou willen beginnen met de goede kant van de zaak. Het glas is meer dan halfvol. Er zijn ongelooflijk veel mensen in de zorg die zich hebben laten vaccineren. Ze hebben dat snel en spontaan gedaan, en zien het belang van de vaccinatie in. Wat is de situatie vandaag? Je zit altijd met een kleine restgroep die het voor al de anderen onmogelijk maakt. De anderen zijn in dit geval niet gewoon de collega's, maar ook de bewoners van de zorginstellingen in Vlaanderen.

Ik heb een persoonlijk standpunt daarover. Ik spreek uit eigen naam, ik weet niet of mijn fractie mijn mening deelt, maar ik vind dat men vaccinatie verplicht zou moeten maken. Punt aan de lijn. Heldere boodschap, klare taal, en iedereen weet waar hij of zij aan toe is. U hebt dat standpunt ook ingenomen met betrekking tot de zorgverstrekkers. U hebt dat al een hele tijd geleden gedaan. Het duurt in dit land altijd ongelooflijk lang voor we er komen. Nu zijn we er. Het ligt er. Het moet verplicht worden. De winter staat voor de deur. Ik ben burgemeester, collega's van mij maken het mee: opnieuw raast het virus door de woonzorgcentra en door de instellingen voor personen met een handicap.

Minister, welke stappen gaat deze regering nemen om zich aan de kant van te zetten van de werkgevers, van de mensen die wel het goede hebben gedaan, en de vaccinatie verplicht maken?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, toen vlak voor de zomer de cijfers bekend werden gemaakt over de vaccinatiebereidheid, het aantal gevaccineerden in onze zorginstellingen, is dit debat opgelaaid. 83 procent van de mensen die er werken, was op dat moment gevaccineerd. Toen is het debat ontstaan over de verplichting. Ik heb toen gezegd dat ik daarrond geen taboes had. Ik vind dat iemand die werkt in de zorg, eigenlijk minstens de morele plicht heeft om zich te laten vaccineren, misschien niet om zichzelf te beschermen maar minstens om de anderen te beschermen.

Ik heb ook gezegd dat de verplichting niet iets is wat je overnight doet, dat dat een heel moeilijke weg is. Ik heb dan gevraagd wat precies de bedoeling was van de voorstanders van een verplichting, hoe ze dat wilden sanctioneren. Wat zijn

de sancties: een schorsing van de arbeidsovereenkomst, het einde van de arbeidsovereenkomst? Wat doe je dan als die mensen wegvallen? Wat doe je met tekorten? Ik heb daar toen weinig goede antwoorden op gekregen.

Terzelfdertijd heb ik gezegd – en dat is wat deze Vlaamse Regering heeft gedaan – dat we niet bij de pakken gingen zitten, dat we daar niet op gingen wachten. We weten dat dat een heel lange mars is, die federaal moet gaan. Het is een federale aangelegenheid. Ik heb er vanmorgen op de interministeriële conferentie (IMC) met minister Vandenbroucke opnieuw over gepraat. Intussen zijn we niet bij de pakken gaan zitten, we zijn gaan sensibiliseren, mobiliseren, mensen aanmoedigen om dat te doen. Ik zou de vakbonden die vandaag zeggen dat ze daar problemen mee hebben, willen zeggen: gebruik de wapens die u hebt, u bent op het terrein, mobiliseer en sensibiliseer.

Het gaat in Vlaanderen om nog 4 procent. Niet iedereen kan of mag medisch gevaccineerd worden. Aan de werkgevers en de vakbonden zeg ik: laat ons die 4 procent alleszins, in afwachting van de federale regelgeving, die paar procenten die er nog zijn, dichtrijden. Dat is in het algemeen belang, dat is in het belang van iedereen.

Ik heb in mijn boekje over de revolutie van de redelijkheid een vermaard econoom aangehaald: Richard Taylor. Wat zegt Richard Taylor? Dat is de man van de theorie van de nudging. Hij zegt: ja, je kunt mensen dwingen. Je kunt dat doen op twee manieren. Je kunt zeggen: dit is de wet. Maar als er dan geen afdwingbare sancties zijn, dan sta je daar. Dat is een heel moeilijke discussie. Of je kunt zeggen: we creëren een kader – gedragseconomie – om de mensen maximaal mee te krijgen. Dikwijls heeft dat meer succes. Onze nudging heeft er in elk geval toe geleid dat we van 83 procent naar 96 zijn gegaan. We zaten al op het hoogste van alle regio's, en we hebben daar nog het meeste bij gedaan. In Vlaanderen doet het probleem zich nauwelijks voor.

Maar daar waar het zich nog voordoet, bij die enkelingen die er nog rondlopen in onze instellingen, daar vraag ik aan de werkgevers en aan de werknemersorganisaties: mobiliseer en sensibiliseer. Het is inderdaad zo dat het gevaar niet geweken is. En dus moeten we daar alles aan doen. Intussen zijn we bij de bewoners in onze woonzorgcentra die derde spuit aan het zetten, om een maximale beschermingslaag voor deze mensen te geven.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, dank u wel voor het antwoord. Ik sluit me daar grotendeels bij aan. Ik denk dat het op dit moment inderdaad de kracht kan zijn om, zoals we de voorbije maanden gedaan hebben, niet te wachten op de toverformule van een verplichting in de zorgsector maar om, zelfs voor die 4 procent, creatief aan de slag te gaan. Ik denk dat we onszelf niet mogen wijsmaken – lukt het wel, dat zal dan weer een andere zaak zijn – dat het nog voor de komende dreigende winter juridisch in orde raakt dat er een vaccinatieverplichting zal zijn. Vandaar dat we geen reden hebben om te wachten. We zien de cijfers op dit moment in minder goede zin evolueren. Ze zijn op dit moment nog beperkt op het gebied van overlijdens – gelukkig maar. Maar de mensen die overlijden, zitten natuurlijk wel in die kwetsbare groep, zoals het in de hele crisis al geweest is. Vandaar dat die 4 procent ook nog altijd wel een belangrijke rol kan spelen en dat we die moeten aanpakken.

Een tweede aspect, waarover ik me in het begin wat zorgen maakte – u hebt er daarnet naar verwezen – is de eventuele uitstroom van mensen uit de sector om deze reden. Hebt u op dit moment redenen om te verwachten dat er een grote uitstroom zal komen in bepaalde deelsectoren door deze verplichting die er eventueel komt? Hoe wilt u daar een antwoord op formuleren?

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Ik ken de principes van nudging, minister. Ik denk, als je een massa in beweging wilt krijgen, dat dat ook werkelijk helpt. De cijfers – daar ben ik mee begonnen – zijn ronduit indrukwekkend, die zijn bijzonder goed. Maar je zit nu met een harde kern die zegt: wij doen het niet. Het is die kleine groep die de grote groep in gevaar aan het brengen is. Dat is de realiteit. Ik denk dat het onze verantwoordelijkheid is om ervoor te zorgen dat dat niet gebeurt.

Wat ligt er concreet op tafel? We vragen te zeggen: we schorsen de arbeidsovereenkomst gedurende zes maanden. Die zes maanden is bedenktijd. Wil je het echt niet doen, dan ga je maar naar een andere sector. Na zes maanden: ontslag.

Waarom is dit belangrijk? Is dat omdat u wilt nudgen en ik wil straffen? U mag daar allemaal uw fantasieën bij hebben, maar daarover gaat het niet. Wij staan voor een reeks van derde prikken in de vaccinatie. En u kunt daar niet op antwoorden, maar hoogstwaarschijnlijk gaan we voor de totale bevolking naar derde prikken, naar boosterprikken. Als je aan het eind van de rit, hoe goed we die ook gelopen hebben, zegt tegen die 90 procent die het goed heeft gedaan: 'goed gedaan', maar als je voor die anderen die het niet doen, de schouders ophaalt en zegt: 'ja, die brengen dan maar iedereen in gevaar', dan zeg ik u dat het draagvlak voor heel die derde prik opnieuw omlaag gaat. Ik denk, minister, dat we een standpunt moeten innemen en moeten zeggen: 'Het is uw keuze, maar u draagt er ook de gevolgen van. Als u zich niet wilt laten vaccineren in de zorgsector, dan mag u gaan.'

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Collega's, wij zijn tegen een algemene vaccinatieplicht voor de hele bevolking in dit land. En daar is een heel eenvoudige reden voor. De minister heeft al gezegd: Vlaanderen is wereldtop in het aantal gevaccineerden. Waarom zouden wij het probleem van Brussel en van Wallonië oplossen met een algemene vaccinatieplicht, terwijl er geen probleem is in Vlaanderen?

Ik ben het dus niet eens met het standpunt van collega Rutten. Ik kan de liberalen natuurlijk altijd eens aanraden om een fractievergadering te organiseren om een standpunt te bepalen. Dat maakt de discussie natuurlijk altijd iets eenvoudiger.

Wat de verplichting voor het zorgverstrekkend personeel betreft: daar zit wel een logica achter, natuurlijk, om te zeggen: 'Kijk, kom je in contact met kwetsbare mensen, dan verwachten we dat je gevaccineerd bent.' Wat de sanctie betreft, vind ik het ontslag veel te vergaand, op het eerste gezicht. Waarom? Er zijn drie groepen in die groep zorgverstrekkers die zich niet heeft laten vaccineren: mensen die niet kunnen om medische redenen, mensen die net zwanger zijn geworden, thuis zijn en die zich nog laten vaccineren vooraleer ze opnieuw gaan werken, en een kleine groep die weigert. Maar die moet je natuurlijk op een traject zetten waarin je die overtuigt om zich te laten vaccineren. Maar sanctioneren door te zeggen 'we gaan u ontslaan', dat is niet het juiste antwoord.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Collega Parys, het debat gaat natuurlijk over vaccinatie in de zorgsector. Ik ben het roerend eens met wat mevrouw Rutten vertelde. Als je in de zorg gaat werken – daar ben ik heilig van overtuigd – dan doe je dat vanuit een engagement naar de samenleving, naar alle mensen voor wie je wilt zorgen. Als je je niet laat vaccineren in de zorgsector – als grote uitzondering, want de meeste collega's doen dat gelukkig wel – dan zet je je voor een stuk buiten de samenleving, zeker buiten de zorgsector. Eigenlijk zeg je dan zelf: ik geloof niet in het systeem waarin ik meedraai. Dan maak je een aantal deontologische fouten omdat je belooft dat je mensen wilt verzorgen en dat je daar alles aan wilt doen.

Ons standpunt over verplichte vaccinatie in de zorgsector is genoegzaam bekend. Ik weet dat er praktische bezwaren zijn, maar u weet dat u in ons een medestander zult vinden om daar zo snel mogelijk werk van te maken.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Collega's, toen ik deze morgen in de krant las en op de radio hoorde over de manier waarop men sprak over de verplichte vaccinatie tegen het coronavaccin van het personeel in de zorg, dan moest ik denken dat we plots twee soorten mensen hebben die in de zorg werken: de helden in de zorg en de andere groep, de helden die zich niet laten vaccineren. Ze worden nu een beetje antihelden in de groep van zorgverstrekkers. Het zijn mensen die zich tijdens de voorbije coronaperiode allemaal dubbel hebben geplooid. Dat is niet fair.

In Vlaanderen hebben we een heel hoge vaccinatiegraad en bij het zorgpersoneel hebben we zowaar nog een veel hogere vaccinatiegraad, mede door de inspanningen die we hebben gedaan en die we inderdaad ook moeten volhouden. Dat is nog iets helemaal anders dan een verplichting van een vaccinatie.

Mijn bezorgdheid is: zorg dat het zorgpersoneel niet in twee groepen wordt verdeeld: zij die vaccinbereid zijn en zij die niet vaccinbereid zijn. Dat beeld mag zeker niet overheersen. Onze zorgverstrekkers zijn en blijven in de eerste plaats helden.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Vandaag is de Dag van de Verzorgende en de Zorgkundige. We kunnen het niet genoeg benadrukken hoe belangrijk hun werk is. Het is een beetje spijtig dat die dag vandaag wat wordt overschaduwed door het prominent in de aandacht zijn van sancties. We hebben immers alle verpleegkundigen en zorgkundigen heel hard nodig.

Anderzijds moet die zorg natuurlijk ook veilig kunnen worden gegeven. Er zit een contradictie tussen mensen die met hart en ziel zorgen voor, en die zich aan de andere kant toch niet laten vaccineren. Voor mij is zich laten vaccineren ook een vorm van zorgen voor.

De vaccinatiegraad is heel hoog in Vlaanderen, in de woonzorgcentra en in de zorgsector ook. In de voorbije periode hebben we gezien dat er echt succesverhalen zijn van sensibilisering, die ertoe bijdragen dat meer mensen zich laten vaccineren. Maar er zijn nog een aantal uitschieters. Minister, zult u in de komende weken heel gericht, op een persoonlijke manier voorzieningen en koepels blijven aanspreken om actie te ondernemen om mensen die werken in de zorgsector, te blijven sensibiliseren om zich te laten vaccineren?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega De Reuse, ik vind het goed dat u ten strijde trekt tegen de verdeeldheid. Dat is altijd een goede zaak. Het is beter om mensen samen te brengen dan om te proberen te verdelen. Daarover ben ik het helemaal met u eens.

Collega Rutten, we zijn allebei gewezen partijvoorzitters. Een van de belangrijkste troeven en kwaliteiten van een partijvoorzitter is nudging toe te passen, proberen mensen in de juiste richting te duwen, te begeleiden, te werken zonder er altijd onmiddellijk met de harde liniaal te moeten op kloppen. Ik spreek uit ervaring. Ik denk dat u en alle partijvoorzitters ook die ervaring hebben. Ik kijk even rond of hier nog gewezen partijvoorzitters aanwezig zijn. Neen, en ook geen actuele partijvoorzitters. Goed, dit is wat nudging betreft.

Ik heb hier niet gezegd dat ik tegen verplichting ben. Ik heb alleen gezegd: het is 'a long way to go'. Als we het hebben over zorgpersoneel verplicht vaccineren in instellingen, dan is dat een federale regelgeving. Ik heb vanmorgen aan federaal minister Vandenbroucke gevraagd tegen wanneer hij dit denkt te hebben uitgerold. Hij heeft gezegd dat hij hoopt tegen het einde van dit jaar.

Dat was wat men ook al in juni zei: 'Als we dat willen doen, dan zijn we een half jaar zoet.' En dat is in essentie wat wij hier in Vlaanderen hebben gezegd. Maar wij zullen niet wachten! Wij zullen niet wachten! Wij zullen niet zeggen: we zitten nu met 83 procent, we zullen op onze lauweren rusten, we zullen in onze zetel zitten en wachten totdat er een federaal initiatief wordt genomen. Nee. We hebben gezegd: we gaan aan de slag, we gaan sensibiliseren, we gaan motiveren, we gaan mensen overtuigen. Dat is wat wij verwachten van de koepels, dat is wat wij verwachten van de vakbonden, dat is wat wij verwachten op het terrein.

En die laatste procentjes, dat zijn de moeilijkste. Dat is altijd zo. Want dat zijn natuurlijk de grootste twijfelaars. Maar de ervaring leert ook dat die met een heel persoonlijke aanpak – en daar zijn mooie, goede voorbeelden van – effectief ook wel te overtuigen zijn. Dat is wat wij intussen hier in Vlaanderen hebben gedaan. We hebben ervoor gezorgd dat mensen overtuigd worden om datgene te doen waarvan we allemaal overtuigd zijn in deze zaal, van links over rechts, iedereen: dat het eigenlijk maar normaal is, als je werkt in de zorg, dat je ook gevaccineerd bent. Dus als dat de maatschappelijke boodschap moet zijn, wel, die ben ik al van in het begin aan het zeggen en daar blijf ik ook bij.

Geeft dat een probleem? Ik weet het niet. Aangezien het over 4 procent gaat, zal dat bij ons wellicht niet echt een bijzonder groot probleem geven. Ik heb daar met de collega's van de andere regio's over gesproken en ik weet dat zij wel met die zorg zitten. Wat gaan we doen met diegenen die niet gevaccineerd zijn, als we die on hold zetten? Daar waar er tekorten zijn, hoe zullen we die dan oplossen? Ik denk dat dat een van de zaken is waarover moet worden nagedacht: hoe zullen we dat precies doen?

Dat zijn alle vragen die ik in juni en juli ook op tafel heb gelegd. Hoe zul je dat sanctioneren? Wat betekent dat? Wat betekent dat wanneer je dan met personeelstekort zit? Hoe zul je dat dan oplossen? Het is heel gemakkelijk om te zeggen dat we dat gaan verplichten. Maar als je dan niet zegt hoe je dat zou doen, wat de consequenties daarvan zijn en hoe je dat wilt oplossen, dan is het eigenlijk heel gemakkelijk als slogan naar voren gebracht, maar is het in de realiteit nog niet onmiddellijk gedaan. En dat blijkt nu ook.

Maar nogmaals: wij hebben niet gewacht. Wij hebben de theorie van Richard Taylor toegepast, en toch ook, laat ons zeggen, met groot succes. En het is vandaag inderdaad Dag van de Verzorgende en Zorgkundige. Ik ben vanmorgen in een wooncentrum geweest in Geel. Ik moet u zeggen dat die mensen dat met hart en ziel doen. Zij doen dat op een ongelooflijke manier. Zij zijn fier op hun job, ze zijn fier op datgene wat ze doen. En ze zouden niet liever hebben dan dat er nog anderen zijn, dat er nog meer zijn die daar komen werken. Want inderdaad, er zijn wel wat vacatures.

Maar de beste manier om dat te doen, is door de schoonheid van die job, de schoonheid van die stiel, de schoonheid van dat engagement onder de aandacht te brengen. Ik denk dat we daarmee veel meer mensen kunnen overtuigen dan met azijn. Dat wilde ik ten slotte nog even meegeven.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, ik dank u voor uw aanvullende antwoord. Het is natuurlijk met een beetje bescheidenheid dat ik hier tussen twee gewezen partijvoorzitters sta. *(Opmerkingen)*

Een beetje bescheidenheid, dat past bij mij.

Minister Wouter Beke: En wanneer is dat bij jullie? *(Opmerkingen van Björn Rzoska)*

Jeremie Vaneckhout (Groen): Eind 2024, fractieleider.

Minister Wouter Beke: Ah, u bent goed op de hoogte.

Jeremie Vaneckhout (Groen): Maar ik ben wel een gewezen ondervoorzitter. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Ja, maar ik word hier wel nogal onderbroken, voorzitter.

Minister, afsluitend zou ik willen pleiten voor wat pragmatiek in dezen. Collega's, ja, we moeten die vaccinatieverplichting in de zorgsector uitwerken, verder onderzoeken en waarmaken. Maar dit zal niet vóór de winter die voor de deur staat in orde zijn. We mogen onszelf dat dus ook niet wijsmaken. De komende maanden moeten we vooral inzetten op die 4 procent. En dan moet het mij wel van het hart dat geen enkele vaccinatieweigeraar die dat op dit moment weigert, overtuigd zal worden door die asociaal of egoïstisch of dom te noemen. Ieder psychologisch onderzoek wijst uit dat, als we daar nudgingsgewijs mee aan de slag willen, er andere zaken zijn die we moeten doen. Minister, ik heb het gevoel dat u dat wel degelijk hebt begrepen. Laat ons die laatste 4 procent ook dichtfietsen. En laat ons dat doen vóór de komende winter. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Collega Parys, u maakt zich zorgen over onze fractie, maar weet u wat het mooie is van een liberale partij? Dat is dat je af en toe gewoon nog een eigen mening mag hebben. U moet zich dat nog herinneren, u hebt daar deel van uitgemaakt, u zat bij ons. Nu bent u ondervoorzitter en nu moet u de lijn van de partij volgen. *(Applaus bij de meerderheid)*

Dat gezegd zijnde, het is mijn tijd hier. Ik val van mijn stoel. Er was een tijd dat Voka de baas was van de N-VA. Daar werd naar geluisterd. Werkgevers hadden toch de juiste inzichten? Ik stel vast dat werkgevers blijkbaar in de zorg niet de juiste inzichten hebben, want het zijn de werkgevers in de zorg die vragen om die sanctie toe te passen.

Ik zal heel duidelijk zijn: het zal je moeder maar zijn die in een woonzorgcentrum zit, en die zich ter goeder trouw, op 93-jarige leeftijd, twee keer heeft laten vaccineren, en nu een derde keer, om alles te doen om nog kwalitatief te blijven leven. En dan word je verzorgd door iemand die zegt: 'Foert, niet met mij.' Weet je wat? Dan heb je in de zorg niets te zoeken. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het Vlaamse armoedebeleid, naar aanleiding van de Werelddag van Verzet tegen Armoede

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, zondag 17 oktober was Werelddag van Verzet tegen Armoede. Dat is ook broodnodig in Vlaanderen. Vlaanderen is een heel rijke regio, waar toch nog een op de zeven kinderen in armoede opgroeit. En toen minister-president Jambon vorige week gevraagd werd wat deze regering nu doet om die kinderarmoede terug te dringen, dan was zijn antwoord, en ik heb het

meegenomen om te zien dat ik niet verkeerd citeer: "niets". Helemaal niets. Dat was het antwoord van de minister-president in De Zondag. De coronacrisis is door het land gereisd, de prijzen stijgen, het leven wordt duurder, en deze regering doet niets. Neen, zegt de heer Jambon, want de mensen moeten maar werken. "Wie werkt, kan uit de armoede kruipen." Uit armoede kruipen, beste collega's. Ik verwacht van een Vlaamse Regering dat ze mensen uit armoede helpt. Maar blijkbaar vindt deze regering dat mensen uit armoede moeten kruipen.

Natuurlijk is werk belangrijk. Dat ontkent niemand. Maar werk is niet de oplossing voor alles. De werkzaamheidsgraad in Vlaanderen, beste collega's, is nog nooit zo hoog geweest als vandaag. Er hebben nog nooit zoveel mensen gewerkt. En tegelijkertijd is de kinderarmoede historisch hoog. En er zijn mensen die niet kunnen werken. Er zijn mensen die wel willen werken, maar niet kunnen werken. Daar zijn heel veel verschillende redenen voor. Ook die mensen 'kruipen' niet uit de armoede door ze aan een job te helpen.

En dus is mijn vraag waar die structurele maatregelen blijven, minister. Waar blijft die maximumfactuur in het secundair onderwijs? Waar blijven de investeringen in sociaal wonen? Waar blijven de investeringen om de wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg te stoppen? Mijn vraag aan u is, minister, of u achter de uitspraken van uw minister-president staat. Of bent u van plan om toch, naar aanleiding van deze internationale dag van de armoede, naar aanleiding van alles wat we hebben gezien tijdens de coronacrisis, eindelijk structurele maatregelen te nemen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, ik sta achter het beleid dat deze Vlaamse Regering voert. En het beleid dat deze Vlaamse Regering voert is investeren in de Stek. Dat zijn armoedeprojecten waar mensen naartoe kunnen gaan en geborgenheid vinden, en waar ze op pad worden geholpen om de sociale rechten die ze hebben, te kunnen uitoefenen. Waar deze Vlaamse Regering voor staat, zijn outreachende projecten rond armoedebestrijding. Denk aan ArmenTeKort, het financieren van buddywerkingen, of zorgen dat mensen die het niet gemakkelijk hebben en het op hun eentje niet kunnen, begeleid en geholpen worden. Waar deze Vlaamse Regering voor staat, is zorgen voor een structurele ondersteuning van armoedeorganisaties, regionale instituten als Samenlevingsopbouw, vormingsorganisaties, enzovoort. Waar deze Vlaamse Regering voor staat is het uitrollen van gezinscoaches om mensen te helpen en te begeleiden om zichzelf te kunnen waarmaken. Waar deze Vlaamse Regering voor staat is – en dat heb ik dit weekend aangekondigd – om met 'Housing First'-projecten te kijken hoe we als eerste kunnen zorgen voor aangepaste woningen, en niet als laatste.

Er zijn nog veel andere zaken. De automatische rechtentoekenning is een heel belangrijk uitgangspunt. De Vlaamse Regering heeft dat met het groeipakket gerealiseerd. Er zijn nog heel wat andere automatische rechtentoekenningen die zouden kunnen geschieden, maar dit Vlaams Parlement, deze Vlaamse Regering, heeft daar wel het voorbeeld mee gegeven. Dat, collega, is allemaal waar wij voor staan.

Waar deze Vlaamse Regering voor staat, is om met het geïntegreerd breed onthaal (kort GBO) – samenwerkingsactoren tussen lokale besturen, tussen diensten voor maatschappelijk werk, tussen Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW's) – diegenen die niet op pad op pad kunnen worden geholpen, door samenwerking op pad te helpen.

Voor al die zaken hebben we de voorbije jaren onder mijn bevoegdheid heel wat geld en heel wat middelen uitgetrokken. Dat is waar deze Vlaamse Regering voor staat. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, dat is het beleid dat u gepland had. Mijn vraag was: heeft de coronacrisis daar iets aan veranderd? Heeft het feit dat er opnieuw op tafel wordt geklopt, daar iets aan veranderd? U verwijst naar heel veel maatregelen, waar heel wat goede zaken tussen zitten, maar ook heel veel zaken die verwijzen naar de mensen in armoede zelf. Ze moeten hun netwerk uitbreiden, enzovoort.

Er is een heel mooie organisatie, ArmenTeKort. Dat is een van de speerpunten van uw beleid. Die mensen zijn bezig met die buddyprojecten. Wat komen ze tegen? Dat ze voor die mensen, hoe hard ook ze hen aan contacten helpen, geen betaalbare woning kunnen vinden. Ze beginnen projecten over investeren in betaalbaar en sociaal wonen. Dan is men opnieuw doof bij deze regering. Er wordt heel veel gesproken en er worden heel veel getalletjes genoemd, maar in de realiteit verandert er niets. Dan zegt men: 'We kunnen niet bouwen, dat gaat allemaal zo rap niet.' Maar men vergeet wel efkes dan men al vijftien jaar bezig is met deze ploeg, met een kleine verandering hier en daar.

Dus, minister, is mijn vraag: verandert dit echt niets voor jullie, zodat jullie structurele maatregelen nemen om de armoede weg te werken in plaats van hier en daar een organisatie te ondersteunen – die allemaal goed werk doen, dat ontkent niemand?

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (CD&V): Het was zondag inderdaad Werelddag van Verzet tegen Armoede. Uiteraard zijn er nog altijd mensen die in armoede leven. Dat weten we. Maar ik hoop, mijnheer D'Haese, dat u ook goed geluisterd hebt naar de minister, toen hij daarnet alle acties opsomde, om aan te tonen dat er wel echt werk wordt geleverd op het vlak van armoedebestrijding. Ook het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) is een heel belangrijk instrument waarmee dagelijks wordt gewerkt.

Minister, het Vlaams Netwerk tegen Armoede heeft ook onder het motto 'Teken samen met mensen in armoede de krijtlijnen uit en maak ook ruimte voor participatie' samen met de armoedeorganisaties ervoor gepleit om samen met die mensen structurele maatregelen te nemen. Daartoe is op alle vlakken actie nodig op het terrein: werken, wonen, onderwijs, energie, enzovoort. Vandaar mijn bijkomende vraag: op welke manier zult u uw collega-ministers oproepen om aandacht te blijven hebben voor de participatie van mensen in armoede bij de uitvoering en de evaluatie van hun acties binnen hun domein in het VAPA, want elke minister moet ook armoede meenemen in het beleid?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, u weet dat de strijd tegen armoede ons zeer na aan het hart ligt. De Vlaamse Regering heeft ontzettend veel hefboomen om eraan te werken: het groeipakket, wonen, werk, onderwijs, zorg, welzijn, enzovoort. Daarom zijn wij zo teleurgesteld, omdat het Vlaamse beleid vaak ... Maatregelen die goed zijn, worden afgeschaft, zoals de dubbele contingentering. Nieuw beleid schept ongelijkere kansen, zoals in de Vlaamse sociale bescherming (VSB), zoals in het woonbeleid. Er worden drempels geschapen, en belangrijke maatregelen, zoals de maximumfactuur in het secundair onderwijs, worden nog steeds niet genomen. U zegt zelf dat het VAPA aaneenhangt van de projecten.

Waar deze Vlaamse Regering zeker wel voor staat, is dat er wordt gezegd dat mensen zelf uit de armoede moeten kruipen. Daar wordt naar gehandeld en gesproken tegenover mensen in armoede. Ik vind het dan ook niet verrassend dat we op de Werelddag van Verzet tegen Armoede dit in de krant zien: 'Er werd gevraagd waarom ik iets uit de C&A had gekocht, terwijl het in de Zeeman goedkoper zou zijn.' Factcheck: dat is het trouwens niet altijd. Het is niet verrassend dat mensen in armoede dan als zondebok worden gezien. Specialisten en experts

vragen al lang om een armoedecheck in elk beleid uit te voeren, niet gewoon om een praatgroep op te starten, maar om ervoor te zorgen dat het beleid echt wordt gecheckt. Zult u dat vanaf nu doen?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega's, de minister heeft het duidelijk opgesomd: de Vlaamse Regering neemt heel wat maatregelen – en terecht – tegen armoede. Maar hoe je het draait of keert, mijnheer D'Haese, een job is misschien niet de enige garantie, maar blijft wel de beste garantie om uit die armoede te raken. Daarom zet deze Vlaamse Regering daar heel sterk op in, vooral met het beleid van mevrouw Crevits.

Nu, in het regeerakkoord is wel een passage opgenomen, minister, dat we uitkeringen en premies gaan geven op basis van inkomen in plaats van op basis van statuut. Dat klinkt misschien technisch, maar dat is wel heel belangrijk. Het betekent dat mensen die vandaag een uitkering krijgen omdat ze niet aan het werk zijn, maar die wel aan het werk zullen gaan – omdat we hun daartoe aanmoedigen –, die uitkering niet automatisch verliezen als hun statuut verandert. Dat is heel belangrijk om die werkloosheidsval tegen te gaan.

Ik heb de cijfers eens opgevraagd. Het blijkt dat twee op de drie van de sociale uitkeringen of premies die Vlaanderen vandaag geeft, nog altijd op basis van dat statuut gegeven worden, niet op basis van inkomen, en dus werkloosheidsvallen zijn. Mijn vraag is gewoon, minister: maak er werk van om eens door al die premies en uitkeringen te gaan en te proberen die premies meer aan het inkomen te relateren dan aan het statuut, om zo de werkloosheidsval tegen te gaan.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Collega's, er is een probleem in Vlaanderen. Dat probleem is dat een op de zeven kinderen in kansarmoede geboren wordt. In een rijke regio, anno 2021, is dat een absolute schande. Voor ons is het zeer frustrerend om te zien dat zoveel mensen iedere dag keihard hun best doen, maar op obstakels blijven botsen en stilstaan of soms zelfs achteruitgaan.

Voor ons, voor Vooruit, is het belangrijk dat een overheid haar best doet om het verschil te maken, om ervoor te zorgen dat ze weer vooruit kunnen gaan. Als we goed kijken, dan zien we dat de Federale Regering in dit land hard werkt om dat verschil te maken. We zien ook de steden en gemeenten, waar schepenen en burgemeesters van onze partij elke dag keihard werken om dat verschil te maken.

Maar dan kijken we naar de Vlaamse Regering. Daar stellen we vast dat de keuze wordt gemaakt om te besparen op de kinderbijslag, dat er een ongezien trage sociale woningbouw is onder deze regering en dat uw coaches om gezinnen te ondersteunen, minister, er niet komen; daar moeten we al lang op wachten. Wij kunnen dus alleen maar vaststellen dat deze regering haar best niet doet. En als we dan inderdaad de chef van deze ploeg horen zeggen dat we niets doen in deze begroting, maar dat de factuur tenminste op orde is, dan weten we hoe de prioriteiten hier liggen.

Minister, voor de zomer vroeg ik u wanneer de lokale besturen zullen kunnen beschikken over die cijfers, de kinderarmoede-index, van Kind en Gezin. Vlaanderen heeft die cijfers, de steden en gemeenten zijn ernaar op zoek. Die cijfers zijn er nog altijd niet. Al vier jaar wacht mijn fractie daarop. Wanneer komen die cijfers er nu? Hoelang moeten we daar nu nog op wachten?

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Collega's, ministers, als er één beleidsdomein is waarvan deze regering, dit parlement, mijn partij en de minister-president vinden dat goed nooit goed genoeg is, dan is het de strijd tegen kansarmoede. Collega's, ik denk dat het beleid van deze Vlaamse Regering daar dag na dag duidelijkheid in brengt: investeren in jobs. Wat kan er duurzamer zijn? Wat is zo structureel als het creëren van bijkomende werkgelegenheid? Ik denk dat dat nog altijd in eerste instantie de uitweg is uit armoede. En nooit heeft iemand gezegd dat dat het enige is wat van tel is. Integendeel, dit wordt gekoppeld aan een huisvestingsbeleid, dit wordt gekoppeld aan een ruimer sociaal beleid, dit wordt gekoppeld aan bijkomende kansen en onderwijs, allemaal stuk voor stuk hefbomen om de kans op armoede te verkleinen.

Collega's, laat mij toch afsluiten met nog eens aan te geven dat, hoe eerbaar de strijd ook is en hoe onverwijd we die ook moeten verderzetten, de cijfers in Vlaanderen veruit de betere cijfers zijn in dit land en zelfs in Europa. Ook dat mag gezegd worden. Ik vind dat de inspanningen die we leveren, erkenning verdienen. Dank u wel.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, in eerste instantie: alles wat ik daarnet heb opgesomd, is structureel beleid dat wij door corona versterkt hebben en ook verderzetten de komende periode. Er zijn nog een aantal dingen die ik niet heb opgesomd. Ik kan ze nog opsommen, maar aan uw gelaatsuitdrukking leid ik af dat u daar niet in geïnteresseerd bent. Dat is één.

Er is hier gesproken over het groeipakket. We hebben hier al eens de discussie gevoerd. In de vroegere federale kinderbijslag vielen daar 175.000 kinderen onder, vandaag 385.000 kinderen. Als dat geen structureel beleid is, dan weet ik het eerlijk gezegd niet. Als rechten automatisch toekennen geen structureel beleid is, dan weet ik het eerlijk gezegd niet. Dan weet ik het eerlijk gezegd niet.

U hebt het over de cijfers over kansarmoede van Kind en Gezin. Die kansarmoede bestaat uit een aantal componenten. Een heel belangrijke daarvan is het vinden van werk. Werk zorgt voor een inkomen, maar zorgt voor nog ongelooflijk veel meer dingen. Dat zorgt voor een netwerk. Dat zorgt ervoor dat men de eigen talenten leert ontdekken of leert versterken. Werk vinden is van ontzettend groot belang. Ik vind dat u dat eigenlijk veel te gemakkelijk wegveegt. Het is echter niet voor iedereen even gemakkelijk om werk te vinden. Dat is inderdaad zo, en dat is ook een van de prioriteiten van collega Crevits: diegenen waarvoor het niet zo evident is mee aan een job helpen. Dat hebben we verdorie in Vlaanderen wel absoluut nodig.

Er is hier deze namiddag een heel debat gevoerd over het gebrek aan mensen die willen instromen om in het onderwijs terecht te komen. Men zoekt mensen in de zorg. Men zoekt mensen in het bedrijfsleven. Ik was daarstraks bij Sanofi. Daar staan negentig vacatures open, en niet allemaal voor ingenieurs. Overal zien we dat er vacatures openstaan. De kans op werk is vandaag nog nooit zo groot geweest. Is dat gemakkelijk? Neen, dat is niet gemakkelijk. Bij sommigen moet je zorgen voor een context waarin ze dat kunnen doen. Het is voor u en voor mij waarschijnlijk gemakkelijker dan voor vele anderen om de arbeidsmarkt te betreden, om vele redenen. Daarvoor dienen al die maatregelen en die structurele investeringen die ik daarstraks heb opgesomd. Ik ben er wel van overtuigd dat dat de beste maatregelen zijn die we kunnen nemen. Is dat het enige? Neen. Is dat het beste? Ja.

U zegt dat de cijfers nog nooit zo hoog zijn geweest. Ik heb hier de cijfers van de SILC-indicatoren (Statistics on Income and Living Conditions) met betrekking tot het risico op armoede en sociale uitsluiting. Die zijn de voorbije jaren gaandeweg

gedaald. We zitten op 13 procent. Zijn we daar tevreden mee? Absoluut niet, maar we komen wel van percentages die een flink pak hoger waren. Als het gaat over monetaire armoede, zitten wij op 9,3 procent. In Wallonië is dat 18,2 procent, in Brussel 27,3 procent. Als het gaat over materiële deprivatie, zitten we op 1,5 procent. In Wallonië is dat 6,8 procent, in Brussel 8,8 procent. *(Opmerkingen van Jos D'Haese)*

Ik weet dat u die cijfers en die vergelijkingen niet graag hebt, maar dat is wel de waarheid.

Ik geef misschien nog een paar heel concrete antwoorden op de vragen die zijn gesteld. Wat de gezinscoaches betreft, er is een oproep gedaan. Ik heb daar meer dan 600.000 euro voor uitgetrokken. Het is op dit ogenblik aan de lokale besturen om zich daarvoor in te schrijven. Het is u misschien ontgaan, maar ik geef u hierbij maar mee dat dat nog altijd kan.

Wat dat decreet betreft, hebben we een voorzet gegeven aan dit parlement. Ik heb begrepen dat dat in behandeling is, dat er nog wordt gewacht op bijkomende adviezen om dat te doen. De discussie over de gegevensdeling is geen gemakkelijke discussie geweest. Dat is geen gemakkelijke discussie. We zullen zo de gegevens van mensen die sociale toeslagen hebben, ook met lokale besturen kunnen delen, mits een convenant. Ik heb daar het initiatief toe genomen. Ik ben het er dus mee eens dat we dit moeten doen. Ik hoop dat het decretale werk dat daarvoor in voorbereiding is, binnenkort definitief op de banken hier kan terechtkomen.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, bedankt. Werken om uit armoede te geraken, heel veel mensen blijven erop terugkomen en vinden dat ik er te snel over ga. Ik ben daar nochtans voor. Beste collega's, het is echter wel heel opvallend dat exact diezelfde partijen die hier 'werken om uit armoede te geraken' blijven herhalen, de lonen blokkeren, en dat diezelfde partijen de minimumlonen laag houden! Beste minister, beste collega's, er zijn immers mensen in dit land die werken en arm zijn. De werkende armen, dat bestaat in ons land! Ik ben ervoor dat we ervoor zorgen dat werken maakt dat je uit armoede geraakt, maar ga eens kijken bij de dienstenchequeberoepen, het eerste knelpuntberoep van de lijst. Weet u wat je daar verdient? 12 euro per uur. Werkgevers die miljoenen winst maken op subsidies willen nog geen 0,4 procent loonsopslag geven de komende twee jaar. Wel, ik wil met iedereen hier wel eens babbelen over hoe we daaraan iets gaan doen. Dan geeft de minister echter niet thuis. Dan is het geen bevoegdheid. Dan maakt het niet uit dat mensen werken, maar ondertussen toch nog arm zijn.

Dat zijn nu eens de zaken, minister, dat zijn nu eens structurele zaken die u kunt doen om armoede effectief aan te pakken. *(Applaus van Kim De Witte)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Jo Brouns aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de keuze voor de aanleg van een trambus in het kader van Spartacuslijn 1 Hasselt-Maastricht

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, hier staat een bezorgde gouvgenoot...

De voorzitter: Gouvgenoot? Ik had 'gouden noot' verstaan, maar u bedoelt 'gouvgenoot'. Ja, ik begrijp dat.

Jo Brouns (CD&V): Een gouvgenoot. Ik kan ook zeggen: we zijn beide bezorgde Maaslanders.

Onze mooie regio staat voor gigantische uitdagingen. In tijden dat het klimaat aandacht vraagt, neemt de congestie toe, niet alleen op de autostrade maar ook op de gewestwegen zijn helaas ook de files teruggekeerd. De roep naar hoogwaardig openbaar vervoer klinkt steeds luider. Het Spartacusproject heeft in Limburg nog steeds de ambitie om dat hoogwaardig openbaar vervoer te realiseren. Het project telt drie lijnen: de lijn naar het noorden, de lijn naar ons Maasland en dan de hoofdas Spartacuslim 1 Hasselt-Maastricht. Het Spartacusproject is er gekomen om het gebrek, het tekort aan spoorvervoer in die mooie regio te compenseren. Vandaag is er een regionaal mobiliteitsplan rond uitgebouwd in de schoot van de vervoersregio. Dat is niet onbelangrijk voor de toekomst van die mobiliteit.

Minister, het zal u dan ook niet verbazen dat ik verrast was om aan de vooravond van die doorstart te lezen dat u vandaag de Nederlanders zou zijn gaan overtuigen van een keuze voor de trambus. Mijn eenvoudige vraag is, minister: klopt dat? Bent u effectief de Nederlanders gaan overtuigen van de keuze voor een trambus in plaats van een tram op het traject Hasselt-Maastricht?

De voorzitter: Minister Lydia Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Dank u, meneer Brouns, voor uw vraag. Het laat me tegelijkertijd de mogelijkheid om een en ander te verduidelijken.

Ik kan meegeven dat ik deze week een zeer goed, open en constructief gesprek heb gehad met onze Nederlandse partners in het kader van de bestuurlijke werkgroep. Dat is één.

Heb ik daar ten tweede geprobeerd de Nederlanders te overtuigen om te kiezen voor een trambus? Daarop is het antwoord heel duidelijk: neen. En waarom niet? Wel, om de eenvoudige reden dat dat vandaag niet op tafel ligt.

Wat hebben wij wel beslist? We hebben beslist om voor Spartacus 2 en voor Spartacus 3 – respectievelijk Spartacus 2 naar Maasmechelen en Spartacus 3 naar het noorden – te kiezen voor hoogwaardig openbaar vervoer door de exploitatie van een elektrische trambus in een volledig vrije bedding. Hebben we dat ook beslist voor Spartacus 1? Neen. Wat hebben we wel beslist voor Spartacus 1? Wel, we hebben vlak voor het zomerreces beslist dat we opnieuw bevestigen dat Spartacus 1 via het boulevardtracé gaat. Dat boulevardtracé is definitief afgeklopt en geconcretiseerd. Er is ook beslist dat vervoersmaatschappij De Lijn verder moet gaan met het klaarmaken van het milieueffectenrapport (MER) voor het project, en dat gaat richting een omgevingsvergunning. Daar horen een passende beoordeling en dergelijke bij, maar dat is de opdracht van De Lijn.

Parallel aan dat proces hebben we wel de opdracht gekregen om een onderzoek te doen of een trambus een evenwaardig alternatief kan zijn voor een tram op dat tracé. Dat onderzoek is opgestart en loopt, maar dat is nog helemaal niet afgeklopt. Het is gewoon een parallel proces om straks in eer en geweten de juiste beslissing te kunnen nemen.

Dus, Spartacus 1 blijft op dit ogenblik zoals het is en daar loopt de verdere procedure voor door bij vervoersmaatschappij De Lijn.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Dank u wel, minister, voor uw duidelijk antwoord. Het heeft – voorlopig althans – een aantal zorgen weggenomen. Ik denk dat het inderdaad belangrijk was dat de knoop rond Hasselt in het begin van de legislatuur is opgelost door te onderzoeken wat als alternatief voor het station mogelijk was. Wat daar uit de bus is gekomen is onder ons bekend als het boulevardtracé. Intussen hebben al die jaren verschillende lokale besturen, verschillende steden, en ook de universiteit –

niet onbelangrijk – hun mobiliteitsplan en ruimtelijk beleid afgestemd op die tramlijn Hasselt-Maastricht. Ook het regionaal mobiliteitsplan in Limburg is daarop geënt. Dat is de ruggengraat. Ik denk, minister, dat de actualisatie van de MER noodzakelijk is na tien jaar. Het is cruciaal dat we de kaart trekken van hoogwaardig openbaar vervoer. Dat betekent snelheid en capaciteit. Snelheid en capaciteit zijn hoger op de tram dan op de trambus. Dat is mijn vraag: wilt u die twee componenten finaal in de weegschaal leggen?

Ik denk dus, minister, dat het goed is dat de actualisatie van het MER, die noodzakelijk is na tien jaar, er nu komt. Ik denk dat het cruciaal is dat we de kaart trekken van hoogwaardig openbaar vervoer, en dat is snelheid en capaciteit. Snelheid en capaciteit zijn hoger op een tram dan op een trambus. Dat is mijn vraag: wilt u die twee componenten in de afweging finaal in de weegschaal leggen?

De voorzitter: Vraagt er nog iemand het woord?

Allemaal gowgenoten, als ik het goed voorheb.

Mevrouw Moors heeft het woord.

Rita Moors (N-VA): Voorzitter, inderdaad ook een gowgenoot.

Ik was toch een blij Limburger, minister, toen ik las dat er inderdaad gekozen zou worden voor een trambus op lijn 1. Ik denk dat de keuze voor een trambus de enige juiste is om daar in te zetten. Een trambus is goedkoper in uitvoering, sneller in uitvoering en ook flexibeler in inzet. Ik denk dat de snelheid in realisatie toch wel belangrijk kan zijn. We zijn ondertussen bijna twintig jaar bezig met het Spartacusplan. Als dan een snelle realisatie door de inzet van een trambus zou kunnen gebeuren, dan moeten we daar allemaal blij mee zijn.

U hebt reeds aangehaald dat u de realisatie van lijn 2 en lijn 3 hebt uitgevoerd. U hebt daar inderdaad daadkracht getoond. We juichen dat toe. We moeten inderdaad vooruitkijken.

Het was de initiële doelstelling van het Spartacusplan om Maastricht als eindstation te hebben. Met een tram zou dat niet realiseerbaar zijn. Zou dat wel realiseerbaar zijn met de inzet van een trambus?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Spartacus is dood, leve Spartacus: dat leek een beetje het verhaal te worden na zeventien jaar bakkeleien over dat Limburgse openbaarvervoersproject. Wat zien we nu? Dat twee van de regeringspartijen kiezen voor een trambus en de andere nog altijd voor een tram. Dan is de vraag wat de Vlaamse Regering nu eigenlijk wil. Met al die grote infrastructuurmobiliteitsprojecten in Limburg is het altijd hetzelfde probleem: het eeuwige struikelblok is politieke onenigheid, politieke obstructie, en uiteindelijk gebeurt er niets. Ik vraag me af wat het nu zal worden met de Vlaamse Regering. Kiest u nu met zijn drieën voor een trambus of blijft u vasthouden aan die tram? Ik zie u alleen maar, eigenlijk tegen beter weten in, verder struikelen, sukkelen, vallen en weer opstaan met opnieuw een slecht idee, om toch maar niet de enige beslissing te nemen die de meest logische zou zijn: stoppen met dat Spartacus lijn 1-project tussen Hasselt en Maastricht en alleen maar focussen op waar de grote noden zitten, met name in het noorden van de provincie en in het Maasland. Stop met die lijn 1 van Hasselt naar Maastricht.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Ik kan u bevestigen, minister en goede collega's, dat mijn bronnen in Nederlands-Limburg bevestigen dat het een goed, constructief overleg was. Het is belangrijk om aan te geven dat er ook parallelle processen lopen waarbij het ene het andere niet uitsluit, maar waarbij het er uiteindelijk om gaat die hoogwaardige openbaarvervoersverbinding na zeventien jaar te realiseren.

Terzelfdertijd moeten we inderdaad de kanalen goed blijven openhouden en overleggen en de Nederlanders ook geen alibi geven om af te haken. Ze hebben ons ooit 3 miljoen euro compensatie moeten betalen omdat die verbinding niet doorliep tot aan het treinstation van Maastricht. Daar kniezen ze tot op de dag van vandaag nog altijd over. Als ze de pijp aan Maarten kunnen geven: het minste alibi kan daarvoor eigenlijk een aanleiding zijn. We moeten dus heel voorzichtig zijn.

Minister, pet af, want het is heel goed dat u op het terrein bent gekomen en met de Nederlanders rond de tafel hebt gezeten, daar klare wijn hebt geschonken en dingen verduidelijkt, zoals het behoort tussen internationale partners.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Het antwoord van de minister was op zich wel duidelijk, maar de vraag van mevrouw Moors heeft me toch wel opnieuw in verwarring gebracht. Wat is het nu eigenlijk? Waar is nu voor gekozen? Ik begrijp van u, minister, dat u zegt dat beide nog kunnen. Ik heb wel heel stellig het gevoel – maar daar gaat het niet over – dat u de facto toch voor de trambus hebt gekozen. Heeft een voortzetting van die sneltramverbinding of van de aanbestedingsprocedure dan nog wel zin als u toch wel zo'n trambus wilt? Ik wil die vraag vooral stellen omdat er mogelijk sprake kan zijn van een soort van stopzettingsvergoeding of biedingsvergoeding wanneer u zelf de stekker uit een of ander trekt. Het is een heel complexe soap aan het worden. Ik hoop dat u met uw antwoord toch een beetje duidelijkheid kunt verschaffen.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Collega's, ik wil opnieuw heel duidelijk stellen dat we voor Spartacus 2 en Spartacus 3 hebben afgeklopt dat we in eerste instantie werk maken van een trambus in vrije bedding. Zodoende kunnen we Limburg sneller geven waar het recht op heeft, met name op die twee assen al versneld hoogwaardig openbaar vervoer. Dat heeft ook mijn persoonlijke voorkeur, omdat ik denk dat het heel veel tijd in beslag gaat nemen vooraleer er effectief overgegaan kan worden tot de exploitatie van een tram op die twee assen. Vandaar dat we daar die keuze gemaakt hebben, en we gaan daar ook mee verder. Ik blijf ook herhalen dat, in mijn ogen, een trambus veel flexibeler is, sneller kan manoeuvreren, en ook sneller uitgerold kan worden. We hebben wat dat betreft het voorbeeld van de trambus in het Brabantnet, die straks nog een tijdswinst zal genereren, van het moment dat hij overal een vrije bedding heeft. Laat me dat duidelijk stellen.

Hebben we dat ook al beslist voor Spartacus 1? Neen, om de eenvoudige reden dat we vandaag die keuze nog niet kunnen maken. Wat hebben we wel beslist voor Spartacus 1? Het Boulevardtracé. Herinner u dat bepaalde mensen of groepen het nog altijd voor wenselijk hielden dat het initiële tracé, het basistracé, door de Heilig Hartwijk het enige mogelijke was. Wel, dat is definitief begraven. Het zal gaan om het Boulevardtracé. In het kader van dat Boulevardtracé en het finaliseren van de project-MER, met het oog op de omgevingsvergunning en de passende beoordeling, moet het verdere onderzoek, de procedure, verder lopen. Dat zal natuurlijk ook van belang zijn voor het verdere verloop van de aanbesteding.

Tegelijkertijd, en parallel, doen wij toch ook het proces van een trambus op die Spartacus 1-lijn, omdat we dan heel duidelijk de afweging kunnen maken wanneer we een heel grondige vergelijking hebben tussen een trambus en een tram. Herinner

u, als we kijken naar het plan: zowel in Diepenbeek, Lanaken als Bilzen zitten we in een SBZ-gebied, een speciale beschermingszone. Het zal helemaal niet evident zijn om daar een en ander te gaan realiseren, maar daarom wil ik die duidelijke vergelijkende studie. Kan een trambus, ja of nee? Ook alle andere mogelijke vragen: kan dat een snelheids- of tijdswinst boeken, wat is het vervoerspotentieel, wat zijn de Operating Expenditures (OPEX), wat zijn de Capital Expenditures (CAPEX)? Daar moet een heel grondige vergelijkende studie over gemaakt worden. Die hebben we gevraagd, en die zal ook klaar zijn tegen het voorjaar van 2022. Dan kunnen we een gegronde, gefundeerde keuze maken: wordt het een trambus of wordt het een tram? De processen lopen parallel. Vandaag doe ik dus geen uitspraak voor het een of voor het ander. Dat hebben we ook heel duidelijk meegegeven op het overleg met onze Nederlandse partners. Ik denk dat transparantie daar een duidelijke boodschap moet zijn. We hebben gezegd dat we die parallelle processen doen, maar dat we intussen ook niet stilzitten, om zeker geen tijd te verliezen. Ook een passende beoordeling van de project-MER, richting omgevingsvergunning voor een tramverhaal op Spartacus 1, moet verder lopen om geen tijd te verliezen. We weten immers dat de planprocessen en omgevingsvergunningsprocedures sowieso al heel veel tijd in beslag nemen.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoorden. U hebt een aantal zaken verduidelijkt, een stukje rechtgezet, en een aantal zorgen weggenomen. Ik denk dat we toch aan de vooravond staan van heel belangrijke keuzes voor de mobiliteit in onze regio, ook de grensoverschrijdende mobiliteit, die sterke ruggengraat. Ik hoop dat in dat afwegingskader de snelheid en de capaciteit van het vervoermiddel vooropstaan, om die noodzakelijke modal shift te bereiken, om de mensen uit de auto en op dat vervoersmiddel te krijgen. Dat mag vooropstaan in de beoordeling want, zoals u zegt, de Limburgers hebben daar absoluut recht op.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Hannes Anaf, Conner Rousseau en Freya Van den Bossche over de tijdelijke stopzetting van de BelRAI-screener en de bescherming van verworven rechten op het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden
– 975 (2021-2022) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Op basis van artikel 50, punt 1, h), van ons reglement vraag ik de spoedbehandeling, zoals aangekondigd, van het voorstel van resolutie van onder andere collega Anaf over de tijdelijke stopzetting van de BelRAI-screener.

De voorzitter: We zullen ons daar straks over uitspreken.

Het incident is gesloten.

ONTWERP VAN DECREET tot regeling van het toezicht, de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen, de verplichtingen van de besturen van de eredienst en tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten (opschrift gewijzigd door de commissie: ... tot regeling van de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen, de verplichtingen van de besturen van de eredienst en het toezicht daarop en tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten)

– 854 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 9

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot regeling van het toezicht, de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen, de verplichtingen van de besturen van de eredienst en tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten, waarvan het opschrift door de commissie werd gewijzigd als volgt: "ontwerp van decreet tot regeling van de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen, de verplichtingen van de besturen van de eredienst en het toezicht daarop en tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten".

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Voorzitter, beste collega's, soms worden hier decreten besproken die bijna geruisloos passeren maar vandaag hebben we een werkstuk voor ons liggen dat heel velen van ons beroert. Ik denk dat dat ook logisch is want we zitten hier met heel veel verschillende partijen, met verschillende ideologieën en verschillende strekkingen, en dus ook met uiteenlopende visies op de rol die religie in onze maatschappij moet spelen.

Voor mij, voor onze fractie kan religie de motor zijn van integratie omdat het natuurlijk heel veel nieuwkomers bereikt. Maar dan moet natuurlijk het kader worden aangescherpt dat de relatie tussen kerk en staat bepaalt. Tot vandaag was de decreetgever volgens mij veel te vaag in het bepalen van wat die rol moet zijn in onze gemeenschap en welke positieve bijdrage geloofsgemeenschappen kunnen leveren in onze samenleving.

Ik ben er ook van overtuigd dat net dat de reden is waarom de voormalige minister van Binnenlands Bestuur, hier ook aanwezig, tijdens de vorige legislatuur geen enkele erkenning kon doen. Immers, wanneer je niet kunt controleren wat er allemaal binnen die geloofsgemeenschappen gebeurt, welke invloeden zij ondervinden en hoe zij worden gefinancierd, dan kun je natuurlijk niet zomaar een blanco cheque uitdelen. Het was dan ook mijn wens, de wens van onze fractie, de wens van deze meerderheid om die erkenningscriteria aan te scherpen. Want een erkenning betekent natuurlijk dat je Vlaamse steun krijgt. Dat betekent een kwaliteitslabel. Dat wil eigenlijk zeggen dat men goed bezig is, en daar kunnen we natuurlijk niet licht overgaan.

De kernwoorden van dit ontwerp van decreet zijn voor mij: verbod op buitenlandse financiering, buitenlandse inmenging en controle.

Wat het verbod op buitenlandse inmenging betreft – het woord zegt het natuurlijk zelf al – moeten lokale geloofsgemeenschappen ingebed zijn in onze samenleving. Dat kan niet wanneer zij ideologisch en financieel afhankelijk zijn van buitenlandse regimes. En we moeten vandaag helaas vaststellen dat buitenlandse

regimes vaak geloofsgemeenschappen infiltreren om ze te vergiftigen met een haatdragend discours. We zien dat deze buitenlandse invloed een negatieve invloed heeft op de integratie van nieuwkomers.

Dat is de reden dat we scherpe maatregelen genomen hebben om dit tegen te gaan.

Twee, controle. Het is logisch, als er voorwaarden zijn, dat je de naleving daarvan kunt controleren. De nieuw op te richten Informatie- en Screeningsdienst, minister, waar ik heel hoge verwachtingen van heb, zal een heleboel mogelijkheden krijgen om met vertrouwelijke informatie aan de slag te gaan en echt wel op het terrein vaststellingen te gaan doen.

Het sluitstuk is dan natuurlijk sanctionering. Als er vastgesteld wordt dat men zich niet aan de spelregels houdt, zal het gemakkelijker worden om een brede waaier aan sancties op te leggen. Ik ben ervan overtuigd dat wij, binnen onze Vlaamse bevoegdheden uiteraard, alles hebben gedaan om de regels aan te scherpen. Alleen wordt het natuurlijk nogmaals duidelijk dat de bevoegdheden hier weer niet logisch zijn. Langs de ene kant heb je de erkenning van de erediensten, wat zich op federaal vlak afspeelt, langs de andere kant heb je de erkenning van geloofsgemeenschappen, en dat is onze bevoegdheid. We hebben het daarnet over dezelfde problematiek gehad, en dan wordt gezegd: dat is federaal. Het moet echt onze ambitie zijn om alles op dit vlak naar Vlaanderen te brengen.

Wat me ook stoort – we hebben de bespreking in de commissie gehad – is de kritiek die we gekregen hebben dat we het onaantrekkelijk maken voor geloofsgemeenschappen om een erkenning aan te vragen. Ik begrijp dat niet. Wat is er dan zo moeilijk aan deze regels? Dat ze de Grondwet moeten respecteren? Dat ze transparant moeten zijn over hun structuren? Dat ze buitenlandse spionage niet mogen aanvaarden? Zijn dat basisvoorwaarden die het moeilijk maken, die een drempel leggen, om een aanvraag in te dienen? Ik heb het daar moeilijk mee.

Conclusie van het verhaal: ik denk dat goede afspraken goede vrienden maken. De Vlaming moet op de Vlaamse overheid kunnen rekenen en vertrouwen inzake de rol van de geloofsgemeenschappen. Die moeten aantonen dat ze zich werkelijk willen inschrijven in onze samenleving als ze de erkenning willen verwerven.

Ik geloof dat we met dit ontwerp van decreet een aantal sterke fundamenten leggen om de rol van religie in onze samenleving te bestendigen op een heel transparante manier. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, collega's, collega Sminate was deze namiddag al zo attent om aan te kondigen dat wij dit ontwerp van decreet niet zullen goedkeuren. Ik wil dat graag meteen bevestigen, en daarvoor drie redenen meegeven.

Wij zullen dit ontwerp van decreet niet steunen om de volgende drie pertinente redenen. Het ontwerp van decreet zal geen enkele oplossing bieden aan de nochtans urgente problemen van buitenlandse beïnvloeding van moskeeën door onfrisse regimes en dito islamitische bewegingen. Twee, dit ontwerp van decreet viseert ten onrechte alle geloofsgemeenschappen, gemeenschappen die in het geheel niets te maken hebben met het probleem van buitenlandse beïnvloeding en extremisme dat zich inderdaad enkel en alleen voordoet bij de islam. Drie, dit ontwerp van decreet zal op korte termijn leiden tot een forse verhoging van de subsidies aan de islam en de moskeeën, waar wij ons resoluut tegen kanten.

Ik ga kort in op deze drie argumenten om tegen te stemmen.

Waarom zeg ik dat dit ontwerp van decreet geen enkele oplossing zal bieden voor het alomtegenwoordige probleem van extremisme en buitenlandse invloed in de moskeeën? Wel, de Vlaamse Regering beweert dat dit ontwerp van decreet de buitenlandse invloed in moskeeën zal tegengaan, maar in de praktijk vrees ik dat het zal gaan om perceptiepolitiek. Want wie ook maar even de politiek-correcte oogkleppen durft af te zetten, weet dat de problemen van buitenlandse invloed en extremisme in de georganiseerde islam in Vlaanderen enorm zijn. Nota bene de voorzitter van de Moslimexecutieve, de partner dus van de Vlaamse overheid inzake de erkenning van moskeeën, is zelf een handpop van de vanuit Turkije geleide Turkse fundamentalistische beweging Milli Görüs.

Nog een tweede ongemakkelijke waarheid: meer dan de helft van de moskeesubsidies vloeit naar moskeeën die zijn aangesloten bij Diyanet of Milli Görüs. Van de huidige 27 erkende moskeeën behoren er 13 tot Diyanet en 4 tot Milli Görüs. En Diyanet, dat zijn dus de moskeeën die de facto onder het gezag ressorteren van het Turkse Erdoganregime. Geen Vlaamse transfers naar Wallonië, maar Vlaamse transfers naar Turkije, als het ware.

Als ik dan de bevoegde ministers met dergelijke realiteiten confronteer, zeggen ze een voor een, zowel in de vorige legislatuur als in deze legislatuur: 'Ja maar, we moeten elk van die Diyanetmoskeeën apart bekijken.' Maar, minister, dat kunt u toch niet ernstig menen? Want wanneer in de vorige legislatuur uw voorganger, nu de voorzitter, brieven stuurde naar de Diyanetmoskeeën in verband met spionage door die moskeeën voor Erdogan, dan kreeg ze een collectieve brief terug van Diyanet. Hoe kan men dan in alle ernst blijven volhouden dat die Diyanet- maar ook die Milli Görüsmoskeeën, die hun instructies uit het buitenland ontvangen en waarvan de moskee zelfs eigendom is van Diyanet of Milli Görüs, onafhankelijk opererende moskeeën zijn?

In plaats van duidelijk te stellen dat de erkenning en subsidiëring van moskeeën die aangesloten zijn bij Diyanet of Milli Görüs, uitgesloten is, creëert men nu een omslachtige procedure, waarbij niet alleen bewezen zal moeten worden dat de moskeeën geld uit het buitenland ontvangen, maar ook nog eens dat die buitenlandse financiering afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van die moskee. Hoe realistisch is dat allemaal?

Bovendien: stel dat van bepaalde van die Diyanetmoskeeën inderdaad de erkenning en de subsidies dan toch zouden worden ingetrokken en stopgezet, wat dan? Weet u wat het budget is van Diyanet, van het Turkse ministerie van Religieuze Zaken? Ik heb het even opgezocht. Dat is 1,9 miljard euro. Ja, dan is de vraag natuurlijk: wat lost u op met het intrekken alleen maar van die subsidies? Het geld uit Turkije, maar ook uit Marokko, Qatar en andere zal blijven vloeien naar islamitische structuren in Vlaanderen om moslimallochtonen hier loyaal te doen blijven aan hun herkomstland, en uiteindelijk de integratie in onze samenleving te saboteren.

Het verbod op buitenlandse financiering en inmenging moet niet louter gekoppeld worden aan de erkenning, maar moet een op federaal niveau georganiseerd verbod tout court zijn voor elk van deze moskeeën.

Want, collega's, jullie weten toch even goed als ik, dat moskeeën als die van Diyanet, die vanuit het buitenland worden aangestuurd, niet zomaar gebedshuizen zijn waar mensen samenkomen om te bidden. Want waarom hebben Diyanet en Milli Görüs hier structuren uitgebouwd met tientallen moskeeën? Uit sympathie voor onze samenleving, uit bekommernis om de mensen die hier leven? Ik hoop dat niemand zo naïef is om dat te denken. Neen, die moskeeën worden vanuit het buitenland opgericht, aangestuurd en gefinancierd om allochtonen hier loyaal te doen blijven aan die regimes, aan die bewegingen en die ideologie die

ze vertegenwoordigen, en dus uiteindelijk ook de integratie van allochtonen hier actief tegen te werken.

Wat er dus moet gebeuren, is dat vanuit het buitenland geleide bewegingen als Diyanet en Milli Görüs hier ongewenst worden verklaard, en dus dat dergelijke moskeeën worden gesloten.

Hun aanwezigheid hier heeft immers niets, maar dan ook niets te maken met vrijheid van religie. Enkel door die moskeeën te sluiten, kunnen we ervoor zorgen dat allochtonen in dit land eindelijk uit de invloedssfeer van Erdogan en andere onfrisste regimes worden gehaald.

Een tweede reden waarom mijn fractie tegen dit ontwerp van decreet zal stemmen, is omdat u alle geloofsgemeenschappen straft voor mistoestanden die zich maar bij één religie voordoen. Hoe zouden jullie reageren wanneer een leerkracht een hele klas straft voor het wangedrag van één leerling? U zou dat allicht niet fair, niet rechtvaardig vinden. Maar hoe rechtvaardig en fair is het dan dat u allerlei administratieve lasten gaat opleggen aan gebedshuizen van godsdiensten waar zich hoegenaamd geen problemen stellen inzake extremisme en buitenlandse invloed?

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Collega Janssens, u bent nu al heel uw spreektijd aan het opgebruiken om aan te tonen dat er problemen zijn met de islam in Vlaanderen. Het zal u misschien verbazen, maar tot op zekere hoogte kan ik u gelijk geven.

Het huis van de islam in Vlaanderen is vervallen en de vertegenwoordigers van de islam in Vlaanderen vertegenwoordigen enkel zichzelf. We hebben het daar zo-even nog over gehad. Elke poging tot modernisering wordt afgeblokt, dus we zitten daar met een probleem.

Mijnheer Janssens, vanaf dan scheiden onze wegen, zowel op ideologisch als op politiek vlak. U blijft steken in het demoniseren van een bepaald geloof. U bent niet in staat om tot een oplossing te komen. Hier ligt vandaag een oplossing klaar. Ik vind het bijzonder jammer dat u telkens alle zonden van Israël op de islam projetteert, maar dat het u ontbreekt aan moed om tot oplossingen te komen. Het is niet uw probleemanalyse die u buitenspel zet in dit parlement, maar uw volstrekt ongelooftwaardig antwoord daarop of een gebrek aan antwoord daarop.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Janssens, ik heb niet de overtuiging dat dit ontwerp van decreet in staat is om alle problemen op te lossen. We zitten in een complexe context die onder meer onze houding ten aanzien van diversiteit en geloofsgemeenschappen moet herijken en er antwoorden op vinden. Mij gaat u niet horen zeggen dat met dit ontwerp van decreet alle problemen opgelost zijn. Het is een bouwsteen, een stapsteen in een totale aanpak.

Ik wil toch twee elementen aandragen ten aanzien van de eerste twee punten die u hebt gemaakt. U zegt dat wanneer ik de erkenning van een lokale geloofsgemeenschap intrek, dit verder geen gevolgen heeft. Dat is natuurlijk niet helemaal juist. Mensen kunnen een verblijfsvergunning krijgen, een imam of een bedienaar van de eredienst kan een verblijfsvergunning krijgen voor een erkende geloofsgemeenschap. Hij kan dat niet krijgen voor een niet-erkende geloofsgemeenschap. Wanneer een bedienaar van de eredienst van bijvoorbeeld Turkije naar ons land komt, kan die alleen maar als imam naar ons land komen wanneer hij verbonden is aan een erkende geloofsgemeenschap.

Met andere woorden, het intrekken van de erkenning van een lokale geloofsgemeenschap heeft wel degelijk impact op wie bijvoorbeeld ons land nog kan binnenkomen of niet. Wanneer een buitenlandse mogendheid bedienaars van de eredienst naar ons land wenst te sturen om daar op te treden, dan zal dat niet meer kunnen als er in die lokale geloofsgemeenschap geen erkenning is.

Daarstraks heb ik in mijn antwoord op collega Dewinter gezegd dat het feit dat een erkenning is ingetrokken, misschien wel een belangwekkend signaal is waarbij een informatie- en screeningsdienst een informatiepositie heeft die mijn voorganger niet had en die ik nu wel zal hebben, en die informatie kan delen met het Openbaar Ministerie of met de lokale autoriteiten. Op basis van het dossier kan die dienst volgende stappen zetten: pleiten voor de ontbinding van de vzw en in het kader van de openbare orde het lokaal tijdelijk of definitief sluiten.

Het is dus een stapsteen in een meer sluitende aanpak. De aanpak is niet helemaal sluitend, daar ben ik mee begonnen, maar gaat in ieder geval verder dan alleen maar de symbolische daad 'ik trek de erkenning in en ik geef u geen financiën meer'.

Ik kom tot mijn tweede punt. 'We viseren andere geloofsgemeenschappen en het probleem is alleen de islam.' Ik moet u zeggen dat de Staatsveiligheid en het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) u daarin tegenspreken. Zowel de Staatsveiligheid als het OCAD hebben al in verschillende rapporten gezegd dat ook in andere geloofsgemeenschappen er mogelijke problemen zijn van buitenlandse beïnvloeding en van instrumentalisering van religies voor andere doeleinden. Ze hebben daarvoor gewaarschuwd. U kent die rapporten. Ik denk trouwens dat ze al eens zijn besproken in de Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering, waarvan u de voorzitter bent. We hebben dus expliciet gezegd dat het probleem breder is dan alleen één geloofsgemeenschap.

En ten tweede, wij hebben in de hoorzitting in de commissie goed geluisterd naar wat de verschillende geloofsgemeenschappen, onder andere de vertegenwoordigers van de katholieke kerk maar ook andere, hebben gezegd, namelijk: 'Wat u voorstelt, daarin zitten een aantal administratieve lasten die te ver gaan.' We hebben daar op een ernstige manier naar geluisterd en daarvoor een oplossing gevonden die tegemoetkomt aan die terechte bekommernis, zonder de essentie onderuit te halen. Wat we wél vragen, is, op het moment dat de Vlaamse overheid tientallen miljoenen euro's investeert in lokale geloofsgemeenschappen omdat ze denkt dat zij een positieve rol kunnen spelen in de Vlaamse Gemeenschap, dat we daar een stuk verantwoording voor krijgen, zoals we dat overal doen. Dat lijkt me de evidentie zelf.

Ik kom tot mijn laatste beschouwing. De islam krijgt 1,14 procent van alle middelen die we geven aan lokale geloofsgemeenschappen. 1,14 procent. Er zijn in Vlaanderen ongeveer 7 procent mensen die je kunt rekenen tot de moslimgemeenschap. 1,14 procent van alle middelen gaat naar de islam, het overgrote deel van de middelen gaat ergens anders naartoe. Dat gewoon ter duiding van dit debat. Ik denk – uit het hoofd – dat het gaat over 780.000 euro op 64 of 67 miljoen euro. Ik spreek nu werkelijk uit het hoofd. Ik wil de juiste cijfers nog wel eens op een ander moment bezorgen. We hebben ze al een paar keer in de commissie met elkaar uitgewisseld. In ieder geval gaat slechts een zeer beperkte fractie van de middelen die daar naartoe gaan, vandaag naar de islam. Dat was mijn laatste element.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Ja, minister, om en bij 1 miljoen euro gaat er jaarlijks naar allerlei moskeeën in Vlaanderen.

Mevrouw Sminate, ik voel mij in dit parlement helemaal niet buitenspel gezet. Ik heb hier mijn rol, ik speel hier mijn functie. Ik doe hier mijn job, zoals dat hoort, en trouwens gesteund door veel meer kiezers dan vele andere partijen in dit parlement kunnen zeggen.

En als u dan zegt dat ik geen oplossingen heb, dan denk ik dat u niet goed hebt geluisterd. Want ik heb net de oplossingen aangereikt, wat men in Vlaanderen moet doen met die buitenlandse beïnvloedingen, die andere regimes die hier in Vlaanderen bepalen wat er moet gebeuren met de in ons land levende allochtonen van Turkse of Marokkaanse afkomst. Ik heb het gezegd: we moeten de erkenning daarvan intrekken en we moeten vervolgens in een volgende stap die moskeeën sluiten. Want alleen maar de erkenning intrekken en ervoor zorgen dat ze dan geen financiering meer zullen krijgen, dat alleen zal niet helpen. Want dan halen ze hun financiering wel elders, uit Turkije, uit de Golfstaten, uit Qatar enzovoort.

Uw partij h d in het verleden de verantwoordelijkheid om die buitenlandse Turkse Erdoganinvloed hier tegen te gaan. Maar wat heeft uw partij gedaan? In plaats van de erkenning in te trekken, heeft minister Bourgeois, voormalig minister van Binnenlands Bestuur, zelfs Diyanet- en Milli Görüs-moskeeën erkend. U doet net het tegenovergestelde van wat de Vlaming hier verwacht. U, of althans uw partij, heeft het tegenovergestelde gedaan van wat u vandaag met dit ontwerp van decreet uiteindelijk veel te laat wilt rechtzetten, omdat u ziet dat het helemaal scheefloopt. U bent er met de N-VA mee verantwoordelijk voor dat meer dan de helft van de moskee nsubsidies, jaarlijks 500.000 euro, naar Diyanet- en Milli Görüs-moskeeën gaat. Kom dan niet zeggen dat het Vlaams Belang geen oplossingen aanreikt voor de problemen die u zelf hebt gecreëerd. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

En, minister, u zegt dat de intrekking van de erkenning niet het enige is. Wel, collega Dewinter heeft het daarnet nog aangehaald, met De Koepel in Antwerpen: die moskee blijft wel gewoon open, die blijft functioneren, daar komen moslims over de vloer en die blijven onder invloed van extremistische ideeën die daar worden verkondigd.

En wat zien we dan uiteindelijk? Er zijn 1696 eredienstbesturen erkend. Daarvan zijn er 1588 katholieke kerken en nog een aantal protestante kerken en uiteindelijk 27 moskeeën. Maar er zijn dus in totaal 1696 eredienstbesturen erkend. Dat zijn eigenlijk brave besturen die niets met extremisme, niets met import van buitenlandse conflicten, met import van buitenlands extremisme te maken hebben.

En al die eredienstbesturen worden nu over dezelfde kam geschoren. Die worden mee in het bad getrokken en gaan nu allerlei administratieve controles moeten doen. Die gaan zelfs de screeningsdienst over de vloer krijgen, terwijl er al die jaren geen enkel probleem is met protestantse kerken, met katholieke kerken, met synagogen. De problemen zitten alleen daar, in die moskeeën.

Wat doet u dan? Wat zegt u dan? We gaan dat negeren, omdat u niet wilt zeggen dat de stoute leerling in de klas Mohammed is. Neen, daarvoor moeten alle Janen en Annen in diezelfde klas mee gestraft worden, alleen maar omdat u niet durft te zeggen dat Mohammed de schuldige is.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik denk dat het een belangrijk debat is, en het is goed dat we daar ten gronde van gedachten over wisselen. Ik zou twee opmerkingen willen maken. Eerst en vooral: wat heel gevaarlijk is in een debat over radicalisering en extremisme, en gevaren van buitenlandse beïnvloeding, is dat we daar selectief in zijn, en dat we onze kop in het zand steken. Ik heb dat ook in mijn vorige verantwoordelijkheid nooit gedaan. Ik heb daar altijd geprobeerd om de problemen in de ogen te kijken, en ik heb geprobeerd de problemen te benoemen. Maar ik vind

altijd dat je een stap verder moet gaan. Je moet werken aan oplossingen. Wel, wanneer u nu voor de tweede keer herhaalt dat er alleen maar problemen zijn bij één religie, en onze veiligheidsdiensten het OCAD en de Staatsveiligheid expliciet in het rapport zeggen dat het probleem breder is en ook binnen andere geloofsgemeenschappen bestaat, dan moeten we dat ernstig nemen. En dan moeten we dat inderdaad ook onder ogen zien, en moeten we werken aan oplossingen die ook die potentiële problemen aanpakken. Dat is een eerste punt.

Ten tweede ben ik ook van mening dat we ook onze samenleving moeten verdedigen binnen onze rechtsstaat, omdat dat de kracht is van onze samenleving. Daarin verschilt onze samenleving vaak van andere samenlevingen. En dat betekent dat we ons grondwettelijk principe van gelijkheid, en de traditie van gelijke behandeling van religies – een traditie die in ons land sinds het ontstaan van België bestaat, met een heel eigen aanpak van hoe we omgaan met levensbeschouwing – niet alleen moeten respecteren, maar dat we ook onze grondwettelijke principes moeten respecteren. Dus ik vind het ook belangrijk dat we verschillende religies op eenzelfde basis behandelen.

Ten derde is er het specifieke probleem van de koepel. Ik heb het daarstraks ook proberen te duiden, en ik heb nu de kans om het misschien nog wat verder te verduidelijken. De Staatsveiligheid zegt expliciet dat je die erkenning niet moet intrekken om veiligheidsredenen. Men zegt dat expliciet. En wij kunnen vandaag de dag niet meer doen dan op basis van wat de Staatsveiligheid ons zegt, een dossier beoordelen. Wij hebben dat dossier dus bekeken op zijn administratieve dimensie, omdat daar wel een heel duidelijke ratio legis lag om die erkenning in te trekken en dus de opheffing te realiseren.

Ik ben ervan overtuigd dat wij morgen, als we de kans krijgen om dit ontwerp van decreet goed te keuren – u weet dat ik graag had gehad dat we daar vorige week over gestemd hadden – en wij die Informatie- en Screeningsdienst hebben, onze informatiepositie, ook om te oordelen over het veiligheidsaspect, vanuit Vlaanderen veel sterker wordt. Het is die hefboom die we zullen hebben om naar de lokale autoriteiten en het Openbaar Ministerie duidelijke signalen te zenden zodat, wanneer er inderdaad een veiligheidsprobleem is, vervolgstappen kunnen worden gezet. En dat is hetgeen we nu moeten doen.

Dus als u zegt dat er in de koepel extremistische retoriek wordt verkondigd, dan moet ik als minister natuurlijk niet verder gaan. Ik kan niet anders dan mij baseren op wat veiligheidsdiensten mij aanbevelen, op papier. Als de Staatsveiligheid mij zegt dat daar geen risico of geen probleem van radicalisering is, niet van die aard dat zij me adviseren om die erkenning in te trekken, dan moet ik mij daar in deze fase bij neerleggen. Maar met de informatiepositie die ik ga hebben, met de Informatie- en Screeningsdienst, hoop ik een sterker en meer onderbouwd, een meer permanent beeld te hebben van wat er binnen lokale geloofsgemeenschappen gebeurt. En dan ga ik daar misschien tot een andere conclusie kunnen komen, of misschien tot dezelfde. Misschien is daar inderdaad geen probleem van extremisme, en is het gewoon een probleem van het naast zich neerleggen van alle formele regels en alle administratieve regels die gelden. Ik kan daar niet voortgaan op wat iemand van het Vlaams Belang, of van Groen of van een andere partij verkondigt; ik moet mij daar baseren op de informatie die de veiligheidsdiensten mij bezorgen. En die waren daarin duidelijk.

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Ik heb niet de gewoonte om mijn fractieleider te onderbreken, maar het gaat hier om een specifiek dossier dat ik vrij goed ken en dat ik al opvolg sinds 2008, toen deze moskee op de Turnhoutsebaan het levenslicht zag.

De hele bouw van de moskee werd van A tot Z gefinancierd door Diyanet. Het is ook Diyanet die de certificaten voor bekeerlingen verstrekt. Ze hebben er nu 1056 bekeerd op ongeveer 10 jaar tijd. Daar was onder andere Brian De Mulder bij, die daar is geradicaliseerd. Lees de getuigenissen van zijn moeder en zijn zuster daarover. Hij heeft zich bij IS aangesloten en is in Syrië gesneuveld, zoals dat dan heet. Daar zat ook de fameuze Jejoen Bontinck bij, die ook daar bekeerd is en geradicaliseerd door toedoen van de toenmalige imam van de moskee Sulayman Van Ael, een Vlaming overigens. Want het zijn allemaal bekeerlingen. Daar komt niemand uit Turkije of Qatar of Marokko naar hier. Het zijn Vlamingen die de shahada hebben afgelegd en moslim zijn geworden, en die, in het kader van de integratie van dergelijke moskeeën, Arabische namen hebben aangenomen.

Het merkwaardige was dat toen in 2013 minister Bourgeois deze moskee wou erkennen, hij zelf aanstipte dat het zo niet verder kon, dat het zou fout lopen met deze moskee. Dat is een interessante casestudy, die perfect het falen van het beleid aantoonst en ook aantoonst dat dit ontwerp van decreet geen soelaas zal brengen, vrees ik. Kijk maar naar deze moskee, waar het vandaag allemaal over gaat. Het was nog lang voor de aanslagen door IS en Sharia4Belgium en alles wat daarbij hoorde. Minister Bourgeois heeft toen aangestipt dat hij wellicht de erkenning wou intrekken. U zult zich dat nog herinneren. En mevrouw Homans zal zich dat ook herinneren. Maar het kon niet want de Staatsveiligheid kwam zo waar met een rapport waarin stond dat het allemaal in orde was: 'Het is oké, er is geen probleem, het komt allemaal goed. Ge moet die erkenning niet intrekken.' Terwijl de minister zelf geïnformeerd was door Antwerpse bronnen, politie en aanverwanten, die dichter bij het verhaal stonden dan de Staatsveiligheid wat dat betreft. Als dat toch even mag worden gezegd: de informatie die we daarvan krijgen is niet altijd accuraat.

Daar geef ik u gelijk in: hoe meer we van dat werk qua screening van dit soort van fenomenen en moskeeën in Vlaanderen zelf doen, hoe beter, want de Staatsveiligheid is daar niet toe in staat, niet geëquipeerd en volgens mij er niet toe bevoegd. Dan zien we dit allemaal: tien jaar lang geen enkele formaliteit die in orde is.

U doet, binnen de mogelijkheden die u hebt, wat u kunt. U trekt die erkenning in en er gebeurt niets. Dat was het dan. En ze lachen in hun vuistje want het geld komt toch en de werking gaat verder en de radicalisering kan haar gang gaan. Maar de erkenning is ingetrokken. So what? Who cares? Geen mens! En zeker de betrokken moskee-instanties niet. Die erkenning was interessant. Waarvoor? Om een alibi te hebben? Om een schijn van respectabiliteit te hebben? Om de indruk te wekken dat het allemaal pais en vree is, zoals men dat altijd doet? Naar de buitenwereld is het thee-en-koekjesislam, zoals ik het noem, maar intern wordt er een heel ander verhaal geschreven.

Daar zou een Vlaamse screeningsdienst op zijn minst een impact kunnen hebben, als – en daar komt het grote als – er ook een finaliteit is. Die finaliteit is er niet. Intrekken is geen enkele oplossing, integendeel. De enige oplossing is om al die moskeeën eruit te halen. De helft van de 160, dat weet u ook, minister, zijn Diyanetmoskeeën, die worden gefinancierd vanuit het buitenland, Qatar en aanverwanten. Die moeten eruit, en daar moeten we consequent in zijn. We moeten doen wat we met heel veel woorden belijden maar niet in de praktijk omzetten. Ze moeten dicht, ze moeten eruit. Als je het kaf van het koren wilt scheiden, dan moet je op zijn minst de helft van de moskeeën in Vlaanderen sluiten.

Zullen we dat doen? Neen, dat zullen we niet doen want vorige week was de burgemeester van Antwerpen nog te gast in de grootste salafistische moskee van onze stad, de uitgesproken en door iedereen gekende moskee die gefinancierd en georganiseerd wordt door Diyanet. Op die manier zal het natuurlijk nooit lukken.

De voorzitter: Collega Dewinter, ik heb er absoluut geen probleem mee dat u hier tussenkomt, integendeel. Dat is de vrijheid van meningsuiting. Dat is uw volste recht. Maar het is natuurlijk wel de spreektijd van uw eigen fractie die aan het lopen is en niet stilstaat. Ik heb dat daarnet aan uw fractieleider gezegd. U hebt in totaal een halfuur per fractie, behalve de PVDA die, als niet-erkende fractie, 15 minuten heeft. Ik wil dat toch even meegeven want het is een bizarre situatie. We hebben de spreektijd op stil laten staan.

Ik heb het gevoel dat we alle debatten uit de commissie aan het overdoen zijn. Dat mag.

Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Collega Janssens, u hebt het hier over erkenningen die gebeurd zijn op basis van informatie die toen beschikbaar was, zoveel jaar geleden. Het is duidelijk dat we hier over erkenningen spreken uit de periode 2009-2010. De voorganger van minister Somers heeft vastgesteld, tijdens de vorige legislatuur, dat er een probleem was met die erkenningen. We hebben daar heel veel debatten over gehad en we hebben samen vastgesteld dat het onmogelijk was om nieuwe erkenningen te gaan vastleggen, omdat de minister niet over de nodige informatie beschikte om dat te doen. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Voilà, de bevestiging. Er waren zelfs geen veiligheidsverslagen beschikbaar. De minister heeft op dat moment beslist dat er geen erkenningen meer zouden gebeuren op basis van de decreetgeving die er op dat moment was en op basis van de informatie waarover men op dat moment beschikte. Zij heeft toen ook de basis gelegd voor het ontwerp van decreet waarover we hier vandaag gaan stemmen door de studie te bestellen die we allemaal gelezen hebben, de studie van professor Torfs.

Dus zeggen dat er door mijn partij erkenningen gebeurd zijn vorige legislatuur, klopt niet, want er is geen enkele erkenning geweest tijdens de vorige legislatuur. Het is net onze partij die de basis heeft gelegd voor de oplossing die hier vandaag voorligt.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Kijk, ik denk dat dit een heel belangrijk en fundamenteel debat is en ik ben blij dat we dit ook kunnen voeren. Wij verschillen fundamenteel van mening over de plaats van de islam in Vlaanderen. Dat weten we. Niettemin vind ik dat het zoeken naar een rechtszeker kader waarbinnen een religie haar plaats kan vinden, heel belangrijk is. Daarom ook de elementen voor hoe we kunnen optreden tegen uitwassen, want daar gaat het debat eigenlijk over.

Eerst en vooral, mijnheer Dewinter, ben ik het met u eens dat de informatiepositie van Staatsveiligheid misschien niet sterk genoeg is. Ik heb daar heel veel respect voor en vertrouwen in, maar als die op een eiland moet werken – wat ze trouwens niet doet – of heel veel taken heeft, dan kan een informatiepositie onvolledig zijn.

De informatie- en screeningsdienst is volop bezig protocollen af te sluiten, met het OCAD, met Staatsveiligheid, maar ook met de lokale politie. In dit geval, als er zich een incident zou voordoen in het nieuwe kader, dan hebben we niet alleen de informatie van Staatsveiligheid, maar ook die van de lokale politie in Antwerpen. Dan hebben we ook andere informatie. Het is de bundeling van die informatie die mij als minister de mogelijkheid geeft om veel beter te beoordelen of deze of gene lokale geloofsgemeenschap op de juiste manier aan het werken is, of hij een erkenning verdient of net niet. Het probleem van mijn voorganger was dat ze die informatiepositie niet had. En ze heeft vanuit mijn perspectief het juiste gedaan, namelijk een standstill invoeren om de kans te geven om dat op te bouwen.

Wat zou er gebeuren onder het nieuwe ontwerp van decreet? Onder het nieuwe ontwerp van decreet zou ik een rapport krijgen van mijn informatie- en screeningsdienst, die alle adviezen van alle informatie- en politiediensten in dit land bundelt met betrekking tot die moskee of een andere lokale geloofsgemeenschap. Die dienst zou tegen mij zeggen: "Minister, op basis van al onze informatie raden wij u aan om die moskee te sluiten", bijvoorbeeld omdat daar extremistische invloeden zijn, of buitenlandse invloeden die de onafhankelijkheid in het gevaar brengen. Of ze komen tot een andere vaststelling. En dan kan ik tegen de heer De Winter en de heer Janssens zeggen: "U vergist zich, want op basis van alle informatie, die volledig is, is wat u beweert over die moskee, onjuist. Die moskee werkt goed." En als ze slecht werkt, kan ik die erkenning intrekken, maar die informatie geven wij dan door aan de burgemeester, aan het Openbaar Ministerie. Dat kan niet zonder gevolg blijven op zo'n moment, want het is een formele overdracht van informatie.

De informatie die ik nu kan overdragen, is: "Op basis van alle informatie die ik nu heb, onder het oude decreet, hebben die al elf jaar lang aan geen enkele administratieve verplichting voldaan." Daarom trek ik die erkenning in: op basis van het oude decreet, elf jaar lang met niets in orde, dus ik trek de erkenning in.

Ik kan die nu echter niet intrekken op basis van veiligheidsinformatie, want het enige kanaal waarover ik tot nu toe beschik, de Staatsveiligheid, en ook het OCAD, zegt dat er daar geen extremisme-probleem is van dien aard dat zij ons het advies moeten geven om dat in te trekken. Ik denk dat mijn informatiepositie morgen sterker is.

Mijnheer Dewinter, ik zit hier ook niet als historicus. Ik ben sinds 2019 als minister bevoegd voor dit departement, en ik probeer sindsdien wetgeving op te bouwen, maar die ook consequent toe te passen. Om heel duidelijk te zijn: dat houdt ook in dat, als dit ontwerp van decreet is goedgekeurd, lokale geloofsgemeenschappen die in de greep van buitenlandse invloed zijn en daardoor niet onafhankelijk zijn, geen erkenning zullen kunnen krijgen. Er zal onafhankelijkheid van buitenlandse invloed moeten zijn. Wat wij inderdaad niet kunnen aanvaarden, is dat buitenlandse mogendheden rechtstreeks of onrechtstreeks lokale geloofsgemeenschappen instrumentaliseren. Mijnheer Janssens, u zult er misschien verbaasd over zijn, of misschien niet, maar ondanks het feit dat we er fundamenteel een andere kijk op hebben, ben ik het ermee eens dat ik niet kan aanvaarden dat men geloofsgemeenschappen instrumentaliseert om segregatie in stand te houden in Vlaanderen. Dat is immers natuurlijk het oogmerk van sommigen: men wil mensen isoleren van onze samenleving, men wil blijven investeren in de band met het thuisland, om economische redenen, om culturele redenen, om politieke redenen. Dat blokkeert of vertraagt een goed integratieproces. Daarom moeten we daar inderdaad met dit decreet mee aan de slag. Nogmaals, het is geen wonderoplossing. We gaan niet alle problemen oplossen. Dit geeft ons echter veel sterkere instrumenten om de goeden te beschermen en zij die fout bezig zijn, aan te pakken.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, het ontwerp van decreet is er inderdaad zogenaamd gekomen om buitenlandse inmenging en buitenlandse financiering tegen te gaan. Dan zeg ik namens mijn fractie: problemen van buitenlandse inmenging, van extremisme, van pogingen om de integratie te saboteren, ik zie ze niet in de katholieke kerken, ik zie ze niet in de protestantse gebedshuizen, ik zie ze niet in de joodse synagogen. Radicaliserende christenen in Vlaanderen, radicaliserende protestanten: ik zie ze niet. Waar zitten ze? Duid ze mij aan. U zegt dat u rapporten van allerlei veiligheidsdiensten krijgt, dat u ze maar op bescheiden wijze en onder vertrouwelijkheidsclausule ter inzage krijgt, dus er zelfs niet uit mag citeren. Als u echter zegt dat die er allemaal zijn, die rapporten

van de veiligheidsdiensten die erop wijzen dat er binnen het katholicisme, binnen de protestante gemeenschap en ga zo maar verder problemen zijn, mag ik u dan eens vragen waarom ik hier al twaalf jaar – ik heb de eer en het genoegen om nu al twaalf jaar deel uit te maken van dit Vlaams Parlement – vragen stel en problemen signaleer die zich alleen maar voordoen binnen de moskeeën? Mag ik u dan vragen waarom er de voorbij twaalf jaar dat ik deel uitmaak van deze assemblee nog geen enkele procedure tot intrekking van een erkenning is opgestart van een andere lokale geloofsgemeenschap dat de islamitische? Als u immers zegt dat die problemen overal zitten, waarom is er dan nog geen enkele procedure tot intrekking van een erkenning van een andere geloofsgemeenschap gebeurd? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Janssens, ik hou van een grondig debat, en we mogen fundamenteel van mening verschillen, maar u mag dan mijn woorden niet verdraaien. Ik heb hier niet gezegd dat het probleem in alle geloofsgemeenschappen zit.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Ook in andere.

Minister Bart Somers: Ik heb gezegd dat de Staatsveiligheid en het OCAD zeggen dat er ook in andere geloofsgemeenschappen risico's en problemen kunnen zijn van radicalisering en extremisme. Dat staat zwart op wit op papier, en dat weet u. Dat is alles wat ik heb gezegd. U maakt daarvan dat ik het katholicisme en alle geloofsgemeenschappen beschuldig. Dat heb ik expliciet niet gedaan, maar ik zeg u wel dat de Staatsveiligheid en het OCAD zeggen dat het probleem breder is dan alleen maar problemen met sommigen binnen de islam.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): De vraag blijft overeind: waarom is er dan nog geen enkele intrekking van een erkenning geweest van een andere geloofsgemeenschap dan die binnen de islam, waar de problemen inzake buitenlandse inmenging, inzake extremisme en ga zo maar verder inderdaad rijzen. U zegt die buitenlandse invloed, die buitenlandse financiering niet meer te willen. U weet dat in de Diyanetmoskeeën de imam wordt aangesteld vanuit Turkije, dat de preken voor het vrijdaggebed in Ankara worden geschreven. Wat doet u dan met die dertien nog resterende erkende Diyanetmoskeeën in Vlaanderen? Gaat u dan, als dit ontwerp van decreet straks, ondanks onze tegenstem toch zou worden goedgekeurd, de erkenning van die dertien nog resterende Diyanetmoskeeën in Vlaanderen intrekken? Het is immers daar dat de AKP van Erdogan de lakens uitdeelt. Het is daar dat de Turken ertoe worden opgeroepen om vooral Turks te blijven en zich niet te integreren in de Vlaamse samenleving.

Ik stel u de vraag heel concreet. U meent het ernstig met dit decreet: u wilt geen buitenlandse inmenging, u wilt geen buitenlandse financiering. Gaat u dan onmiddellijk als dit ontwerp van decreet goedgekeurd is, de erkenning van die dertien Diyanetmoskeeën, vanaf morgen als u de kans hebt, vanaf de verschijning van dit decreet in het Belgisch Staatsblad intrekken?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik ga, mijnheer Janssens, op het moment dat dit ontwerp van decreet goedgekeurd is, het decreet nauwgezet toepassen.

In dit ontwerp van decreet staat dat lokale geloofsgemeenschappen twee jaar de tijd krijgen om met betrekking tot hun bedienaars van de eredienst zich in orde te stellen met de regels. Dat betekent dat het over twee jaar niet kan dat er in Vlaanderen door het buitenland betaalde bedienaars van de eredienst zijn en dat

er bedienaars van de eredienst zijn die afhankelijk zijn van het buitenland. Dat is heel duidelijk in het ontwerp van decreet. Dat is een fundamentele stap die we zetten. Het is een heel heldere keuze, en ik zal die keuze helder bewaken.

Het tweede dat niet meer gaat kunnen, is dat een geloofsgemeenschap haar onafhankelijkheid verliest omdat ze afhankelijk is van buitenlandse financiering, van een buitenlandse financiering die haar onafhankelijkheid bedreigt. Ik citeer nu even niet letterlijk, maar dat is wat in het ontwerp van decreet staat. En ook dat zal ik consequent bewaken, zoals ik ook consequent zal bewaken dat alle lokale geloofsgemeenschappen respect opbrengen voor de Grondwet en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en dat lokale geloofsgemeenschappen zich niet bezondigen aan extremisme en gewelddadige radicalisering. Dat is heel helder. Dat zijn de spelregels die we vastleggen. Dat is inderdaad een herijking van hoe wij met lokale geloofsgemeenschappen in Vlaanderen omgaan. Dat is een fundamentele keuze die we maken, en daarom ben ik verbaasd dat men maneuvers heeft proberen te doen om dat te vertragen. Daarin geef ik collega Sminate groot gelijk.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, u wikt en weegt uw woorden dermate in antwoord op mijn eenvoudige vraag of u de erkenning gaat intrekken, dat ik alleen maar kan concluderen dat Diyanet en Erdogan zich vooralsnog geen zorgen hoeven te maken, zelfs niet wanneer dit ontwerp van decreet goedgekeurd zal zijn, om die buitenlandse inmenging en financiering tegen te gaan. De Diyanetmoskeeën hier in Vlaanderen zijn zelfs eigendom van het Turkse ministerie van Religieuze Zaken, dus als u wilt spreken over onafhankelijkheid: hoe onafhankelijk is dat als u de preken laat plaatsvinden in een gebedshuis dat eigendom is van de Turkse fundamentalistische staat? Dan hebt u toch maar de eenvoudige conclusie te trekken: er is geen enkele onafhankelijkheid en dus kan ik niet anders dan die erkenning te gaan intrekken. Rendez-vous alvast over dit en twee jaar om te zien of u de daad bij het woord hebt gevoegd.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Collega Janssens, enkele maanden geleden hebben wij exact hetzelfde debat gevoerd. We hebben toen aan de minister gevraagd: zal die nieuwe screeningdienst zich enkel concentreren op nieuwe erkenningen of zal die screeningdienst van bij de aanvang de rotte appels die vandaag al in de mand zitten, eruit halen? Het antwoord van de minister was op dat moment heel duidelijk. Zowel diegene die vandaag al erkend zijn en die de spelregels niet volgen en dus afhangen van het buitenland zullen eruit gaan. Maar ook diegene die op het bureau liggen van de minister voor erkenning zullen dezelfde spelregels moeten volgen. Dus, op dat vlak heeft u in mij een compagnon. Ik zal even nauwgezet volgen of dat uitgevoerd zal worden. Ik heb daar alle vertrouwen in, omdat de minister op die vraag bevestigend heeft geantwoord.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ter vervollediging, mijnheer Janssens, en om het debat goed te onderbouwen heb ik hier het letterlijke citaat van wat de Staatsveiligheid gezegd heeft over andere geloofsgemeenschappen. Dat is belangrijk om het debat te voeren. "Extremisme blijft zeker niet beperkt tot één geloofsgemeenschap. Ook bij andere geloofsovertuigingen zijn er tekenen van extremistische tendensen. Met de beschikbare capaciteit kan de dienst niet aan elke potentiële dreiging de gewenste aandacht besteden." Dat is de opmerking van uw collega De Winter dat we inderdaad breder moeten gaan in onze informatiepositie dan alleen maar de Staatsveiligheid en dat we ook moeten samenwerken met de andere geloofsgemeenschappen. Ik denk dat het heel duidelijk is wat de autoriteiten, de veiligheidsdiensten zeggen. Daar moeten we ernstig rekening mee houden. We mogen

onze kop niet in het zand steken. Dat zou een grote vergissing zijn. Sommigen hebben dat gedaan, hun kop in het zand steken. Maar we mogen dat niet doen. U verwijt dat soms aan anderen. Ik zou u willen uitnodigen het ook niet te doen, ook als het niet direct in ons ideologisch kader past. Want het is vaak door de ideologische verblindings dat we allemaal risico lopen. Dat komt door onze frame, de bril waarmee we naar de maatschappij kijken. En we hebben allemaal een bril op, niet alleen u, een bril die ons verblindt voor problemen in de maatschappij.

Ik probeer – ik heb daar als burgemeester altijd nauwgezet over gewaakt – om dat niet te doen, om daar nooit naïef in te zijn. Ik denk dat het ook belangrijk is dat we in de uitdagingen waarvoor we staan, nooit naïef zijn en dat we ook moeten durven te kijken in die richtingen, die misschien minder comfortabel zijn, van onze ideologische kijk naar de samenleving.

Er is nog iets belangrijks dat de Staatsveiligheid heeft gezegd: wanneer je één geloofsgemeenschap viseert, en expliciet viseert, werkt dat extremisme in de hand en maak je de risico's voor extremistische gedragingen groter. Dat is letterlijk wat de Staatsveiligheid heeft gezegd. Ook daarom is het belangrijk dat we alle geloofsgemeenschappen in Vlaanderen gelijk behandelen, want dan geven we een krachtig signaal dat we trouw blijven aan ons westers maatschappijmodel, namelijk dat iedereen gelijk is voor de wet.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Mevrouw Sminate, u hebt gezegd dat de dossiers die nog op het bureau liggen, allemaal de spelregels zullen moeten volgen. Ik heb u daarstraks horen zeggen dat er geen erkenningen meer mogen gebeuren zolang de Moslimexecutieve een gesprekspartner is. Wel, die is vandaag de dag nog altijd dé gesprekspartner van de Vlaamse overheid. Dus ik neem u op uw woord en zal het heel nauwgezet opvolgen. U zult minister Somers ervan weerhouden om lokale geloofsgemeenschappen of in elk geval in dit geval moskeeën te erkennen zolang de Moslimexecutieve een gesprekspartner is. Ik kijk uit naar uw verzet en ik ben benieuwd of minister Somers het zal halen of u. Als u het haalt, krijgt u van mij een fles champagne, maar ik vrees dat het een zure fles azijn zal worden voor de minister, omdat hij wel degelijk opnieuw moskeeën zal erkennen.

Minister Somers wil meteen bevestigen dat u niets te zeggen hebt in dit parlement, mevrouw Sminate. U dacht misschien dat ik niets te zeggen heb, maar u vanuit de meerderheid blijkbaar nog veel minder.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik begrijp dat u tegenstellingen in de meerderheid probeert te zien die er niet zijn. Ik zal lokale geloofsgemeenschappen erkennen in de mate dat ze beantwoorden aan alle spelregels. Dat zal ik doen.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Maar niet zolang de Moslimexecutieve een gesprekspartner is, want de grootste meerderheidspartij in dit parlement wil dat niet?

Minister Bart Somers: Ik denk dat daar de federale minister van Justitie een verantwoordelijkheid op zijn schouders heeft genomen en heel duidelijk heeft gezegd dat hij een tijds kader heeft waarbinnen hij dit wil aanpakken. Onze erkenningen zullen maar beginnen binnen dit en een jaar. We zullen dus een rendez-vous hebben binnen dit en een jaar. Dan zal ik op basis van ons decretaal kader en de rechtsstaat op een heel objectieve manier, goed onderbouwd met de kennis van de veiligheidsdiensten die onze Informatie- en Screeningsdienst zullen informeren, het decreet toepassen. Ik hoop uit de grond van mijn hart dat ik geloofsgemeenschappen van het protestantisme, de orthodoxie maar ook van de islam zal kunnen erkennen, want ik vind dat belangrijk. Ik vind het belangrijk dat

we moskeeën kunnen erkennen die goed functioneren binnen onze Vlaamse samenleving omdat het een vertrouwensband creëert tussen die mensen en onze maatschappij. Ik vind dat fundamenteel belangrijk. Maar ik ga geen geloofsgemeenschappen erkennen die niet beantwoorden aan het decretale kader.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Dat brengt me naadloos bij de derde reden waarom wij straks tegen dit ontwerp van decreet zullen stemmen.

De tweede was kort samengevat dat door de problemen die zich met buitenlandse financiering en extremisme voordoen binnen de islam, al die regeltjes ook worden opgelegd aan de andere godsdiensten.

De derde reden waarom wij tegen dit ontwerp van decreet zullen stemmen is dat het ontwerp van decreet uiteindelijk – en dat is voor u misschien zelfs de essentie – het glijmiddel moet zijn om zelfs op korte termijn fors meer moskeeën te gaan erkennen en te subsidiëren. In dit ontwerp van decreet wordt er zelfs een verkorte erkenningsprocedure ingevoerd voor lokale geloofsgemeenschappen die voor 1 juli 2019 hun erkenningsaanvraag hebben ingediend. Volgens mijn informatie zijn er dat vijftig die in de schuif zitten. En deze geloofsgemeenschappen – het gaat voornamelijk om moskeeën – moeten geen wachtperiode van vier jaar doorlopen om erkend te worden. Voor die moskeeën blijkt een gefundeerd advies en een grondige controle plots niet meer nodig. Dit doet alleen maar het vermoeden ontstaan dat het op korte termijn subsidiëren van moskeeën belangrijker is dan de principes van dit ontwerp van decreet, waar deze Vlaamse Regering mee schermt.

Minister, regels maken is één ding, de moed hebben om ze dan ook nog af te dwingen, is een ander. In de wetgeving stond al dat de moskeeën de mensenrechten moeten respecteren, personen moeten weren uit een moskee die zich vijandig opstellen tegen deze mensenrechten, maar in de realiteit stellen we toch vast dat wanneer dergelijke erkenningscriteria dan inderdaad met de voeten worden getreden, er niet wordt opgetreden, en dat van de betreffende moskeeën in de meerderheid der gevallen hun erkenning niet werd ingetrokken en dat er vooral werd gekozen voor 'appeasement'.

Ik geef een paar voorbeelden. Een imam van een erkende moskee die naar Syrië trok om te gaan vechten in een terreurorganisatie? Dat wordt bedekt met de mantel der liefde. Een imam die opriep om vrouwen te tuchtigen? Dat wordt bedekt met de mantel der liefde. Diyanetmoskeeën, die de opdracht kregen hier te spioneren voor het Erdoganregime, en tegenstanders te verklikken? Zowat alle Diyanet-moskeeën behielden hun erkenning en betoelaging. Een moskeevoorzitter van een erkende moskee, die op sociale media homoseksualiteit vergelijkt met een ziekte die het verval van de maatschappij veroorzaakt? Dat wordt bedekt met de mantel der liefde. Enzovoort.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Janssens, in uw opsomming – u moet altijd goed nadenken over welke dossiers u het hebt – zitten een aantal dossiers die van voor mijn aanstelling als minister dateren. Ik denk dat dit ook wel duidelijk moet zijn. Ik kan natuurlijk alleen maar verantwoordelijkheid nemen voor de beleidsperiode waarin ik zelf hier op deze stoel zat. En nogmaals, ik wens op geen enkele manier een waardeoordeel te vellen. Men heeft toen moeten werken in een kader dat onvolledig was, en men heeft toen de verstandige keuze gemaakt, denk ik, om geen nieuwe lokale geloofsgemeenschappen meer te erkennen. Meer nog, men heeft de opdracht gegeven, zoals aan professor Torfs, wat een nieuw, beter kader zou kunnen zijn.

Vanuit mijn positie als minister kan ik zeggen dat ik in de dossiers waar ik mee geconfronteerd ben, systematisch ben opgetreden. Misschien niet altijd zoals u het wenst. Maar ik heb van twee moskeeën de erkenning ingetrokken. Er is een andere moskee, waarmee een probleem was, waar de verblijfsvergunning van de bedienaar van de lokale geloofsgemeenschap is ingetrokken. Die man heeft het grondgebied moeten verlaten. En bij sommige heb ik bemiddeling gezocht, omdat ik denk dat niet elk probleem opgelost wordt met een grote confrontatie. Ik geloof sterk dat we moeten proberen mensen in te passen in onze samenleving, dat we ze in onze samenleving en op de sokkel van ons maatschappijbeeld moeten trekken. Ik weet dat u meer voorstander bent van de confrontatiepolitiek. U zegt nu eenmaal dat de islam fundamenteel onverzoenbaar is met de Vlaamse samenleving. Ik ben een fundamenteel andere mening toegedaan. Ik zoek in heel mijn traject als minister duidelijke lijnen, maar ik probeer zoveel mogelijk mensen in te kapselen, op een positieve manier, in onze samenleving. Wanneer een dossier zich voordoet, zal ik altijd op basis van de regels, op een integere manier, daarmee omspringen. Dat is de enige manier om het te doen. U kunt van mij niet zeggen – in die twee jaar dat ik minister ben – dat ik niet heb opgetreden. Ik heb al van twee lokale geloofsgemeenschappen de erkenning ingetrokken, bij een andere heeft de imam het grondgebied moeten verlaten, en tegen twee andere is er een traject geïnstalleerd.

De voorbeelden die u aanhaalt, zijn een aantal voorbeelden waarvan ik in alle eerlijkheid moet zeggen dat ik daar niet als minister mee geconfronteerd ben geweest.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Toch wel, minister. De imam – van een moskee in Leuven – die opriep om vrouwen te tuchtigen, daarover heb ik u in het begin van deze legislatuur ondervraagd. Die erkenning is uiteindelijk niet ingetrokken.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Collega Janssens, het klopt natuurlijk dat er ook al tijdens de vorige legislatuur een aantal regels waren, zoals respect voor de Grondwet. Dat klopt, wat u zegt. Maar het probleem was natuurlijk dat het ons ontbrak aan informatie. We hadden geen officiële verslagen waarop we ons konden baseren, en we leven nog altijd binnen een rechtsstaat waarin je alleen maar beslissingen kunt nemen op basis van officiële informatie. Dat is nu net het verschil met wat we vanaf vandaag zullen kunnen. We gaan die screeningsdienst oprichten die ons in staat zal stellen om sancties op te leggen, omdat zij met officiële informatie naar de minister gaat kunnen komen.

Ik begrijp, minister, dat u geen uitspraken kunt doen over het beleid van de vorige legislatuur. Ik zit hier als vrij parlementslid, dus ik kan dat wel doen, want ik maakte ook deel uit van de commissie Binnenlands Bestuur, waar we die debatten herhaaldelijk gevoerd hebben. Ik zeg u klaar en duidelijk dat dat de reden was waarom we die beslissingen niet konden nemen, omdat we geen officiële informatie hadden. Nu, vandaag, gaan we dat in positieve zin kunnen veranderen, en dat is een goede zaak voor de minister van Binnenlands Bestuur.

De voorzitter: Collega's, ik heb wel al verschillende keren zeer veel zin gehad om in de zaal te komen zitten. Er is mij niets verkeerd in de mond gelegd, maar toch. De minister heeft de situatie wel correct geschetst.

Chris Janssens (Vlaams Belang): De eerste ondervoorzitter is onder ons en wil graag...

De voorzitter: Dat weet ik. Daar ben ik me terdege van bewust.

De minister heeft de situatie tijdens vorige legislatuur terdege geschetst en dat is het belangrijkste. En nu wil ik nog twee dingen zeggen. Ik had totaal geen informatie, en

dat hebben de minister en mevrouw Sminate bevestigd. Ik had niets om me op te baseren. Het is een beetje vervelend wanneer voortdurend in de derde persoon over jezelf wordt gepraat wanneer je er zelf bij zit.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, ik denk dat ik u tijdens de vorige legislatuur al even vaak heb ondervraagd, op basis van rapporten van de Staatsveiligheid trouwens, als minister Somers. Dus ook u beschikte wel degelijk over voldoende informatie om althans de Diyanetmoskeeën in Vlaanderen te treffen, te straffen, hen de juiste sanctie op te leggen.

Voorzitter, ik zal proberen te concluderen, zodat collega Van Rooy straks nog onze tien amendementen kan toelichten in de resterende tijd.

Collega's, de financiering van moskeeën leidt niet tot het ontstaan van een gematigde Europese islam. Erkende moskeeën zijn niet gematigder dan niet-erkennde moskeeën. Met Vlaamse subsidiëring koop je absoluut geen loyaliteit. En in plaats van er nu weer snel extra subsidies voor tientallen moskeeën door te duwen, zou men zich beter eens afvragen of de financiering van moskeeën geen vergissing was en of men met de erkenning en financiering van moskeeën niet eerder dan lokale geloofsgemeenschappen eigenlijk de werktuigen van onfrisse regimes legitimeert en financiert.

En dus, om de drie genoemde redenen, omdat dit ontwerp van decreet geen oplossing biedt voor de reële problemen van extremisme en buitenlandse invloed in moskeeën, omdat het ontwerp van decreet ten onrechte en zinloos ook andere godsdiensten dan de islam viseert en ten slotte omdat dit ontwerp van decreet verder het heilloze pad bewandelt van alsmaar meer overheidssubsidies voor de islam, zal de Vlaams Belangfractie straks tegen dit ontwerp van decreet stemmen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

U hebt nog exact elf minuten om de amendementen toe te lichten. U moet die natuurlijk niet volledig opgebruiken, maar u mag.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Dank u voor de tip, voorzitter.

De voorzitter: Er is een klok die u kunt lezen.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ondanks de malaise met de islam, zijn wij een constructieve partij en hebben we dus niet minder dan tien amendementen ingediend om van dit ontwerp van decreet toch nog iets te maken waar wij mee kunnen leven.

U weet dat wij de partij voor de vrijheid zijn. Met het eerste amendement willen wij dat elke belastingbetaler zelf in alle vrijwilligheid kan kiezen of hij of zij wil bijdragen en aan welke religie. Dit als steun voor de vele Vlamingen die geen cent willen betalen voor de islam.

Met het tweede amendement willen wij dat elke vorm van buitenlandse financiering of ondersteuning aan moskeeën per definitie wordt beschouwd als ongewenste inmenging die afbreuk doet aan de onafhankelijkheid. Wij willen met andere woorden dat die onnozele voorwaarde die daar nu nog in staat, namelijk dat als die financiering of ondersteuning afbreuk doet aan de onafhankelijkheid, uit het ontwerp van decreet wordt geschrapt, want elke buitenlandse financiering is natuurlijk per definitie ongewenst.

Met het derde amendement willen we de Vlaamse Regering er eindelijk toe brengen om de islamitische gemeenschappen die behoren tot Diyanet en Milli Görüs

nooit meer te erkennen en te subsidiëren en de bestaande erkenningen en subsidiëringen van Diyanet en Milli Görüs in te trekken. En wie ik hoor zeggen 'ik had geen informatie', die leeft natuurlijk onder een steen. U hoeft maar op Google 'Diyanet' of 'Milli Görüs' in te tikken – een kleuter kan het – en dan vindt u onmiddellijk terug wat voor verschrikkelijke antiwesterse en hatelijke organisaties Diyanet en Milli Görüs zijn, die we eigenlijk allebei gewoon het land zouden moeten uit schoppen. Ze puilen uit van het islamitisch fundamentalisme, intolerantie, racisme, Jodenhaat, vrouwonvriendelijkheid enzovoort.

Het vierde amendement regelt hetzelfde als het tweede amendement.

Met het vijfde amendement, en dat vind ik ook een heel belangrijk, willen wij de geloofsgemeenschappen die nooit voor enig probleem zorgen, en ik noem met name het katholicisme, het protestantisme en het jodendom, vrijstellen van dit ontwerp van decreet.

Welke andere geloofsgemeenschappen, minister Somers, dan de islam dan toch ook voor een gevaar of dreiging zouden kunnen zorgen, blijft ook na dit debat een goed bewaard staatsgeheim. Ik zou het graag weten, wie dat dan precies zijn en welke gebedshuizen dat dan precies zouden zijn. Dan vindt u in mij uiteraard een medestander om dat aan te pakken.

Tot het zover is zou dit ontwerp van decreet enkel en alleen de islam moeten viëren, want het is met moskeeën en Koranscholen en niet met kerken en synagogen dat zich problemen stellen. Alsof we in Vlaanderen een significant probleem hebben met radicaliserende joden of christenen. Het is werkelijk te potserlijk wie dat denkt. Mijn partij, het Vlaams Belang, duldt het absoluut niet dat de brave kerken en synagogen worden opgezadeld met controles en bureaucratie, en overigens niet alleen omdat ze, in tegenstelling tot de islam, wel tot onze cultuur behoren, want dat is ook belangrijk, maar ook omdat dat een grote verspilling van belastinggeld is. Richt dus die fameuze Vlaamse screeningdienst louter en alleen op voor de islam en de moskeeën en Koranscholen.

Amendement 6 is mijn persoonlijke favoriet, die boven al onze amendementen uitsteekt. Dat is een fundamenteel amendement, dat gebaseerd is op twee intellectuelen, arabisten, filosofen, die ik hoog in het vaandel draag, namelijk Urbain Vermeulen en Sam Harris. Het is de incorporatie van, de belichaming van die twee arabisten. Urbain Vermeulen zei dat de islam veel meer wet en recht is dan religie, in tegenstelling tot het christen- en jodendom. Sam Harris zegt dat de problemen met het islamitisch fundamentalisme de fundamenteen zijn van de islam, opnieuw in tegenstelling tot fundamentalisme binnen andere religies.

Het amendement houdt de schrapping in van de islamitische geloofsgemeenschappen uit het toepassingsgebied van dit ontwerp van decreet rond de erediensten, simpelweg omdat de islam geen religie is, maar in de eerste plaats, nogmaals, recht en wet, overgoten weliswaar met een religieus sausje, waar we allemaal door moeten kunnen kijken. De islamitische rechtsleer criminaliseert afvalligheid en homoseksualiteit. In navolging daarvan hebben de meeste moslimlanden strafwetten die homoseksualiteit en afvalligheid bestraffen, niet zelden met de dood. Ook discrimineert de islamitische rechtsleer vrouwen. Vrouwen zijn volgens de islam een soort bezit van hun man. Ze moeten verplicht een hoofddoek dragen, mogen het huis pas verlaten met toestemming van hun echtgenoot, mogen getuigd worden door hun echtgenoot, kunnen minder erven dan hun man, en hun getuigenis is minder waard dan die van een man. Het is me werkelijk te gek voor woorden wie een dergelijke ideologie één eurocent belastinggeld zou willen geven, laat staan dat die onderdeel mag zijn in dit land van een eredienstdecreet of een beroep mag kunnen doen op onze felbevochten vrijheid van religie.

De amendementen 7 en 8 regelen hetzelfde als nummer 6.

Met amendement 9 vragen wij de onmiddellijke inwerkingtreding van het verbod imams te laten bezoldigen door buitenlandse regimes. Het is natuurlijk zeer absurd dat in dit ontwerp van decreet uitdrukkelijk bepaald wordt dat islamitische regimes vanaf nu nog twee jaar lang werkgever kunnen blijven van imams die actief zijn in moskeeën die met Vlaams belastinggeld worden gefinancierd. Op deze manier financiert de Vlaamse belastingbetaler onder meer de Turkse islamitische staatspropaganda, zoals dat al vele jaren aan de gang is, en daar kunnen wij als Vlaams Belang onmogelijk mee leven.

Met amendement 10 willen wij voorkomen dat islamitische geloofsgemeenschappen die reeds een aanvraag tot erkenning hebben ingediend, een verkorte erkenningsprocedure mogen doorlopen bij wijze van overgangsmaatregel. Dit schendt het gelijkheidsbeginsel en kan aanleiding geven tot klachten bij het Grondwettelijk Hof. De Vlaamse Regering probeert dit te verantwoorden door te stellen dat "er niet kan worden miskend dat een aanvraag tot erkenning rechtmatige verwachtingen doen ontstaan". Dan vraag ik me af waarom de Vlaamse Regering dit argument niet gebruikt voor de jarenlange wachtlijsten in de sociale huisvesting, de geestelijke gezondheidszorg of de steun aan personen met een handicap, nietwaar. De islam krijgt altijd voorrang op onze eigen mensen. Dat is toch wel de rode draad door alle Vlaamse Regeringen van de voorbije decennia.

Met deze toch wel sinistere aanpak, met dit uitzonderingsregime, wil deze Vlaamse Regering de vele islamitische gemeenschappen natuurlijk versneld een erkenning – en dus belastinggeld – bezorgen, waarmee ze natuurlijk opnieuw het verkeerde signaal geeft.

Dat waren onze tien amendementen. Ik weet, u allen hebt daar met veel enthousiasme tegen gestemd in de commissie. Ik heb ze toch nog eens graag voor u opgelijst.

Tot slot, wie – net zoals minister Somers heeft gezegd daarstraks – vindt dat wij niets te zeggen mogen hebben over de inhoud van de islam, wil ik toch nog even wijzen op die inhoud. Goed opletten, beste ongelovigen, zou ik zeggen, want het gaat over u. Het heilig boek van de islam, u kent dat. In Koran 9:29, beste ongelovigen, staat: 'Strijd tegen hen die niet in Allah geloven.' Strijd dus tegen ons. Koran 47:4: 'Wanneer gij een ontmoeting hebt met de ongelovigen, beleger hen dan, grijp hen en wacht hen op in elke mogelijke hinderlaag.' Koran 9:12: 'Bestrijd de leiders van het ongeloof.' Koran 9:14: 'Bestrijd de ongelovigen. Allah zal hen door uw handen straffen.' Koran 9:36: 'Bestrijd alle ongelovigen, mits zij u gezamenlijk bestrijden.' Koran 47:4: 'Bestrijd de ongelovigen ter wille van Allah.' Koran 9:73: 'Bestrijd de ongelovigen, treed hard tegen hen op. Hun verblijfplaats is de hel.' Koran 9:123: 'Bestrijd de ongelovigen die in uw nabijheid zijn en laat hen wreedheid in u vinden.' Koran 8:12: 'Ik zal de harten van de ongelovigen schrik aanjagen, dus houw in op hun nekken'. Dat zijn dus uw nekken. Hebt u dat goed gehoord? 'Houw in op hun nekken en hak hun vingertoppen af.' Koran 4:76: 'Bestrijd de aanhangers van Satan, de ongelovigen.' Enzovoort, en zo verder.

Dan is er nog een hadith, minister Somers, waarin de islamitische profeet zegt: 'Wie zijn religie verlaat, dood hem.' Wie demoniseert hier eigenlijk wie? Wie vi-seert hier eigenlijk wie, minister Somers? Welke moskee, minister Somers, kan goed functioneren zolang dit hatelijke, tot geweld oproepende boek, de Koran, daar centraal staat en wordt gepropageerd? Ik begrijp dit niet. En ik begrijp niet dat hier nog een partij is in dit halfroond die, als men dit weet, toch nog 1 euro-cent zou kunnen geven aan de islam. Ik begrijp dit niet. Want dit gaat niet, mevrouw Sminate, over enkele rotte appels. Dit gaat over een volledige rotte boomgaard, die met tak en wortel zou moeten worden uitgeroeid.

Afgelopen week nog vonden er niet minder dan twee dodelijke jihadaanslagen plaats op West-Europees grondgebied: in Noorwegen met pijl en boog op vijf

onschuldige burgers, en in Groot-Brittannië op een onschuldig parlamentslid. Open nu toch eens eindelijk uw ogen, alvorens de islam ze voorgoed sluit. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Ik wil kort ook even enkele citaten brengen, maar ik zal het niet lang maken, voorzitter. Collega Van Rooy, ik lees voor uit een ander heilig boek, of religieus boek, namelijk de Bijbel. In Exodus laat Mozes de Levieten drieduizend broeders, burens en vrienden doden vanwege een religieus geschil: "En hij zeide tot hen: also zegt de Heere, de God van Israël, een ieder doe zijn zwaard aan zijn heup; gaat door en keert weder; van poort tot poort in het leger, en een iegelijk dode zijn broeder, en elk zijn vriend, en elk zijn naaste. En de zonen van Levi deden naar het woord van Mozes; en er vielen van het volk, op dien dag, drieduizend man." Deuteronomium: "Een man moet zijn dochter, vrouw, zoon of vriend slaan vanwege een verschil in religieuze meningen." Mattheus: "Meent niet dat ik gekomen ben om vrede te brengen op aarde, ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard." Collega Van Rooy, 'I rest my case'.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ja, u kunt uw 'case resten'. U hebt dit trucje ook al in de commissie toegepast. Ik heb u toen ook geantwoord, mijnheer Vaneeckhout, dat er fundamentele verschillen zijn tussen de boeken van het christendom, die van het jodendom en die van de islam, de profeet van de islam en de profeten in het christendom en het jodendom.

Ik zal u er een aantal noemen. Jezus bracht naastenliefde en barmhartigheid. Mohammed was een krijgsheer, een politicus, een moordenaar, een massamoordenaar, een verkrachter. Dat kunt u lezen in de heilige geschriften. De Bijbel is geschreven onder inspiratie van God en erkent mensenwerk. Daar zit ook een vooruitgang in. Je hebt het Oude Testament en het Nieuwe Testament. De Koran is één en ondeelbaar en onveranderlijk en het letterlijke woord van God.

De voorzitter: Merci hé, Jeremie. Echt. Topbal!

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik weet dat het pijn doet, die ongemakkelijke waarheid.

De voorzitter: Dat heeft niets met pijn te maken, maar we zitten precies in de godsdienstles.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Het is zeer interessant. Ik ben blij dat daar eindelijk eens open over wordt gedebatteerd. Het is zeer belangrijk voor de toekomst van Vlaanderen om te beseffen waar wij vandaan komen en om te beseffen waar de islam vandaan komt, namelijk: dat er nooit verlichting is kunnen doorbreken in de islamitische wereld en in de islam, is geen toeval. Dat heeft te maken met die fundamentele verschillen tussen enerzijds de Koran en anderzijds de boeken van het christendom. Er zijn meerdere boeken, ook dat is al een groot verschil. Er zijn meerdere werken. De Koran is maar één boek, waaraan niet getornd mag worden. De moslim die daar één letter aan verandert, is zijn leven niet meer zeker, mijnheer Vaneeckhout. Zelfs in onze samenleving zijn er vandaag mensen die ondergedoken moeten leven, die hun huis amper kunnen verlaten, die hun naam hebben veranderd, die zijn moeten verhuizen, omdat zij bedreigd worden door moslims, omdat zij de islam fundamenteel willen hervormen, omdat zij de islam misschien willen verlaten. Dat is de islam in actie. En dat is iets totaal anders dan het christendom en het jodendom, mijnheer Vaneeckhout.

De voorzitter: Oké, u hebt uw punt zeer duidelijk gemaakt.

Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik moet eerst en vooral zeggen dat ik blij ben dat ik hier op een theologische conventie terecht ben gekomen.

De voorzitter: Ja, wij vinden dat ook geweldig.

Minister Bart Somers: Dat is een verrijking voor mij, ook als mens.

De voorzitter: Hebt u nog een ander citaat?

Minister Bart Somers: Neen, ik wou gewoon zeggen dat ik, naast het feit dat ik het gevoel heb dat ik op een theologische conventie terecht ben gekomen, ook een beetje triest word. Want ik denk aan de droevigste periode in de geschiedenis van Vlaanderen, mevrouw Homans. Dat was in de jaren zeventig en tachtig van de zestiende eeuw, toen mensen van het christelijke geloof, katholieken en protestanten, elkaar de schedel insloegen in naam van God en elkaar bestookten met soortgelijke citaten en waarschijnlijk soortgelijke conventies hielden. En het gevolg was wel dat mijn stad twee keer gebrandschat is.

De voorzitter: Dat vonden wij in Antwerpen niet zo erg.

Minister Bart Somers: Voorzitter, ik heb het woord. Het gevolg was dat er 300.000 mensen naar het noorden zijn moeten gaan vluchten, dat Vlaanderen voor eeuwen achteruit is geslagen, en dat allemaal omdat op een zeker moment mensen elkaar het proces maakten over het geloof dat ze beleden. Ik kies fundamenteel voor een andere keuze. Ik respecteer mensen met een verschillende geloofsovertuiging. Ik probeer er als politicus over te waken dat we allemaal de fundamentele rechten en vrijheden respecteren. Daarom staat in dit ontwerp van decreet heel duidelijk dat een lokale geloofsgemeenschap alleen maar kan functioneren in de mate dat ze onze grondwet en het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) respecteert. En dat is voor mij de fundamentele randvoorwaarde, samen met: geen buitenlandse invloed, geen extremisme.

En voor de rest houd ik mij heel ver van het theologisch analyseren van geloofsgemeenschappen waartoe ik niet behoor.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Ik ondersteun natuurlijk de rol van de politieke en publieke overheid, zoals de minister die interpreteert. Ik denk niet dat het aan ons is om te interpreteren. Ik vind het alleen wel belangrijk – en we kunnen daar lacherig over doen – dat we het over de essentie van religie hebben, maar dit is wel een debat over de plaats van religie in de samenleving. En waar ik gewoon op wil wijzen, collega Van Rooy, is dat u één grote fout maakt, namelijk dat u de illusie hebt dat u voor iedere moslim in de wereld kunt interpreteren hoe hij of zij naar zijn religieuze teksten kijkt. Dat is de grote fundamentele fout die u maakt. U kunt dat niet doen voor het christendom, niet voor het jodendom, niet voor de vrijzinnigheid, en dus ook niet voor de islam.

De voorzitter: Dat dacht u maar.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Mijnheer Vaneekhout, ik zal u daar het volgende op antwoorden. Elke moslim of ex-moslim ter wereld – en ik ken er veel, ik ken er meer dan u – die de islam fundamenteel wil hervormen – denk aan Ayaan Hirsi Ali, de bekendste – en die letterlijk zegt: 'Schrap die tot geweld, tot haat, tot intolerantie oproepende verzen uit de Koran' – dat zegt Hirsi Ali letterlijk – 'schrap die sharia, ga af van die goddelijke wetten van de islam, verwerp het rolmodel

van, de islamitische profeet Mohammed', de moedige moslims en ex-moslims, zoals Ayaan Hirsi Ali, die dat zeggen, die hebben mijn volle steun, mijnheer Vaneeckhout. En ik zou hopen dat ze ook van de rest van dit halfrond de volle steun mogen genieten. Want die mensen leggen hun leven in de weegschaal. Die moeten 24 uur op 24 beveiligd en bewaakt worden, onder andere door wegstijgen de politici zoals u, die al decennialang zeggen dat de islam een gewone, vreedzame religie is, zoals het jodendom en het christendom.

U laat die mensen, die oprechte hervormers van de islam, u laat die in de steek. Wel, ik laat die niet in de steek. En dat doe ik door hier de Koran te citeren – u vindt dat zeer lastig en ik begrijp dat – waarin letterlijk staat: "Dood de ongelovigen." Hoe duidelijk kan het zijn? Hoe duidelijk kan het zijn, mijnheer Vaneeckhout?

En het gaat erom dat die islam dus fundamenteel moet worden hervormd. En ik zou denken dat ik daarvoor in u en in alle anderen hier een medestander vind. Maar het enige wat hier telkens opnieuw gebeurt, is de bagatellisering ervan: 'Ach, het is een religie als alle andere. En u doet aan haatspraak.' Enzovoort.

Wel, zo zullen we het probleem met de islam in Vlaanderen natuurlijk niet oplossen. Zo zullen we het probleem van de radicalisering en de islamisering in al die moskeeën en Koranscholen niet oplossen. Daar staat dit soort verzen gewoon centraal, die liggen daar, die worden geciteerd in honderden Koranscholen waar kinderen zitten. Ik snap niet dat u dat om te lachen vindt. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Er zijn in Vlaanderen honderden Koranscholen waar dit soort verzen wordt geciteerd en waar die worden geleerd aan de kinderen.

De voorzitter: Mijnheer Van Rooy, als ik even mag? U bent inderdaad een aantal keer onderbroken. Er zijn hier allerlei verzen uit welke heilig schrift dan ook voorgelezen. Ik vind dat het debat wat dat betreft nu echt wel is afgerond en dat het eigenlijk aan mevrouw Partyka is om in te gaan op de inhoud van het ontwerp van decreet dat vandaag op de agenda staat. *(Applaus bij de meerderheid en van Bruno Tobback)*

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik geef u graag het woord, mevrouw Partyka.

De voorzitter: Dat is heel vriendelijk van u, dat u het woord geeft aan mevrouw Partyka, collega Van Rooy.

Katrien Partyka (CD&V): Dank u wel, voorzitter. Het is uiteraard met een beetje schroom dat ik het woord neem. Noch Bijbelexegese, noch exegese van de Koran zijn mijn sterk punt. Maar het ontwerp van decreet heeft inderdaad vele gemoederen beroerd, zoals collega Sminate heeft gezegd. Het heeft zelfs de weersomstandigheden beroerd: het regent met bakken uit de lucht. Collega Vaneeckhout heeft gezegd dat de hemel weent bij dit ontwerp van decreet. Collega Sminate heeft gezegd: "God straft onmiddellijk." *(Opmerkingen)*

Maar misschien regent het wel rechtvaardigen, zoals de kenners, zoals de katholieken zeggen in het Rorate Caeli. Misschien regent het rechtvaardigen, het zal dat laatste zijn.

In ieder geval heeft het vele gemoederen beroerd. Zoals collega Sminate heeft gezegd, gaat het over verschillende ideologieën, is er discussie. Maar het gaat over een belangrijk principe, waarin we soms misschien wel verschillen over de precieze invulling ervan. Maar wat ons gelukkig verbindt, zijn dezelfde regels, het respect voor de rechtsstaat en het respect voor de individuele vrijheid.

De discussie daarover, over de verhouding tussen overheid en kerk of geloofsgemeenschap, is zo oud als de geloofsgemeenschappen zelf, minstens zo oud als de

Belgische staat. Als het dan toch over geschiedenis gaat, mogen we toch ook wel zeggen dat de Belgische Grondwet, de Belgische rechtsstaat is ontstaan uit het monsterverbond tussen katholieken en liberalen over de grondwettelijke vrijheid, de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van godsdienst. Uiteraard hadden, om opportunistische redenen, zowel de liberalen als de katholieken er voordeel bij om dat monsterverbond te sluiten. *(Opmerkingen van minister Bart Somers en van Jos D'Haese)*

Ja, daar twijfel ik niet aan.

In ieder geval heeft het ontwerp van decreet een lange weg afgelegd. En dat is ook terecht. Het gaat over een toch wel delicaat thema. De studie-Torfs, het regeerakkoord, er is een lange voorbereiding door de administratie, een voorbereiding door het kabinet, door de regering, er is dan ook uiteindelijk in het parlement de kans geweest om dat uitgebreid te bespreken in de commissie. We hebben daarover hoorzittingen gehouden voor het reces, we hebben daar nog goed en grondig over overlegd. En we hebben het uiteindelijk ook besproken en goedgekeurd in de commissie.

En ik ben ook blij dat we als parlement de kans hebben gehad om in de commissie met de vertegenwoordigers van de verschillende erediensten – want uit het debat zou je soms denken dat het alleen over de erkenning van moskeeën gaat, wat uiteraard niet het geval is – van gedachten te wisselen. We hebben ook de kans gehad om professor Torfs te horen. En we hebben geluisterd naar hun opmerkingen en bezorgdheden en hebben er ook rekening mee kunnen houden. Door amendementen zijn we gekomen tot een nog beter en nog adequater ontwerp van decreet. En dat is uiteindelijk toch wat het werk van het parlement is. Het maakt het ontwerp van decreet ook scherper. Het maakt het scherper op het vlak dat het toelaat wat we willen doen en dat we kunnen optreden en controleren waar dat nodig is.

Het is al gezegd in de commissie, maar ik wil het nog eens herhalen ten aanzien van de voorzitter van de commissie, dat we heel fijn hebben kunnen samenwerken en dat we hem willen bedanken voor de kans en de tijd die we in de commissie hebben gekregen om ons werk degelijk uit te voeren.

Het ontwerp van decreet met betrekking tot de erkenning van de lokale geloofsgemeenschappen is een thema waarmee we omzichtig moeten omgaan. Het gaat over de erkenning van geloofsgemeenschappen, maar ook een beetje over de scheiding tussen kerk en staat, over de grondwettelijke vrijheden die toch wel echt een realiteit zijn. Lokale geloofsgemeenschappen zijn ook een belangrijke partner in onze samenleving. We hebben het vandaag al gezegd: we hebben liever erkende geloofsgemeenschappen waarmee we in dialoog kunnen gaan als overheid dan niet-erkende waarmee geen dialoog mogelijk is.

Het ontwerp van decreet schept een duidelijk kader voor erkenning. Er staat zo-
waar een Bijbels citaat in de aanhef van het ontwerp van decreet. Het decreet wil het kaf van het koren scheiden. *(Opmerkingen van minister Somers. Gelach)*

Dat is Bijbels. Ik kan er niet aan doen. Het zijn de woorden van het ontwerp van decreet, niet mijn woorden.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Voorzitter, dat is nu de tweede keer dat een christendemocraat aan het lachen is met het geloof. Ik wil daar toch tegen protesteren.

Katrien Partyka (CD&V): Bedankt daarvoor.

Het ontwerp van decreet geeft ook een duidelijk kader. Het is een goede zaak dat er een gepast kader is om niet alleen de nieuwe geloofsgemeenschappen te erkennen, maar ook dat het de kans biedt om wie de regels van onze rechtstaat niet respecteert te sanctioneren. Sommigen hebben het omstandiger gezegd dan ik, maar dit was toch een van de redenen om dit ontwerp van decreet te maken.

Het ontwerp van decreet heeft verschillende hoofdstukken: erkenning, verplichting, opdracht, bevoegdheid van de bevoegde instantie. Wat betreft de erkenning is er grotendeels teruggegaan op de studie van professor Torfs. Het is een evenwichtsoefening: streng genoeg en voorwaarden genoeg, maar aan de andere kant niet te veel voorwaarden, om de erkenning nog realistisch te maken. Met betrekking tot het hoofdstuk over de verplichtingen waren er in de commissie heel wat verzuchtingen over de doeltreffendheid van sommige verplichtingen. Door de amenderingen in de commissie zijn er bijstellingen gekomen over administratieve verplichtingen, onder andere over het precieze aantal gelovigen, de giften, registers – allerlei administratieve verplichtingen die weinig bijdragen aan de doeltreffendheid.

Over de opdracht en de bevoegdheid van bevoegde instanties, zoals dat heet, is er ook heel wat discussie geweest. De bevoegdheid van de overheid, zeker in deze materie, als het gaat over sanctioneren en optreden in een materie als geloofsgemeenschappen, is niet alleen delicaat, ze moet ook adequaat zijn. Er moet nog altijd ruimte zijn voor een individuele beleving van geloof, een individuele vrijheid om geloof te belijden. De bevoegdheden van de Vlaamse Informatie- en Screeningsdienst zijn preciezer gemaakt. Hij kan ten volle optreden als er aanwijzingen zijn van tekortkomingen. De verdere procedure zal bepaald worden door de regering.

We zijn blij dat we dit ontwerp van decreet kunnen steunen. Het is het einde van een lang en vruchtbaar proces, ook in het parlement. Het klaart de verhoudingen uit tussen de geloofsgemeenschappen en de Vlaamse overheid. Het schetst heel duidelijke klijtlijnen en controle-optredens waar het nodig is, maar vooral schept het duidelijkheid in de relatie tussen geloofsgemeenschappen en de overheid, en het maakt het mogelijk om op te treden waar het nodig is. Dat is een heel goede zaak.

De voorzitter: Collega's, ik denk dat zowat alles is gezegd over dit ontwerp van decreet. Of vergis ik mij?

De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Voorzitter, lieve collega's, goeie avond allemaal. Ik heb wat tijd gehad om het op te zoeken: een van de zeven geestelijke werken van barmhartigheid luidt: 'de lastigen geduldig verdragen'. Ik denk dat we dat vanavond al gedaan hebben. Dit werk is al binnen.

Collega's, het is een fundamenteel debat, een boeiend debat geweest in de commissie. We hebben hier een klein voorproefje gehad in de plenaire vergadering, maar aan hen die nog meer in de exegese willen duiken, raad ik aan om de commissiehandelingen er eens op na te lezen. (*Gelach*)

Ik moet zeggen, als liberaal heb ik daar heel veel bijgeleerd.

Maar alle gekheid op een stokje, ik denk dat we degelijk werk hebben geleverd, voorzitter, zoals dat hoort in een parlement. We hebben degelijk werk geleverd door het ontwerp van decreet, dat op zich al degelijk werk was, via hoorzittingen en amendementen nog wat beter af te stemmen. Ik denk dat we er toch wel in geslaagd zijn, door het werk en de inzet van veel collega's, om dit decreet nog beter te maken. We hebben ervoor kunnen zorgen dat de collateral damage die er eventueel zou hebben ingezeten, door te veel administratieve en andere lasten, eruit is gehaald. We hebben de allerstrengste of toch de onnodig strenge kantjes ervan afgevijld.

Het resultaat is een goed ontwerp van decreet dat uiteraard ook binnen onze grondwettelijke vrijheden en beginselen blijft. Ik hoor mensen soms zeggen dat we vooral streng moeten zijn voor de ene gemeenschap maar niet voor de andere, maar dan komen we natuurlijk in botsing met onze eigen grondwettelijke beginselen – recht op gelijkheid, non-discriminatie –, waarvan we juist verwachten dat de geloofsgemeenschappen die we al dan niet gaan erkennen, zich eraan houden. Dan lijkt het mij, denk ik, ook duidelijk dat we ons daar zelf aan moeten houden. We kunnen geen decreet op maat van de ene of de andere geloofsgemeenschap maken. We moeten een decreet maken dat van toepassing is op alle geloofsgemeenschappen.

Wat dus voorligt, collega's, is een nieuw kader. Ik ga niet uitvoerig ingaan op wat er allemaal in staat, want de collega's hebben dat al uitvoerig gedaan. Het is een nieuw kader dat moet zorgen voor een nieuwe samenwerking met die lokale geloofsgemeenschappen en waarbij we vooral die vertrouwensband moeten herstellen. Het is een vertrouwensband die door jaren stilstand onder druk is gekomen en we moeten vandaag een duidelijk signaal geven dat we die bladzijde gaan omdraaien.

Wat doen we in het ontwerp van decreet? Heel kort. We zorgen voor heel duidelijke en aangescherpte criteria: meer transparantie, respect voor het EVRM. We richten een nieuw toezichtsorgaan op, de Vlaamse Informatie- en Screeningsdienst, die niet alleen de middelen heeft, maar ook de mogelijkheden – juridisch, financieel, maar ook door samen te werken met de lokale gemeenschappen – en tanden zal hebben om te bijten als het moet. Hij zal wel degelijk de middelen krijgen om zijn taak goed te verrichten.

Ten slotte voorzien we ook in een heel palet sancties die we kunnen uitspreken, mochten sommige geloofsgemeenschappen niet aan die criteria willen voldoen. Het decreet is dus zeker geen papieren tijger. Er zitten voldoende garanties in dat we die geloofsgemeenschappen gaan controleren, opvolgen en dat we ervoor gaan zorgen dat ze zich zullen blijven inschrijven in onze democratische rechtsstaat.

Wat willen we vooral bereiken? Ik denk dat we in de eerste plaats een halt willen toeroepen aan extremistische invloeden in onze geloofsgemeenschappen. Vandaar ook – collega Sminate verwees er al naar – het expliciete verbod op buitenlandse financiering. We maken ook heel duidelijk dat mocht men daartegen zondigen, men zijn erkenning kan kwijtspelen.

Maar collega's, naast een halt toeroepen aan extremistische beïnvloeding, doen we ook iets anders met dit decreet. Voor die geloofsgemeenschappen en die moskeeën – en het is echt mijn overtuiging dat dat de overgrote meerderheid in Vlaanderen is – die wel perfect functioneren binnen onze democratische samenleving, heropenen we heel uitdrukkelijk de mogelijkheid tot erkenning. Ik denk dat dat ook een heel duidelijk en belangrijk signaal is. En dat is cruciaal, collega's, in de strijd tegen radicalisering en extremisme. We geven een heel uitdrukkelijk signaal dat wie zich wel inpast in onze samenleving, dat wie zijn religie belijdt binnen onze democratische rechtsbeginselen, wie respect heeft voor de vrijheid van religie en de gelijkheid tussen man en vrouw, een volwaardige plaats krijgt in onze samenleving. Ik denk dat we extremisten en radicalen geen groter plezier zouden doen dan iedereen, elke moslim, over dezelfde kam te scheren en elke moslim verdacht te maken als potentiële extremist.

Als we dat zouden doen, als we in die val zouden trappen, dan zouden we daarmee die extremisten, die geradicaliseerden net het grootste cadeau geven dat we kunnen geven. Dat gaan we dus uitdrukkelijk niet doen. We maken een onderscheid tussen kaf en koren, zoals de collega het zei, tussen hen die zich buiten onze samenleving willen plaatsen, die haat willen propageren, die geen deel willen uitmaken van onze samenleving en hen – en dat is de overgrote meerderheid

van de moslims – die dat wel willen doen. Aan hen geven we opnieuw het perspectief op een nauwe samenwerking en een erkenning van hun lokale moskee.

Collega's, daarom vindt Open Vld dit een goed ontwerp van decreet. Ik zou het willen samenvatten als streng maar rechtvaardig. We zullen het dan ook met volle overtuiging goedkeuren. (*Applaus van Katrien Partyka, Philippe Muyters en Brecht Warnez*)

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Collega's, het is al een lange bespreking geweest, en dat ligt inderdaad, zoals collega's zeiden, in het verlengde van de uren die we in de commissie hieraan hebben besteed. Minister, aangezien ik zo ben, wil ik uiteraard starten met al het positieve, namelijk dat ik denk dat we hard en goed hebben gewerkt in de commissie. Laten we echter eerlijk zijn, en het is geen verwijt: het ontwerp van decreet was niet perfect toen het naar het parlement kwam. Dat is ook gebleken doorheen de procedure. We hebben op vraag van onze fractie en met de steun van een aantal meerderheidspartijen – niet allemaal – hoorzittingen georganiseerd, en die bleken achteraf wel zeer belangrijk te zijn. We hebben een grote bespreking gehouden voor de zomer. We hebben een bespreking gehouden na de zomer, en na die bespreking, de eerste lezing, hebben we ook nog een tweede lezing gehouden, en, collega Janssens, zelfs nog een derde lezing: ik waande mij bijna in een kerkdienst op zondag.

Aan het ontwerp van decreet is er in dat licht veel veranderd. Er zijn heel wat amendementen aan toegevoegd, ten goede. Dit ontwerp van decreet is op een aantal gebieden een goede zaak. Ik wil ook dat dat wordt beklemtoond, ondanks ons stemgedrag straks. Er is een stap vooruit op een aantal gebieden.

De facto was er een erkenningsstop, de facto was dat de praktijk de voorbije jaren. Dat lag niet per se aan de vorige minister, maar wel aan de omstandigheden. Ik begrijp dat het heel vervelend is om over de vorige minister in de derde persoon te spreken. Ik zal dat dan ook niet doen. Dit ontwerp van decreet is dus een stap vooruit omdat daarop eindelijk een antwoord wordt geformuleerd.

Minister, dit ontwerp is ook een stap vooruit omdat er meerdere sancties mogelijk zijn. Het gaan niet enkel over het al dan niet schrappen van de erkenning: er is een heel scala aan mogelijke ingrepen die eventueel al een alarmbel kunnen laten klinken.

We kijken op een aantal gebieden dus positief naar dit ontwerp van decreet, maar op een aantal gebieden hebben we ook nog een aantal vragen, die verklaren waarom we ons straks zullen onthouden. Daarom is het belangrijk om toch eventjes te schetsen hoe wij als fractie en als partij naar geloofsgemeenschappen en naar religie kijken.

Ten eerste, onze basisovertuiging als partij is dat de meeste mensen deugen, dus dat de basispositie tegenover mensen en gemeenschappen er een van vertrouwen moet zijn.

Ten tweede, geloofsgemeenschappen kunnen een positieve bijdrage betekenen voor de Vlaamse samenleving. Actief pluralisme is voor ons een waarde en een positie die wij zeer actief en bewust innemen.

Ten derde, wij hechten enorm veel belang aan grondrechten, dus ook aan de vrijheid van godsdienst en eigenlijk de vrijheid van vereniging. Je kunt er immers nog over debatteren in welke mate religie een apart grondrecht moet zijn, maar zich verenigen, dat mogen mensen alvast voor ons. Uiteraard moeten we dreigingen qua veiligheid, extremisme, polarisering, radicalisering en de gewelddadige

zijde daarvan ernstig nemen. Ook dat wil ik heel expliciet benadrukken. Dit ontwerp biedt op een aantal plaatsen mogelijkheden om daar beperkt een antwoord op te formuleren. Ik zeg 'beperkt' omdat we ook moeten erkennen dat het OCAD ook in de commissie is komen zeggen dat vormen van gewelddadige radicalisering, het rekruteren van strijders en zo verder, eigenlijk niet in hoofdzaak in moskeeën of andere geloofsgemeenschappen gebeuren. In hoofdzaak. Er is gezegd – ik verwijs naar het verslag van de commissie – dat dergelijke voorbeelden anekdotisch zijn, dat het merendeel van extremisme en polarisering plaatsvindt op het internet, op plaatsen die met dit ontwerp van decreet – en dat is onze bevoegdheid ook niet – niet ...

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik betwist niet wat u zegt. Ik kan tot hier toe heel goed uw betoog volgen. Ik voel me daar niet vervreemd van. Maar natuurlijk, wat OCAD en de Staatsveiligheid wel zeggen is dat er veel buitenlandse invloed speelt en instrumentalisering van religie door buitenlandse mogendheden. Dat is een andere problematiek maar ook dat is problematisch. Ik denk dat u dat ook erkent. Dat heb ik u toch in de commissie horen doen. Vanuit dat oogpunt is een toezicht op de lokale geloofsgemeenschappen van wezenlijk belang.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Absoluut. We hebben dat inderdaad in de commissie beklemtoond, ik zal het hier bij deze nog een keer herhalen. Afhankelijkheid van buitenlandse financiering en de impact daarvan op de onafhankelijkheid van een geloofsgemeenschap is problematisch en moet worden aangepakt. Maar laat ons wel eerlijk blijven. Het is wel iets anders dan gewelddadige radicalisering. In sommige debatten gooien we dat op een hoopje. Het zijn wel twee verschillende dingen.

Collega's, vanuit die benadering kijken wij naar dit ontwerp van decreet en dan denken we dat er inderdaad een aantal goede stappen in zijn. Maar wat we in dit ontwerp van decreet ook aanvoelen – en dat is eigenlijk ook wat de geloofsgemeenschappen zelf in de commissie zijn komen vertellen – is dat het wel van een specifieke kijk op religie en geloofsgemeenschappen en de plaats van religie in de samenleving getuigt. Er wordt in de eerste plaats met een bezorgde, controlerende blik gekeken. Vanuit de geloofsgemeenschappen was het aanvoelen dat 'als de problemen zo klein zijn, dan kijken jullie wel zeer kritisch naar ons en leggen jullie een structuur en een regelgeving op die eigenlijk buiten proportie is'. Het is een zeer sceptische benadering van geloofsgemeenschappen en het creëert – om de reden waar ik daarnet naar verwees – ook een stuk een illusie van veiligheid. Totale transparantie zullen we nooit hebben. Als we geloofsgemeenschappen niet voldoende overtuigen om in te stappen in dit systeem, dan blijven zij bestaan en dat is ook hun recht. Zij hebben ook het recht op religie, zelfs al is die niet erkend door de overheid.

Dit ontwerp van decreet dreigt een aantal gemeenschappen een stuk weg te duwen. Waarom zeg ik dat? Omdat wat we hier vandaag gaan invoeren de langste en de meest complexe erkenningsprocedure in ons land is. Het Waalse Gewest heeft een regelgeving. Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest is bezig met de regelgeving te herzien. En die zijn een stuk minder complex en vertrekken iets meer vanuit vertrouwen in geloofsgemeenschappen. Vandaar dat onze fractie toch wel bezorgd is. Het gaat niet over de slechte wil van dit ontwerp van decreet, maar wel over het eindresultaat dat er misschien wel eens zou kunnen toe leiden dat geloofsgemeenschappen die twijfelen om in te stappen in die erkenning en zich dus ten volle zichtbaar in te schakelen in de regels maar ook in de waarden en normen van onze samenleving, een stuk terughoudender worden en afwachten en dat daardoor het eindresultaat minder geschikt is dan wat wij hopen met dit ontwerp van decreet te realiseren.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Zelf vind ik het belangrijk dat er – en ik weet dat dat niet altijd gemakkelijk is in het parlement – over zo’n fundamentele maatschappelijke uitdaging een zo breed mogelijk draagvlak is. Daarom ben ik blij dat er ook partijen uit de oppositie met een open geest naar dit ontwerp van decreet kijken en zich afvragen of ze dat ook niet zouden moeten steunen. Dit zou het normale partijpolitieke spel moeten overstijgen. Ik begrijp dat u als partij – en ik kan dat niet in uw plaats doen – een afweging moet maken: zitten daar voor ons voldoende elementen in om dat te kunnen goedkeuren. U bent begonnen om een aantal elementen op te sommen waarin u gelooft. U haalt nu een element aan waarvan u zegt dat het u doet aarzelen. Maar als ik kijk wat er in Brussel wordt gestemd, waar uw partij deelneemt aan de regering, kiest men daar voor drie jaar in plaats van vier jaar. Dan stel ik mij de vraag: kan dat éne jaar uw partij in haar keuze doen kantelen, weg van het ontwerp van decreet? Temeer omdat we weten dat in ons ontwerp van decreet ook een overgangsbepaling is gemaakt waarbij lokale geloofsgemeenschappen die al een erkenningsaanvraag hadden gedaan, opgevestigd kunnen worden binnen het jaar. Als je die twee bij elkaar zet, dan is de grote vraag: is dat verschil met Brussel – wij hebben de gulden middenweg gekozen tussen de drie en vijf jaar die mijnheer Torfs had gezegd – voor uw fractie van doorslaggevend belang om te zeggen: we voelen ons vervreemd van dit ontwerp van decreet. We weten dat de meerderheid achter dit ontwerp van decreet staat, maar ik zou het maatschappelijk heel belangrijk vinden dat zoveel mogelijk partijen en liefst heel het halffrond dit ontwerp van decreet steunt. Omdat dat een belangrijk signaal is naar alle Vlamingen toe. We geven aan dat we een helder kader hebben dat voor een stuk streng is, maar tegelijkertijd ook uitnodigend. En wat betreft uw vrees of er voldoende lokale gemeenschappen bereid gaan zijn om dat te doen: mijn overtuiging is van wel. Omdat er binnen alle geloofsgemeenschappen mensen zijn die beseffen dat een erkenning krijgen veel meer is dan iets materieels, dat het een symbolische daad is om te zeggen: ik ben deel van Vlaanderen, ik ben deel van de Vlaamse Gemeenschap, ik wil daar bewust deel van zijn.

Ik ga mij daar als minister ook enorm voor inspannen, wat ook de geloofs-gemeenschappen zijn, of het nu orthodoxe mensen zijn, protestantse mensen of misschien nieuwe katholieke parochies of mensen uit de islam, om hen te overtuigen om die stap te zetten, omdat het die band sterker maakt en omdat ze zich daarmee op het platform heffen dat wij willen, het platform dat in het ontwerp van decreet wordt beschreven.

Hoe meer partijen dit steunen, partijen die een samenleving willen nastreven die gebaseerd is op die fundamentele beginselen, hoe sterker het decreet is. Ik ben ervan overtuigd dat ook uw partij beseft dat dat een belangrijke keuze is. Daarom probeer ik u te overtuigen en u te doen inzien dat een discussie over een jaar meer of minder toch niet doorslaggevend kan zijn om u af te keren van dit decreet.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, ik apprecieer uiteraard de poging. We hebben er ook al een paar ondernomen. Ik heb ook een aantal pogingen gedaan in commissie om u van een aantal andere zaken te overtuigen. Voor een aantal dingen is dat gelukt en heeft de meerderheid inderdaad amendementen neergelegd. Rond de termijn is dat niet gelukt. We hebben samen met de collega's van Vooruit daarover een amendement neergelegd, dat niet is aanvaard. Maar u herleidt nu natuurlijk onze positie enkel tot dat ene cijfer van die drie of vier jaar. U doet alsof in Brussel exact dezelfde ordonnantie voorligt als dit decreet, maar dat is natuurlijk niet zo. De rol van de screeningsdienst is daar anders. Het giftenregister wordt op een andere manier georganiseerd en gecontroleerd. Er zijn wel degelijk een aantal lusten en lasten die op een andere manier verdeeld worden.

We zouden tegen het ontwerp van decreet dat voor de zomer in het parlement was neergelegd, stemmen. Dat werd aangevoeld, ook door de geloofsgemeenschappen, als een pestdecreet dat het onmogelijk en moeilijk maakte om voor die erkenning te gaan. Dat is aangepast. Ik vind het al een enorme evolutie dat wij er vandaag voor kiezen om ons te onthouden ten opzichte van dit ontwerp van decreet, want er zitten wel degelijk een aantal zeer belangrijke elementen in. U zult altijd op onze steun kunnen rekenen om op die manier, vanuit die grondwaarden, naar religie te blijven kijken en die te beschermen in alle richtingen waar het nodig is en daar altijd zeer consequent in te zijn. Maar er zitten wat ons betreft een aantal hindernissen in die het onmogelijk maken om dit vandaag op die manier goed te keuren. We hebben die in de commissie een aantal keer aangebracht. Een aantal zijn er gevolgd en een aantal niet, en dat vinden we belangrijk om mee te geven.

Eigenlijk gaat het fundamenteel, minister, over de stok en de wortel. Dit decreet zou een impuls moeten zijn voor mensen om te gaan voor die erkenning en daar ook binnen te blijven en ervoor te zorgen dat geloofsgemeenschappen gestraft worden als ze dat niet doen. Wat zien we nu? Dat dit decreet vooral de stok is en dat er zeer weinig wortel in zit. Dat is alvast onze overtuiging.

Ik geloof zeker dat het voor de vijftig die op dit moment een aanvraag hebben ingediend een haalbaar doel is. Ik ben veel meer benieuwd op lange termijn wat de impact is naar andere geloofsgemeenschappen om hier wel degelijk in te stappen. Ik denk dat het finaal – en dat doel delen we – de doelstelling is dat zoveel mogelijk geloofsgemeenschappen een actieve en positieve bijdrage leveren aan de Vlaamse samenleving, zich daar ten volle in inschakelen en omgaan met respect voor elkaar en andere geloofsgemeenschappen. Daarin zijn we bondgenoot, maar op dit decreet zelf zullen we ons onthouden.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Collega's, minister, dit ontwerp van decreet heeft heel wat voeten in de aarde gehad. Het gaat dan ook over een beladen onderwerp. Zingeving, godsdienst is voor heel veel mensen vandaag nog heel belangrijk. Vrij zijn om zelf zin te kunnen geven aan uw leven, om uw godsdienst te kunnen beleven is voor Vooruit ook heel belangrijk want we leven in een land waar kerk en staat gescheiden zijn, en terecht. Maar we leven niet in aparte werelden, in aparte samenlevingen. We hebben dezelfde samenleving, dezelfde gemeenschap. Voor Vooruit is het heel belangrijk dat we goed samenwerken, dat we partners zijn, de overheid en de godsdiensten, dat de neuzen in dezelfde richting staan en we denken dat dit decreet daar een belangrijke bijdrage aan kan leveren.

We waren nochtans niet goed begonnen. Tijdens de hoorzittingen is heel duidelijk gebleken dat de geloofsgemeenschappen heel veel kritische vragen hadden bij de tekst die toen op tafel lag. We zijn blij om te zien dat er toch heel veel is rechtgetrokken, dat er echt wel rekening is gehouden met de opmerkingen van de Vlaamse Interlevensbeschouwelijke Dialoog en de Raad van State. Er zijn heel veel broodnodige aanpassingen aan dit ontwerp van decreet gebeurd. We zijn er vandaag van overtuigd dat dit de basis kan vormen voor goede afspraken met lokale geloofsgemeenschappen, want goede afspraken maken natuurlijk goede vrienden. Dat is absoluut essentieel voor ons.

Daarom, collega's, gaan wij straks meestemmen met dit ontwerp van decreet, al zijn er wel een aantal belangrijke aandachtspunten die wij heel goed gaan opvolgen.

Laat mij beginnen met het goede. Wat we zeker positief vinden aan dit decreet is dat het de nadruk legt op twee principes, die wij ook als partij heel belangrijk vinden.

Dat is ten eerste de onafhankelijkheid van die lokale geloofsgemeenschappen, ook wars van buitenlandse financiering. Dat geloofsgemeenschappen transparant zijn

over hun financiën, dat ze onafhankelijk zijn, dat ze niet oproepen tot haat en discriminatie: dat zijn logische voorwaarden voor erkenning die in het decreet staan, en waar de meeste geloofsgemeenschappen natuurlijk zelf ook helemaal achterstaan.

Het tweede principe is dat een lokale geloofsgemeenschap ook goed moet ingebed zijn in de lokale gemeenschap. We leven natuurlijk samen en naast elkaar, en dus zijn de inburgeringsplicht voor geloofsbedienaars en banden met de lokale gemeenschap essentieel om samen verder te kunnen. Ik herhaal daarbij wel nog eens de oproep – dat valt natuurlijk buiten het decreet, maar wij vinden het zeer belangrijk – dat er ook extra inspanningen worden geleverd om ook in te zetten op de opleiding van bedienaars van de geloofsgemeenschappen van hier. Ik denk dat het heel belangrijk is dat je de samenleving ook goed kent, als je daarna een trekker wilt zijn van een lokaal netwerk, als je een spil wilt zijn in een lokale geloofsgemeenschap die deel uitmaakt van de bredere gemeenschap.

Ik denk dat de minister daar even iets op wil zeggen.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw Goeman, ik wil die bezorgdheid absoluut bijtreden. Ik denk dat een van de grote uitdagingen is, want het werk is niet af: hoe wij kunnen zorgen dat bedienaars van de islamitische eredienst mensen zijn van Vlaamse bodem, mensen van hier, die hier opgegroeid zijn, en hier een imamopleiding hebben genoten, en die niet vanuit het buitenland worden geïmporteerd. Ik denk dat dat heel belangrijk is. Daar zijn in het verleden al verschillende pogingen toe ondernomen, eerbare pogingen, maar laten we eerlijk zijn: tot nu toe is dat niet gelukt. Ook onze noorderburen zitten met een soortgelijke uitdaging, en ook andere landen in Europa. Het is geen eenvoudige uitdaging. Ik denk dat we daar ook de volgende maanden werk van moeten maken, en nadenken hoe we dat kunnen aanpakken.

Ik heb daar zelf een aantal overtuigingen in. Ik denk dat we soms veel te hoog gemikt hebben, in die opleidingen. Ik denk dat dit ook voorwerp kan zijn van verdere bespreking in de commissie om daarover eens grondig van gedachten te wisselen. Ik dacht dat mevrouw Sminate al gevraagd had om, met het rapport dat CIRRA gemaakt heeft, daarover van gedachten te wisselen. Ik heb ook al signalen gekregen vanuit Nederland, dat men geïnteresseerd is om dat aan te pakken. Ik herinner me dat men zelfs ooit gedacht heeft om zoiets op Europees vlak te doen.

Maar ik vind ook dat we daarin – dat is mijn praktische, maar ook voluntaristische aard – vooruitgang moeten boeken. We moeten daarin lukken. Dat gaat niet eenvoudig zijn. Dat is nog veel moeilijker dan dit decreet maken, omdat je met het ongelooflijke spanningsveld zit, dat de overheid natuurlijk niet de imamopleiding kan organiseren, maar dat je wel de contouren moet maken waarin dat op een goede en degelijke manier kan gebeuren. Ik vind dat inderdaad een volgende uitdaging, en u hebt gelijk dat u zegt dat daar de volgende maanden werk van gemaakt moet worden.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik apprecieer uw antwoord, minister. U weet dat u aan ons ook een constructieve partner zult hebben om daarover het gesprek te voeren in de commissie, en om mee na te denken hoe we inderdaad meer mensen van hier kunnen overtuigen om hier een opleiding te volgen om bedienaar te worden van de lokale eredienst. Ik kijk dus uit naar het debat.

Maar terug naar het decreet: er zijn natuurlijk ook een aantal dingen die wij met argusogen gaan opvolgen.

Ten eerste: hoe de overheid zichzelf zal opstellen. Ik kan alleen maar herhalen dat bij de uitwerking van het decreet het voor ons heel belangrijk is om in te

zetten op een constructieve ondersteuning van de geloofsgemeenschappen. Die hele erkenningsprocedure mag geen strafprocedure zijn. Wij vinden het echt belangrijk dat de samenwerking met de lokale geloofsgemeenschappen vlot gaat verlopen. Dat betekent natuurlijk dat de regering zelf de termijnen moet respecteren, dat er ondersteuning moet geboden worden waar nodig. De lat moet ook voor de overheid hoog liggen, denk ik. Dat zal ook nodig zijn als we willen dat de overheid inderdaad de meest betrouwbare en de meest aantrekkelijke partner is voor geloofsgemeenschappen, zodat ze hun heil niet gaan zoeken in buitenlandse partners. Dat kan absoluut niet de bedoeling zijn. We mogen geloofsgemeenschappen niet gaan ontmoedigen om erkenning aan te vragen, of hen onder de radar duwen. Ik denk dat het decreet dan zijn doel volledig zou voorbij schieten.

Het tweede punt gaat over de bevoegdheden van de controleurs, van die Vlaamse Informatie- en Screeningsdienst. Het spreekt voor zich dat er controle mogelijk moet zijn op de verplichtingen uit het decreet, maar wij vragen toch dat daar zeer zorgvuldig mee wordt omgesprongen. We mogen niet vergeten dat het toch gaat om de uitoefening van een grondrecht, en dus moeten ook die controleurs streng worden gecontroleerd. Daar moet echt een systeem van checks-and-balances voor bestaan.

De laatste amendementen die daarover zijn ingediend en die deze controle strikt omschrijven, vinden we een goede zaak. We zijn daar deels gerustgesteld, maar we zullen dat zeker goed opvolgen.

Tot slot zijn we zeer blij dat die evaluatie van het ontwerp van decreet na vijf jaar er komt. We zullen dat zelf ook goed opvolgen, want na vijf jaar zullen natuurlijk de eerste geloofsgemeenschappen die nieuwe erkenningsprocedure hebben doorlopen. De volgende jaren zullen wij zeker ook regelmatig ons oor te luisteren leggen bij de lokale geloofsgemeenschappen en we verwachten van de regering dat zij hetzelfde doet en zelf feedback vraagt en daar ook rekening mee houdt, telkens vanuit datzelfde credo: samenwerken en niet tegenwerken.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Collega's, minister, wij zijn natuurlijk ook tegen buitenlandse inmenging in de geloofsgemeenschappen. Daarover zijn we het volledig eens. Wij zijn ook voor betere opleidingen van imams in Vlaanderen voor de moskeeën die er zijn. Wij zijn voor veel meer dialoog daarover, voor discussie en tegen radicalisering. Het is hier al een aantal keer gezegd dat het hoofdprobleem niet in de moskeeën zit. Dat zijn eerder onze partners om het probleem op te lossen. Het hoofdprobleem zit op het internet, op plaatsen waar er geen controle is, waar de gemeenschappen niet in dialoog gaan met de mensen. Om die reden zijn wij geen voorstander van dit ontwerp van decreet.

We hebben er twee concrete problemen mee. Het eerste probleem is de lange wachttijd. U hebt er daarnet naar verwezen in het debat met collega Vaneeckhout. Ik citeer hier een vertegenwoordiger van de anglicaanse kerk: "Met de regeling wordt de indruk gewekt dat men hoopt dat de gemeenschappen het zullen opgeven in de marathon." Dat is wat die vertegenwoordiger zegt over die vier jaar.

Het tweede probleem zijn de disproportioneel grote controlerechten. Ik citeer een vertegenwoordiger van de protestantse en evangelische kerken in België: "De relatie tussen overheid en erkende lokale geloofsgemeenschappen verandert van een relatie van wederzijds vertrouwen naar een van wantrouwen en disproportioneel grote controle."

Dat zijn de twee problemen die we hebben met het ontwerp van decreet.

De voorzitter: Minister Somers, u bent nog altijd niet uitgepraat.

Minister Bart Somers: Ik denk dat dit de normale manier is waarop in een parlement het debat wordt gevoerd. Voorzitter, soms klagen wij dat er aan de overkant politieke debatten zijn. Dit is een heel fundamenteel politiek debat over een grote maatschappelijke uitdaging. Het is gezond dat we daar een goede gedachteswisseling over hebben en dat de minister zijn beleid en zijn ontwerp van decreet verdedigt. Dat is wat ik probeer te doen met twee opmerkingen ten aanzien van de collega van de PVDA.

Collega De Witte, eerst en vooral is het inderdaad juist dat de Staatsveiligheid zegt dat heel veel radicalisering en extremisme buiten de moskee of buiten de geloofsgemeenschap gebeurt. Maar zeg niet dat het niet gebeurt in sommige moskeeën. Dat is een eerste zaak.

Ten tweede kunnen we niet om het feit heen dat in sommige moskeeën ook heel sterke buitenlandse invloeden aanwezig zijn. Daarstraks is tijdens een van de tussenkomsten verwezen naar de periode van de 'troubles' in Turkije. Toen kwamen er vanuit sommige moskeegemeenschappen directieven die bepaalde mensen viseerden. Dat is een fundamenteel probleem en daar moeten we ons tegen wapenen. Ik denk dat we daarvoor net een controlemechanisme nodig hebben voor alle geloofsgemeenschappen.

U zegt dat de meeste geloofsgemeenschappen partners kunnen zijn, maar niet alle lokale geloofsgemeenschappen zijn partners. Ik denk dat we dat goed onder ogen moeten houden.

Er zijn opmerkingen gemaakt tijdens de hoorzitting die was georganiseerd maar het is net op basis van die hoorzitting dat een aantal fundamentele amendementen zijn ingevoerd, fundamenteel, niet in het uitrollen van het decreet maar in het wegsnijden van administratieve overlast die inderdaad het gevoel kan geven aan bepaalde gemeenschappen dat wij hen wantrouwen.

Ik zou het willen zeggen met een van uw grote huasideologen: vertrouwen is goed, controle is beter. Dat moet een uitgangspunt zijn. U weet toch over wie ik het heb? (*Rumoer*)

Vaak wordt het aan Stalin toegeschreven, maar het was een ander communist en Stalin nam het over. (*Rumoer*)

Er zijn inderdaad ook liberale ideologen maar die zijn gelukkig meer op vrijheid georiënteerd. (*Rumoer*)

Neen, sorry daarvoor. Het was sterker dan mezelf, mijn excuses daarvoor.

We hebben natuurlijk wel een zekere transparantie nodig, inzicht ook. We geven 64 miljoen euro subsidies, ik heb het nagekeken, dat is een cijfer van 2018. In het culturele veld zijn er ook controlemechanismen op de subsidiëring. In het sociale veld zijn daar controlemechanismen op. In dit veld bouwen we controlemechanismen uit: is dat geld juist gebruikt, is dat correct aangewend? Dat lijkt me niet meer dan evident. Als dat basisprincipe ons wantrouwen bewijst, dan zijn we zeer wantrouwig tegenover zowat alle sectoren van de samenleving.

Er moet een balans zijn. Die balans hebben we hersteld met de amendementen. Op basis daarvan kunnen we nu alle geloofsgemeenschappen recht in de ogen kijken. We kunnen zeggen dat we een positieve werkrelatie willen, dat we hen zelfs gaan financieren met belastinggeld, omdat we overtuigd zijn van de positieve bijdrage die ze leveren aan de Vlaamse samenleving. Maar ze zullen zich moeten verantwoorden voor de middelen die ze krijgen, ze zullen moeten aantonen dat ze de middelen correct gebruiken. Dat is het evenwicht dat we nu hebben hersteld.

Ik begrijp niet dat men nu spreekt van een sfeer van wantrouwen. Dat is bij mij niet aanwezig, wel waakzaamheid en mogelijkheden tot controle, maar principieel naar de geloofsgemeenschappen hebben we de houding, het besef, dat ze een positieve bijdrage kunnen leveren aan onze samenleving.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Dank u, minister. Uiteraard leeft er bij u geen sfeer van wantrouwen, het probleem zit bij hen. Dat is de fond. Ze willen zich niet onderwerpen aan dit soort regime. Ze gaan geen erkenning aanvragen. Heel uw redenering zakt als een pudding in elkaar. Dat is net het punt.

U zegt dat dit ook gebeurt in moskeeën. Ja, het gebeurt ook in moskeeën – veel minder, maar het gebeurt. U zegt dat u geen buitenlandse financiering wilt. Wij ook niet. Dat is niet het hoofdpunt. Als de Moslimexecutieve geen erkenning meer wil aanvragen, dat zeggen ze nu zeer expliciet, is dat niet omdat er geen buitenlandse financiering mag zijn. Dat zeggen ze helemaal niet. Ze zeggen dat de controle disproportioneel hoog is. Er mag controle zijn, ze willen ook controle, maar niet disproportioneel hoog. Daarnaast is de wachttijd heel lang.

Minister, als u wilt bereiken dat er meer dialoog en samenwerking is, om een betere integratie te bewerkstelligen, dan is dit ontwerp van decreet niet de stap in de juiste richting. De opmerkingen die ik gegeven heb, zijn de punten die ook na de wijzigingen erin gebleven zijn. Een aantal van die bezwaren zitten er nog in.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Eerst en vooral, collega, zijn er verschillende lokale geloofsgemeenschappen die allang het signaal gegeven hebben dat ze in deze procedure willen stappen, omdat ze daar een principiële houding in hebben. Wat is die houding? Wij zijn deel van de Vlaamse Gemeenschap. We willen die erkenning als een bewijs dat we een actieve en positieve partner zijn van de Vlaamse Gemeenschap. Sommige van die lokale geloofsgemeenschappen zijn gegeneerd door de uitspraken van sommigen in het representatief orgaan die eerder de confrontatie zoeken met onze overheid, wat absoluut niet de juiste houding is.

Dus wat wij daarstraks gezegd hebben over de problemen die we zien binnen de Moslimexecutieve, zijn reële problemen. Als vandaag de dag de minister van Justitie zegt dat hij een doorlichting door de Staatsveiligheid wil en dat hij het EMB in gebreke heeft gesteld, dan zijn daar duidelijke problemen op dit moment. Laten we eerlijk zijn: de georganiseerde islam vandaag de dag in Vlaanderen zit in een crisis. Niet de moslims zitten in een crisis, de georganiseerde vertegenwoordiging ervan. Wie is daar het eerste slachtoffer van? De duizenden moslims in Vlaanderen die op een constructieve manier willen meewerken aan onze samenleving. En dus is er voor mij op dit moment een probleem met die Moslimexecutieve. Als u zegt dat zij voor u het referentiekader zijn om te kijken of de islam in Vlaanderen vandaag bereid is, in zijn lokale geloofsgemeenschappen, mee te werken, dan zeg ik: voor mij niet. Ik ben geïnteresseerd in wat er in onze steden gebeurt, in wat er in de lokale geloofsgemeenschappen gebeurt. En ik zie daar gelukkig eindelijk, niet overall, maar in nogal wat plaatsen, mensen rechtstaan die zeggen: 'We zijn die buitenlandse beïnvloeding een beetje beu. Wij zijn hier geboren en getogen, wij zijn de derde en de vierde generatie in Vlaanderen. Wij zijn deel van Vlaanderen. Wij willen dat onze moskee een plaats is in Vlaanderen. Wij willen niet dat de overheid komt zeggen hoe wij ons geloof moeten belijden. Dat willen wij niet, dat is onze vrijheid. Maar we willen wel op het platform stappen dat Vlaanderen ons aanbiedt, waar wij deel van zijn. Dat is de beweging die we moeten maken.'

Dus als de Moslimexecutieve, of sommige vertegenwoordigers van de Moslimexecutieve, een aantal uitspraken doen in de pers, dan is dat voor mij op dit moment

niet iets waar ik heel veel vertrouwen in heb. Ik heb meer vertrouwen in de signalen die van onderuit in de samenleving komen, in de emancipatorische beweging die daar bezig is. En die moeten we versterken. En daar zeggen ze principieel: ook al is het moeilijk, wij willen die stap zetten, want wij willen aantonen dat wij, moslims, hier in Vlaanderen een deel zijn van de samenleving. En voor die mensen heb ik veel respect. En met die mensen wil ik graag samenwerken.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, de definitie van dialoog is dat men luistert naar de twee kanten. Dus u moet mij geen woorden in de mond leggen. Het gaat niet alleen over de Moslimexecutieve. Ik heb net geciteerd wat de anglicaanse kerk zegt: 'Dit gaat heel ver. Vier jaar wachten, vinden wij te lang.' Ik heb geciteerd dat de protestantse en evangelische kerken in België zeggen: 'De controle is disproportioneel groot.' (*Opmerkingen van minister Bart Somers*)

Neen, neen, dat gaat ook nog over nu. Want de controlemechanismen zijn op dat punt niet gewijzigd. U kunt rechtstreeks, zonder voorafgaande aankondiging, toegang krijgen tot alle gebouwen bestemd voor de uitoefening van de eredienst, de ruimtes en de infrastructuur die het bestuur van de eredienst gebruikt. Dit gaat zeer ver. Dat gaat ook over de moskeeën, want uiteraard viseert u hiermee in de eerste plaats de moskeeën. Ook bij de moskeeën zijn er een aantal – en dat hoor ik heel goed, want ik kom ook uit een plaats waar er veel zijn – die zeggen: dit gaat te ver. Dus zeggen dat het alleen maar de Moslimexecutieve is, is niet waar. En ik ben bang dat u met dit soort aanpak de dialoog, in plaats van te verbreden, te verruimen, sterk gaat inperken, en dat het resultaat contraproductief zal zijn. Om die reden stemmen wij tegen.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik hoor hier: het is de Moslimexecutieve. Ik hoor hier: het zijn de moskeeën of het is een deel van de moskeeën. Heel veel moslims gaan niet naar de moskee, ik zou zelfs zeggen: de meeste niet. Ik citeer uit een onderzoek van professor Ruud Koopmans van de universiteit van Berlijn: "Ruim de helft van de Belgische moslims is fundamentalist en wantrouwt joden en homo's." Dat concludeert onderzoeker Ruud Koopmans na een grootschalig onderzoek bij moslims in West-Europa en België. Ruim de helft is fundamentalist. Weet u hoeveel moslims er zijn in België? Bijna 800.000. Dus 400.000 moslims in ons land zijn vandaag fundamentalist. En dan wordt er hier gedaan alsof dit ontwerpje van decreet, met controle op alle gebedshuizen, daar iets aan zal oplossen. Ik hoor graag van eenieder hier, maar in de eerste plaats van minister Somers, hoe hij daartegen aankijkt, tegen die 400.000 moslimfundamentalisten die nu reeds in België zijn. Wat gaat dit decreet daaraan veranderen? Hoe zal dit decreet die 400.000 moslimfundamentalisten aanpakken op een of andere manier?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: U zegt dat deze screenings- en informatiedienst exuberante bevoegdheden heeft, omdat hij ongevraagd ruimtes mag betreden. De arbeidsinspectie, mag die dat? De onderwijsinspectie, mag die dat? Ik moet twee keer affirmatief antwoorden. Dat is een bevoegdheid die elke inspectiedienst die naam waardig heeft.

Ten tweede zitten we hier toch met een zeer groot maatschappelijk probleem en een zeer grote maatschappelijke uitdaging, namelijk dat er een vertrouwensbreuk is ontstaan in de samenleving, door internationale en andere omstandigheden. Dat is een vertrouwensbreuk die we moeten herstellen, in twee richtingen. Want we zijn allemaal mensen van dezelfde samenleving.

Toen mijn voorganger, mevrouw Homans, minister was – we spreken inderdaad soms oneerbiedig in de derde persoon – is ze daar scherp mee geconfronteerd. Ze zat in een context waarin ze geen erkenningen meer kon geven, waarbij ze het decreet dat bestond, niet meer kon toepassen, door een fundamentele vertrouwenscrisis. We willen die vertrouwenscrisis herstellen. Dat is mijn ambitie en dat is de ambitie van de mensen die dit ontwerp van decreet goedkeuren. Dat kun je niet lichtzinnig doen. Daarvoor moet je inderdaad een context creëren waarin het vertrouwen weer kan worden opgebouwd. Dat wil dus zeggen dat we de stappen die we zetten, in vol vertrouwen kunnen zetten en dat we kunnen aantonen dat een erkenning hier legitiem is en dat het opheffen of het sanctioneren ook legitiem is. Dat zal ons toelaten om hen die fout zijn, aan te pakken. Dat is een geruststelling voor al diegenen die wantrouwig zijn tegenover erkenningen. Maar omgekeerd zullen we ook heel expliciet in staat zijn om diegenen die van goede wil zijn, te beschermen tegen onterechte kritiek. Als er mensen wat lichtvaardig of lichtzinnig een moskee of een andere geloofsgemeenschap beschuldigen van foute dingen, dan gaan we die met een uitgebreide informatie en screening in bescherming kunnen nemen. Voor mij is dat tweede even belangrijk als het eerste.

Dat is de weg om het vertrouwen weer te herstellen, in een heel moeilijke en complexe omgeving, die niet vrij is van internationale invloeden. Er is maatschappelijk geen andere manier, daar ben ik echt van overtuigd, om dat vertrouwen, dat geraakt is, dat beschadigd is, in onze samenleving weer mogelijk te maken. Vertrouwen gaat weg te paard, het komt terug te voet. En dat geldt voor iedereen in onze samenleving. Want er is ook een vertrouwensbreuk – om man en paard te noemen – bij mensen uit de moslimgemeenschap. Zij zeggen: 'Wij zitten in dit land, er is een decreet, wij hebben een aanvraag en die wordt gewoon niet meer behandeld. Zijn wij tweederangsburgers?' Mijn antwoord aan hen is: 'U bent geen tweederangsburger. We gaan u op een gelijke basis behandelen.' Daarom vind ik het positief en heel belangrijk dat we in dit ontwerp van decreet alle geloofsgemeenschappen gelijk behandelen, op een correcte manier. Maar we zeggen wel aan iedereen, dus ook aan onze moslimcollega's: 'We gaan u opnieuw erkennen, maar we gaan dat doen binnen een kader waarin men vertrouwen kan hebben in twee richtingen.' En daarom is dat inderdaad een tamelijk sterk uitgebouwd ontwerp van decreet. Dat is de enige manier om dat te doen.

Maar zeggen en beweren dat dit ontwerp van decreet aan de screenings- en informatiedienst mogelijkheden geeft die exuberant zijn ten aanzien van alle andere inspectiediensten die we hebben in Vlaanderen? Daar moet ik u in tegenspreken. De onderwijsinspectie, de sociale inspectie en de arbeidsinspectie mogen exact hetzelfde doen.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Bij mijn weten, minister, is geloofsbelijdenis niet hetzelfde als op je werk zijn. Dat is niet hetzelfde. Dat is iets anders. Dat is net het punt. En het punt is dat de gemeenschappen zelf zich niet moeten laten erkennen. U hebt de cijfers net aangehaald. 1,14 procent van alle middelen gaat naar de moskee. Wat hebben we bereikt als zij zeggen: 'Als het zo zit, dan doen we er niet meer aan mee'? Dat is het probleem. Als zij zelf het gevoel hebben dat het geen vertrouwen is, maar dat het eigenlijk geïnstitutionaliseerd wantrouwen is, dan is er een probleem. Voor ons is dit niet de uitgestoken hand om ervoor te zorgen dat we gaan samenwerken, dat we samen gaan strijden tegen radicalisering.

Het is een ontwerp van decreet dat op die assen te ver gaat. De politionele bevoegdheden om daar te kunnen controleren, gaan ver. Bovendien gaat u die zelf uitwerken in een ministerieel besluit. Die staan nog niet eens in het ontwerp van decreet. Wij gaan nu stemmen, en u zegt dat u exact hetzelfde doet als de arbeidsinspectie, maar u gaat zelf bepalen wat ze kunnen doen.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega, u vergist zich daarin. Ook bij de andere inspectiediensten is dat bij ministerieel besluit uitgewerkt. Dat is evident exact hetzelfde. Dat is exact hetzelfde. Er zijn basisprincipes vastgelegd in het decreet en dan wordt dat bij een uitvoeringsbesluit verder uitgewerkt.

Kim De Witte (PVDA): Als zij daarover ongerust zijn en wij keuren een decreet goed en u maakt dan een ministerieel besluit waarin u gaat zeggen dat dit en dit en dit mag gebeuren: dat is net het punt waarrond er wantrouwen is. Dat probeer ik u uit te leggen.

Minister Bart Somers: Ja, maar ik probeer net uit te leggen dat het wantrouwen in twee richtingen bestaat, dat we dat wantrouwen moeten wegwerken en dat dat kan door stappen naar elkaar toe te zetten. En wat is de principiële keuze? En daarom zal ik op het terrein gaan en ga ik met hen praten. Men staat voor een fundamentele keuze. Elke geloofsgemeenschap staat voor de fundamentele keuze: een erkenning aanvragen is de expliciete wil uiten om deel te zijn van de Vlaamse samenleving en in te stappen in de rechtsstaat zoals die democratisch in dit parlement tot stand komt. En men kan natuurlijk zeggen: 'We hadden liever een minder streng kader, we hadden dat kader graag wat anders gezien.' Maar het is een fundamentele keuze waar men voorstaat.

Ik zal u verbazen. Ik ben ervan overtuigd dat heel veel moslims in Vlaanderen en ook heel veel andere gelovigen van andere obediënties in Vlaanderen, die stap bewust, wetens en willens willen zetten. En sommigen zullen die stap misschien moeilijk vinden. En sommigen zeggen hier dat vier jaar lang is. Maar ik moet u zeggen dat er in mijn stad bijvoorbeeld drie moskeeën bestaan, al tientallen jaren, zonder enige erkenning, betaald door de gelovigen daar, die heel graag een erkenning zouden hebben. Minstens één of twee van hen sturen daar actief op aan. Wel, die geloofsgemeenschappen willen die stap zetten. Die willen die erkenning, zelfs niet op de eerste plaats voor de financiële middelen. Op de eerste plaats willen ze dat omdat ze zeggen: 'Wij zijn Vlamingen. Wij zijn moslims, wij zijn Vlamingen, we zijn' – in mijn geval – 'Mechelaars en we willen deel zijn van deze samenleving. En we willen dat signaal in alle helderheid geven.'

Sommigen willen dat misschien niet. Maar zij die dat niet willen, zetten zich misschien deels buiten de samenleving. En ik doe dus ook een oproep aan al die geloofsgemeenschappen om die stap wetens en willens te zetten. De Vlaamse Informatie- en Screeningsdienst zal hen daarbij positief begeleiden, maar zal er ook over waken dat ze het op een juiste manier doen.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): We zullen misschien afronden, want we zijn in rondjes aan het draaien. *(Opmerkingen)*

Ik zal het nog één keer zeggen, want ik wil ermee stoppen. Vertrouwen moet van twee kanten komen, en ik denk dat u met dit ontwerp van decreet niet het vertrouwen zult krijgen van een aantal van de gemeenschappen.

En wat hebben we dan bereikt? Dan hebben we niets bereikt. Dan hebben we gewoon geen erkenning, zoals het nu in de feiten al voor heel veel van die gemeenschappen geldt. En we zullen daar niet mee vooruitgegaan.

Wat mij betreft, is alles gezegd, voorzitter.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 854/9)

De heren Chris Janssens, Sam Van Rooy en Yves Buysse hebben, naast andere amendementen, ook een amendement ingediend tot vervanging van het opschrift en de tekst. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 854/10)

– Er zijn geen verdere opmerkingen bij artikel 1 tot en met 6.

Er zijn amendementen op artikel 7. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 854/10)

– Er zijn geen verdere opmerkingen bij artikel 8 tot en met 16.

Er is een amendement op artikel 17. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 854/10)

Er is een amendement tot vervanging van artikel 18. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 854/10)

– Er zijn geen verdere opmerkingen bij artikel 19 tot en met 61.

Er is een amendement tot vervanging van artikel 62. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 854/10)

Er zijn amendementen tot schrapping van artikel 63 en 64. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 854/10)

– Er zijn geen verdere opmerkingen bij artikel 65.

Er is een amendement op artikel 66. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 854/10)

Er is een amendement tot schrapping van artikel 67. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 854/10)

– Er zijn geen verdere opmerkingen bij artikel 68 tot en met 73.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de amendementen, de artikelen en het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 17 juni 2011 betreffende het beheer van de verkeersveiligheid van weginfrastructuur – 890 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 17 juni 2011 betreffende het beheer van de verkeersveiligheid van weginfrastructuur.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Minister, collega's, het ontwerp van decreet dat hier voorligt betreft een omzetting van de Europese richtlijn betreffende het beheer van de verkeersveiligheid van de weginfrastructuur. Het gaat over de realisatie van veilige weginfrastructuur. Aangezien het hier een omzetting van een Europese richtlijn betreft, is de ruimte om hiervan af te wijken uiteraard erg beperkt.

Ik trap een open deur in wanneer ik zeg dat verkeersveiligheid voor alle partijen een zeer hoge prioriteit heeft. We stellen vast dat er wat betreft de verkeersveiligheid nog heel veel werk aan de winkel is. We zullen inderdaad nog een tandje moeten bijsteken. Ik verwijs onder andere naar de meest recente cijfers van de verkeersveiligheidsbarometer van Vias. Daaruit blijkt dat in het eerste semester van dit jaar in Vlaanderen een stijging van 24 procent van het aantal verkeersdoden werd genoteerd. Het is dus van belang om het aantal verkeersslachtoffers drastisch terug te dringen. Diezelfde ambitie vinden we terug in de Europese richtlijn, de Vision Zero, die tot doel stelt om het aantal verkeersdoden en zwaar gewonden in de EU tussen 2020 en 2030 te halveren.

Er zijn vier belangrijke pijlers: de veiligheid van de weginfrastructuur; de voertuigveiligheid; verkeersveilig gedrag inzake snelheid, alcohol en drugs, afleiding en het gebruik van beschermende uitrusting; en ten slotte noodhulp.

In dit ontwerp van decreet komt vooral de veiligheid van de weginfrastructuur aan bod. Ik denk dat we weten dat onze autoconstructeurs al meer dan het nodige doen om de veiligheid te verhogen.

In het voorliggende ontwerp van decreet zijn er drie belangrijke wijzigingen. Ten eerste is er de uitbreiding van het toepassingsgebied. Door de nieuwe richtlijn is de toepassing verruimd van enkel TEN-T-wegen (Trans-European Transport Network) naar alle andere autosnelwegen en hoofdwegen en andere wegen die met behulp van Europese financiering gerealiseerd worden. De tweede wijziging gaat over de procedure voor de verkeersveiligheidsbeoordeling van het wegennet. Verkeersveiligheidsinspecties worden in Vlaanderen al in de praktijk uitgevoerd, maar met dit ontwerp van decreet wordt die procedure nog eens aangepast aan de Europese richtlijn van 2019 om ze frequenter, en dat zal zijn minstens om de zes jaar, te laten plaatsvinden. Ten slotte is er de wijziging met betrekking tot de leesbaarheid en de detecteerbaarheid van verkeersborden. We weten dat steeds meer grotere serievoertuigen uitgerust zijn met rijhulpsystemen. Dat maakt onze wegen inderdaad veiliger. Maar in het belang van de goede werking van bepaalde rijhulpsystemen moet er bijkomend werk worden gemaakt van leesbare en detecteerbare verkeersborden. Dat zal allemaal worden vertaald in aangepaste technische voorschriften voor verkeersborden en wegmarkeringen.

In het ontwerp hebben we ook gelezen, minister, dat de Mobiliteitsraad van Vlaanderen (MORA) een aantal opmerkingen had met betrekking tot het ambitieniveau van het ontwerp van decreet. Wij hopen alvast dat u die opmerkingen en adviezen, in het bijzonder over de kwetsbare weggebruikers, zult opnemen in het uitvoeringsbesluit. U hebt in de commissie verklaard dat u deze in beschouwing zou nemen, maar het lijkt me toch belangrijk om ze zeker mee te nemen en niet enkel in beschouwing te nemen.

Onze fractie zal dit ontwerp van decreet goedkeuren. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

– *Nadia Sminate, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: Mevrouw Moors heeft het woord.

Rita Moors (N-VA): Minister, wij hebben dit ontwerp uitvoerig besproken in de commissie en we hebben toen geconcludeerd dat het goed is dat het decreet er komt. Vanuit de N-VA krijgt u dan ook alle steun. Wij mikken tegen 2050 inderdaad

op de 'Vision Zero', dus wij denken dat elke maatregel die die visie kan ondersteunen, goedgekeurd moet worden. Daarom ondersteunt de N-VA dit decreet.

De voorzitter: Dat ging vlotjes.

De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): En dat zal vlotjes blijven gaan, voorzitter, want dit is een droge omzetting van een Europese richtlijn. Op zich is hier weinig polemiekt rond, want dit gaat over een item dat ons allemaal, de minister op kop, zeer dierbaar is, met name het terugdringen van verkeersdoden en aandacht geven aan de verkeersveiligheid. Het feit dat Europa daar nu ook op inzet, maakt onze strijd alleen maar slagkrachtiger. Er is ooit een richtlijn geweest, in 2011, toen ook gevat in een decreet, die enkel focuste op de TEN-T-hoofdwegen (Trans-European Transport Network), maar nu gaan we ook naar het onderliggende wegennet, zoals de Noord-Zuid in Limburg. Dat wordt allemaal meegenomen.

Men doet – en dat is ook nieuw – vooraf, a fortiori, aan risicoanalyse, niet achteraf aan ongevalanalyse, om vooral naar de zwakke weggebruikers toe een verkeersveiliger wegennet aan te bieden.

Het feit dat grote broer Europa, in dit geval het Europees Parlement, hier nu ook aandacht aan geeft, impulsen geeft en een beleidskader aanreikt, is een goede zaak. U zult daar geen tegenstrevers in tegenkomen, want het gaat – opnieuw – om het terugdringen van verkeersongevallen en, de ergste graad daarvan, de verkeersdoden. Ik denk dat politiek en polemiekt ons op dat vlak niet uit elkaar kunnen spelen. We zetten de schouders tegen elkaar en strijden om dat doel te benaastigen – om die term nog eens te gebruiken.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, ook vanuit de Groenfractie alle steun voor de omzetting van de Europese richtlijn in dit decreet. We gaan dat steunen, maar ik zou toch dit willen zeggen, collega's. Als we van Vlaanderen een verkeersveiliger regio willen maken, dan zullen we ook soms ambitieuzere dingen moeten doen dan wat er in de tekst van dit ontwerp van decreet staat. Minister, ik wil vooral mijn oproep uit de commissie nog eens herhalen om snel met uw uitvoeringsbesluit te komen en om ook rekening te houden met de adviezen van de Mobiliteitsraad Vlaanderen (MORA), vooral die over kwetsbare weggebruikers.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Dank u wel, collega's, voor de steun voor dit ontwerp van decreet. Zoals een aantal collega's al gezegd hebben, is de manoeuvreerruimte bij de omzetting van deze Europese richtlijn eerder beperkt, maar ik wil jullie alleszins bevestigen dat ons ambitieniveau inzake verkeersveiligheid wel degelijk zeer hoog ligt en dat we uiteraard ook veel verder willen gaan. We willen alles op alles zetten om het aantal verkeersslachtoffers drastisch te doen dalen. Dat kan ik u verzekeren.

Wat dat betreft, wil ik verwijzen naar ons verkeersveiligheidsplan, dat in de zomer werd goedgekeurd binnen de Vlaamse Regering en waarmee we echt die kwetsbare of actieve weggebruiker continu centraal stellen. We hebben niet minder dan 37 concrete maatregelen naar voren geschoven om alles op alles te zetten om die Vision Zero, die nul dodelijke slachtoffers, niet in 2050, maar het liefst vandaag of morgen al te halen. Kortom, tal van maatregelen om de slechte cijfers inzake verkeersveiligheid die vandaag voorliggen, te doen kenteren. Wat dat betreft, denk ik zeker dat we bondgenoten zijn en dat we heel wat concrete maatregelen uitrollen.

Dit ontwerp van decreet, die omzetting van de Europese richtlijn, sluit aan bij wat wij al in ons verkeersveiligheidsplan hebben opgenomen, met de verkeersveiligheidsbeoordeling, de proactieve aanpak om verkeersongevallen te vermijden, de focus op de kwetsbare weggebruiker, alles wat we doen door de actieve weggebruiker centraal te stellen en alles wat we doen om de leesbaarheid en detecteerbaarheid van onze weginfrastructuur te verbeteren. Ik denk dat dat sowieso heel belangrijk is.

Een aantal collega's zeggen dat het ambitieniveau niet hoog genoeg ligt bij de omzetting van deze Europese richtlijn. Wat dat betreft, moet ik opnieuw zeggen dat de manoeuvreerruimte bij de omzetting van deze Europese richtlijn veeleer beperkt is. We zullen echter sowieso nog een stap verder zetten met tal van andere initiatieven. Straks komt er onder andere ons ontwerp van MIA-decreet (Mobiliteit Innovatief Aanpakken), dat daar zeker al een voorbeeld van is. Tegelijkertijd wil ik jullie ook verzekeren dat wij bij het uitvoeringsbesluit zeker alle bekommernissen heel snel ter harte zullen nemen die zijn geuit door onder meer de MORA, maar ook door jullie zelf. Zodra het decreet hier is goedgekeurd, zullen wij onmiddellijk overgaan tot het voorleggen van het uitvoeringsbesluit aan de Vlaamse Regering om zodoende stappen vooruit te kunnen zetten.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 890/1)

– Er zijn geen opmerkingen bij artikel 1 tot en met 11.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET tot bekrachtiging van sommige bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 28 mei 2021 tot erkenning van MIA-infrastructuurwerken als specifieke situatie inzake experimentregelgeving en regelluwe zone voor het wegwerken van verkeersonveilige situaties en de verbetering van fietsinfrastructuur – 928 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot bekrachtiging van sommige bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 28 mei 2021 tot erkenning van MIA-infrastructuurwerken als specifieke situatie inzake experimentregelgeving en regelluwe zone voor het wegwerken van verkeersonveilige situaties en de verbetering van fietsinfrastructuur.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Voorzitter, uiteraard kan onze fractie elk initiatief steunen dat de verkeersveiligheid ten goede komt en dat de aanleg van fietsinfrastructuur versnelt. Het is immers vandaag nog zeer moeilijk uit te leggen aan mensen dat je acht of tien jaar, en soms veel langer, moet wachten om ocharme een vrijliggend fietspad tussen twee dorpen van 4 of 5 kilometer aan te leggen. Vandaag dagen we onszelf in Vlaanderen uit om dat sneller en performanter te doen door

een regelluw kader te installeren. Dat kunnen we dus natuurlijk alleen maar toejuichen. Ik heb daarstraks ook in een heel ander debat verwezen naar wat minder regels en wat regelluwte om te komen tot een meer performant beleid. Ik denk dus dat dat goed is.

In deze context kijken we ook echt wel uit naar het werk dat PXL zal doen om te bekijken hoe we de procedures binnen de Vlaamse administratie sneller en performanter kunnen maken om die broodnodige investeringen in verkeersveiligere infrastructuur en meer fietspaden te kunnen bewerkstelligen. We zijn dus heel hoopvol wat dit project betreft. We zien op het terrein al heel wat positieve resultaten op het vlak van kleine investeringen in fietsoversteekplaatsen, aanpassingen van rotondes, noem maar op. We zijn dus heel positief over dit ontwerp en hopen dat dit in de toekomst een uitrol over heel Vlaanderen kan krijgen.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Dit raakt inderdaad eigenlijk de essentie van de politiek, namelijk daadkracht. Collega's, de essentie van politiek is beslissen, ervoor zorgen dat de daad uiteindelijk bij het woord kan worden gevoegd. Zoals collega Brouns het eigenlijk mooi beschreef, mensen begrijpen niet dat projecten waarvoor het draagvlak bijna honderd procent is of zelfs de volle honderd procent bereikt, als het gaat over voetpaden, fietspaden, het verkeersveiliger maken van een buurt, van een omgeving, zulke procedures dan toch tien jaar kunnen aanslepen door problemen bij onteigeningen, door de overheid die zichzelf tegenkomt, de slang die in de eigen staart bijt, omdat de overheidsreglementering zo complex is en zeker de Vlaamse overheid ook zo verkokerd is georganiseerd dat de ene dienst eigenlijk de andere blokkeert, terwijl we zelf toch allemaal achter dat gezamenlijke doel staan, bijvoorbeeld de verkeersveiligheid. Daarover gaat het in dit concrete geval. Het moet dus mogelijk zijn dat we door mobiliteit innovatief aan te pakken en een soort regelluw kader te creëren, ervoor zorgen dat projecten voortgang maken, met een overheid die 'lean and mean' is. We moeten er inderdaad voor zorgen dat we geen windmakers zijn, geen belovers maar doeners, en op die manier toch aan mensen tonen dat we het verschil kunnen maken.

Ook hier denk ik dat het draagvlak voor dit ontwerp van decreet unaniem is.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): De collega's hebben al veel gezegd en ook de Groenfractie zal dit ontwerp van decreet goedkeuren. Eigenlijk is het geen nieuw beleid, maar een omzetting bij decreet van een aantal dingen die u eigenlijk al bij besluit had willen regelen. Maar het is alleszins goed dat we een vereenvoudigd kader creëren in die twee proeftuinen om te werken aan verkeersveiligheid en om te werken aan veilige fietsinfrastructuur.

Ik wil hier alleen nog een vraag stellen die ik ook heb gesteld tijdens de commissievergadering maar waarop geen duidelijk antwoord kwam. Het gevaar van zulke proeftuinen en procedures is altijd of er nadien effectief ook iets mee zal gebeuren en of ze omgezet zullen worden in daadwerkelijk beleid. De proeftuinen lopen af in het najaar van 2024. Dan is er misschien een nieuwe regeringsmeerderheid, misschien een andere minister van Mobiliteit. Ik denk dat het belangrijk is dat we toch proberen om ook nog deze legislatuur voldoende lessen te trekken uit wat er zich in die proeftuinen afspeelt. Voorziet u om ook al voor de verkiezingen, tijdens deze legislatuur, te proberen beleidslessen te trekken uit wat er in die proeftuinen te leren valt?

De voorzitter: Mevrouw Moors heeft het woord.

Rita Moors (N-VA): Met het oog op de Vision Zero tegen 2050 juicht onze fractie elke verbetering van de verkeersveiligheid in Vlaanderen toe. Als Limburgse kijk ik natuurlijk uit naar de uitrol van de proeftuin in Limburg eens het decreet is aangenomen. Ik denk – ik heb dat ook al verschillende keren in de commissie gezegd – dat het zeer goed is dat lokale besturen meer armslag krijgen, dat ze nauwer betrokken worden, meer autonomie krijgen om de verkeersveiligheid op lokaal niveau te verbeteren. Zij kennen het veld en zijn het beste geplaatst om verbeteringen te kunnen aanbrengen. Daarom staat de N-VA achter dit ontwerp van decreet en zullen we het mee goedkeuren.

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): We hebben het al gezegd dat de bedoeling van dit MIA-decreet is om procedures en werkwijzen, waar mogelijk, te versnellen en te vereenvoudigen, en dan vooral dat van kleinere infrastructuurwerken, zoals het aanleggen en verbeteren van fietspaden en veiligheidsbevorderende maatregelen. De bedoeling is om dit versneld uit te voeren en de werken dan uit te voeren binnen een regelluw kader.

Verkeersveiligheid en het optimaliseren van het Vlaamse fietswegennetwerk zijn inderdaad twee samenhangende prioriteiten, ook in het relancebeleid. Het relancebeleid beoogt de versnelling en vereenvoudiging van procedures en werkwijzen. In dat kader wordt dus binnen het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken het MIA-decreet uitgerold als bestuurlijke aanpak.

Het is belangrijk dat men met dit experiment kortere doorlooptijden van procedures en werkwijzen en de versterking van de samenwerking met lokale besturen kan bekomen. Ook de mogelijkheden inzake het gebruik van experimentregulering en regelluwe zones om projecten tijdig te kunnen bijsturen en in te spelen op plots wijzigende omstandigheden op het domein van kleine infrastructuurwerken die verkeersveiligheid en de veiligheid van fietsers in het bijzonder kunnen bevorderen, zijn toch wel heel belangrijk.

Er zijn twee proeftuinen opgezet in Limburg en West-Vlaanderen. Na een eventueel positieve evaluatie is er uitbreiding gepland naar de rest van Vlaanderen.

Minister, het is een goede zaak dat de lokale besturen nauw betrokken worden bij deze werken en meer autonomie krijgen om de verkeersveiligheid op het lokale niveau te verbeteren, want ik denk dat ze hiertoe het beste geplaatst zijn. Lokale besturen die ook vinden dat ze niet over de nodige kennis beschikken, kunnen aan het Vlaamse Gewest toelating geven om gemeentelijke gronden te ont-eigenen en zo het proces te versnellen.

Alhoewel MIA als doel heeft een aantal knelpunten te regelen en we dit enkel kunnen toejuichen, verdient de onteigeningsregeling toch wel onze aandacht. Alhoewel de Raad van State geen negatieve opmerking heeft omtrent het waarborgen van de burgers vinden we toch dat, wanneer men dat instrument zou gebruiken, de nodige omzichtigheid vereist is. Desalniettemin steunt onze fractie elk initiatief om verkeersonveilige situaties weg te werken en elk initiatief om bijkomende fietsinfrastructuur te creëren, zeker met het oog op Vision 2050. Onze fractie zal dus ook dit ontwerp van decreet goedkeuren.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Collega's, ik dank jullie andermaal voor de steun voor dit ontwerp van decreet, dat een aantal elementen uit ons MIA-besluit (Mobiliteit Innovatief Aanpakken), een besluit dat we in mei van dit jaar hebben gelanceerd, bekrachtigt en dat zorgt voor een decretale basis voor een aantal elementen uit ons MIA-besluit.

Ik schets nog even kort waarom ons MIA-besluit een andere bestuurlijke aanpak is. Niet langer dan vanmorgen had ik nog een gesprek – en ik zal geen namen noemen – met een burgemeester, die me andermaal de vraag stelde waarom de aanleg van een fietspad zo lang duurt. Dat is een vraag die ik heel vaak hoor, op onze verkeersveiligheidstafels die we over alle provincies hebben georganiseerd, maar ook van burgers, onder meer via het meldpunt. Ook de Ombudsdienst krijgt veel daar vragen en bedenkingen over. Men moet maar slachtoffer zijn of geweest zijn van een verkeersongeval en één, twee tot zelfs tien jaar later nog altijd op dezelfde plaats passeren en geconfronteerd worden met het feit dat er niets gebeurd is. Dat kan uiteraard niet, dat kunnen we heden ten dage niet tolereren.

Vandaar dat wij met MIA zijn gekomen, die andere bestuurlijke aanpak waar innovatie sowieso centraal staat maar ook de sleutelwoorden 'sneller', 'samen' en 'alert' centraal staan. We willen sneller tot actie overgaan, tot een realisatiegerichte uitvoering, tot een outputproces. We willen sneller resultaat zien op het veld en sneller verkeersveiligheidsmaatregelen uitgerold zien. We willen dat samen met alle partners doen.

Ik heb al meermaals in de commissie zegt dat de lokale besturen het best hun eigen grondgebied kennen. Ze zijn dan ook de beste partner om die verkeersveiligheid mee uit te rollen op het hele wegennetwerk. En ik denk dat zeker het verhaal van onze schoolroutes daar een heel goed voorbeeld van is. Voor de schoolroutes op gemeentewegen werken we samen met de lokale besturen door een subsidiereglement, op gewestwegen wordt de input van de lokale besturen ter harte genomen.

Ook het woord 'alert' is een sleutelwoord. We moeten continu blijven monitoren en de verkeerssituatie blijven opvolgen met alle mogelijke materialen, camera's, drones enzovoort, om proactief over te gaan tot meer verkeersveiligheid en niet wachten tot er meer verkeersslachtoffers vallen.

We hebben al twee proeftuinen gelanceerd waarbij we samen met het wetenschappelijk veld en met heel wat andere partners aan de slag zijn gegaan. Uiteraard is het de bedoeling, zoals de heer Bex vraagt, om te leren uit die proeftuinen. Het is de bedoeling te leren uit de uitrol van raamcontracten en bestekken en uit de samenwerking met aannemers, het wetenschappelijk veld, de universiteiten, Hogeschool PXL. Het is de bedoeling om met die partners een en ander uit te zetten en lessen te trekken over wat kan zorgen voor een versnelling van de procedures om dat onmiddellijk op brede schaal uit te rollen. Dat is alleszins de bedoeling. Het is zeker niet de bedoeling om het project na de proeftuinen in de koelkast te stoppen en er verder niets mee te doen.

Wat het voorliggende ontwerp van decreet betreft, is er een decretale basis vereist voor de onteigeningsproblematiek waar een aantal collega's naar hebben verwezen. Het is een vaak gehoord probleem. Een van de valkuilen blijkt altijd de onteigeningsproblematiek te zijn. Zeker wanneer we een kruispunt hebben van een gewestweg met een gemeenteweg, is de procedureslag over de onteigeningen vaak nog complexer. Een lokaal bestuur moet onteigeningen doen langs de gemeentewegen, het gewest moet onteigeningen doen langs de gewestwegen. Dat is waar we hier een decretale basis voor vragen, zodat het lokaal bestuur ook kan onteigenen voor gewestwegen en het gewest kan onteigenen langs gemeentewegen en er versneld kan worden overgegaan tot actie.

Tegelijk is er ook het verhaal van de bindende derde beslissing die we mee opnemen om sneller te kunnen overgaan tot realisatie of inname van de grond, uiteraard met erkenning van alle eigendomsrechten. Die drie elementen hebben nu specifiek een decretale basis nodig, daarom dit ontwerp van decreet.

Rond alle andere elementen in het MIA-besluit werken we heel naarstig voort. Opnieuw, verkeersveiligheid is voor ons allen van essentieel belang. We moeten blijven inzetten op een versnelde uitrol van meerdere ingrepen inzake verkeersveiligheid. Veilige infrastructuur daar staat en valt heel veel mee. Uiteraard blijft het gedrag van de weggebruiker zelf ook nog altijd essentieel. Daarvoor verwijs ik andermaal naar ons Verkeersveiligheidsplan dat zowel focust op de weggebruiker als op de wegbeheerder.

Collega's, ik dank u allemaal voor de volmondige steun aan dit MIA-plan en de nieuwe bestuurlijke aanpak. Ik hoop alleszins dat we samen met jullie en alle lokale partners heel wat verkeersveiligheidsmaatregelen op die manier versneld kunnen uitrollen.

– *Liesbeth Homans, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 928/1)

– *Er zijn geen opmerkingen bij artikel 1 tot en met 3.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het ontwerp van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Nadia Sminate, Tinne Rombouts, Mercedes Van Volcem, Maaïke De Vreese, Kurt Vanryckeghem en Alessia Claes tot wijziging van artikel 2.10 en 2.11 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021, wat de definitie betreft van leegstaande gebouwen die in hoofdzaak gediend hebben voor een economische functie – 776 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Nadia Sminate, Tinne Rombouts, Mercedes Van Volcem, Maaïke De Vreese, Kurt Vanryckeghem en Alessia Claes tot wijziging van artikel 2.10 en 2.11 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021, wat de definitie betreft van leegstaande gebouwen die in hoofdzaak gediend hebben voor een economische functie.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Voorzitter, collega's, er bereikten ons de laatste maanden verschillende signalen van lokale besturen dat ze kampen met het probleem van leegstand van handelsgebouwen. Zeker door de coronacrisis zien we dat steden en gemeenten op dit probleem willen inspelen, maar dat niet kunnen omdat ze geen actueel zicht hebben op de problematiek.

Vandaag kun je pas na twaalf maanden leegstand een pand opnemen in het leegstandsregister. Dat is een heel lange periode. Je moet in het beleid rond leegstand heel kort op de bal kunnen spelen. Hoe langer een pand leegstaat, hoe moeilijker om het weer verhuurd te krijgen. We moeten de gemeentebesturen die hierrond

een beleid willen voeren, de tools geven om dat ook effectief te doen. Er zijn wel degelijk heel veel mogelijkheden op dat vlak. Denk maar aan handelscontracten van korte duur, pop-upstores, coaching van eigenaars enzovoort. Uiteraard is er ook de mogelijkheid tot sanctionering, maar we zijn ervan overtuigd dat dat pas helemaal aan het einde van de rit mag komen. Met dit voorstel van decreet vragen we om een kortere termijn dan twaalf maand op te nemen in een verordening om handelspanden in het leegstandsregister te kunnen opnemen.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Collega Sminate heeft dat zeer goed toegelicht. In heel wat specifieke situaties zijn de termijnen te lang voordat men kan optreden en beboeten.

Collega Van Volcem heeft dat voor Open Vld in de commissie gevolgd. Zij gebruikte een heel treffend beeld. Dat was de sluipende sloper als het gaat over leegstand in stadskernen maar ook in dorpskernen. Met dit voorstel van decreet willen de indieners de lokale besturen de mogelijkheden bieden om op te treden voor kernversterking. Ik wil het Brugse voorbeeld aanhalen, Space Tinder heet het. Ik vind het een heel goed idee, het stadsbestuur wil alle leegstaande panden op korte termijn matchen met starters.

Maar om zulke initiatieven professioneel van de grond te krijgen, te kunnen ontplooiën en begeleiden, moeten de gemeenten wel extra middelen ter beschikking krijgen. Ooit dacht men over leegstand als: als we erover zwijgen, bestaat het niet. Vandaag worden lokale besturen terecht afgestraft als men dat laat betijen. Ik denk dat ook het draagvlak voor dit voorstel van decreet heel groot is, voorzitter.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 776/1)

– Er zijn geen opmerkingen bij artikel 1 tot en met 3.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Piet De Bruyn tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat een verbod op de plaatsing of vervanging van een stookolieketel betreft – 813 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 7

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Piet De Bruyn tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat een verbod op de plaatsing of vervanging van een stookolieketel betreft.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Voorzitter, collega's, dit is toch een vrij belangrijk voorstel van decreet, ook al is het – zoals in de commissie gezegd werd – maar een klein stapje in een bepaalde richting. Maar we hebben ook gezegd dat het beter is om een klein stapje te zetten in de plaats van te proberen een grote stap te zetten en te concluderen dat het niet lukt om die grote stap te zetten.

Het gaat over een gedeeltelijke uitfasering. Als een volledige stookinstallatie of een ketellichaam stuk gaat, en er is aardgas aanwezig in de straat, dan zal men geen nieuwe stookinstallatie meer mogen installeren. Het zal iets anders moeten zijn. Dat zal inderdaad een invloed hebben op onze globale uitstoot. Dat zal ook een invloed hebben op onze bodemkwaliteit, want we hebben momenteel tienduizend zwaar lekkende stookolietanks. Om die te saneren, spreken we van een kost van meer dan een half miljard euro.

Men kan dan denken: mogen wij als gewest hier zomaar een verbod organiseren op een verkoop? De Raad van State was daar heel duidelijk in: ja, we kunnen dat. Waarom? Omdat we geen direct verbod organiseren maar omdat we het doen voor de milieuverbetering, zowel inzake bodem als inzake lucht.

Dat betekent ook dat wij een bekendmaking moesten aanvragen bij Europa. Dat is tijdig gebeurd. Daar gaat drie maanden over. Er is geen negatief advies gekomen, dus we kunnen verder.

Er is ook advies gevraagd over alles wat te maken heeft met de privacycommissie, de Vlaamse Toezichtcommissie (VTC) en de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA). Alle opmerkingen die interessant waren, werden hierin opgenomen.

Het enige wat ik toch wel spijtig vond te moeten vaststellen, is dat de federatie al op 6 oktober aangekondigd heeft in een persmededeling dat ze naar het Grondwettelijk Hof zal stappen op het ogenblik dat het gepubliceerd wordt in het Staatsblad, bij monde van beheerder Johan Mattart. Het gaat eigenlijk over elementen die ik miscommunicatie zou noemen. Ik heb een voorbeeld van die miscommunicatie. Ik vind dat terug bij een andere federatie, de ATTB, de Associatie voor de Thermische Technieken in België, die op 7 september een mail stuurt naar alle leden van de commissie, waarin staat: 'niet goed bezig met dat decreet'. Op 8 september wordt een andere mail verstuurd, naar diezelfde leden van de commissie, met als titel 'De verwarmingssector staat volledig achter de Europese package deal Fit For 55, die zou zelfs nog wat strenger mogen zijn'. Hier spreekt men duidelijk van een uitfasering van stookolie, men spreekt zelf niet over het behouden van stookolie. Dan dacht ik: dat is dus de federatie. Afhankelijk van welk deeltje van de federatie ze willen dienen, sturen ze straffe of minder straffe perscommuniqués uit.

Toch vind ik het jammer dat ze die miscommunicatie doen, tot zelfs deze ochtend op de radio toe. Waarover gaat het dan bijvoorbeeld? 'Ach, je zult de mensen in de kou zetten, want als ze moeten overschakelen op aardgas en ze hebben nog geen aardgasaansluiting, dan kunnen ze drie maanden wachten tot Fluvius langskomt om die teller te plaatsen.' Neen, dat is niet juist. Er is een spoedprocedure, binnen de 24 uur. We hebben die ook geactiveerd voor deze situaties.

'Het zal veel geld kosten.' Beste collega's, als je stookinstallatie, je ketellichaam, inderdaad kapot is, dan moet je minstens overschakelen naar een nieuwe ketel volgens het ecodesign. En dat betekent dat die stookolieketel ook aan bepaalde normen moet voldoen, minstens een hoogrendementsketel, bij voorkeur een condensatieketel. Dan moet je ook je schouw aanpassen. En zo'n condenserende fuelketel kost ook wel wat centen. Voor de doelgroep 1, waar we het vanmorgen nog over gehad hebben in de commissie, dat zijn de mensen die minder verdienen dan ongeveer 44.000 euro bruto per jaar, hebben we wel nog voorzien dat als ze verplicht moeten overschakelen en ze kiezen voor gas, ze voor die gascondensatieketel of warmtepomp

een bijkomende premie krijgen. Met andere woorden, we zorgen dat voor de mensen die aan de laagste inkomens zitten, er wel degelijk voldoende opvang is.

'Ach, er is voldoende nieuwe brandstof aanwezig. De R33 is massaal aanwezig en wordt massaal toegepast.' Neen, dat zit in een experimentele fase. De redenering is voor mij zelfs als volgt: stel dat het ooit toegepast en verkocht mag worden, wat een federale beslissing zal zijn en geen beslissing vanuit het gewest, dan zal men nooit voldoende kunnen produceren om zelfs de bestaande fuelketels, die nog perfect kunnen blijven draaien omdat er bijvoorbeeld geen aardgas aanwezig is in de straat, te kunnen voeden.

'Ja maar, u wilt een verwarmingsdatabank opmaken.' Natuurlijk willen we een verwarmingsdatabank opmaken, want we willen wel weten waar die ketels staan. En zal dat rap ingevuld worden? Ja, we zullen inderdaad aan Fluvius vragen dat die verwarmingsdatabank – en dat kan ook decretaal – ingevuld wordt met, om te beginnen, waar er overal 'exclusief nacht' is. Want dat betekent dat die gezinnen elektrisch verwarmen, met accumulatie, direct, of met de warmtepomp. Ze moeten aangeven welke nummers ook een gasaansluiting hebben. En dan weet je dat ongeveer de overschot op fuel zal zijn. En dan moet de installateur inderdaad, als hij een vervanging komt doen, dat bevestigen in die verwarmingsdatabank, en niet, zoals gevraagd werd door de sector, het laten doen door een erkende techniker, want een erkende techniker is niet de enige die een mazoutketel zou mogen plaatsen. Dat kan evengoed gebeuren door een gewone installateur. Het is degene die het eerst bij u thuis komt, die de melding moet maken in de verwarmingsdatabank.

We hebben ons geconformeerd met de Europese regelgeving. We hebben ons geconformeerd met de privacy. Er is geen bevoegdheidsdiscussie. De Raad van State heeft dat bevestigd. We hebben gezorgd voor flankerend beleid. En dus denken we ook dat dit voorstel van decreet een eerste stap is – misschien een klein stapje voor sommigen, maar toch een eerste klein stapje – in de richting die we willen hebben, zijnde tegen 2050 proberen te komen tot een zo goed mogelijk koolstofarme samenleving. Ik dank jullie voor de steun voor dit voorstel van decreet.

De voorzitter: Mag ik, voordat ik collega Bothuyne het woord geef, iedereen hier aanwezig en thuis vragen om in te loggen in het stelsysteem?

De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, ik denk dat collega Gryffroy al op excellente wijze het voorstel van decreet heeft uiteengezet, dus ik kan daar heel weinig aan toevoegen. Vanuit onze fractie gaan we dat volmondig steunen. Ik zie dat u ook zelf zeer gelukkig bent bij de behandeling van dit voorstel van decreet. Dat sterkt ons allemaal in de keuze die we gaan maken.

Collega's, nog even heel kort ten gronde. Wij geloven inderdaad dat dit de juiste stap is in de juiste richting, waarbij we mensen naar meer milieuvriendelijke verwarmingstechnieken kunnen leiden en begeleiden. Er zit ook nog potentieel in bijvoorbeeld hybride warmtepompen, waarbij we aardgas eventueel via propaan kunnen combineren met elektriciteit, en dus op die manier een milieuvriendelijk en haalbaar alternatief kunnen formuleren voor wie zijn oude stookolieketel wil vervangen. Vanuit de ATTB, de federatie waar collega Gryffroy daarnet al over sprak, werd heel duidelijk aangegeven dat er nood is aan een vervangingsprogramma voor stookolieketels.

Dus ik denk dat we de minister en de regering kunnen oproepen om op basis van dit decreet ook actief eigenaars van verouderde, veelverbruikende stookolieketens aan te moedigen om te gaan kijken naar een vernieuwing, een renovatie van hun woning, naar energiebesparing, zodat ze op die manier ook hun eigen

portemonnee een plezier kunnen doen. Gecombineerd met de versterkte premies die we deze ochtend in de commissie hebben goedgekeurd, zijn we ervan overtuigd dat dit een zeer voordelige operatie zal zijn voor heel veel Vlamingen, zowel in hun portemonnee als voor het klimaat.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Inderdaad, ik kan mij daar alleen maar bij aansluiten. Het is belangrijk dat dit toch wel een zeer doordacht ontwerp van decreet is. Men heeft nagedacht over mogelijke achterpoorten, ongewilde effecten. Dat is allemaal goed mee opgenomen, zoals bijvoorbeeld in het origineel artikel waarin de situatie geregeld wordt waarbij een bestaande stookolieketel wordt vervangen door een nieuwe stookolieketel. Dat wilde men verbieden, maar dat kon dan weer strikt genomen de situatie veroorzaken dat, bij manier van spreken, een warmtepomp of een aardgasketel zou kunnen worden vervangen door een stookolieketel, wat economisch en ecologisch natuurlijk helemaal niet de bedoeling kan zijn als we spreken over dergelijke vervangingen. Via amendering heeft men dan een dergelijke uitschuiver onmogelijk gemaakt.

Collega's, dit is heel belangrijk. Want over de 'ends' van wat we doen, kun je weinig discussie hebben. Over de 'means' kun je wel wat discussiëren. Maar uiteindelijk lijkt het mij ook belangrijk om de publieke opinie mee te nemen in dit verhaal, op een enthousiaste manier. Communicatie zal dus heel belangrijk zijn. En ook de handhaving nadien moet serieus worden opgenomen.

Voorzitter, onze fractie, Open Vld, zal met overtuiging dit voorstel van decreet goedkeuren.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Voorzitter, met dit voorstel van decreet bogen de meerderheidspartijen, aangevuld met de groenlinkse oppositie, een verbod op de plaatsing en vervanging van stookolieketels in Vlaanderen vanaf 1 januari 2022. Die beslissing past in het fossielvrij krijgen van Vlaanderen. En het is net daarom dat het een heel merkwaardige beslissing is. Jullie willen de ene fossiele brandstof vervangen door de andere. Stookolieketels moeten weg, huizen moeten worden aangesloten op het aardgasnet. Want we weten allemaal dat een warmtepomp voor de meeste gezinnen in dit land onbetaalbaar is. Onlangs nog bleek dat met de verkapte belastingbrief die de stroomfactuur in dit land is, België het enige land in West-Europa is waar de terugverdientijd van een warmtepomp meer dan 68 jaar, of beter gezegd nooit, is. Daar zouden we echt het verschil kunnen maken, maar misschien is dat toch wat te veel toekomstgericht denken gevraagd aan deze regering.

De Vlaamse Regering, met de N-VA op kop, is virulent tegen het bouwen van gascentrales. Maar hoe sneller gezinnen worden aangesloten op het gasnet, hoe beter. Ziet u de tegenstrijdigheid? Nochtans weet de Vlaamse Regering maar al te goed dat we binnen enkele jaren en misschien zelfs al vroeger debatten zullen voeren in dit parlement over het gasvrij maken van Vlaanderen. Wat ons betreft, is dat niet nodig om klimatologische redenen, dat weet u, maar wellicht wel ten behoeve van onze energieonafhankelijkheid van het buitenland. Beslissingen zoals deze, dit stookolieverbod, zullen de consument enkel op nodeloze kosten jagen. De stookolieketel moet namelijk worden verwijderd en er moeten aardgasleidingen worden geplaatst.

De impact van deze beslissing op het leefmilieu is trouwens ook het onderwerp van discussie. Er zijn studies die duidelijk aantonen dat verwarmen met aardgas niet beter is voor het leefmilieu dan verwarmen met huisbrandolie. Vlamingen die toch de vrije keuze benutten om met huisbrandolie te verwarmen, zullen worden

beboet met niet minder dan 5000 euro. Ik vind dit waanzin. Veel plegers van vandalisme en andere criminele feiten komen er in dit land goedkoper van af. Maar wie wil gebruikmaken van zijn individuele keuzevrijheid om te verwarmen hoe hij of zij wil, wordt dus bestraft met vele duizenden euro's.

Wij zijn, zoals u weet, de partij voor de vrijheid in dit land, in Vlaanderen. En wij zullen dan ook als enige partij pleiten tegen deze oeverloze regelnevel, tegen het opzadelen van de burger met deze extra kosten. Die burger wordt trouwens ook steeds meer geconfronteerd met die torenhoge elektriciteit- en gasfacturen.

En ook wat dat betreft is de timing van dit verbod op de vervanging en de plaatsing van stookolieketels natuurlijk zeer ongelukkig. En dus zullen wij met veel enthousiasme tegen stemmen.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Ik wil een aanvulling geven bij de heer Gryffroy: een stapje in de goede richting, dat is exact zoals ik het ook zou willen omschrijven. Dit is de reden waarom we dit voorstel van decreet zullen ondersteunen. Maar tegelijk moeten we begrijpen waarom het maar een stapje is. Het gaat om iets meer dan een vijfde van de stookolieketels die vandaag verkocht worden die verboden zouden worden. Er zit dus nog altijd een zeer grote bevestiging in van de stookolieketels die nog wel mogelijk zijn.

Tegelijkertijd biedt dit ook de mogelijkheid om meer in te zetten op meer aardgasinstallaties. Ik had nooit gedacht dat ik dit zou zeggen, maar als de heer Van Rooy zegt dat we weg moeten van gas, dan is dat ook zo. Weliswaar met een heel andere achtergrond, namelijk: we moeten wel degelijk, om de klimaatopwarming onder controle te houden, weg van de fossiele brandstoffen. Dat zit ook in die Fit for 55. Daar moeten we absoluut werk van maken, om op termijn tot 100 procent fossielvrij te kunnen verwarmen. Dan merk je dat inderdaad in Nederland al een campagne 'weg van gas' loopt, terwijl we hier toch nog de deur van stookolie richting gas wagenwijd openzetten.

Wat is dan de oplossing? Inderdaad, warmtepompen, waarmee we nog heel veel werk aan de winkel hebben. De grootste uitdaging is de elektriciteitsfactuur verlagen, ontvetten, zodat de warmtepomp concurrentieel wordt ten opzichte van alle andere mogelijke manieren van verwarmen. Dat is absoluut de weg waar we naartoe moeten. Er was vandaag in Kortrijk een symposium over de zin van warmtepompen en waarom we daarop zoveel meer moeten inzetten. Maar er zijn nog veel uitdagingen. De weg daarnaartoe is nog heel steil. De ambities liggen vandaag niet zo hoog. Dat zie je in het Vlaams Energie- en Klimaatplan. Te laag volgens de sector, te laag om de ambities waar te maken, te laag om in 2050 volledig fossielvrij te kunnen verwarmen. Want verwarmingsinstallaties koop je nu eenmaal niet voor vijf of tien jaar. In veel gevallen blijven ze dertig jaar lang in onze woning staan. 2020 plus dertig jaar is 2050. Het is dus hoogtijd om daar werk van te maken.

Een massale uitrol van warmtepompen is wat we nodig hebben. Daar moeten we veel sterker op inzetten dan we vandaag doen. Dit kleine stapje in de goede richting willen we mee goedkeuren, als we ook nog volgende grote stappen zullen zetten richting het fossielvrij verwarmen van onze woningen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Voorzitter, ik ben blij dat u eindelijk begrepen hebt waarom ik hier al de hele dag in uw gezelschap vertoef.

De voorzitter: Ja, heel braaf. De hele dag.

Bruno Tobback (Vooruit): Ja, ik apprecieer ook dat u er zich om bekommert en mij de vraag stelde. Waarvoor dank.

Het was onder andere hierom. Ik ben blij dat ik gebleven ben want ik heb nieuwe dingen geleerd. Ik heb nogal wat gestudeerd op mensenrechten, ik heb er zelfs nog les over gegeven, maar het mensenrecht om mazout te stoken was mij niet bekend, moet ik eerlijk gezegd toegeven. Wat wel hoe langer hoe meer een erkend mensenrecht is, is het recht op een gezonde leefomgeving, op een leefbare toekomst, op overheden die zorg voor later hoog in het vaandel dragen en die voor een leefbare planeet zorgen. En gelukkig maar.

Het is ook vanuit die optiek dat we met de Vooruitfractie dit voorstel van decreet mee hebben goedgekeurd in de commissie en ook vandaag zullen goedkeuren, omdat het nu eenmaal zo is dat als de overheid naar die Fit for 55 en naar klimaatneutraal in 2050 wil evolueren, dat het ook logisch is dat je probeert mensen op het juiste spoor te zetten en dat je vooral probeert te vermijden dat je burgers met hun zuurverdiende centen investeringen laat doen waarvan je vijf of tien of vijftien jaar later moet zeggen dat we ze dan, te laat, nadat het geld al uitgegeven is, zullen verbieden of de brandstof veel duurder zullen moeten maken of proberen uit de markt te prijzen.

Het is veel beter, veel menselijker, veel socialer en ook economisch veel verstandiger om ervoor te zorgen dat mensen die het alternatief hebben, die daar de mogelijkheid toe hebben, in de juiste richting worden geduwd, veeleer dan ze in de verkeerde richting te duwen. Dat is een overheid, een bestuur dat zijn verantwoordelijkheid neemt. Ik denk dat het ook maar verstandig is dat we dat doen, in de eerste plaats in het belang van mensen die inderdaad niet elke vijf jaar een nieuwe verwarmingsinstallatie plaatsen zoals je af en toe eens een kostuum gaat kopen, maar die inderdaad voor vele decennia in hun woning installeren.

Het is niet omdat we dit voorstel van decreet goedkeuren dat we het perfect vinden. Wat ontbreekt, misschien niet in het voorstel, maar veeleer errond, is een beleid dat mensen niet alleen in de juiste richting stuurt met verbieden en opleggen, maar daar ook de mogelijkheden toe creëert en helpt om dat ook mogelijk te maken. Er is inderdaad sprake van premies, en dat is op zich niet verkeerd, maar het is wel heel duidelijk dat, indien we willen dat mensen hun woning efficiënter, milieuvriendelijker en voor de omgeving gezonder verwarmen, daar wel meer investeringssteun voor nodig is dan de premies die er vandaag beschikbaar voor zijn. We hebben die discussie al veel gevoerd. Ik zal ze vanavond niet uittenreuren opnieuw voeren, maar als u wilt dat mensen met een gerust gemoed en zonder daardoor te verzuren de juiste stappen kunnen zetten om naar een milieuvriendelijkere omgeving te evolueren, dan zult u daar meer tegenover moeten stellen dan de premies die er vandaag zijn. Dan zult u, wanneer u echt wilt dat men naar warmtepompen gaat, er inderdaad ook voor moeten zorgen dat aan de huidige structuur van de elektriciteitsprijs iets grondigs wordt veranderd. De collega heeft er daarnet al op gewezen. Dan zult u er bij lange na niet komen met de paar euro's waarvan de minister en de regering de voorbije dagen hebben aangekondigd dat ze die uit de elektriciteitsprijs zullen halen.

Wat dus ontbreekt naast, rond, in dit voorstel van decreet, is een overkoepelende visie van deze Vlaamse meerderheid, waaraan mensen zich kunnen vasthaken en waardoor mensen er vertrouwen in kunnen hebben dat het een globaal programma is dat in een bepaalde richting evolueert, met een beleid dat ook bereid is om alle consequenties te dragen van wat het aan de mensen vraagt. Alleen indien dat duidelijk is, zullen die burgers, zullen die mensen, zullen die gezinnen ook in volle vertrouwen kunnen meestappen in een dergelijk beleid. Vandaag is dat jammer genoeg maar al te duidelijk niet het geval, maar nog eens, dat neemt niet weg dat we bij Vooruit vinden dat dit voorstel van decreet een stapje in de goede

richting is en dat we, zelfs al maken we deel uit van de oppositie, het vanavond ook mee zullen goedkeuren.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, stookolie is inderdaad een vervuilende brandstof, met een zware impact op het milieu en trouwens ook op de leefomgeving, die moet worden uitgefaseerd. Gisteren heeft de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) nog de meest recente cijfers gepubliceerd, waaruit blijkt dat ongeveer 13 procent van de Vlaamse huishoudens zijn woning nog met stookolie verwarmt. Ik denk dat we allemaal willen dat dat cijfer zo snel mogelijk zakt, dat die huidige installaties worden vervangen door groenere, efficiëntere en vooral betaalbare initiatieven. Dat is jammer genoeg niet wat dit voorstel van decreet doet. Het duwt burgers van de ene fossiele brandstof naar de andere. Voor heel veel gezinnen is er op dit moment immers gewoon geen duurzaam en betaalbaar alternatief. Dat bestaat gewoon niet. Een warmtepomp installeren, verwarmen op elektriciteit, dat is financieel voor heel veel mensen niet haalbaar. Er zijn amper warmtenetten beschikbaar in Vlaanderen waarop men zich kan aansluiten. Mensen zullen dus weinig alternatieven hebben dan verwarmen met gas. Over enkele jaren zullen we hier in dit parlement dan de discussie hebben over het uitfasen van aardgas, hetzelfde debat dat we vandaag voeren over stookolie. Vandaag liggen er ideeën op tafel om lasten te verlagen, van elektriciteit naar gas. Men gaat die mensen die nu hun stookolieketel moeten vervangen, dus binnenkort meer belasten. Welk signaal geven we burgers door ze nu op gas te laten overschakelen?

Dat verbod op stookolieketels zou moeten worden geflankeerd door maatregelen die mensen een duurzame en betaalbare uitweg bieden. Dat kan door veel sterker in te zetten op isolatie, op het financieel interessant maken van warmtepompen, via derdebetalerssystemen, zoals dat vandaag bijvoorbeeld al beperkt gebeurt met het Noodkoopfonds, door de drempel van het hoge startkapitaal weg te nemen voor energetische renovaties. Als we binnen een aantal jaren willen afstappen van fossiele brandstoffen, dan zal er veel meer ambitie nodig zijn.

Dus, wij vinden die flankerende maatregelen momenteel onvoldoende. Maar het gaat natuurlijk enkel over nieuwe stookolieketels en over volledige vervangingen van stookolieketels. Die vervangingen zijn ook kostelijk. Stookolie is ook niet meer zo goedkoop als het geweest is. Dus, daarom zullen we het decreet mee goedkeuren vanuit het principe dat we af moeten van die fossiele brandstof, maar er moet echt wel veel meer gebeuren voor de vergroening van de verwarming van de huizen in Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik wil gewoon, voor de duidelijkheid van het verslag, meegeven dat wat het Vlaams Belang laat uitschijnen, namelijk dat we de stookolieketels as such willen verbieden, niet klopt. Het gaat enkel maar over de vervanging omdat de ketel volledig stuk is. Het gaat zelfs ook niet over de vervanging van een brander of van een onderdeel. Dat kan nog altijd. Het gaat over het ketellichaam of een stookinstallatie die volledig stuk is. Dan zeggen we dat men moet overstappen naar iets anders, als er gas is in de straat, waardoor we zelfs mensen niet verplichten om over te stappen naar aardgas. Het is natuurlijk wel het meest pragmatische. Als men enkel maar de ketel moet vervangen, dan zal dat de meest pragmatische oplossing zijn. Dat is correct. Maar ik kan me ook voorstellen dat mensen er soms van gebruikmaken om ondertussen misschien grondiger de installatie aan te pakken en iets anders te beslissen. Het is dus niet zo, collega's van het Vlaams Belang, dat we zeggen dat alle stookolieketels eruit moeten. Dit staat niet in het decreet. Het gaat over een vervangingsinvestering.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Mijnheer Gryffroy, stel dat iemand vandaag zegt en beslist: 'Ik zou graag mijn woning verwarmen met stookolie. Ik kies daarvoor. Ik maak gebruik van mijn vrijheid om daarvoor te kiezen.' Mag die persoon dat of wordt die beboet met 5000 euro als hij of zij dat doet?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Als hij dat vandaag doet, mag hij dat.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Als hij of zij dat doet na de inwerkingtreding van het decreet?

De voorzitter: Ben ik hier nog nodig of kan ik naar buiten gaan?

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Excuseer, voorzitter. *(Opmerkingen van Andries Gryffroy)*

De voorzitter: Neen, neen. Ik heb graag dat jullie het woord vragen. Het is niet de bedoeling dat jullie hier een-tweetjes beginnen te doen.

De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Als repliek op het flauwe antwoord, meneer Gryffroy: als dit decreet in werking is, mag iemand in Vlaanderen dan nog kiezen om zijn of haar huis te verwarmen met stookolie of zal hij of zij dan beboet worden met 5000 euro?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Hij mag nog perfect verder werken met zijn stookinstallatie. Hij mag enkel zijn stookinstallatie niet vervangen door een nieuwe stookolie-installatie als er aardgas is in de straat. Als er niets aan de hand is, mag hij nog perfect verder werken met zijn bestaande stookolie-installatie en moet hij geen boete betalen. Dus, stop met die verkeerde communicatie!

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Meneer Gryffroy, stop met mijn woorden te verdraaien en niet op de vraag te antwoorden. Als ik na inwerkingtreding van dit decreet ervoor zou kiezen, gebruikmaak van mijn keuzevrijheid, om een stookolieketel aan te kopen om mijn huis te verwarmen, zal ik dan ja of neen een boete krijgen van 5000 euro? Antwoord nu eens gewoon op die vraag. Sta voor uw zaak.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Als er aardgas aanwezig is in de straat, mag die dat niet doen. En trouwens voor nieuwbouw mag het al sowieso niet. Dat is een decreet dat vroeger is goedgekeurd en dat mag sowieso al niet.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Dank u, regelneef.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 813/7)

– *Er zijn geen opmerkingen bij artikel 1 tot en met 9.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het voorstel van decreet houden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, voor we met de eigenlijke stemmingen beginnen, voeren we een teststemming uit.

– *De Vlaamse volksvertegenwoordigers voeren een teststemming uit.*

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Philippe Muyters, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Chris Steenwegen en Bruno Tobback over COP26, de VN-klimaatconferentie in Glasgow van november 2021

– **905 (2020-2021) – Nr. 1**

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Wilfried Vandaele bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Philippe Muyters, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Chris Steenwegen en Bruno Tobback over COP26, de VN-klimaatconferentie in Glasgow van november 2021.

De heer Gryffroy heeft het woord over de spoed.

Andries Gryffroy (N-VA): De klimaatconferentie start eind volgende week en dus is het dringend.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

Dan stemmen we nu bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het voorstel tot spoedbehandeling is aangenomen. Dan stel ik voor dat het voorstel van resolutie van Philippe Muyters, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Chris Steenwegen en Bruno Tobback over COP26, de VN-klimaatconferentie in Glasgow van november 2021 onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Philippe Muyters, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Chris Steenwegen en Bruno Tobback over COP26, de VN-klimaatconferentie in Glasgow van november 2021.

De bespreking is geopend.

De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Voorzitter, wat we nu gaan bespreken, is eigenlijk wel iets speciaals. Het is iets speciaals om twee redenen. Het is een tekst die niet alleen in dit Vlaams Parlement wordt besproken, maar die ook wordt besproken en gestemd in de andere parlementen in België. Zoals de voorzitter al zei, gaat het over een internationale klimaatconferentie in Glasgow die plaatsvindt van 1 tot 12 november.

Na besprekingen met de verschillende delegaties van de verschillende parlementen, en na individuele gesprekken met de verschillende partijen in België, hebben we eerst teksten gemaakt, zijn er teksten aangepast, zijn er amendementen ingediend en zijn we uiteindelijk gekomen tot de tekst die nu voorligt. Collega's, ik denk dat dit een tekst is die gezien mag worden.

Ik wil eerst en vooral alle collega's bedanken, niet alleen van dit parlement maar ook van de andere parlementen die de inspanningen om tot deze tekst te komen mee hebben ondersteund. Verder dank ik vooral de collega's in dit parlement die deze tekst mee hebben ingediend, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Chris Steenwegen en Bruno Tobback.

Ik wil kort enkele voorbeelden over de inhoud geven zodat die inhoud toch ook een beetje kleur krijgt. We ondersteunen in dit voorstel van resolutie de inspanningen die mondiaal nog moeten gebeuren om de klimaatproblematiek te kunnen counteren. We vragen om volop in te zetten op onderzoek en ontwikkeling en op innovatie. We nemen akte van het feit dat de Europese Raad voor de broeikasgasuitstoot een vermindering van 55 procent heeft voorgesteld tegen 2033. We stellen vast dat er een engagement nodig is om die doelstellingen te kunnen realiseren.

We bepleiten dat, op Europees niveau, producten die worden ingevoerd in Europa met eenzelfde duurzaamheid worden geproduceerd als in Europa. En we zeggen ook dat daar eventueel een koolstofgrensheffing voor kan worden geheven.

En een vijfde en laatste voorbeeld is dat we pleiten voor strengere normen voor lucht- en scheepvaart, omdat dan meer het principe van 'de vervuiler betaalt' zou worden toegepast. Maar we pleiten daarbij ook voor meer innovatie op het vlak van duurzame brandstof. Dit en ook nog vele elementen zijn terug te vinden in dit voorstel van resolutie.

Ik houd het kort, zeker gezien het late uur, dus ik sluit af. Met dit voorstel van resolutie krijgen alle ministers in België een goed kader om deel te nemen aan de discussies op internationaal niveau tijdens COP26 in Glasgow. En ik, maar ik denk ook velen van jullie, wens die ministers veel succes om op internationaal vlak op nieuw stappen vooruit te zetten, in het belang van ons klimaat. *(Applaus bij de N-VA, CD&V, Open Vld, Groen en Vooruit)*

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik wil eerst en vooral de kans te baat nemen om collega Muyters te bedanken voor het goede werk. Ik denk dat vriend en vijand – voor zover er vijanden zouden zijn van collega Muyters – zal erkennen dat er zeer goed werk is geleverd om uiteindelijk tot een nieuwe interfederale resolutie te komen. Het is nieuw, want het is ondertussen een traditie dat we ons met de parlementen in dit land verenigen om, als het gaat over het klimaatbeleid, een gezamenlijk standpunt in te nemen. En het is hier inderdaad goed gelukt, mede dankzij collega Muyters, om een aantal duidelijke sporen te trekken. De collega heeft het daarnet al excellent samengevat.

Maar het is toch niet onbelangrijk om te vermelden dat we niet alleen akte nemen van 'Fit for 55', we nemen ook het engagement op om daar de nodige acties aan te verbinden. Dat zal een impact hebben op het Vlaamse klimaatbeleid. De Vlaamse Regering is zich daar ook van bewust. Er is binnenkort een eerste klimaatministerraad om te kijken welke bijkomende maatregelen we kunnen nemen. Ook als parlement zullen we daar een belangrijke rol in moeten opnemen, want de transitie waar we voor staan rond energie en klimaat is, denk ik, een van de meest ingrijpende die we als samenleving, als economie ooit zullen meemaken. En daar moeten we vanuit Vlaanderen een leidende rol in kunnen opnemen.

Wat ook in het voorstel van resolutie staat, en wat misschien niet evident wordt om nog te realiseren voor onze ministers, is dat we hopen dat er nog voor COP26 een begin wordt gemaakt van een intra-Belgische verdeling van de lusten en lasten. Het is alleszins een oproep om daar niet mee te talmen, maar snel knopen door te hakken. Zo verliezen we geen tijd met gevechten over de afbakening van het terrein, maar proberen we vooral het terrein te veroveren. Op die manier kunnen we oplossingen bieden voor de klimaatcrisis waar we op dit moment voor staan.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Ik denk dat collega Bothuyne in dezen terecht woorden van waardering uitspreekt aan de trekker, de voorzitter van deze interparlementaire klimaatdialoog, Philippe Muyters. Ik heb horen vertellen door gezaghebbende stemmen in 'le palais d'en face', onze naaste burens in het federaal parlement, dat hij dat heeft gedaan als een echte 'commis de l'Etat'. En u zult mij het gebruik van het Frans in deze context zeker niet euvel duiden. Maar hij heeft daarvoor niet alleen vakbekwaam moeten manoeuvreren maar vaak ook engelgeduld aan de dag moeten leggen.

Ik denk uiteindelijk dat de tekst, die een compromis is, duidelijk niet halfleeg is. Hierop is het beeld 'dit glas is meer dan halfvol' van toepassing. Iedereen heeft daar een beetje moeten geven en nemen, maar het verhaal is er wel een dat zich inschrijft in de Europese doelstellingen. En ook dit is een open deur intrappen, voorzitter, maar de toekomst zal duurzaam zijn of ze zal niet zijn. En een van de dingen die de economie bijvoorbeeld nog te vaak defensief benadert, zijn de kansen die daarin zitten voor dit deel van de wereld, en dus zeker ook voor de Vlaamse regio. Ik heb het dan over de toekomstige technologische en industriële ontwikkelingen, met ons hoog opleidingspeil en met een stuk de traditie die wij hebben. Dit geeft aan onze industrie kansen die wij in een klassieke setting absoluut niet meer hebben. Want dan worden wij inderdaad voorbijgestoken door economische tijgers of minder tijgerachtige landen, die aan een goedkopere kostprijs dit soort van assemblages kunnen doen als het gaat over klassieke wagens en dergelijke meer. Want dat kunnen die mensen ginder ook.

We schrijven ons dus in in dat verhaal van de EU. We roepen andere landen en handelsblokken op om mee te doen, want anders is het voor de criticasters gemakkelijk om te zeggen: 'Verander de wereld, begin bij jezelf.' Als de rest daar zit met de armen gekruist, komen al die lasten op onze rug en dat is eigenlijk niet heel correct. Dat is dan eigenlijk niet billijk. We doen aanbevelingen rond de financiering. Europa heeft daarin een belangrijke rol te spelen inzake transitie, vernieuwing, innovatie en het vrijwaren van het klimaat. Dat is het eerste opzet, dat is belangrijk.

We vragen ook aan Europa om beleidsondersteuning te geven. Geld is één zaak, maar hoe kunnen we nu, collega Muyters en andere goede collega's, zorgen dat die middelen op een adequate manier worden ingezet waardoor stappen voorwaarts worden gezet inzake een beter klimaat? Er is terecht de nadruk gelegd op een scherper beleid, lees een strenger beleid, ten aanzien van twee belangrijke actoren: de lucht- en de scheepvaart. Daar moeten duidelijk vijzen worden bijgedraaid.

Tezelfdertijd is dat niet alleen een zaak van economie, technologie en industrie, maar ook van de habitat van alle mensen van alledag. Ik heb me een beetje voorbereid in de plaats van collega Schiltz. Wat in de stad Freiburg is gebeurd, op het vlak van vernatting, het weren van warmte en vasthouden van schaduw, was heel bevattelijk. Het leven van alledag werd beïnvloed zonder hightech, wat in hoofdletters wordt geschreven. Het is een sprekend voorbeeld. Dat maakt het haalbaar, en de mensen zien meteen de toegevoegde waarde voor zichzelf en hun dierbaren. Dat is echt een positief verhaal. Collega Muyters heeft daar samen met die andere parlementen heel goed werk geleverd. (*Applaus bij de N-VA, CD&V, Open Vld, Groen en Vooruit*)

De voorzitter: Dat kan ik alleen maar beamen.

De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Voorzitter, collega's, ik wil nog enkele puntjes aanhalen die voor ons als Groen belangrijk zijn in dit voorstel van resolutie. Ik wil beginnen met de doelstelling van Parijs die toch weer bevestigd wordt en zegt dat we er alles aan moeten doen om de globale temperatuurstijging te beperken tot ruim onder dat maximum van 2 graden en moeten streven naar een stijging van 1,5 graden. Dat is belangrijk, dat is onze leidraad.

In het voorstel van resolutie zeggen we eigenlijk ook dat we ons baseren op wetenschappelijke kennis van het Intergouvernementeel Platform voor Biodiversiteit en Ecosysteemdiensten (IPBES) en het Intergouvernementeel Panel voor Klimaatverandering (IPCC). Dat is belangrijk, we geven ons vertrouwen aan de wetenschappers en gebruiken de wetenschappelijke kennis om ons handelen mee te sturen.

Het voorstel van resolutie onderschrijft de Europese Green Deal en het streven om te evolueren naar een klimaatneutrale samenleving. Belangrijk, het is al gezegd, is die 'Fit for 55' – die 55 procent – en dat er duidelijk staat dat we het engagement nemen om bijkomende maatregelen te nemen om in die richting te gaan.

Het is ook al gezegd, maar als we aan onze eigen bedrijven voorwaarden opleggen inzake koolstofuitstoot, dan moeten we ervoor zorgen dat we onszelf geen concurrentienadeel aandoen. De grensmechanismen van die 'carbon border adjustment mechanism' zijn voor ons belangrijk. Het voorstel van resolutie spreekt over internationale verdragen en investeringsmechanismen en -akkoorden. Die ziet men als een hefboom, precies ook om vooruitgang te maken inzake klimaat. Dat is de intentie om precies die internationale afspraken te gebruiken om vooruit te gaan.

Er wordt gepleit voor een internationale koolstofmarkt. We zijn daar koele minnaars van. Het voorstel van resolutie zegt in elk geval duidelijk dat dit geen ondermijning kan betekenen van het Akkoord van Parijs, want er zitten wel addertjes onder het gras van dubbeltellingen en dergelijke. Het is belangrijk voor ons dat dat heel duidelijk vermeld staat in het voorstel van resolutie, net als de principes van San Jose, waar België zich toe verbonden heeft en die hier bevestigd worden.

We hebben het vorige week naar aanleiding van een actuele vraag nog gehad over de internationale klimaatfinanciering. We hebben een historische verantwoordelijkheid, dus het is ook aan ons om voldoende middelen te voorzien zodat men ook in andere werelddelen voldoende middelen heeft om de klimaatverandering voor een stuk te kunnen opvangen.

En tot slot, collega's, is de resolutie over de interne lastenverdeling duidelijk: het liefst voor de COP, maar in elk geval kort na de COP, zo snel mogelijk. Laat ons toch proberen snel die discussie te beslechten. Er is heel veel werk, iedereen moet heel veel stappen zetten. Maar laat ons daar niet teveel energie in steken, maar vooral in het nemen van de nodige maatregelen.

En dan nog een woord van dank aan de collega's en aan voorzitter Philippe Muyters die geen gemakkelijke taak had. Ik herinner me de eerste tekst en de reacties daarop, ook van onze fractie. We hadden niet het gevoel dat we direct tot een oplossing gingen komen, maar aan de andere kant was het duidelijk dat collega Muyters met alle fracties echt wel tot een akkoord wilde komen. Men vond het echt belangrijk dat er tot een akkoord werd gekomen. We hadden op een aantal punten verder willen gaan, maar voor ons was het primordiaal dat er over de parlementen heen toch een akkoord kon worden bereikt zodat onze ministers in Glasgow uit één mond kunnen spreken en eenzelfde verhaal kunnen brengen. Laat ons er samen op toezien dat ze dat ook doen. (*Applaus bij de N-VA, CD&V, Open Vld, Groen en Vooruit*)

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Ik sluit me aan bij de laatste woorden van collega Steenwegen. Het is goed dat deze resolutie er is. Het is goed dat er tussen de verschillende parlementen een kader is gemaakt. Het is inderdaad zo dat als ik ze alleen voor de Vooruitfractie had mogen schrijven, er een aantal dingen verder zouden zijn gegaan dan wat hier in staan. Maar het is goed dat het kader er is. Ik vind het op zich een prestatie en ik ben bijzonder tevreden om dit mee te kunnen indienen. Zelfs al heb ik mijn bedenkingen bij sommige stukken van de tekst, alleen al maar om hier in dit parlement in ons aller aanwezigheid collega Muyters een 'commis de l'Etat' uit het 'palais d'en face' te horen noemen was het dat allemaal waard. (*Gelach*)

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Zeker op dit late uur onder deze warme glazen koepel lijkt het wel alsof hier een soort klimaatsekte aan het woord is waarbij de mantra's die we allemaal kennen door elke partij worden herhaald. Er heeft zich hier een coalitie van regelneven gevormd die allemaal die CO₂-uitstoot tot nul willen herleiden, zo snel mogelijk klimaatneutraliteit.

Het is bizar maar wel veelzeggend dat de meerderheid – Open Vld, de N-VA, CD&V – samen met de verzamelde groenlinkse oppositie deze resolutie over die fameuze klimaatconferentie heeft opgesteld. Vorige week nog stond minister Demir hier van zich af te bijten toen Groen naar aanloop van diezelfde klimaatop de Vlaamse Regering ervan beschuldigde niets te doen tegen klimaatverandering. En vandaag trekken ze allemaal aan hetzelfde zeel, zo blijkt.

Het klimaatdebat verloopt trouwens steeds weer op dezelfde manier. Volgens groenlinks gebeurt er veel te weinig en moeten we miljarden euro's belastinggeld in klimaatbeleid pompen. Wat dat klimaatbeleid dan concreet inhoudt maakt eigenlijk niet uit, er moet vooral veel geld naar het klimaatbeleid vloeien. Dat is het belangrijkste. Vervolgens – het is telkens hetzelfde stramien – antwoordt de Vlaamse Regering dat het klimaatbeleid vooral haalbaar en betaalbaar moet zijn. U weet, dat is de mantra die minister Demir steeds weer herhaalt.

Maar dat haalbaar en betaalbaar blijken natuurlijk loze woorden te zijn, aangezien deze Vlaamse Regering – en dat komt meer dan ooit tot uiting met deze resolutie – uiteindelijk exact hetzelfde doel nastreeft als deze groenlinkse oppositie, namelijk zogenaamde klimaatneutraliteit. Dat is dus het fanatiek terugdringen van onze CO₂-uitstoot. Niet die van de vulkanen die af en toe uitbarsten voor alle duidelijkheid, maar de CO₂-uitstoot van de mens. Vergeet niet dat jullie allemaal op dit moment CO₂ aan het uitstoten zijn terwijl jullie ademen. Ik hoop dat dat in de toekomst geen probleem vormt. Dat Open Vld, CD&V, de N-VA, Vooruit, Groen en de PVDA uiteindelijk precies dezelfde peperdure klimaatagenda dienen wordt goed aangetoond door deze klimaatresolutie. Dit is immers geen gezamenlijke resolutie

om de energieprijzen drastisch te doen dalen, maar wel om die CO₂-uitstoot drastisch te doen dalen.

Dit voorstel van resolutie eist immers een nog strenger klimaatbeleid en dus nog meer uitgaven, die uiteindelijk betaald zullen moeten worden door de Vlaming. Van die 'haalbaar en betaalbaar'-mantra en de nefaste impact op onze economie is in dit voorstel van resolutie geen spoor te bekennen. Ook van de specifieke situatie waarin Vlaanderen, ons land, onze regio – voor ons ons land – zich als geïndustrialiseerde regio bevindt, is in dit voorstel van resolutie geen spoor te bekennen. Het is een religieus document, met maar één doel: CO₂-reductie, CO₂-reductie, CO₂-reductie. Alsof Vlaanderen geen geschiedenis heeft, geen bepaalde economie, alsof Vlaanderen niet bestaat.

Ik kan daar dus maar één mogelijke conclusie uit trekken, namelijk dat de meerderheid en dus ook de Vlaamse Regering het klimaathysterische Groen volmondig gelijk geeft – dat is ook gebleken uit de tussenkomst van Groen – en dat het 'haalbaar en betaalbaar'-riedeltje van de meerderheidspartijen, met vooral de N-VA op kop, niet meer dan een toneeltje is om de Vlaming om de tuin te leiden. Want als puntje bij paaltje komt, leggen de regeringspartijen zich gewoon neer bij de groene tsunami aan uitgaven en onvermijdelijke belastingen die op de burger zullen neerdalen.

De uitgaven voor CO₂-uitstootreductie en die zogenaamde hernieuwbare energie uit zon en wind zijn eindeloos. Ons belastinggeld wordt, zeker met een voorstel van resolutie als dit, in een bodemloze klimaatput gestort. Er wordt in dit voorstel van resolutie zelfs expliciet steun uitgesproken voor zogenaamde internationale klimaatfinanciering. Dat is een zeer schimmige vorm van ontwikkelingssamenwerking, waarvan de resultaten in geen enkel geval te controleren vallen.

Met dit voorstel van resolutie wordt zelfs de deur opengezet voor het erkennen van de zogenaamde klimaatvluchteling, oftewel het toestaan van een ongebreidelde instroom van migranten, onder het mom van klimaatverandering. Dat is natuurlijk flauwekul, want de landen die hun zaakjes wel op orde hebben, denk maar aan Israël in die regio, die passen zich wel goed aan aan klimatologische omstandigheden, in tegenstelling tot regimes die we allemaal kennen, verschrikkelijke islamitische en Afrikaanse dictaturen. Maar een fatsoenlijk en beschaafd land als Israël kan perfect leven in het zogenaamde verschrikkelijke klimaat waar al die klimaatvluchtelingen vandaan zouden komen.

Die klimaatvluchteling is dus gewoon een nieuwe, misleidende term voor honderden miljoenen mensen, die altijd al hun islamitische of Afrikaanse 'hellhole' willen verlaten om zich hier te vestigen. De traditionele partijen zijn uiteraard al lang verloren, maar ik had toch gehoopt dat een partij als de N-VA niet zou meegaan in de promigratiewaanzin van het zogenaamde klimaatvluchtelingenstatuut. De afgelopen weken en maanden hebben we voortdurend moeten aanhoren dat elke natuurramp het gevolg is van klimaatverandering. Dat is vanuit statistisch en wetenschappelijk oogpunt natuurlijk lachwekkend, maar vanuit politiek en beleidsmatig oogpunt is dat enorm zorgwekkend. Het Vlaams Belang doet daar, helaas als enige partij, niet aan mee. De CO₂-uitstootdogmatiek moet echt stoppen en onze aandacht zou nog louter en alleen moeten gaan naar klimaatadaptatie, want dat alleen zal zoiets als overstromingen kunnen voorkomen. En al de rest getuigt van hybris, menselijke overmoed, van een megalomaan godcomplex. Dat u denkt dat u het klimaat kunt sturen, dat is gewoon potsierlijk en leidt ons rechtstreeks naar ecocommunisme.

Het Vlaams Belang zal dan ook met overtuiging – en als enige, vrees ik – tegen dit voorstel van resolutie stemmen, want het is een knieval voor, zoals ik al zei, ecocommunisme, met een ongecontroleerde uitgavenstroom en dus meer belastingen

voor de burger. Het is een knieval voor een amalgaam aan oproepen tot meer overheidsingrijpen en regelnevelij. Zoals ik net al zei, is dit een coalitie van klimaatregelnevelen die het leven van de burger willen gaan bepalen en ingrijpend veranderen. Het is simpelweg een bedreiging voor onze welvaart.

Ik zou toch nog één poging willen wagen om de N-VA op te roepen om zich te bezinnen over het geven van steun aan dit voorstel van resolutie, want het staat echt compleet haaks op het zogenaamde ecorealisme. De N-VA claimt dat woord, maar dit voorstel van resolutie staat daar echt haaks op. En het staat natuurlijk vooral haaks op het riedeltje van een haalbaar en betaalbaar klimaatbeleid.

Tot slot hoorde ik hier zeggen – door de heer Keulen, geloof ik – dat de toekomst duurzaam moet zijn. Maar met jullie klimaathysterie zal de toekomst niet duurzaam zijn, want die windmolens en die zonnepanelen, mijnheer Keulen, zijn natuurlijk helemaal niet duurzaam. Die zijn een aanslag op ons milieu. Maar dan zal onze toekomst peperduur zijn. Proficiat daarvoor.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, dank u wel. Ondanks het feit dat hier een resolutie wordt gestemd die het ecocommunisme zal opleggen, zullen wij toch niet voor stemmen.

De voorzitter: Hoezo? De heer Van Rooy heeft gezegd van wel!

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Maar ook niet tegen dus.

Jos D'Haese (PVDA): We zullen ons onthouden.

De voorzitter: Ja, maar dan had u dat wel moeten zeggen tegen de heer Van Rooy.

Jos D'Haese (PVDA): Hij heeft gezegd dat ik ze mee heb ingediend, en dat is niet bepaald het geval geweest.

De voorzitter: Ja maar, we waren allemaal al positief gestemd. En dan ineens ...

Maar goed, gaat u verder.

Jos D'Haese (PVDA): Mijnheer Keulen, ik wil zeker mijn appreciatie uitspreken voor de totstandkoming van dit voorstel van resolutie. Dat is een serieus werk geweest tussen de verschillende parlementen in. Ook het middenveld enzovoort werd erbij betrokken. Dat lijkt me dus wel een goede zaak. Het resultaat daarentegen volstaat niet echt. Twee zondagen geleden kwamen 70.000 mensen op straat voor een ambitieus en sociaal rechtvaardig klimaatbeleid. Maar die roep is duidelijk nog niet doorgedrongen tot in alle verschillende parlementen die mee aan tafel hebben gezeten voor dit voorstel van resolutie. Want wat hier voorligt, beste collega's, is noch ambitieus, noch sociaal rechtvaardig. Jullie zijn er dus in geslaagd om geen van beide te doen.

Als ik dit voorstel van resolutie in één zin zou moeten samenvatten, zou dat zijn – en vergeef me als dat wat kort door de bocht is – : 'Wij zijn goed bezig. Nu de rest nog en dan is het klimaat gered.' Dat is kort samengevat wat er eigenlijk in het voorstel van resolutie staat.

We blijven in dit voorstel van resolutie vasthouden aan de ambitie van 55 procent reductie voor Europa tegen 2030, terwijl het duidelijk is dat de klimaatwetenschap iets anders zegt. Want de klimaatwetenschap zegt dat dat niet volstaat. Dus het gaat er niet over dat ik vind dat het niet genoeg is of dat ik... Nee, het gaat over klimaatwetenschap: koolstofbudgetten en zo verder. En daaruit blijkt dat die 55 procent voor Europa niet voldoende is. Over België vind ik trouwens

geen cijfers terug. Maar in plaats van daar te zeggen dat we zelf misschien nog wat moeten aanscherpen, staat er in het voorstel van resolutie dat 'de mondiale inspanningen onvoldoende zijn'. Vinger naar de rest, want die doen hun best niet. Ik zeg niet dat de rest hun best doet, maar misschien moeten we toch starten bij onszelf, beste collega's, dat is altijd een heel goed principe.

Het invoeren van een internationale koolstofmarkt... Misschien moeten we eens beginnen, beste collega's, met het maken van een evaluatie van de koolstofmarkt in Europa. Misschien moeten we daar eens mee beginnen. Misschien moet iemand mij eens tonen wat die uithaalt. Sinds 2013 zijn de ETS-emissies (emissions trading scheme) in Europa stabiel. Ze zijn stabiel. Ze gaan helemaal niet naar beneden.

Wat er wel verandert, zijn bijvoorbeeld de energieprijzen. Een van de drijvende actoren voor de hoge energieprijzen vandaag is het ETS-systeem. Want jullie denken toch niet dat de gasten die die emissierechten moeten aankopen, dat zelf betalen of zo? Die rekenen dat gewoon door naar de consument. En wij betalen dat op het einde van de maand in onze energiefactuur.

En er is net een studie uitgekomen over de uitbreiding van de koolstofmarkt in Europa. Dat betekent 320 tot 360 euro extra voor de energiefactuur van de mensen, plus te weinig inkomsten omdat ze gaan compenseren, plus een veel te lage impact op de CO₂-uitstoot. Dus die emissiehandel, die koolstofmarkt, zorgt voor oplopende kosten en amper resultaat. En in plaats van daar eens over te bezinnen, zeggen we: 'Nee, nee. Topidee! Laat ons dat gewoon exporteren naar de rest van de wereld.'

Wat er niet in staat, dat zijn bindende normen voor grote vervuilers, om ervoor te zorgen dat hun emissies effectief naar beneden gaan. Bindende normen, beste collega's, zoals die er zijn voor zowat alle stoffen die worden geloosd. Voor zowat alle vervuilende stoffen bestaan bindende normen, behalve voor broeikasgassen, degene die ons volledige klimaat in gevaar brengen, daarvoor bestaat het niet.

Zoals collega Muyters al aanhaalde, staat er inderdaad het principe in dat de vervuiler betaalt voor de emissies van de lucht- en de scheepvaartfactor. Maar dan stelt zich altijd opnieuw de vraag, beste collega's, wie is de vervuiler? En bij jullie is dat uiteindelijk altijd de consument, altijd de mens die afhankelijk is of die transport nodig heeft. Er staat niets in over investeringen in de internationale treinnetwerken of zo. Dat staat er niet in. Nee, maar we gaan wel de mensen meer doen betalen.

En dan moet er mij toch iets van het hart: de oproep tot een desinvestering van publieke middelen uit fossiele emissies. Een oproep aan andere landen om te desinvesteren uit fossiele emissies, dat moet zelfs de N-VA pijn doen, denk ik, wanneer die resolutie mee is ondertekend door alle partijen die federaal 3,6 miljard – ik herhaal: 3,6 miljard – euro publieke middelen in fossiele emissies gaan steken. Dat moet je maar durven! Dat eerst zelf uitvoeren en dan zeggen aan de rest: 'Ja maar, je mag wel niet investeren in fossiele emissies.' Dat is toch wel een heel vreemde situatie in dit voorstel van resolutie. En dan denk ik dat we die 3,6 miljard euro bijvoorbeeld beter zouden steken in investeringen in publieke en hernieuwbare energie. Maar ook daarover is er natuurlijk geen woord terug te vinden in het voorstel van resolutie. Terwijl, als je dat zelf investeert in publieke energie, beste collega's, dan brengt dat ook op. Dan is dat niet gewoon geld in een bodemloze put, dan brengt dat ook op. Iedere euro die je in hernieuwbare energie investeert, brengt op zodra de zon begint te schijnen.

Dus, beste collega's, de ambitie ligt onder de lat. De factuur wordt doorgeschoven naar de gewone mensen. U blijft geloven in oplossingen waarvan we gewoon kunnen aantonen dat ze niet werken.

En dan is er nog het voorstel van resolutie zelf natuurlijk. Hoewel er een mooie samenwerking is, is het op zich een symptoom van een van de grootste problemen met het klimaatbeleid in dit land: de totale versnippering, alsof CO₂ zich iets aantrekt van taalgrenzen of zoiets.

Het is dus duidelijk dat de klimaatbeweging nog een beetje harder van zich zal moeten laten horen. Voor dit voorstel van resolutie is het waarschijnlijk te laat, hopelijk voor de klimaatonderhandelingen niet. Ik hoop dat er vrijdag heel veel volk zal zijn op alle acties. Daarom zullen wij ons onthouden.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik wil graag positief afsluiten en vanuit onze fractie onze goede collega Philippe Muyters bedanken voor het zeer goede werk dat hij heeft gedaan om tot dit voorstel van resolutie te komen met de verschillende parlementen en verschillende partijen. Waarvoor dank, Philippe. *(Applaus)*

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Mijnheer D'Haese, ik moet u bedanken om mijn punt te bewijzen. U onthoudt zich omdat dit voorstel van resolutie volgens u nog niet ver genoeg gaat. U bent dus nog klimaathysterischer dan al die anderen hier. Proficiat ook daarvoor. Uw verhaaltje over de prijzen die zo hoog zijn staat daar natuurlijk totaal haaks op want met uw klimaathysterie zullen de energieprijzen nog stijgen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Hannes Anaf, Conner Rousseau en Freya Van den Bossche over de tijdelijke stopzetting van de BelRAI-screener en de bescherming van verworven rechten op het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden

– 975 (2021-2022) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft mevrouw Hannelore Goeman bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Hannes Anaf, Conner Rousseau en Freya Van den Bossche over de tijdelijke stopzetting van de BelRAI-screener en de bescherming van verworven rechten op het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden.

Wie vraagt het woord over de spoedbehandeling?

De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Voorzitter, ik zal het kort houden.

De voorzitter: Ja, u zult wel moeten want het gaat enkel over de spoedbehandeling.

Hannes Anaf (Vooruit): Absoluut. We zitten met een zeer acuut probleem. Ik heb daarstraks al aangegeven dat onze fractie denkt dat het echt geen goed idee is om nog maanden te wachten. Er moet dringend ingegrepen worden. Met dit voorstel van resolutie denken wij aan die tussentijd tegemoet te komen. Daarom vragen wij de spoedagendering.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord over de spoedbehandeling?

Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, het thema is daarstraks besproken naar aanleiding van verschillende actuele vragen. De BelRAI is ingevoerd vanaf 1 juli 2021. Dat is al een aantal maanden. Niet zomaar, maar op basis van heel uitvoerig wetenschappelijk onderzoek. Daar is trouwens begin dit jaar, als ik mij goed herinner, een hoorzitting over geweest met professor Anja Declercq. De minister heeft daarstraks gezegd dat er een analyse bezig is en dat op basis van de resultaten daarvan conclusies zullen worden getrokken. Ik denk dus dat de hoogdringendheid vandaag niet aan de orde is en dat we dit zeker verder kunnen bespreken in de commissie.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord over de spoedbehandeling?

De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Ik wil daar kort op repliceren. Dat is geen oplossing voor het huidige probleem dat zich nu acuut stelt. Honderden mensen dreigen de komende dagen, de komende weken hun premie kwijt te spelen. Wachten op die evaluatie is gewoon geen goed beleid. We staan achter het principe, maar we zitten met een acuut probleem dat nu een oplossing nodig heeft.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord, maar ik denk dat het wel duidelijk is.

Katrien Schryvers (CD&V): Het is juist de analyse die bezig is die zal duidelijk maken of er een probleem is of niet. Het is niet aangewezen om daarop vooruit te lopen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord over de spoedbehandeling?

De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Voorzitter, ik stel vast dat collega Schryvers het voorstel van resolutie niet gelezen heeft. We vragen net om nu maatregelen te nemen in afwachting van die evaluatie. Dat stellen we voor.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

Dan stemmen we nu bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve blijft het voorstel van resolutie van Hannes Anaf, Conner Rousseau en Freya Van den Bossche over de tijdelijke stopzetting van de BelRAI-screener en de bescherming van verworven rechten op het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden naar de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding verwezen.

Het incident is gesloten.

ONTWERP VAN DECREET tot regeling van het toezicht, de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen, de verplichtingen van de besturen van de eredienst en tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten (op-schrift gewijzigd door de commissie: ... tot regeling van de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen, de verplichtingen van de besturen van de eredienst en het toezicht daarop en tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten)

– 854 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 9

Artikelsgewijze stemmingen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 63, van Chris Janssens, Sam Van Rooy en Yves Buysse, op artikel 7.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

109 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
21 leden hebben ja geantwoord;
88 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 64, van Chris Janssens, Sam Van Rooy en Yves Buysse, op artikel 7.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
90 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 65, van Chris Janssens, Sam Van Rooy en Yves Buysse, op artikel 17.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
90 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 66, van Chris Janssens, Sam Van Rooy en Yves Buysse, tot vervanging van artikel 18.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
90 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 67, van Chris Janssens, Sam Van Rooy en Yves Buysse, tot vervanging van artikel 62.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
90 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 70, van Chris Janssens, Sam Van Rooy en Yves Buysse, op artikel 66.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
90 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 62, van Chris Janssens, Sam Van Rooy en Yves Buysse, tot vervanging van het opschrift en de tekst.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
21 leden hebben ja geantwoord;
90 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 1 tot en met 62.

Stemming nr. 8

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
76 leden hebben ja geantwoord;
24 leden hebben neen geantwoord;
11 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 1 tot en met 62 aan.

De redenen voor onthouding zijn tijdens het debat voldoende naar voren gekomen, neem ik aan? (*Instemming*)

Dames en heren, amendement nr. 68, van Chris Janssens, Sam Van Rooy en Yves Buysse, strekt tot de schrapping van artikel 63.

We stemmen rechtstreeks over het artikel.

Stemming nr. 9

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
76 leden hebben ja geantwoord;
25 leden hebben neen geantwoord;
11 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 63 aan.

Ook hier zijn de redenen voor onthouding al voldoende toegelicht? (*Instemming*)

Dames en heren, amendement nr. 69, van Chris Janssens, Sam Van Rooy en Yves Buysse, strekt tot de schrapping van artikel 64.

We stemmen rechtstreeks over het artikel.

Stemming nr. 10

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
76 leden hebben ja geantwoord;
25 leden hebben neen geantwoord;
11 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 64 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 65 en 66.

Stemming nr. 11

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
76 leden hebben ja geantwoord;
25 leden hebben neen geantwoord;
11 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 65 en 66 aan.

Dames en heren, amendement nr. 71, van Chris Janssens, Sam Van Rooy en Yves Buysse, strekt tot de schrapping van artikel 67.

We stemmen rechtstreeks over het artikel.

Stemming nr. 12

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
75 leden hebben ja geantwoord;
25 leden hebben neen geantwoord;
11 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 67 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 68 tot en met 73.

Stemming nr. 13

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
76 leden hebben ja geantwoord;
25 leden hebben neen geantwoord;
11 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 68 tot en met 73 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 14

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
76 leden hebben ja geantwoord;
25 leden hebben neen geantwoord;
11 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 17 juni 2011 betreffende het beheer van de verkeersveiligheid van weginfrastructuur – 890 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2**Artikelsgewijze stemming**

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 1 tot en met 11.

Stemming nr. 15

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
112 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 1 tot en met 11 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 16

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
112 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET tot bekrachtiging van sommige bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 28 mei 2021 tot erkenning van MIA-infrastructuurwerken als specifieke situatie inzake experimentreggeving en regelluwe zone voor het wegwerken van verkeersonveilige situaties en de verbetering van fietsinfrastructuur – 928 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 1 tot en met 3.

Stemming nr. 17

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
112 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 1 tot en met 3 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 18

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
112 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Nadia Sminate, Tinne Rombouts, Mercedes Van Volcem, Maaïke De Vreese, Kurt Vanryckeghem en Alessia Claes tot wijziging van artikel 2.10 en 2.11 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021, wat de definitie betreft van leegstaande gebouwen die in hoofdzaak gediend hebben voor een economische functie – 776 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 1 tot en met 3.

Stemming nr. 19

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
111 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 1 tot en met 3 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 20

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
112 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Piet De Bruyn tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat een verbod op de plaatsing of vervanging van een stookolieketel betreft – 813 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 7

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 1 tot en met 9.

Stemming nr. 21

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
89 leden hebben ja geantwoord;
22 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 1 tot en met 9 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 22

Ziehier het resultaat:

111 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
89 leden hebben ja geantwoord;
22 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Philippe Muyters, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Chris Steenwegen en Bruno Tobback over COP26, de VN-klimaatconferentie in Glasgow van november 2021

– 905 (2020-2021) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 23

Ziehier het resultaat:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
93 leden hebben ja geantwoord;
22 leden hebben neen geantwoord;
3 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

Collega D'Haese, de redenen voor onthouding zijn daarnet al toegelicht, neem ik aan? (*Instemming*)

MOTIE van Johan Danen, Elisabeth Meuleman en Stijn Bex tot besluit van het op 20 oktober 2021 in de plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het lerarentekort in Vlaanderen

– 971 (2021-2022) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Stemming nr. 24

Ziehier het resultaat:

117 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
29 leden hebben ja geantwoord;
88 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

MOTIE van Elisabeth Meuleman, Johan Danen en Stijn Bex tot besluit van het op 20 oktober 2021 in de plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het lerarentekort in Vlaanderen, wat de afspraken in de collectieve arbeidsovereenkomst betreft
– 972 (2021-2022) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Voorzitter, ik wil hier graag een heel korte toelichting bij geven. We hebben twee moties ingediend. De eerste gaat over het lerarentekort algemeen. De tweede is een heel korte, maar heel concrete vraag. We hebben geluisterd naar de argumenten van de minister om gedetacheerde leerkrachten zoveel mogelijk terug naar de klas te halen. We hebben het warme pleidooi gehoord van Open Vld, dat toch wel vragende partij was om de 15 miljoen euro, gereserveerd bij de cao, om leerkrachten extra te gaan detacheren voor vakbondstaken, op zijn minst uit te stellen met een jaar, totdat het lerarentekort toch voor een stukje is gelenigd. Want het is niet opportuun om vandaag nog eens driehonderd extra leerkrachten uit de klassen te halen voor vakbondswerk. En zoals mevrouw Rutten zei, hebben we begrip voor het feit dat de meerderheid zegt dat ze die cao wil honoreren, maar laat ons dat uitstellen, want het is nu niet het moment om die driehonderd leerkrachten uit de klas te halen.

Dat is een heel concreet voorstel. En na jullie gehoord te hebben in het debat, kan ik mij niet voorstellen dat deze concrete motie niet door jullie zou worden goedgekeurd.

De voorzitter: Ik stel voor dat we nog even wachten met het afsluiten van de stemming, want ik veronderstel dat de mensen die nog niet gestemd hadden, zo beleefd zijn geweest om eerst de uitleg van collega Meuleman te aanhoren.

Elisabeth Meuleman (Groen): Het zijn mevrouw Rutten en de heer De Gucht. Ik verwacht van hen toch wel een teken. (*Opmerkingen*)

De voorzitter: *Stemming nr. 25*

Ziehier het resultaat:

116 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
26 leden hebben ja geantwoord;
68 leden hebben neen geantwoord;
22 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

MOTIE van Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans en Kristof Slagmulder tot besluit van het op 20 oktober 2021 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het lerarentekort in Vlaanderen
– 973 (2021-2022) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik wil daar kort iets over zeggen. Ik moet zeggen, collega's van het Vlaams Belang, dat jullie er wel jullie werk van gemaakt hebben. En dat is in elk geval al meer dan wat je kunt zeggen van de collega's van de meerderheid, die hun huiswerk al even slecht gemaakt hebben als de minister en snel snel maar iets op papier hebben gezet, heel algemeen, zonder concrete oplossingen. Dat is ook de reden waarom we ons straks gaan onthouden op de motie van de meerderheid.

Maar wij stemmen tegen jullie motie, collega's van het Vlaams Belang, omdat ik mij toch wel heel erg stoort aan de stigmatiserende manier waarop jullie schrijven over leerlingen en leerkrachten in zogenaamde concentratiescholen. Ik heb er echt een probleem mee dat jullie hen allemaal over dezelfde kam scheren. En daarom stemmen wij tegen. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Elke fractie mag spreken bij een motie. *(Opmerkingen)*

Zeg, ik ken het reglement wel.

De indiener mag tien minuten spreken, van elke fractie mag er iemand vijf minuten spreken. Dus: iemand? Collega Gryffroy is eigenlijk vragende partij. Nee?

Stemming nr. 26

Ziehier het resultaat:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
96 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

MOTIE van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Karolien Grosemans, Hilâl Yalçın en Arnout Coel tot besluit van het op 20 oktober 2021 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het lerarentekort in Vlaanderen – 974 (2021-2022) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Stemming nr. 27

Ziehier het resultaat:

117 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
88 leden hebben ja geantwoord;
29 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie aan. Ze zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 27 oktober 2021 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 0.06 uur

BIJLAGEN

Aanwezigheden**Aanwezig**

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Johan Deckmyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Filip Dewinter, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Maurits Vande Reyde, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Bart Van Hulle, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Kurt Vanryckeghem, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

Afwezig met kennisgeving

Stephanie D'Hose, Orry Van de Wauwer: ambtsverplichtingen;

Imade Annouri: familieverplichtingen;

Tom De Meester, Sihame El Kaouakibi, Stefaan Sintobin: gezondheidsredenen.

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers**Stemming nr. 1:****JA-stemmen:**

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De

Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 2:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 3:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Allessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 4:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Allessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 5:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenbergh, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 6:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Bruno

Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 7:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 8:

JA-stemmen:

Hannes Anaf, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loo, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steve Vandenberghe, Ludwig

Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Slootmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Johan Danen, Ann De Martelaer, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen, Tine Van den Brande, Jeremie Vaneeckhout

Stemming nr. 9:

JA-stemmen:

Hannes Anaf, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loo, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Slootmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Johan Danen, Ann De Martelaer, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen, Tine Van den Brande, Jeremie Vaneeckhout

Stemming nr. 10:

JA-stemmen:

Hannes Anaf, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loo, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Johan Danen, Ann De Martelaer, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen, Tine Van den Brande, Jeremie Vaneeckhout

Stemming nr. 11:

JA-stemmen:

Hannes Anaf, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loo, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Slootmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Johan Danen, Ann De Martelaer, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen, Tine Van den Brande, Jeremie Vaneeckhout

Stemming nr. 12:

JA-stemmen:

Hannes Anaf, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Kurt De Loor, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Slootmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Johan Danen, Ann De Martelaer, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen, Tine Van den Brande, Jeremie Vaneeckhout

Stemming nr. 13:

JA-stemmen:

Hannes Anaf, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De

Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Slootmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Johan Danen, Ann De Martelaer, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen, Tine Van den Brande, Jeremie Vaneeckhout

Stemming nr. 14:

JA-stemmen:

Hannes Anaf, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Slootmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Johan Danen, Ann De Martelaer, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen, Tine Van den Brande, Jeremie Vaneeckhout

Stemming nr. 15:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 16:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch,

Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 17:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 18:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx,

Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 19:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 20:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-

Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 21:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 22:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten,

Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 23:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Jos D'Haese, Kim De Witte, Lise Vandecasteele

Stemming nr. 24:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Stijn Bex, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneckhout, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allesia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 25:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Stijn Bex, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneckhout, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Allesia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van

Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 26:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 27:

JA-stemmen:

Els Ampe, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries

Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Stijn Bex, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneckhout, Maxim Veys